

**T.C.
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

**ANONİM ORTAKLIKLARDA
GENEL KURULUN YÖNETİM KURULUNUN
YÖNETİM YETKİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif KOÇBEY

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Halil Ali DURAL

EYLÜL 2024

**T.C.
GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI**

**ANONİM ORTAKLIKLARDA
GENEL KURULUN YÖNETİM KURULUNUN
YÖNETİM YETKİSİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ELİF KOÇBEY

TEZ DANIŞMANI: DR. ÖĞR. ÜYESİ HALİL ALİ DURAL

EYLÜL 2024

ÖNSÖZ

“Anonim Ortaklıklarda Genel Kurulun Yönetim Kurulunun Yönetim Yetkisi Üzerindeki Etkisi” başlıklı bu tez çalışması, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı kapsamında bir yüksek lisans tezi olarak hazırlanarak kıymetli jüri hocalarımın takdirine sunulmuştur.

Çalışmanın tamamlanmasında büyük emeği olan, tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Halil Ali Dural’a gerek yüksek lisans öğretim süreci boyunca kendisinden aldığım derslerde gerek tez konusunun belirlenmesi ve yazımı sürecinde tecrübe, bilgisi ve yönlendirmeleriyle bana ışık tuttuğu ve hiçbir desteği benden esirgemediği için sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Jürimde bulunmayı kabul ederek beni onurlandıran saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Sıtkı Anlam Altay’a ve Dr. Öğr. Üyesi Fatma Beril Özcanlı’ya teşekkür ederim.

Eğitim öğretim hayatım boyunca desteklerini hiçbir zaman benden esirgemeyen ve her zaman yanımda olduklarını hissettiğim, hayattaki en büyük şansım olan ailem, sevgili annem Emine Koçbey’e, babam Şahin Koçbey’e, kardeşim Emirhan Koçbey’e ve rahmetli anneannem Fatma Saban’a bana sağladıkları her şey için minnettarım.

Tez çalışmam esnasında tüm zorluklarda yanımda olan ve her zaman bana destek olan sevgili arkadaşlarıma, bu tezin yazılmasını mümkün kılan Panasonic Electric Works Türkiye’deki kıymetli yöneticim, meslektaşlarım ve çalışma arkadaşlarıma, son olarak farkında olmasa dahi hayatıma anlam katan sevgili kedim Patik’e teşekkür ederim.

İçindekiler

ÖNSÖZ	i
KISALTMALAR	v
RÉSUMÉ	vii
ABSTRACT	xi
ÖZET	xv
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	4
ANONİM ORTAKLIĞIN ZORUNLU ORGANLARI, GÖREV VE YETKİLERİ, ORGANLAR ARASINDAKİ İLİŞKİ	4
1. Tüzel Kişilik Organizasyonu.....	4
1.1. Organ Çeşitleri	6
1.1.1. Zorunlu Organ ve İhtiyari Organ	6
1.1.2. Karar Organı ve Yürütme Organı	7
1.1.3. Fert Organ ve Kurul Organ	7
1.1.4. İç Organ ve Dış Organ	8
1.1.5. Şekli Organ ve Fiili Organ	8
2. Şirketler Hukukunda Organ Kavramı	9
2.1. İşlev Kurumu Olarak Organ.....	11
2.2. Temsil Kurumu Olarak Organ	12
2.3. Sorumluluk Hukuku Bakımından Organ	13
3. Anonim Şirket Organları.....	14
3.1. Genel Kurul.....	15
3.1.1. Genel Kurulun Görev ve Yetkileri.....	17
3.1.2. Genel Kurulun Devredilemeyen Yetkileri	17
3.1.3. Genel Kurulun Yazılı Olmayan Yetkileri	19
3.2. Yönetim Kurulu	27
3.2.1. Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri	28
3.2.2. Yönetim Kurulunun Devredilemez ve Vazgeçilemez Nitelikteki Görev ve Yetkileri	29
3.2.3. Yönetim Kurulunun Yönetim ve Temsil Yetkisi.....	33
3.2.3.1. Yönetim Yetkisinin Devri	34
3.2.3.2. Temsil Yetkisinin Devri	39
3.3. Denetçiler.....	43

4.	Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Niteliği.....	44
4.1.	Genel Kurulun Üst Organ Olduğunu İleri Süren Görüş.....	45
4.1.1.	Genel Kurulun Mutlak Üst Organ Niteliğini Savunan Görüş.....	46
4.1.2.	Genel Kurulun Sınırlı Üst Organ Niteliğini Savunan Görüş	47
4.2.	Yönetim Kurulunun Üst Organ Niteliğini Savunan Görüş.....	48
4.3.	Organlar Arası İşlevler Ayrılığı.....	49
4.4.	Alman Hukukundaki Durum.....	51
4.5.	İsviçre Hukukundaki Durum.....	53
4.6.	Türk Hukukundaki Durum.....	56
4.6.1.	6762 sayılı Kanun bakımından.....	56
4.6.2.	6102 sayılı Kanun bakımından.....	61
4.6.2.1.	Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üzerinde Etki İmkanları.....	63
4.6.2.2.	Yönetim Kurulunun Oluşumu Yönünden	64
4.6.2.3.	Yönetim Kurulunun Çalışma Biçimi Bakımından.....	65
4.6.2.4.	Genel Kurulun Sahip Olduğu Yetkiler Dolayısıyla Yönetim Kurulu Üzerindeki Etki İmkanları	67
4.7.	Değerlendirme.....	70
İKİNCİ BÖLÜM.....		76
GENEL KURUL VE YÖNETİM KURULUNUN YETKİLERİNİN DEVRİ.....		76
5.	Genel Kurulun Yönetim Kuruluna Yetki Devri.....	76
5.1.	Genel Kurulun Ortaklık Yönetimine Müdahale İmkanları.....	77
5.1.1.	Yetki Devri.....	78
5.1.1.1.	Paralel Yetki Öğretisi.....	80
5.1.2.	Karar Alma Yetkisinin Devri.....	81
5.1.3.	Yetki Celbi.....	83
5.1.4.	Yetki Gaspı	84
5.2.	Yönetim Kurulunu Tek Yetkili Kabul Eden Görüş	85
6.	Yönetim Yetkilerinin Genel Kurula Devri.....	88
6.1.	Yönetim Kararlarının Genel Kurul Onayına Tabi Kılınıp Kılınmayacağı Sorunu 102	
7.	Alternatif bir Çözüm yolu: Danışmasal Oylama.....	103
8.	TTK 625. Maddesi bakımından ve Limited Şirket Açısından Yapılan Değerlendirme	110
8.1.	Devredilemez ve vazgeçilemez görev alanı dışarısında kalan kararların genel kurul onayına sunulması	114
8.2.	Müdürlerin yetkilerinin devri.....	116
9.	TTK 625/2 Maddesinde tanınan onay yetkisinin, anonim ortaklıklarda kıyasen uygulanıp uygulanamayacağı hususu.....	119

9.1. Kanun boşluğu kavramı	120
9.2. TTK m. 374 hükmünde kanun boşluğunun varlığına ilişkin değerlendirme	125
SONUÇ	130
KAYNAKÇA.....	137
ÖZGEÇMİŞ	155

KISALTMALAR

AktG	: Aktiengesetz
APOK	: Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu
Art.	: Artikel
Aufl.	: Auflage
BATİDER	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
Bkz.	: Bakınız
BSK OR II	: Basler Kommentar, Obligationenrecht II
Dpn.	: dipnot
E.	: Esas Numarası
E.T.	: Erişim Tarihi
ETTK	: 6762 sayılı mülga Ticaret Kanunu
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
HD.	: Hukuk Dairesi
Hrsg.	: Herasugeber
İsvBK.	: İsviçre Borçlar Kanunu
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar numarası
Karş.	: Karşılaştırınız
KHÜHFD	: Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
md.	: Madde
N./Nr.	: Numara
RG	: T.C. Resmî Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SAG	: Schweizerische Aktiengesellschaft
SerPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
SPK	: 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu
SÜHFD	: Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
TBK	: 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TMK	: 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TTK	: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

Vd. : Ve devamı

Vol. : Volume

ZBKV : Zeitschrift Des Bernischen Juristenvereins Revue De La Société Des
Juristes Bernois

RÉSUMÉ

Le Code de commerce turc (‘‘CCT’’) définit la répartition des fonctions et des pouvoirs entre l'assemblée générale et le conseil d'administration, détermine les fonctions et pouvoirs intransférables et inaliénables des deux organes, et stipule que la société par actions sera gérée et représentée par le conseil d'administration. Le conseil d'administration est autorisé à effectuer tous les travaux et transactions nécessaires à la réalisation du domaine d'activité de la société, à l'exception de ceux confiés à l'autorité de l'assemblée générale par la loi et les statuts conformément à l'article 374 de la loi. Ainsi, une autorité générale est accordée au conseil d'administration.

Le Code de commerce turc (CCT) permet au conseil d'administration de déléguer son pouvoir de gestion à des tiers sous certaines conditions. Cependant, dans le préambule de l'article 374 du CCT, il est indiqué que certaines questions sont laissées à l'appréciation de la doctrine et des décisions judiciaires. Cette étude a été réalisée à la lumière du préambule pour évaluer s'il est possible de déléguer à l'assemblée générale le pouvoir de gestion autre que les fonctions et pouvoirs intransférables et inaliénables du conseil d'administration, si les décisions du conseil d'administration et de la direction peuvent être soumises à l'approbation de l'assemblée générale par les statuts, et si le conseil d'administration peut soumettre les décisions de gestion à l'approbation de l'assemblée générale afin d'échapper à la responsabilité.

Les sociétés par actions sont l'un des éléments essentiels des économies modernes en raison de leur rôle dans l'accumulation de capital et les opportunités d'investissement, la création d'emplois, la contribution à l'économie nationale et le développement des marchés financiers tout en assurant confiance et stabilité. Ces sociétés fonctionnent par le biais de deux organes principaux : l'assemblée générale et le conseil d'administration.

Les actionnaires exercent leurs droits au sein de la société, acquièrent des informations sur son fonctionnement et prennent des décisions dans le cadre de leurs fonctions et de leur autorité par l'intermédiaire de l'assemblée générale. D'autre part, le conseil d'administration, déterminé par les statuts ou nommé par l'assemblée générale, agit en tant qu'organe décisionnel et représentatif. L'article 365 du CCT stipule que la société par actions est gérée et représentée par le conseil d'administration.

L'organisation de la gestion est réalisée par la délégation partielle ou complète des pouvoirs de gestion aux membres du conseil d'administration ou à des tiers, ou par la formation de comités en répartissant les tâches au sein du conseil d'administration afin d'assurer une gestion efficace de l'entreprise.

La délégation du pouvoir de gestion par le conseil d'administration revêt une importance primordiale, en particulier dans les grandes sociétés anonymes ou les sociétés cotées en bourse comptant un grand nombre d'actionnaires. La gestion de toutes les affaires par le conseil d'administration et l'utilisation de tous ses pouvoirs

par cet organe lui-même peuvent potentiellement entraver l'exécution efficace et efficiente de la gestion dans de telles sociétés.

Dans ces cas, le conseil d'administration peut déléguer son autorité de gestion et de représentation aux directeurs de l'entreprise, en tant qu'exigence de diligence et de respect de ses devoirs.

Les Principes de gouvernance d'entreprise publiés par l'Organisation de coopération et de développement économiques (OCDE) soulignent que la responsabilité de la stratégie et des activités de l'entreprise incombe au conseil d'administration et à une équipe de direction exécutive qui sont sélectionnés, guidés et, si nécessaire, remplacés par le conseil d'administration. Il est affirmé que la délégation de l'autorité de gestion est impérative pour garantir l'efficacité et l'efficience de la gestion en conséquence.

Le CCT prévoit également que le conseil d'administration puisse créer des comités et des commissions avec l'article 366 et permette au conseil d'administration de déléguer son autorité de gestion à des tiers, soit partiellement, soit totalement, si les statuts contiennent une disposition permettant la délégation de l'autorité en vertu de l'article 367.

L'objectif de notre étude est de traiter les questions identifiées dans le préambule de l'article 374, en tenant dûment compte de l'évaluation approfondie des relations inter-organes, des clauses de responsabilité prévues par la loi, et du cadre réglementaire prévu à l'article 625 du CCT concernant la délégation de l'autorité de gestion dans les sociétés à responsabilité limitée.

Cette étude est composée de deux sections. La première section examine les concepts de personnalité juridique et d'organisation des sociétés anonymes, y compris une analyse de divers types d'organes et de classifications dans la doctrine. Elle traite également des fonctions et pouvoirs du conseil d'administration et de l'assemblée générale, avec une discussion sur les fonctions et pouvoirs intransférables et inaliénables prévus par la loi pour les deux organes.

La nature de la relation entre les deux organes a été examinée dans le contexte historique de la doctrine juridique turque et de ses homologues suisse et allemand pour enrichir l'étude. Cela inclut des perspectives où l'assemblée générale est considérée comme supérieure absolue au conseil d'administration, ou ayant une supériorité limitée, ou alternativement, où le conseil d'administration est considéré comme l'organe supérieur, et enfin, des scénarios où il y a égalité et séparation des fonctions entre les deux organes.

L'étude inclut l'examen de la doctrine des pouvoirs non écrits de l'assemblée générale, qui fait l'objet de discussions dans la doctrine juridique allemande, et il est conclu que les pouvoirs non écrits de l'assemblée générale sont incompatibles avec la délégation statutaire des pouvoirs prescrite par la loi, et il est finalement accepté qu'il existe une séparation des fonctions et un équilibre des pouvoirs entre les deux organes, comme indiqué dans le préambule de l'article 374 du CCT.

Deux types de sociétés ont été évalués en abordant brièvement les capacités d'influence de l'assemblée générale sur le conseil d'administration : l'une étant une

société privée, avec un nombre limité d'actionnaires et où les membres de l'assemblée générale et du conseil d'administration sont parfois les mêmes individus, et l'autre étant une société cotée en bourse ou ayant un grand nombre d'actionnaires. Il a été souligné que la relation entre les deux organes peut différer selon le type de société. Pour les sociétés anonymes privées, qui sont similaires aux sociétés en commandite en termes de style de gestion, l'assemblée générale peut occuper une position de premier plan parmi les égaux avec le conseil d'administration, compte tenu de certaines des opportunités dont elle dispose en termes de formation, de style de fonctionnement du conseil d'administration et de son autorisation dans certaines matières. Et pour le deuxième type de sociétés, cotées en bourse ou ayant un grand nombre d'actionnaires, il a été évalué que bien qu'il y ait une séparation des fonctions et un équilibre des pouvoirs entre les deux organes, l'assemblée générale reste plus en arrière-plan par rapport au conseil d'administration, qui est censé jouer un rôle plus important, en tenant compte de facteurs tels que le manque d'informations suffisantes des actionnaires sur la gestion de l'entreprise, la perception de l'entreprise comme un véhicule d'investissement, et la nécessité de membres du conseil d'administration professionnels et expérimentés pour une gestion efficace.

Les circonstances dans lesquelles l'assemblée générale peut intervenir dans l'autorité de gestion du conseil d'administration sont examinées dans la deuxième section de notre étude, y compris divers sujets tels que la délégation d'autorité du conseil d'administration à l'assemblée générale, la délégation de l'autorité décisionnelle, l'usurpation d'autorité, et les opinions doctrinales selon lesquelles le conseil d'administration est la seule autorité en matière d'autorité de gestion, avec un accent particulier sur les dispositions du CCT.

Il a été conclu que les fonctions et pouvoirs de l'assemblée générale sont limités à ceux explicitement énoncés dans la loi et les statuts, et dans tous les autres cas, le conseil d'administration détient l'autorité, en tenant compte des dispositions fondamentales du CCT concernant les fonctions et pouvoirs des deux organes, en particulier les articles 365, 367, 374, 375, et 408.

Il a été conclu que l'article 375 de la loi impose des restrictions sur la délégation de l'autorité en ce qui concerne les fonctions et pouvoirs intransférables et inaliénables du conseil d'administration. En outre, pour les pouvoirs de gestion non couverts par l'article 375, la délégation à l'assemblée générale n'est pas faisable dans le cadre juridique et les dispositions concernant la responsabilité des actionnaires prévues par la loi. Il a été établi que les résolutions relevant de l'autorité de gestion du conseil d'administration ne peuvent pas être soumises à l'approbation de l'assemblée générale par les statuts, car accorder un pouvoir d'approbation à l'assemblée générale et déléguer l'autorité ne crée pas de différence pratique par rapport à la délégation de l'autorité.

Une évaluation des dispositions applicables aux sociétés en commandite a été réalisée, en se concentrant sur la question de savoir si l'article 625/2 du CCT, qui permet à certaines décisions et questions individuelles prises par les gestionnaires d'être soumises à l'approbation de l'assemblée générale, implique un vide intentionnel laissé par le législateur à l'article 374 du CCT. Après avoir examiné des facteurs tels que les caractéristiques spécifiques des sociétés en commandite par rapport aux sociétés anonymes et discuté des explications générales concernant l'application analogique, il a été déterminé que les dispositions de l'article 625 ne peuvent pas être appliquées par analogie au conseil d'administration des sociétés anonymes.

En examinant si le législateur a laissé une lacune intentionnelle dans l'article 374 du CCT, il a été évalué que le préambule de la disposition, qui suggère que les trois questions abordées dans notre étude sont laissées à l'interprétation doctrinale et judiciaire, peut donner l'impression d'une lacune intentionnelle. Cependant, s'il est accepté qu'il existe une lacune intentionnelle, le juge exerçant son pouvoir discrétionnaire devrait prendre en compte les principes de la relation entre les deux organes, la répartition des fonctions et des pouvoirs entre eux, et les réglementations légales sur la responsabilité discutées dans notre étude. Le juge doit alors conclure que le conseil d'administration ne peut déléguer l'autorité concernant les questions relevant de la gestion, que cette délégation ne peut pas être incluse dans les statuts, et que le conseil d'administration ne peut pas soumettre ses décisions à l'assemblée générale pour approbation afin d'échapper à sa responsabilité. Cela indique qu'il n'y a pas de lacune intentionnelle mais plutôt une divergence entre le préambule et l'article lui-même.

Après l'évaluation des questions énoncées dans le préambule de l'article 374 du CCT, le concept de vote consultatif, qui est reconnu dans la pratique et considéré comme juridiquement approprié dans les discussions doctrinales, est abordé comme une méthode alternative pour permettre au conseil d'administration de consulter les actionnaires et, si nécessaire, de leur donner l'opportunité d'être étroitement impliqués dans les décisions dans le domaine de certaines fonctions et pouvoirs. L'étude examine les implications des résultats du vote consultatif concernant la responsabilité.

Les conséquences en termes de responsabilité, résultant du vote consultatif, sont examinées dans le cadre des discussions sur le consentement de la partie lésée, l'interdiction de contredire son propre comportement antérieur et si cela constitue une décharge de responsabilité.

Les effets des résultats du vote consultatif sur les réclamations légales des créanciers, des actionnaires et de la société ont été évalués séparément.

ABSTRACT

The Turkish Commercial Code (“TCC”) outlines the distribution of duties and powers between the general assembly and the board of directors, determines the unassignable and inalienable duties and powers of both organs, and regulates that the joint stock company will be managed and represented by the board of directors. The board of directors is authorized to conduct all necessary works and transactions for the realization of the company's field of operation, except for those entrusted to the authority of general assembly by law and the articles of association according to Article 374 of the law. Thus, an omnibus authority is granted to the board of directors.

The TCC enables the board of directors to delegate its management authority to third parties under certain conditions. However, the preamble of Article 374 of the TCC, it has been stated that, some issues are relegated to doctrine and court decisions to evaluate. This study has been conducted in light of the preamble to evaluate whether it is possible to delegate to the general assembly the management authority other than the unassignable and inalienable duties and powers of the board of directors, whether the board of directors and management decisions can be made subject to the approval of the general assembly by the articles of association, and whether the board of directors can submit the management decisions to the approval of the general assembly in order to evade responsibility.

Joint stock companies are one of the essential elements of modern economies due to their roles in capital accumulation and investment opportunities, creating employment, contributing to the national economy, and developing financial markets while ensuring trust and stability. These companies operate through two principal organs: the general assembly and the board of directors.

The shareholders, exercise their rights within the company, acquire information about the operation and render decisions within the scope of their duties and authority through the general assembly. On the other hand, the board of directors, determined by the articles of association or appointed by the general assembly, serves as the decision-making and representative organ. Article 365 of the TCC stipulates that the joint stock company shall be managed and represented by the board of directors.

The management organisation is achieved through the partial or complete delegation of management powers to the members of the board of directors or third parties or formation of committees by distributing duties within the board of directors to ensure the effective management of the company.

The delegation of management authority by the board of directors is of paramount importance, especially in large joint-stock companies or publicly held companies with a large number of shareholders. Being that the board of directors' management of all the affairs and the use of all its powers by this body as the board

itself can potentially hinder the effective and efficient execution of the management in such companies.

The board of directors may delegate its management and representation authority with the company managers in these instances, as a requirement of diligence and adherence to its duties.

The Corporate Governance Principles issued by the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) emphasize that the responsibility for the strategy and activities of the company rests with the board of directors and an executive team of managers who are selected, guided and if necessary, replaced by the board of directors and it is asserted that the delegation of management authority is imperative for ensuring the efficiency and effectiveness of management correspondingly.

The TCC also provides the board of directors to establish committees and commissions with Article 366 and to enable the board of directors to delegate its management authority to third parties either partially or wholly, if the articles of association contain a provision permitting the delegation of authority with the Article 367.

The objective of our study is to address the issues identified in the preamble of Article 374, with due consideration to the thorough evaluation of inter-organ relationships, the responsibility clauses as prescribed by law, and the regulatory framework provided in Article 625 of the TCC regarding the delegation of management authority in limited companies.

This study consists of two sections. The first section examines the concepts of legal personality and the organization of joint-stock companies, including an analysis of various types of bodies and classifications in the doctrine. It also addresses the duties and powers of the board of directors and the general assembly, with a discussion of the unassignable and inalienable duties and powers prescribed by law for both organs.

The nature of the relationship between the two organs has been examined within the historical context of in the Turkish legal doctrine and its Swiss and German counterparts to enrich the study. This includes perspectives where the general assembly is seen as the absolute superior to the board of directors, or having a limited superiority, or alternatively, where the board of directors is considered the superior organ, and finally, scenarios where there is equality and a separation of functions between the two organs.

The study includes the examination of the doctrine of the unwritten powers of the general assembly, which is a subject of discussion in German legal scholarship, and it is concluded that the unwritten powers of the general assembly is incompatible with the statutory delegation of powers prescribed by law and it is ultimately accepted that there is a separation of functions and balance of power between two organs as stated in the preamble of Article 374 of the TCC.

Two types of companies have been evaluated by briefly addressing the influence capabilities of the general assembly over the board of directors: one being privately

held, with a limited number of shareholders and where the members of the general assembly and the board of directors are sometimes the same individuals, and the other one is being publicly held or having a large number of shareholders. It has been emphasized that the relationship between two organs may differ depending on the type of the company. For the privately held joint stock companies, which are similar to limited partnerships in terms of their management style, the general assembly may hold a prominent position among equals with the board of directors, considering some of the opportunities it has in terms of the formation, working style of the board of directors and its authorisation in certain matters. And for the second type of companies, which has publicly traded or with a large number of shareholders; it has been assessed that while there is a separation of functions and a balance of power between two organs, the general assembly remains more in the background compared to the board of directors, which is projected to play a more prominent role considering factors such as shareholders' lack of sufficient information about company management, the perception of the company as an investment vehicle, and the need for professional and experienced board members for effective management.

The circumstances under which the general assembly may intervene with the management authority of the board of directors are examined in the second section of our study, including various topics such as the delegation of authority from the board of directors to the general assembly, the delegation of decision-making authority, usurpation of authority, and the doctrinal opinions that the board of directors is the sole authority in terms of management authority, with a particular focus of the provisions of the TCC.

It has been concluded that the general assembly's duties and powers are limited to those explicitly stated in the law and the articles of association and in all other instances, the board of directors holds the authority by considering the fundamental provisions in the TCC regarding the duties and powers of the two organs, specifically Articles 365, 367, 374, 375, and 408.

It has been concluded that Article 375 of the Law imposes restrictions on the delegation of authority with respect to the unassignable and inalienable duties and powers of the board of directors. Furthermore, for management powers not encompassed by Article 375, delegation to the general assembly is not feasible within the legal framework and the provisions regarding shareholder liability as prescribed by law. It has been ascertained that the resolutions within the scope of the board of directors' management authority cannot be made subject to the approval by the general assembly through the articles of association due to the fact that granting approval authority to the general assembly and delegation of authority does not create a practical difference from delegation of authority.

An evaluation of the provisions applicable to limited partnerships was conducted, focusing on whether Article 625/2 the TCC, which allows for certain decisions and individual issues made by managers to be submitted for approval by the general assembly, implies a deliberate gap left by the legislator in Article 374 of the TCC. After examining factors such as the specific characteristics of limited partnerships compared to joint-stock companies and discussing general explanations regarding analogical application, it was determined that the provisions of Article 625 cannot be analogously applied to the board of directors of joint-stock companies.

While examining whether the legislator left an intentional gap in Article 374 of the TCC, it is evaluated that the preamble of the provision, which suggests that the three issues addressed in our study are left to doctrinal and judicial interpretation, may give the impression of an intentional gap. However, if it is accepted that there is an intentional gap, the judge exercising discretion would need to consider the principles of the relationship between the two organs, the distribution of duties and powers between them, and the legal regulations on liability discussed in our study. The judge must then conclude that the board of directors cannot delegate authority regarding matters within the scope of management, that such delegation cannot be included in the articles of association, and that the board of directors cannot submit its decisions to the general assembly for approval to evade its liability. This indicates that there is not intentional gap but rather a discrepancy between the preamble and the article itself.

After the evaluation of the issues stated in the preamble of Article 374 of the TCC, the concept of consultative voting, which has acknowledged in practice and considered legally appropriate in doctrinal discussions, is addressed as an alternative method to provide the board of directors to consult shareholders and, if deemed necessary, to grant the opportunity to be closely involved with decisions in the field of certain duties and powers. The study examines the implications of the consultative voting outcome concerning liability.

The consequences that may arise in terms of liability, as a result of consultative voting are examined within the scope of the discussions on the consent of the aggrieved party, the prohibition of in contradiction to his own previous conduct and whether it constitutes a release from liability.

The effects of advisory voting outcomes on the legal claims of creditors, shareholders, and the company have been evaluated separately. It was concluded that, depending on specific circumstances, such as adequate information being provided to shareholders, there could be instances where shareholders forfeit their right to legal action. Regarding the company's right to legal action, it has been emphasized that the advisory voting mechanism does not constitute a general assembly resolution, and therefore, the company's right to legal action cannot be forfeited. Finally, it was determined that creditors, as third parties, do not lose their right to legal action as a result of an internal application arising from the relationship between the company's organs.

In the conclusion of this study, the certain issues which has been left to doctrinal interpretation and judicial decisions in the preamble to Article 374 of the TCC has evaluated considering the relationship between the general assembly and the board of directors, as well as the duties, powers, and responsibility regulations recognized by law. It has been determined that matters falling within the scope of management cannot be delegated to the authority of the general assembly through the articles of association. Furthermore, decisions made by the board of directors, or by management if delegated, cannot be subject to the approval of the general assembly. Additionally, the board of directors cannot render contingent upon its decisions on the approval of the general assembly as a means to evade liability. It has been concluded that, should the need arise between the board of directors and the general assembly, resorting to the advisory voting mechanism may be preferable, and that the principles of liability law should be assessed on a case-by-case basis.

ÖZET

Türk Ticaret Kanunu ile genel kurul ve yönetim kurulunun görev ve yetkilerine ilişkin dağılımın çerçevesi çizilmiş; her iki organın da devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki görev ve yetkilerine yer verildikten sonra, anonim şirketin yönetim kurulu tarafından yönetilerek temsil edileceği belirlenmiş ve kanunun 374. maddesi ile, kanun ve esas sözleşme ile genel kurulun yetkisine bırakılmış bulunanlar dışında şirket işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli her türlü iş ve işlemler hakkında yönetim kurulu yetkili kılınarak, torba bir yetki tanınmıştır.

Kanunda, yönetim kurulunun sahip olduğu yönetim yetkisinin üçüncü kişilere devretmesine imkan tanınmakla birlikte, TTK'nin 374. madde gerekçesinde öğretiyeye ve mahkeme kararlarına bırakıldığı belirtilen, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerinin dışında kalan yönetim yetkisinin genel kurula devrinin mümkün olup olmadığı, yönetim kurulu ve yönetim kararlarının esas sözleşme ile genel kurul onayına tabi kılınıp kılınamayacağı ve yönetim kurulunun sorumluluktan kaçmak amacıyla, yönetim kararlarını genel kurul onayına sunup sunamayacağı hususlarının değerlendirilmesi amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Anonim şirketler; sermaye birikimi ve yatırım imkânı, istihdam yaratma olanağı, ülke ekonomisine olan katkıları ve finansal piyasaların gelişimi, güven ve istikrar sağlanması gibi unsurları göz önünde bulundurulduğunda modern ekonomilerin esaslı unsurlarından biri olarak kendisine yer bulmaktadır. Kanun ile öngörülmüş olan diğer tüzel kişilikler gibi organları aracılığıyla faaliyet gösteren anonim şirketler, genel kurul ve yönetim kurulu zorunlu organlarından oluşmaktadır.

Genel kurul aracılığıyla; pay sahipleri şirket nezdinde sahip olduğu haklarını kullanmakta, şirket işleyişine ilişkin bilgi alarak görev ve yetki sınırı içerisine giren alanlarda karar almakta iken, yönetim kurulu ise şirket esas sözleşmesi ile belirlenen veya genel kurul tarafından belirlenen şirketin irade ve temsil organıdır. TTK'nin 365. maddesinde de anonim şirketin, yönetim kurulu tarafından yönetilerek temsil olunacağı düzenlenmiştir.

Şirketin etkin bir şekilde yönetilmesinin sağlanması adına yönetim organizasyonu; kimi zaman yönetim yetkilerinin kısmen veya tamamen yönetim kurulu üyelerine veya üçüncü kişilere devredilmesi, kimi zaman yönetim kurulu içerisinde görev dağılımı yapılarak komiteler oluşturulması aracılığıyla sağlanmaktadır. Özellikle pay sahibi sayısı fazla olan, büyük anonim şirketler veya halka açık şirketlerde yönetim kurulunun yönetim yetkisinin devri büyük önem arz etmektedir. Zira anılan türde şirketlerde yönetim kurulunun, tüm işleri yönetmesi ve tüm yetkilerinin kurul olarak bizzat bu organ tarafından kullanılması yönetimin etkin ve verimli bir şekilde gerçekleşmesi yönünde bir engel teşkil edebilmektedir. Yönetim kurulu, bu hallerde özen ve sadakat yükümlülüğünün de bir gereği olarak, yönetim ve temsil yetkisini yöneticiler ile paylaşmaktadır. Nitekim Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından yayımlanan Kurumsal Yönetim İlkeleri ile de şirket stratejisi ve faaliyetleri ile ilgili sorumluluğun yönetim kurulu ve yönetim kurulu

tarafından seçilen, yönlendirilen, gerektiği zaman değiştirilen bir yönetici ekibinin elinde toplandığı belirtilerek etkin yönetimin sağlanması adına yönetim yetkisinin devrinin gerekli olduğuna dikkat çekilmiştir. TTK'nin 366. maddesinde de bu bağlamda yönetim kuruluna, komite ve komisyonlar kurmak imkânı tanınmış, 367. maddesinde ise esas sözleşmede yetki devrine imkân tanıyan bir hüküm bulunması halinde yönetim yetkilerini kısmen veya tamamen üçüncü kişilere devretmesi mümkün kılınmıştır.

Çalışmamızın amacı da yönetim kurulunun yönetim yetkisi devrolunurken; 374 madde gerekçesinde işaret edilen sorunlarının, kanunda öngörülen organlar arası ilişki, sorumluluk hükümleri, limited şirketlere ilişkin TTK'nin 625. maddesinde yer verilen düzenleme gibi başlıklar değerlendirilerek çözümlenmesidir.

Çalışmamız iki bölümden oluşmakta olup; birinci bölümde öncelikle tüzel kişilik ve anonim şirket organizasyonu, bu doğrultuda organlar ve öğretide tasnif olunan türleri incelenmiş, yönetim kurulu ve genel kurulun görev ve yetkilerine değinilmiştir. Her iki organ için kanunda öngörülen devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki görev ve yetkilere yer verilmiştir.

Çalışmanın zenginleştirilebilmesi adına her iki organ arasındaki ilişkinin niteliği, tarihsel süreçte gerek Türk hukuku öğretisinde gerek mehzaz İsviçre hukuku ve Alman hukuku öğretileri çerçevesinde değerlendirilmiş, pay sahiplerinin ve dolayısıyla genel kurulun şirketin esas sahibi olduğu dolayısıyla yönetim kurulunun mutlak olarak üstünde konumlandırıldığı, veya sınırlı bir üstünlüğü bulunduğu, veya tersi şekilde yönetim kurulunun üst organ konumunda bulunduğu son olarak her iki organ arasında eşitlik ve işlevler ayrılığı bulunduğu şeklinde ilerleyerek değişim gösterdiğine dikkat çekilmiştir. Alman hukukunda öğretide tartışma konusu olan genel kurulun yazılı olmayan yetkileri öğretisi incelenmiş, öğretinin kanunda öngörülen yetki düzeniyle bağdaşmadığı neticesine ulaşılmıştır. Her iki organ arasındaki ilişkinin niteliğinin değerlendirilmesinde nihayet TTK'nin 374. madde gerekçesinde yer verildiği üzere her iki organ arasında işlevler ayrılığı ve güç dengesinin olduğu kabul edilmiştir.

Genel kurulun yönetim kurulu üzerindeki etki imkanlarına kısaca yer verilerek; halka kapalı, pay sahipleri sayısı sınırlı ve genel kurul ve yönetim kurulu üyelerinin kimi zaman aynı kişilerden oluştuğu şirketler ile halka açık veyahut pay sahipleri sayısı oldukça fazla olan şirketler için her iki organ arasındaki ilişki arasında bir ayrım ortaya konulmaya çalışılmıştır. Böylece; halka kapalı ve yönetim şekli itibariyle limited ortaklıklar ile benzer özellikler taşıyan anonim şirketlerde genel kurulun, yönetim kurulunun oluşumu bakımından, çalışma biçimi bakımından ve kanunda kimi konularda yetkili olması bakımından sahip olduğu bazı imkanlar gözetildiğinde, yönetim kurulu organı ile eşitler arasında önde gelen bir konumda olabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Halka açık veyahut pay sahipleri sayısı oldukça fazla olan şirketlerde ise; pay sahiplerinin şirket yönetimi konusunda yeterince bilgi sahibi olmaması, şirketin yatırım aracı olarak görülmesi, şirketin etkin bir şekilde yönetilmesi adına profesyonel ve tecrübeli yönetim kurulu üyelerine bırakılması hususları gözetildiğinde; her iki organ arasında işlevler ayrılığı ve güç dengesinin bulunduğu kabul edilmekle birlikte genel kurul, yönetim kuruluna nazaran daha arka planda kalırken ve yönetim kurulunun daha ön plana çıktığı bir kurgu öngörüldüğü değerlendirilmiştir.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise; genel kurulun yönetim kurulunun yönetim yetkisine ne gibi hallerde müdahalesinin söz konusu olabileceği ele alınmış, yönetim kurulunun genel kurula yetki devri, karar alma yetkisinin devri, yetki celbi, yetki gaspı gibi birtakım başlıklar ve yönetim kurulunun yönetim yetkisi bakımından tek yetkili olduğuna dair öğreti görüşlerine yer verildikten sonra konu TTK özelinde incelenmiştir.

TTK’de genel kurul ve yönetim kurulunun görev ve yetkilerine dair temel düzenlemeler olan; 365., 367., 374., 375., ve 408. madde hükümleri göz önünde bulundurularak, genel kurulun görevli olduğu hallerin kanunda açıkça yer alanlar ve esas sözleşmeyle belirtilenler ile kısıtlı olduğu ve ancak genel kurulun esas sözleşme ile kendisini yetkili hale getirebileceği, bunun dışında kalan tüm hallerde yönetim kurulunun yetkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yönetim yetkisinin devrinde öncelikle yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki görev ve yetkilerine dair kanunun 375. maddesinin bir sınır olacağı belirtilmiş, bu madde dışında kalan, devri mümkün yönetim yetkileri bakımından genel kuruluna; kanun sistematığı ve kanunda pay sahipleri için öngörülen sorumluluk hukuku düzenlemeleri bakımından yetki devri gerçekleştirilmesinin mümkün olmayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

TTK’nin 374. madde gerekçesinde yer verilen bir diğer sorun olan, yönetim kurulunun yönetim yetkisi sınırı içerisinde kalan kararların anonim şirket esas sözleşmesi ile genel kurul onayına tabi kılınıp kılınamayacağı meselesi değerlendirilmiş ve genel kurula onay yetkisi tanınması ile yetki devri arasında fiili olarak bir farklılık yaratılmayacağı nedenleriyle olumsuz yanıtı ulaşılmıştır.

Limited ortaklıklar bakımından öngörülen düzenlemelere ilişkin bir değerlendirme yapılarak TTK’nin 625. maddesinin ikinci fıkrasında şirket sözleşmesinde müdürlerin aldıkları belirli kararları ve münferit sorunları genel kurul onayına sunabileceğinin öngörülebileceği düzenlemesi, TTK’nin 374. maddesinde kanun koyucu tarafından bilinçli bir boşluk bırakılıp bırakılmadığı gözetilerek incelenmiştir. Buna göre TTK 625 madde hükmünün kıyasen anonim şirketlerdeki yönetim kurulu için uygulanıp uygulanamayacağı değerlendirilmiş, limited ortaklıkların yapıları gereği anonim şirketlere nazaran şahıs ortaklıklarına özgü birtakım unsurları barındırması gibi birtakım hususlar gözetilerek genel anlamıyla kıyasa dair açıklamalara yer verildikten sonra bu soru da olumsuz olarak yanıtlanmıştır.

TTK’nin 374. madde hükmünde kanun koyucu tarafından bilinçli bir boşluk bırakılıp bırakılmadığı sorununun irdelenmesinde ise; her ne kadar hükmün gerekçesinde yer verilen ve çalışmamız konusu üç adet sorunun öğreti ve mahkeme kararlarına bırakıldığı ifadesi bilinçli boşluk bulunduğu izlenimi vermekte ise de, bilinçli boşluk bulunduğu varsayımında takdir yetkisini kullanacak olan hakim; yine çalışmamızda yer verilen organlar arası ilişki, kanunun her iki organ arasındaki görev ve yetki dağılımına ilişkin benimsediği esaslar ve sorumluluk hukuku düzenlemeleri göz önünde bulundurarak yapması gereken olan takdir yetkisini; sorunların olumsuz olarak yanıtlanması gerekliliği ile sonuçlanacağı, dolayısıyla bilinçli bir boşluk bulunmadığı, ancak gerekçe ve madde hükmü arasında bir uyumsuzluk bulunduğu kanaatine varılmıştır.

TTK'nin 374. madde gerekçesinde yer verilen sorunların olumsuz yanıtlanmasıyla; yönetim kuruluna pay sahiplerine danışma, gerekli görülmesi halinde birtakım görev ve yetkiler alanında daha fazla söz sahibi olabilme imkânı tanıyabilmek adına alternatif bir yol olarak uygulamada kendisine yer bulunan ve öğretide de hukuka uygun olduğu değerlendirilen danışmasal oylama kavramına değinilmiş ve oylama neticesinde sorumluluk yönünden ne şekilde sonuçlar doğuracağı incelenmiştir.

Danışmasal oylama neticesinde sorumluluk hukuku bakımından doğabilecek olan sonuçlar öğretide yer verilen; zarar görenin rızası, çelişkili davranış yasağı ve danışmasal oylama neticesinin ibra niteliği taşıyıp taşımayacağı tartışmaları kapsamında incelenmiştir.

Danışmasal oylama neticesinde alacaklıların, pay sahiplerinin ve şirketin dava hakkının ne şekilde etkileneceğinin irdelenmesinde; pay sahipleri bakımından yeterli bilgilendirmelerin yapılmış olması gibi somut olay bazında yapılacak değerlendirmeler neticesinde kimi zaman dava hakkının kaybedilebileceğine işaret edilerek, şirketin dava hakkı yönünden ise danışmasal oylama müessesinin bir genel kurul kararı niteliğinde olmadığı ve dolayısıyla şirket yönünden dava hakkının devam edeceği, şirketin organlar arasındaki iç ilişki nedeniyle gerçekleşen bir uygulama sonucunda üçünü taraf olan alacaklıların dava hakkını kaybettiğinden söz etmenin mümkün olmayacağı neticesine ulaşılmıştır.

Bu çalışma neticesinde; genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişki ve kanunda tanınan görev, yetki ve sorumluluk düzenlemeleri uyarınca TTK 374 madde gerekçesinde öğretiye bırakılan; genel kurulun niteliğiyle hiç bağdaşmayan, aksine yönetim kavramının kapsamında bulunduğundan şüphe edilmeyen konuların esas sözleşme ile genel kurulun yetki alanı içerisine bırakılıp bırakılamayacağı, yönetim kurulunun ve devredilmişse yönetimin kararlarının genel kurulun onayına bağlanıp bağlanamayacağı, yönetim kurulunun sorumluluktan kaçınmak amacıyla yönetim kararlarını genel kurul onayına tabi kılıp kılamayacağı hususları değerlendirilerek olumsuz bir şekilde yanıtlanmış, yönetim kurulu ve genel kurul arasında bu yönde bir ihtiyaç hissedilmesi halinde danışmasal oylama müessesesine başvurulması sorumluluk hukukunun da somut olay bazında değerlendirilerek ilerlenmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

GİRİŞ

Modern ekonomilerin ve sermaye piyasalarının esaslı unsurlarından biri olan anonim şirketler, yatırımcılarına kurumsal bir yapı aracılığıyla sermaye birikimi ve güven sağlama imkanları ile iş dünyasında önemli bir rol oynamaktadır. Anonim şirketlerin pay sahipleri hem yatırım fırsatlarından hem de şirketin uzun vadeli sürdürülebilirliğini sağlamak adına yönetim ve kontrol mekanizmalarından faydalanmaktadır.

Kanunda, anonim şirketlerin organizasyonunun çerçevesi çizilerek, kurumsal bir yapı altında faaliyet göstermesi hedeflenmiştir. Bu organizasyon ise iradenin oluşturulması, icra ve kontrol fonksiyonlarının çeşitli birimler arasında dağıtılması ile oluşacaktır. Organ olarak tanımlanan bu birimler, tüzel kişilik iradesinin oluşmasını sağlayan ve tüzel kişinin örgütü içerisinde yer alan kişi ya da kişi topluluklarıdır.¹ Buna göre kanunda öngörülen tüzel kişilik organizasyonları organlar aracılığıyla faaliyette bulunduğu² gibi; anonim şirketler de zorunlu organları olan genel kurul ve yönetim kurulu aracılığıyla faaliyet göstermektedir. Genel kurul, şirket pay sahiplerinden oluşan bir organ iken yönetim kurulu ise şirketin yönetim ve temsil organı olarak işlev görmektedir.

Genel kurul aracılığıyla; pay sahipleri şirket nezdindeki haklarını kullanır ve şirket işleyişine ilişkin bilgi sahibi olur, görev ve yetki sınırı içerisine giren alanlarda karar alır. Yönetim kurulu ise esas sözleşme ile belirlenen veya genel kurul tarafından belirlenen şirketin irade ve temsil organıdır.

Genel kurulun yapısı, pay sahiplerinin toplanmasının güç olması, toplantı çağrı ve ilanı gibi karar alma prosedürlerinin yavaşlığı nedenleriyle daha ağır işlemekte, şirket iç işleyişi veya yönetimi hakkında bilgi sahibi olmamaları nedeniyle ise görevli ve yetkili olduğu alanlar genellikle şirketin geniş çerçevesini ilgilendiren hususlar ile

¹ Mustafa Dural/ Tufan Ögüz, **Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku**, 23. Baskı, İstanbul: Filiz Kitabevi, Ekim 2022, s. 250.

² Kemal Oğuzman/Özer Seliçi/Saibe Oktay Özdemir, **Kişiler Hukuku**, 21. Bası, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2022, s. 320.

sınırlandırılmaktadır. Bu nedenle pay sahipleri tarafından, şirketin yönetimi, işletmenin uzmanlık alanlarına göre tecrübeli kişilere bırakılmakta, genel kurul ise yılda bir defa olağan veya kanun ile esas sözleşmede öngörülen haller uyarınca kimi zaman olağanüstü toplanarak karar almaktadır.

Yönetim kurulu ise şirketin günlük işlerin yürütülmesi ve stratejik kararların alınması ile görevlendirilir, şirketin operasyonel faaliyetlerini yerine getirerek hedeflerini belirler, risk yönetimi ve stratejilerini geliştirir, rekabet avantajları elde etmek üzere stratejik kararlar alır. 6102 sayılı TTK ile hem genel kurulun hem de yönetim kurulunun görev ve yetki dağılımına dair anılan doğrultuda düzenlemelere yer verilerek genel çerçeve çizilmiştir.

Genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişki ve görev dağılımına dair genel çerçeve kanunda yer alan birtakım hükümler ile çizilmiş ise de yetki ve görev dağılımı uygulamada her zaman sorunsuz bir şekilde kendisini göstermeyebilir. Şirketin yönetim yetkisinin yönetim kuruluna ait olduğu kanunda açık bir şekilde belirtilmiş ise de genel kurulun kanunda kendisine tanınmış yetkileri dışında, esas sözleşme ile kendisini yetkilendirebilmesine de imkân tanınmış olup, bu işlemlerin sınırının ne olduğu, yönetim kurulunun devredilmez ve vazgeçilmez nitelikteki görev ve yetki alanına genel kurul tarafından müdahale gerçekleşip gerçekleşmediği gibi sorunlar önem taşımaktadır.

Yönetim kurulunun, şirket yönetimini etkin bir şekilde gerçekleştirmesi adına sahip olduğu yönetim yetkisini devretmesi, TTK'nin 367. maddesi ile mümkün kılınmıştır. Şirket esas sözleşmesinde bu hususa izin veren bir düzenleme bulunmasıyla yapılabilecek olan yetki devrinin sınırlarının ne olduğu ise genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki yetki dağılımı hususunda önem taşımaktadır.

Zira pay sahiplerinden oluşan genel kurul, şirketin karlılığı veyahut hisse senetlerinin değeri gibi konular gözetildiğinde şirketin geleceğinden ekonomik olarak önemli ölçüde etkilenmekte, bu da genel kurulu; yönetim kurulunun yönetim yetkisine dahil olmak hususunda motive edebilmektedir. Bu durum genel kurulun ortaklık yönetimine ne gibi hallerde müdahale edebileceği sorununu gündeme getirmektedir. Genel kurulun, yönetim kurulunun yönetim yetkisi üzerindeki etki imkanları

değerlendirilirken; yönetim kurulundan genel kurula yetki devri yapıp yapılamayacağı, genel kurulun, yönetim kurulunun sahip olduğu yetkiler bakımından paralel bir yetkisi olup olmadığı, veyahut yetki yönetim kurulu uhdesinde kalmakla karar alma yetkisine ilişkin bir devir gerçekleşip gerçekleşmeyeceği, genel kurulun gerçekleştireceği bir esas sözleşme değişikliği ile kendisini yönetim kurulunun yönetim yetkisi kapsamına giren konularda yetkili kılp kılamayacağı, son olarak böyle bir değişiklik bulunmaksızın doğrudan yönetim kurulunun görev ve yetki alanı içerisine giren bir hususta karar alıp alamayacağı yöntemlerinin, her iki organ arasındaki ilişki ve kanunda öngörülen düzenlemeler çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kanunda organların görev ve yetkileri genel çerçeve ile belirlenmiş olmakla birlikte; 374. madde ile yönetim kurulu lehine bir yetki karinesi tanınarak, yönetim kurulu, kanun ve esas sözleşme ile genel kurula bırakılanlar dışında şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlem hakkında karar almaya yetkili kılınmıştır. Ancak kanun metninin gerekçesinde ise; yönetim kavramı içerisinde kalan konulara ilişkin yetkinin, esas sözleşme ile genel kurula bırakılıp bırakılmayacağı, yönetim kararlarının genel kurul onayına bağlanıp bağlanamayacağı ve yönetim kurulunun sorumluluktan kaçınmak amacıyla kararlarını genel kurul onayına sunup sunamayacağı hususlarının öğreti ve mahkeme kararlarına bırakıldığı belirtilmiştir.³

Gerekçede yer verilen bu ifadeler, genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişki ile genel kurulun, yönetim kurulunun yönetim yetkisi üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi adına önem taşımaktadır. Çalışmamız ile, TTK'nin 374. maddesinde öğreti ve mahkeme kararlarına bırakıldığı belirtilen bu hususlar; organlar arasındaki ilişki ve kanun sistematigi gözetilerek yanıtlanmaya çalışılacaktır.

³ Bkz. TTK m. 374 gerekçesinin ikinci paragrafı şu şekildedir: “Hüküm hukukun sürekli gelişimini sağlamak amacıyla üç sorunu öğreti ile mahkeme kararlarına bırakmıştır. Bunlardan birincisi, 375 inci maddede zikredilmemiş olmakla birlikte, genel kurulun niteliğiyle hiç bağdaşmayan, aksine yönetim kavramının kapsamında bulunduğu şüphe edilmeyen konuların, meselâ, olağan konulara ilişkin sözleşmelerin bağutlanmasının esas sözleşme ile genel kurula bırakıp bırakılamayacağıdır. İkincisi, yönetim kurulunun ve devredilmişse yönetimin kararlarının genel kurulun onayına bağlanıp bağlanamayacağı, üçüncüsü ise, yönetim kurulunun sorumluluktan kaçınmak amacıyla kararlarını genel kurulun onayına sunup sunamayacağıdır.”

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ORTAKLIĞIN ZORUNLU ORGANLARI, GÖREV VE YETKİLERİ, ORGANLAR ARASINDAKİ İLİŞKİ

1. Tüzel Kişilik Organizasyonu

Hukuken kişi, hak sahibi varlık olarak tanımlanmakta olup; hukuk düzeni çerçevesinde tanınan hakların sahibi, gerçek kişiler ve tüzel kişilikler olarak belirlenmiştir.⁴ Gerçek kişi kavramından; var olan bir insan anlaşılmakta iken⁵ tüzel kişilikler ise; fiziki varlıkları olmamakla birlikte hak sahibi olan birtakım ve ortak bir amacın gerçekleşmesini sağlayacak örgütlenmeye sahip kişi veya mal topluluklarıdır.

6

Tüzel kişilik sıfatının; başlı başına bir varlığı olmak üzere örgütlenmiş kişi toplulukları ve belli bir amaca özgülenmiş olan bağımsız mal topluluklarının kendilerine özgü hükümleri uyarınca kazanılacağı belirtilmiştir (TMK m. 47). TMK'nin 47. maddesinde yer alan *“kişi topluluğu”* ifadesi ile *“üyeler/ortaklar bileşimi”* veya *“kişiler organizasyonu”*, *“mal topluluğu”* ifadesi ile ise *“mallar bileşimi”* ya da *“mallar organizasyonu”* ortaya konulmaktadır.⁷ Bu kapsamda organizasyon kavramının, ilgili kanun maddesi uyarınca kişi veya mal topluluklarının tüzel kişilik kazanması bakımından zorunlu olduğu ve tüzel kişilik kavramının; içerisinde sürekli amaç unsuru, örgütlenme unsuru, hukuk düzenince tüzel kişiliğin tanınması unsurları barındırdığı anlaşılmaktadır.⁸ Bahsi geçen sürekli amaç unsuru; tek bir kişinin kişisel menfaatinin de üzerinde ve daha genel anlamda bir amacı ifade

⁴ Oğuzman/ Seliçi/ Oktay Özdemir, s. 2.; Dural/Öğüz, s. 5-6.; Hüseyin Hatemi, **Kişiler Hukuku**, 9. Baskı, İstanbul: Filiz Kitabevi, Aralık 2021, s. 1-4.

⁵ Oğuzman/Seliçi, s. 2.; Dural/Öğüz, s. 7-8.; Hatemi, s. 1-4.

⁶ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir s. 294.; Teoman Akünel, **Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler**, 2. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayın, Mart 1995, s. 4.; Dural/Öğüz s. 209 vd.; Rona Serozan/Baki İlkay Engin/Yeşim Müride/Atamer, **Medeni Hukuk Genel Bölüm Kişiler Hukuku**, 9. Baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ekim 2022, s. 495.

⁷ Serozan, s.497-502; Dural/Öğüz, s. 233-234.

⁸ Dural/Öğüz, s. 209 vd.; Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 294 vd.; Bilge Öztan, **Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk**, Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1970, s. 10-12.

etmekle birlikte; kazanç paylaşırma amacına yönelik bir çıkarın öngörülmesi halinde ticaret ortaklıkları söz konusu olacaktır.⁹

Organizasyon unsurunun temin edilebilmesi adına; belirlenen amaca ulaşmak için gerekli irade oluşumu, icra ve kontrol gibi fonksiyonların çeşitli birimler arasında dağıtılarak, organların oluşturulması gerekmektedir.¹⁰ Zira tüzel kişilerin; kanunda kendilerine öngörülen hakları kullanabilmeleri ancak organları vasıtasıyla mümkündür.¹¹ Dolayısıyla kanunda öngörülen şartların varlığı ile kurulacak olan tüzel kişilikler hak ehliyetini kazanarak; TMK’de kendi fiilleriyle hak ve borç altına girebilme ehliyeti olarak tanımlanan fiil ehliyetini (TMK m.9); hukuk düzeni çerçevesinde kendilerine tanınan hakları organları vasıtasıyla kullanabilecektir.

Organ kavramının kanunda açık bir tanımı bulunmamaktadır. Öğretide ise organ; tüzel kişinin iradesinin oluşmasını sağlayan ve tüzel kişinin örgütü içerisinde yer alan kişi ya da kişi toplulukları olarak tanımlamaktadır.¹² Dolayısıyla organlar; tüzel kişilik organizasyonu içerisinde yer alan ve tüzel kişiliğin aktif olarak hukuk hayatına katılmasını sağlayan kişi veya kişilerdir. Başka bir tanıma göre ise organlar; tüzel kişilik örgütü içerisinde yer alan ve tüzel kişinin iradesinin oluşmasını ve hukuki düzleme yansımalarını sağlamak adına kanun, esas sözleşme veya iç yönetmelik uyarınca oluşturulan, tüzel kişi adına karar verme, yürütme ve denetleme fonksiyonlarını üstlenmiş kişi veya kurumlardır.¹³

TMK’nin 49. maddesinde yukarıdaki açıklamalara paralel olarak tüzel kişilerin, kanuna ve kuruluş belgelerine göre gerekli organlara sahip olmakla fiil ehliyetini kazanacağı, 50. maddesinde ise tüzel kişinin iradesini organları aracılığıyla açıklayacağı, yine organların hukuki işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzel kişiyi borç altına sokacağı ve kusurlarından dolayı kişisel olarak sorumluluklarının bulunduğu (TMK m. 50) ifade edilmiştir. Dolayısıyla tüzel kişiler, hak edinme, irade

⁹ Oğuzman/Seliçi, s. 295. Akünel, s. 10., Dural/Öğüz s. 210.

¹⁰ Akünel s. 11; Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir s.240; Öztan, s 5. vd.

¹¹ Oğuzman/Seliçi/ Oktay Özdemir, s. 320.

¹² Dural/Öğüz, s. 250.

¹³ Akünel, s. 34.; Oğuzman/Seliçi/ Oktay Özdemir, s. 322.; Öztan, s. 81-82.

açıklama, borç yüklenme ve temsil işlerini yerine getirebilmesi için organlara ihtiyaç duymaktadır.¹⁴

1.1. Organ Çeşitleri

Organ kavramı öğretide; kanunda öngörülmüş olup olmamasına göre zorunlu veya ihtiyari organ, işlevlerine göre karar ve yürütme organı, faaliyet alanlarına göre iç ve dış organ, organı oluşturan kişi sayısına göre kişi ve kurul organ, tüzel kişiliğin ana statüsünde öngörülüp öngörülmemesine göre şekli ve fiili organ olmak üzere çeşitli ayrımlara tabi tutulmaktadır.¹⁵ Çalışmamızın ana konusu olan genel kurul ve yönetim kurulunun görev ve yetkileri hususuna değinmeden önce; organ kavramı ve anonim ortaklık organlarının bu ayrımlara göre türlerini belirlemek adına organ çeşitlerini kısaca aktaracağız.

Öğretide organlar; karar ve yürütme organı, zorunlu ve ihtiyari organ, fert ve kurul organ, şekli ve fiili organ, iç ve dış organ şeklinde tasnif edilmiştir.¹⁶ Şirketler hukuku bağlamında organ kavramının ise; işlev kurumu olarak organ, temsil kurumu olarak organ ve sorumluluk hukuku bakımından organ olmak üzere üç ayrı şekilde sınıflandırıldığı görülmektedir.¹⁷ Bizler de öncelikle tüzel kişiliklerde organ kavramına ilişkin ayrıma değindikten sonra, şirketler hukuku bağlamındaki sınıflandırmayı inceliyor olacağız.

1.1.1. Zorunlu Organ ve İhtiyari Organ

Kanun koyucu tarafından tüzel kişiliklerin sahip olması gerekli organlar belirtilmiş olup; buna göre tüzel kişinin fiil ehliyetini kazanabilmesi için kanunen bulunması mecburiyeti bulunan organlar; zorunlu organlar olarak tanımlanmaktadır.

¹⁴ Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 9. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, Ocak 2024, s.56.; Tüzel kişilik ile organ arasındaki ilişkinin borçlar hukuku anlamındaki bir temsil ilişkisi değil, kaynağını kişiler hukukundan alan bir ilişki olduğuna dair ayrıca bkz.: Halil Ali Dural, **Anonim Ortaklıklar Yönetim Kurulunun Kilitlemesi ve Hukuki Sonuçları**, T.C. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Bölümü, Mayıs 2005, Yayınlanmamış Doktora Tezi, s. 9-10.

¹⁵ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 326-328.; Öztan, s. 94-104; Akünel, s. 36-39.; Dural/Öğüz, s. 253-255.

¹⁶ Öztan, s. 94.; Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 326-328.; Akünel 36-39.; Dural/Öğüz, s. 253-255.; Dar anlamda organ ve geniş anlamda organ ayrımına ilişkin olarak bkz.: İsmail Kırca/Feyzan Hayal Şehirali Çelik/ Çağlar Manavgat, **Anonim Şirketler Hukuku Cilt I**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırmaları Enstitüsü, 2013, s. 387 vd.; Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, Aralık 2020, N 11-02; Doğan, s. 6

¹⁷ Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, C.I., Ankara: Adalet Yayınevi, Ocak 2018, s. 817 vd.

¹⁸ Örneğin derneğin zorunlu organları, yönetim kurulu, genel kurul ve denetim kuruludur (TMK m. 72/1).

Ancak tüzel kişiliklerin; zorunlu organların yanında kendi amaçları, örgütlenmeleri gözetilerek kanunda öngörülmemiş ve isteğe bağlı organlara sahip olması da mümkündür. İsteğe bağlı olarak teşkil edilen bu organlar, tüzel kişilik ana sözleşmesi ile veya tüzel kişilik yetkili organları tarafından daha sonradan alınacak bir karar ile belirlenebilecektir. Bu şekilde tüzel kişilik tarafından oluşturulan organlar ihtiyari organlar olarak kabul edilmektedir.¹⁹ İhtiyari organlar bakımından önem arz eden husus, kanunda zorunlu organlara ait ve devredilemez nitelikte olduğu belirtilen yetkilerin, ihtiyari organlara devredilemeyeceğidir.²⁰

1.1.2. Karar Organı ve Yürütme Organı

Karar organı, tüzel kişilerin iç ilişkilerine yönelik olarak kararları alan ve diğer organlara da kararların uygulanmasının sağlanması adına gerekli talimatları veren organlar olarak belirtilmektedir.²¹

Yürütme organı ise karar organı tarafından alınan kararların icrasını sağlayan ve dış ilişkileri yürüten organdır²². Emsal olarak dernekler için karar organı; genel kurul iken, yürütme organı ise yönetim kuruludur.

1.1.3. Fert Organ ve Kurul Organ

Fert organ ve kurul organ ayrımı; organın kişi sayısına bağlı olarak öngörülmüş bir ayrım olup; organın tek bir gerçek kişi olması halinde fert organ; organa ait görevlerin yerine getirilmesi tek bir kişi yerine birden fazla kişi üzerinde bırakılmış ise kurul organ söz konusudur.²³

¹⁸ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 326.; Aküenal, s. 36.; Dural/Öğüz, s. 254.; Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 11.

¹⁹ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 326.; Aküenal, s. 36.; Dural/Öğüz, s. 254. Öztan, s. 98.; H. Ali Dural, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 11.

²⁰ Kırca/Şehirli Çelik /Manavgat, Anonim Şirketler Hukuku, s. 389; Dural/Öğüz, s. 254.

²¹ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 326.; Aküenal, s. 37-38.; Dural/Öğüz, s. 254.; Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 12.

²² Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 326.; Aküenal, s. 37-38.; Dural/Öğüz, s. 254.; Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 12.

²³ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 327.; Aküenal, s. 37.; Dural/Öğüz, s. 255.; Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s.12.

1.1.4. İç Organ ve Dış Organ

İç organ, tüzel kişiliklerin teşkilatı ile ilgili olarak; tüzel kişinin kendi bünyesi içerisinde kalacak ve üçüncü kişilere yansımayacak olan; iç ilişkideki iş ve uygulamaları yerine getiren organlardır.²⁴ İç organlar tarafından gerçekleştirilecek olan işlemlerin dış ilişkiye yansması ancak dış organlar aracılığıyla gerçekleşecektir.²⁵

Dış organ ise; tüzel kişiliği üçüncü taraflara karşı temsil eden ve bu taraflarla hukuki ilişki kurulmasını sağlayan organdır.²⁶

İç organ ve dış organ ayrımının her somut durum bakımından aynı şekilde sirayet etmesi mümkün olmayabilir. Zira iç organ sayılan bir organa dış organa ait bir görev verilebileceği gibi tersi şekilde dış organın; iç ilişkilere ilişkin görevleri yerine getirdiği de görülebilmektedir.²⁷

1.1.5. Şekli Organ ve Fiili Organ

Organ çeşitlerine ilişkin olarak değineceğimiz bir diğer ayrım ise şekli organ ve fiili organ ayrımıdır. Bu ayrıma göre kanunda zorunlu olarak öngörülmüş olan organlar veya tüzel kişinin kendi iradesiyle ihtiyari olarak esas sözleşme, iç yönerge ve benzeri bir zorunlu organ kararına dayanarak oluşturulmuş organlar şekli organ olarak tanımlanmakta iken; bu organların dışında fiili olarak ve sürekli bir şekilde organ gibi faaliyet gösteren ve tüzel kişiye ait önemli fonksiyonları yerine getiren kişi veya kurul da fiili organ olarak kabul edilmektedir.²⁸

²⁴ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 327.; Akünal, s. 38.; Dural/Öğüz, s. 254-255. Öztan, s. 103-104.; Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 12.

²⁵ Akünal, s. 38.; Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 12.

²⁶ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 327.; Akünal, s. 38.; Dural/Öğüz, s. 254-255.; Öztan, s. 103-104.

²⁷ Akünal, s. 38-39.; Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 12.

²⁸ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 327-328.; Akünal, s. 35.; Dural/Öğüz, s. 251.; Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 13.

Görünüşte organ olarak da adlandırılan fiili organa ait işlemlerin de TMK'nin 2. maddesi çerçevesinde tüzel kişiyi bağlayıcı işlem yapabileceği ve işlemleriyle tüzel kişiyi sorumlu tutabileceği de öğreti²⁹ ve mahkeme içtihatlarınca³⁰ kabul edilmektedir.

2. Şirketler Hukukunda Organ Kavramı

TTK'nin 125. maddesi ile; ticaret şirketlerinin tüzel kişiliği haiz olduğu ve TMK'nin 48. maddesi çerçevesinde bütün haklardan yararlanarak tüm borçları

²⁹ Oğuzman/Seliçi/Oktay Özdemir, s. 327-328.; Aküenal, s. 35.; Dural/Öğüz, s. 251.; Anonim ortaklık yönetim kurulunda gizli yönetici olarak bulunan ve yönetim kurulunu fiilen etkileyen kimselerin oylamaya katılmasalar dahi fiili organ kabul edilebileceğine dair bkz.: Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 13.

³⁰ Bkz.: Yargıtay HGK 2003/4 E., 2004/359 K., 11.06.2003: "...Mademki organ tüzel kişinin (varsayılan) iradesinin oluşmasına ve açıklanmasına yol açmaktadır, şu halde kanun veya kuruluş belgeleri dolayısıyla belirli konularda karar verebilme ve icra edebilme yetkisini haiz olan kişileri de organ sayabiliriz." (<https://legalbank.net/belge/y-hgk-e-2003-4-359-k-2003-406-t-11-06-2003-tuzel-kisinin-ucuncu-sahislarla-kurdugu-iliski/113419>) (Erişim Tarihi: 28.08.2024) ; Fiili organ kavramına ilişkin açıklamalara yönelik olarak Bkz.: Yargıtay 23. HD. 2013/7191 E. 2014/420 K. 24.01.2014: "...bir kimsenin anonim şirketlere özgü sorumluluk hükümlerine (TTK md. 336) tabi olabilmesi için organ vasfına sahip olması gerektiği, yasa, ana sözleşme veya iç yönetmelikte organ olarak anılmış olma zorunluluğu, organ vasfını haiz olmanın bir şartı olmadığı, anonim şirketlerde bir kimsenin organ vasfını haiz olup olmadığı değerlendirilirken, onun şirketin iradesinin oluşumuna katılıp katılmadığına ve bu esnada tüzel kişinin önemli görev alanlarında bağımsız karar alma yetkisi bulunup bulunmadığına bakılması gerektiği, bu bağlamda organ vasfı ana sözleşme ve yasadan veya fiiliyattaki organizasyon yapısından ileri gelebileceği, dolayısıyla organ vasfı yalnızca formel anlamda bunların organ olup olmadığına bakılarak değil, maddi anlamda bir organ vazifesi üstlenip üstlenmedikleri yani fiiliyatta bu kimselerin şirketin amaçlarından doğan veya bu amaca yönelik bir işlevi yerine getirip getirmediği dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiği, sorumluların kapsamı belirlenirken sadece şekli kıstaslara uyan kimselerin organ olarak değerlendirilmesi sorunun çözümü için yeterli bulunmadığı, şeklen bu kıstaslara uymayan ancak, fiili anlamda bir organın vazifelerini gören kimselerin de söz konusu sorumluluk hükümlerine tabi tutulmaları gerektiği, sorumluluğun şekli organlarla sınırlandırılması, bu nevi fiili organların sorumluluk hükümlerinden muaf tutulması anlamına geleceği, bu nedenle gerek içtihatlarda gerekse doktrinde fonksiyonel organ kavramından hareketle iradenin teşekkülüne ya da açıklanmasına iştirak eden veya idare ve temsil görevine katılan kimseler de "organ" olarak nitelendirileceği, böylelikle tüzel kişinin resmen organ sıfatını kazanmış organlarının dışında bulunan, fakat gerek konum, gerek yetkileri nedeni ile ortaklık iradesinin oluşması ve veya dışarıya yansıtılması hususunda etkin olan bütün şahıslar organ olarak nitelendirilebileceği, fiili organların sorumluluk hükümlerine dahil edilmesiyle sadece üçüncü kişilerin korunmasının sağlanmış olmayıp aynı zamanda tüzel kişinin iradesinin oluşmasında etkili oldukları halde resmen organ olarak görünmeyen fiili yöneticiler de sorumluluk zincirine dahil edilmiş olacakları, anonim şirketin organlarının faaliyetleri nedeniyle sorumluluğu değerlendirilirken formel anlamda bunların organ olup olmadığına bakılmaksızın, maddi anlamda bir organ vazifesi üstlenip üstlenmedikleri yani fiiliyatta bu kimselerin şirketin amaçlarından doğan veya bu amaca yönelik bir işlevi yerine getirip getirmediği dikkate alınması gerektiğinin banka yöneticileri açısından da geçerli olduğu, yöneticinin sorumlu tutulabilmesi için şekli olarak organ olup olmadığından ziyade fiiliyatta bankanın iradesinin oluşumuna ne derecede etkili olduğuna bakılması gerektiği, sorumluların çerçevesi salt taşıdıkları unvana göre belirlenecek olursa örneğin bankanın günlük işlerini çevirmekle görevli icra organı müdürler gerçekte tüzel kişinin iradesinin oluşumunda etkili olup olmadıklarına bakılmaksızın sorumlu tutulabilecekleri, oysa bu müdürler kendilerine geçerli bir delegasyonla yönetim kurulunun idare ve temsil görevlerinin bir kısmı devredilmediği sürece yönetim ve denetim organlarında alınan kararları icra ettikleri; dolayısıyla sorumluluklarının da kararları alan ve uygulayan kimseler ile aynı olmaması gerektiği...". (<https://www.ictihatlar.com.tr/ictihatdetay-24806-23hukukdairesi-Yargıtay-23-Hukuk-Dairesi-2013-7191-Esas-2014-420-Karar-Sayili-Ilami.html>) (Erişim Tarihi: 28.08.2024)

üstlenebileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla kanunda ticaret şirketleri olarak sayılan ve tüzel kişilik vasfını haiz kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketler; haklardan yararlanma, borç üstlenme işlemlerini, diğer tüzel kişilikler gibi organları aracılığıyla gerçekleştirmektedir.

Yukarıda organ kavramının öğretide çeşitli ayrımlarına yer verilmiş olup şirketler hukuku bağlamında organ kavramının ise İsviçre hukukunda işlev kurumu olarak organ, temsil kurumu olarak organ ve sorumluluk hukuku bakımından ayrımı yapıldığı ve Türk hukukunda da bazı yazarlarca bu ayrımın esas alındığı görülmektedir.³¹

Yapılan bu ayrıma göre tüzel kişiliklerin amacına ulaşabilmesi için gerekli olan organlar, kendilerine bazı temel işlevler yüklenen “*fonksiyon sùjeleri*” olarak tanımlanmakta, ve bu sùjeler tarafından gerçekleştirilen hukuki işlem ve fiillerin; tüzel kişinin kendisi tarafından gerçekleştirildiği kabul edilmekte ve anonim şirket sorumluluk hükümlerine tabi olmaktadır.³² Bu doğrultuda organlar; işlev kurumu olarak organ³³, temsil kurumu olarak organ³⁴ ve sorumluluk hukuku bakımından organ olarak üçe ayrılmaktadır.

Biz de organizasyon hukuku bağlamında genel kurulun ve yönetim kurulunun fonksiyonlarına, sorumluluk hukuku bağlamında TTK 553. madde çerçevesinde yönetim kurulunun ve genel kurulunun sorumluluğuna ve son olarak temsil hukuku bağlamında organa ise şirket hakkında işlem yapabilecek kişi ve kişileri belirlemek adına kısaca değineceğiz.

³¹ Pulaşlı, Şerh, C.I., s. 850 vd.; Peter Forstmoser, “**Der Organbegriff im aktienrechtlichen Verantwortlichkeitsrecht**”, Festschrift zum 60. Geburtstag von Arthur Meier-Hayoz, Bern 1982, s.126.; Esra Kaşak, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Aralık 2019, s. 12-73.; Ali Altan Miri, **Anonim Ortaklıklarda Organ Eksikliği Davası**, T.C. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Mayıs 2023, s. 10-18.

³² Kaşak, s. 14.

³³ Kaşak, s. 14.’te “*organizasyon hukuku bağlamında organ*” tabirini; Miri, s. 10.’da “*işlevlerin tahsisi temelinde organ*” tabirini; Pulaşlı, s. 843’te “*işlev kurumu olarak organ*” tabirini kullanmış olup, bu çalışmamızda Pulaşlı tarafından kullanılan tabirler esas alınmıştır.

³⁴ Kaşak, s. 14.’te “*temsil hukuku bağlamında organ*” tabirini; Miri, s. 10.’da “*fiillerin tüzel kişiye izafesinde kullanılan organ*” tabirini; Pulaşlı, s. 843’te “*temsil kurumu olarak organ*” tabirini kullanmış olup, bu çalışmamızda Pulaşlı tarafından kullanılan tabirler esas alınmıştır.

2.1. İşlev Kurumu Olarak Organ

İşlev kurumu olarak organ ayrımı ile anonim şirketlerin amacına ulaşması için öngörülen icra, irade oluşumu ve kontrol gibi işlevlerin bölünerek, belirli birimlerde yani organlarda toplanarak icrasının sağlanması ifade edilmektedir.³⁵ Bu başlık altındaki organ tabiri ile ise; anonim ortaklık örgütüne ilişkin işlevleri bünyesinde toplayan ve “*fonksiyon süjesi*” olarak ifade edilen birimler kastedilmektedir.³⁶ Buna göre anılan işlevlerden bir veya birkaçı belirli organlara tahsis edilerek icra edilecektir.

Tüzel kişilik niteliğini haiz anonim ortaklık için de asgari nitelikteki organlar kanun koyucu tarafından belirlenir. Anonim şirketler için belirlenen bu zorunlu nitelikteki organlar da genel kurul ve yönetim kuruludur.³⁷

Genel kurul, aşağıda 3.1. bölümde de değinileceği üzere anonim ortaklığın pay sahiplerinden oluşan; karar organıdır³⁸ ve bu organa kanun ile şirkete ilişkin temel konularda karar alma yetkisi tanınmıştır. Dolayısıyla genel kurul öncelikle irade oluşumu fonksiyonunu yerine getirmektedir. Bununla birlikte genel kurul; yönetim kurulu üzerinde seçim, azil, özel denetçi tayini, yıllık finansal tablolar ve faaliyet raporunun onaylanması, ibra gibi birtakım yetkileri sebebiyle de kontrol fonksiyonunu da haiz bir organ niteliğindedir.³⁹

Anonim şirketin zorunlu organlarından bir diğeri olan yönetim kurulu ise; şirketin yönetim ve temsil organı olması (TTK m. 365) sebebiyle tüzel kişiliğin irade

³⁵ Forstmoser Peter/Meier-Hayoz, Arthur/Nobel, Peter, **Schweizerisches Aktienrecht**, Stämpfli Verlag, Bern, 1996 § 19 N 2; Kaşak, s. 16-17.; Miri, s. 11.

³⁶ Kaşak, s. 17.; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 19 N 2.; Pulaşlı, Şerh, C. I, § 28 N 23; Miri, s. 11.

³⁷ Pulaşlı, Şerh, C. I, § 28 N 2-3; Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C. I, 2013, s. 388, 390; Ünal Tekinalp, **Grundzüge der türkischen Handelsrechtsreform 2011**, ZBJV, 2013, N.1, s. 91.; Cafer Eminoğlu, **Türk Ticaret Kanunu’nda Kurumsal Yönetim**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Eylül 2014, s. 185; Ayhan Kortunay, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Nisan 2015, s. 11.

³⁸ Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Mart 2017, s. 9-10; Haluk Nami Nomer, **Kişî Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar**, İstanbul: Beta Yayınevi, 2008, s. 1, 9. Öztan, 1970, s. 95; Halil Arslanlı, **Anonim Şirketler II-III Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller**, İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1960, C. II-III, s. 2.

³⁹ Fritz von STEIGER (Çev. Tahir ÇAĞA), **İsviçre’de Anonim Şirketler Hukuku**, İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1968, s. 211-212; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, 1996, § 22 N 6. Brigitte Tanner, **Kommentar zum schweizerischen Zivilrecht**, Bd. V/5b, Die Generalversammlung, Art. 698-706b OR, 2. Auflage, Zürich: Schulthess Juristische Medien AG, 2003, Art. 698 OR N 6.

oluşumu⁴⁰ ve icra fonksiyonunu yerine getirmektedir. Ayrıca TTK'nin 374. maddesi ile yönetim kurulunun; *“kanun ve esas sözleşme ile genel kurulun yetkisine bırakılmış bulunanlar dışında şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her türlü iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili”* kılınmış olması hasebiyle karar organı vasfındadır.

2.2. Temsil Kurumu Olarak Organ

Organ kavramı, yukarıda değinilen ve anonim ortaklığın amacına ulaşması için gerekli işlevleri yerine getiren fonksiyon sükelerinin yanında, tüzeli kişilik iradesini dış dünyaya açıklayarak tüzeli kişinin etkin bir biçimde hukuk dünyasına katılımını mümkün kılan⁴¹ tüzeli kişilik fiil ve işlemlerinin ortaklık dışında da etki göstermesine imkân tanıyan⁴² temsil yetkisini haiz kişi veya kurullar için de kullanılmaktadır.

Temsil kurumu olarak kabul edilen organ; tüzeli kişiyi dolaysız ve vasıtasız olarak eylemleri ile sorumlu tutabilecek kişi veya kurullar olarak kabul edilmektedir.⁴³ Burada yapılacak olan ayrımla; tüzeli kişinin organ vasfını haiz olan kişi veya kurulları ile organ vasfı bulunmayan temsilci veya yardımcı kişilerin ayrılması hedeflenmektedir.⁴⁴ TMK'nin 50. maddesinde de tüzeli kişiliğin iradesinin organları aracılığıyla açıklanacağı belirtilmiş olup; burada değinilmiş olan organlar, tüzeli kişinin idare ve yürütme yetkisine sahip olan organlarıdır.

TMK m. 50'de yer verilen, organların *“hukuki işlemleri ve diğer bütün fiilleriyle tüzeli kişiyi borç altına sokacağı”* ifadesi ve TTK'nin 371. maddesinde geçen *“temsile yetkili olanlar”* ifadesi ile, kurullardan ziyade doğrudan kişiler kast edilmektedir.⁴⁵

⁴⁰ Öztan, s. 102.: *“Her ne kadar yönetim kurulu, genel kurul tarafından seçilir ve genel kuruldaki talimat alırsa da, çoğu defa yönetim görevini yerine getirirken, doğrudan doğruya kendisi karar alma zorunluluğundadır”*.; Fatih Bilgili, **Yeni Gelişimlerle İsviçre ve Alman Hukuklarında Anonim Ortaklıkların Organlarının Davranışlarından Dolayı Üçüncü Kişiler Karşısındaki Sorumluluğu ve Organların Tazminat Borcu**, Ankara: Seçkin Yayınevi, Ocak 2004, s. 33.; Kaşak, s. 26.

⁴¹ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 286.

⁴² Peter Forstmoser, “Der Organbegriff im aktienrechtlichen Verantwortlichkeitsrecht”, Hrsg: Peter Forstmoser/ Walter R. Schluep, Walter R., **Freiheit und Verantwortung im Recht**, Festschrift zum 60. Geburtstag von Arthur Meier- Hayoz, Bern 1982, s. 126.

⁴³ Rona Serozan/Baki İlkey Engin/Yeşim Atamer, **Medeni Hukuk Genel Bölüm / Kişiler Hukuku**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ekim 2022, s. 510.

⁴⁴ Kaşak, s. 28.

⁴⁵ Öztan, s. 90.; Mehmet Helvacı, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu**, İstanbul:Beta Yayınları, 2001, s. 14.; Emin Çamurcu, **Anonim Ortaklıklarda**

Anonim ortaklık bakımından temsil organı ise esas olarak; yönetim ve temsil yetkisi kendisine devredilmiş olan yönetim kurulu veyahut bu organda görev yapan yönetim kurulu üyeleri veya temsil yetkisi kendisine delege edilmiş olan kişilerdir.⁴⁶ İstisnai birtakım hallerde genel kurulun da temsil organı olarak hareket edebileceği kabul edilse de⁴⁷ kanunda bahsi geçen ve temsil kurumu olarak organ niteliğini haiz olan kişiler; imza yetkisini haiz veya haiz olmayan yönetim kurulu üyeleri, temsil ve yönetim yetkisinin devredilmesi halinde kendisine delegasyon yapılan kişiler, tasfiye memurları, kayyımlar ve nihayet yukarıda 1.1.5. bölümde değinilmiş olan fiili organlardır.⁴⁸

Burada hem TMK'nin 50. maddesi hem de TTK'nin 371. maddesinde öngörülen sorumluluk hükümlerinin geçerli olabilmesi için; anonim şirkette talimat almaksızın karar verme yetkisini haiz bir kişi belirlenmeli;⁴⁹ bunun dışında kalacak olan ticari temsilci, vekil, müdür, teknik sorumlu gibi kişiler ise bu kapsamda değerlendirilmemelidir.

2.3. Sorumluluk Hukuku Bakımından Organ

Sorumluluk hukuku bakımından yapılacak olan ayırım, TTK'nin 553. maddesinde öngörülen ve yönetim yetkilerinin kullanılmasında; kanun ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerinin ihlali halinde sorumlu tutulabilecek olan kişilerin belirlenmesine yöneliktir.⁵⁰ Yapılacak olan bu ayırım ile TTK'nin 553. maddesi kapsamına giren sorumluluk hükümlerine tabi olan kişiler ile bu sorumluluğa tabi olmayan kişiler arasındaki fark ortaya konmaya çalışılmaktadır.⁵¹

Bir üst başlıkta değinilmiş olan TTK'nin 371. maddesi ve TMK'nin 50. maddesi uyarınca doğabilecek olan tazmin yükümlülüğü ile TTK'nin 553. madde hükmünde

Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Eylül 2015, s. 19.; Miri, s. 14.

⁴⁶ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 19, N 6.

⁴⁷ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), 10. Bası, N 537 vd. Mehmet Bahtiyar/Esra Hamamcıoğlu, **Yeni TTK'ya göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları**, İstanbul: Beta Basım Yayın, Şubat 2014, s. 1.

⁴⁸ Kaşak, s. 39-40.; Lambert, 1992, s. 17; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, 1996, § 19 N 6, dn. 1; Adrian Kammerer, **Die unübertragbaren und unentziehbaren Kompetenzen des Verwaltungsrates**, Schulthess Polygraphischer Verlag AG, Zürich 1997, s. 39.

⁴⁹ Esra Ceneci, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Devri**, Ankara: Yetkin Yayınevi, Ekim 2018, s.42.

⁵⁰ Pulaşlı, Şerh, C. I, § 28 N 26.

⁵¹ Forstmoser, 1982, s. 126-127; Tanner, Art. 698 OR N 2.

öngörülen sorumluluk kapsamı; sorumluların, tazmin yükümlülüğünün şirkete, şirket pay sahiplerine, şirket alacaklılarına karşı öngörülmesi nedeniyle ayrılmaktadır. Burada öngörülen sorumluluk; organ vasfına yönelik değil doğrudan organ üyesi kişilere yönelik olan şahsi bir sorumluluktur.⁵² Sorumluluğa ilişkin madde kapsamına madde lafzında açık bir şekilde belirtildiği üzere yönetim kurulu üyeleri, kurucular, yöneticiler⁵³ ve tasfiye memurları girmektedir.⁵⁴ Sorumluluk hukuku bakımından madde kapsamına giren kişiler ve pay sahiplerinin durumuna detaylı olarak incelemeye ikinci bölümde detaylı olarak yer vereceğimizden; bu başlık altında yalnızca sorumluluk hukuku bakımından organ kavramına genel olarak değinilmek ile yetinilmiştir.

3. Anonim Şirket Organları

TTK'nin 329. maddesinde; sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan ve borçlarından dolayı yalnız malvarlığı ile sorumlu bulunan şirketler olarak tanımlanan anonim şirketlerin organizasyonu asgari olarak; genel kurul ve yönetim kurulu organlarından oluşur.⁵⁵

Anonim şirketin zorunlu organları olan; genel kurul ve yönetim kurulu, kendilerine tanınmış yetki ve görevler çerçevesinde; tüzel kişiliğin irade oluşumu, icra ve kontrol gibi fonksiyonlarını yerine getirmektedirler. Çalışmamızın konusu olan yönetim kurulunun devredilebilir yönetim yetkileri bakımından genel kurula yetki

⁵² Robert Meier, **Die Aktiengesellschaft, Ein Rechtshandbuch für die praktische Arbeit in der schweizerischen Aktiengesellschaft**, Schulthess, 3. Aufl., 2005, N 11-9.; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, 1996, § 36 N 5.; Ersin Çamoğlu, **Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Kamu Borçlarından Sorumluluk ile)**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, Eylül 2010, s. 31, dn. 3.; Arslanlı, C. II-III, s. 167.

⁵³ Hükmün kaynağı olan İsvBK'nin 754. maddesinde yer verilen "yönetim kurulu üyeleri ile yönetim ve tasfiye ile uğraşan kişiler" ifadesi yerine "kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları" ifadelerinin kullanılmasına yönelik olarak bkz. TTK. m. 553/1 gerekçesi: "...Kaynakta ise, "yönetim kurulu üyeleri ile yönetim ve tasfiye ile uğraşan kişiler" ifadesine yer verilmiştir. Geniş anlama sahip "uğraşan" sözcüğü ile görevli olmadığı halde yönetime ve tasfiyeye karışan, talimat veren, yönetimi ve tasfiyeyi yönlendiren, bir bakıma arkadan yöneten büyük pay sahipleri başta olmak üzere, gizli yöneticiler ve tasfiye memurları (öğretideki deyimle, "fili organ"lar) kastedilmiştir. Bu geniş kapsamlı ibarenin hukukumuzda aktarılması halinde (banka hukukundaki deneyim ve birikim gözönüne alınınca) ibarenin amacı ve İsviçre'deki anlayışı aşan bir anlam ve boyut kazanacağından endişe edilmiştir. Böyle ucu açık bir ibareyi hükme koymak yerine mevcut "yöneticiler" sözcüğünün yorumlanmasının öğretiyi ve yargı kararlarına bırakılmasının, bu yolla daha dinamik bir anlayışın hukukumuzda egemen olabileceği düşünülmüştür."

⁵⁴ Denetçiler, işlem denetçileri ve özel denetçilerin sorumluluğu TTK'nin 554. maddesine tabidir.

⁵⁵ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 1785.; Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, s. 214; Fatih Bilgili/ Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku Dersleri**, İstanbul: Seçkin Yayınevi, Ekim 2021, s. 257.

devrinin mümkün olup olmadığını inceleyebilmek adına bu organların görev ve yetkileri ile aralarındaki ilişkiye değineceğiz.

3.1. Genel Kurul

Anonim ortaklıklar; yapısı gereği pay sahipleri sayısı bir veya birden fazla olabilecek bir şirket türüdür. Pay sahiplerinin haklarını kullanabilmesi ve şirket işleyişine ilişkin olarak bilgi sahibi olması adına anonim şirketlerde karşılaştırmalı hukuk sistemleriyle de paralel olarak genel kurul, zorunlu organlardan biri olarak öngörülmüştür.⁵⁶ Öğretide genel kurul, anonim ortaklıklarda hissedar veya hissedarların temsilcilerinin usulüne uygun çağrı üzerine belirli bir gündemi görüşüp karara bağladığı, bilgi aldığı ve ortaklık işlerine ilişkin bazı haklarını kullanıldığı bir kurul, karar ve irade organı olarak tanımlanmaktadır.⁵⁷ Bu zorunlu organ vasıtası ile pay sahipleri, kanunda kendilerine tanınan hak ve sınırlar çerçevesinde şirkete ilişkin haklarını kullanabilmektedirler.

TTK'nin 407. maddesinde belirtildiği üzere; pay sahipleri şirkete ilişkin haklarını; genel kurul kararlarının iptalini ve geçersizliğinin tespitini talep hakkı, kanunda tanınan dava hakları, bilgi alma ve inceleme hakkı gibi istisnalar saklı kalmak üzere; genel kurul aracılığıyla kullanırlar. İlgili madde gerekçesinde; genel kurulun şirket işlerine dair kararların alındığı, diğer yandan ise pay sahipliği haklarının kullanıldığı organ olduğu ifade edilmiştir. Madde hükmünde ifade edilen haklar ile gerekçede işaret olunduğu üzere pay sahiplerinin katılma, tartışma, önerme ve oy verme gibi yönetime ilişkin hakları kastedilmektedir.

⁵⁶ Muzaffer Eroğlu/Aybike Demir, “Anonim Şirkette Organlar Arası İş Bölümü ve Genel Kurulun Devredilmez Yetkileri”, **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Aralık 2014, C.2., S.2., s.3.

⁵⁷ Pulaşlı, *Şirketler Hukuku*, s. 308.; Eroğlu/Demir, s.3.; Mehmet Bahtiyar/Esra Hamamcıoğlu, **Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları**, Beta Yayınları, İstanbul 2014, s.1; Ümit Yayla, **Anonim Ortaklık Genel Kurulları- Elektronik Genel Kurullar**, İstanbul: On İki Levha Yayınları, Nisan 2013, s.59; Soner Altaş, **Anonim Şirket Genel Kurul Rehberi**, Ankara: Seçkin Yayınları, Ocak 2021, s.25; Fazıl Aydın, **En Son Değişiklikler ile Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketler**, Ankara: Bilge Yayınevi, Temmuz 2013, s.211; Zafer Saka, **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2004, s.49; Maria Isabel Sáez/Damaso Riaño, “Corporate Governance and the Shareholders’ Meeting: Voting and Litigation”, **European Business Organization Law Review** 14: 343-399, 2013, s. 346.

Öğretide genel kurul, ortaklığın en yüksek karar organı olarak ifade edilmektedir.⁵⁸ Karar organı olması hasebiyle anonim şirketin faaliyetine doğrudan veya dolaylı olarak hakimdir.⁵⁹ Genel kurul kararları, pay sahiplerini ve şirketin diğer organlarını da bağlayıcı niteliktedir.⁶⁰ Başka bir deyişle ortaklığın iradesi genel kurulda oluşmaktadır.⁶¹

Anonim şirketin zorunlu organları olan yönetim kurulu ve genel kurul arasındaki görev dağılımının incelenmesinde; her iki organ tarafından alınan kararların dış ilişkilere olan etkisi de önem arz etmektedir. Genel kurulda alınan kararlar, önemli miktarda aktiflerin toptan satışı gibi bazı istisnalar dışında⁶², şirketin dış ilişkilerine etki edebilecek kararlar niteliğinde olmayıp, bu yönüyle genel kurul, TTK'nin 407. madde gerekçesinde de belirtildiği üzere şirket işlerine ilişkin kararların alındığı bir iç organ niteliğindedir.⁶³

Genel kurul organının başka bir niteliği ise; en az yılda bir defa olağan ve gerektiğinde olağanüstü olarak toplanması nedeniyle devamlı olmayan bir organ olmasıdır⁶⁴. Genel kurulun sürekli olmayan bu niteliği de kurulun icra değil bir karar organı olduğunu ortaya koymaktadır.⁶⁵ Ezcümle; anonim şirketlerde genel kurul, şirket pay sahiplerinin oluşturduğu ve sürekli olmayan bir organdır.⁶⁶ Yukarıda organ türlerine ilişkin olarak yer verdiğimiz ayrımlar çerçevesinde, genel kurulu; zorunlu, şekli bir karar organı ve tek pay sahibinden veya birden çok pay sahibinden oluşmasına göre fert veya kurul organ, alınan kararın niteliğine göre kural olarak iç organ olarak nitelendirilebiliriz.

⁵⁸ Rıza Ayhan/ Hayrettin Çağlar/ Mehmet Özdamar, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Ankara: Yetkin Yayınevi, Mart 2022, s. 336., Halil Arslanlı, “Anonim Şirketlerde Umumi Heyet”, **Journal of Istanbul University Law Faculty**, C. 24, S.1-4, 1959, Yayımlanma Tarihi: 22 Aralık 2011, s. 204.

⁵⁹ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 308., Arslanlı, Umumi Heyet, s. 206.

⁶⁰ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 336. Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 130.

⁶¹ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 307.

⁶² Erdoğan Moroğlu, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, İstanbul: On İki Levha Yayınları, Mart 2017, s.8.

⁶³ Madde 407 Gerekçe: *Birinci fıkra genel kurulun, bir taraftan şirket işlerine ilişkin kararların alındığı bir iç organ olduğunu, diğer taraftan da, şirketin iradesini oluşturmasının aracı olan paysahipliği haklarının -kural olarak- bu organda kullanıldığını hükme bağlamaktadır.*

⁶⁴ Pulaşlı, s. 308.

⁶⁵ Eroğlu/Demir, s. 4., Ünal Tekinalp, **Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişilik Ortaklığın Esasları**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, Şubat 2012, N.13-08; Bahtiyar/Hamamcıoğlu, s.3; Orhan Nuri Çevik, **Anonim Şirketler**, İstanbul: Seçkin Yayıncılık, Mart 2002, s.5; Bilgili/Demirkapı, s.175.

⁶⁶ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 336

3.1.1. Genel Kurulun Görev ve Yetkileri

Genel kurul, anonim ortaklığın iradesinin belirlendiği organdır. Pay sahiplerinin şirkete ilişkin haklarını kullanacağı ve işleyiş hakkında bilgi alabileceği bu organda, pay sahiplerinin tesir edebileceği alanı belirleyecek olan husus; genel kurulun görev ve yetkileri başlığı olacaktır.

6762 sayılı TTK döneminde; uygulamada ve öğretide genel kurul, yönetim kurulunun yetkileri ve yetkilerin sınırları ve hangi yetkilerin devre konu olabileceği tartışma konusu olmuştur.⁶⁷ 6102 sayılı TTK ile ise; genel kurulun görev ve yetkileri, TTK'nin 408. maddesi başta olmak üzere kanunun çeşitli maddelerinde belirtilmiş olup, anılan madde hükmü uyarınca genel kurulun kanunda ve esas sözleşmede öngörülmüş hallerde karar alacağı öngörülmüştür (TTK m. 408/2).

Dolayısıyla genel kurulun kanunda ve esas sözleşmede açıkça yetkilendirilmediği hallerde karar alma yetkisinin bulunmadığı değerlendirilmektedir.⁶⁸ Buna göre genel kurul; ilk olarak kanunda sayılan hallerde görevli ve yetkili olup bunlar dışında esas sözleşme ile de yetkilendirilebilecektir. Öğretide; genel kurula esas sözleşme ile verilecek olan yetkilerin; çalışmamızın 4.6.2. bölümünde detaylı olarak incelenecek olan yönetim kurulu ve genel kurul arasındaki işlev ayrılığını zedelememesi gerektiği belirtilmektedir.⁶⁹

3.1.2. Genel Kurulun Devredilemeyen Yetkileri

6762 sayılı TTK döneminde netleştirilmemiş olan genel kurulun devredilemeyen yetkileri, 6102 sayılı TTK'nin 408. maddesinde; çeşitli düzenlemelerde öngörülen devredilmez yetki ve sınırlamalar saklı kalmak kaydıyla belirtilmiştir.

Madde hükmünde; *“şirket esas sözleşmesinin değiştirilmesi, yönetim kurulu üyelerinin seçimi, görev süreleri, ücretleri ve huzur hakları, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları, görevden alınmaları, finansal tablolara, yönetim*

⁶⁷ Halil Ercüment Erdem, **Türk Ticaret Kanunu ile İlgili Makaleler (2009-2016)**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Kasım 2017, s. 368.

⁶⁸ Biçer/Hamamcıoğlu, s. 37.

⁶⁹ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, N. 13-10; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s.148-151.

kurulunun yıllık raporuna, yıllık kar üzerinde tasarrufa, kar payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kara katılması dahil kullanılmasına dair kararların alınması, kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi, önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı'' yetkilerinin genel kurulun devredilemez yetki ve görevlerinden olduğu belirtilmiştir. Anılan hükümde sayılanlara ek olarak; kanunun çeşitli hükümlerinde de genel kurulun devredilemez yetki ve görevlerinin düzenlendiği görülmektedir.⁷⁰

Buna göre; şirket paylarının itibari değerinden yüksek bir bedelle çıkarılabilmesi (TTK m. 347), yönetim kurulundan herhangi bir sebeple üyelik boşalması halinde göreve devam eden yönetim kurulu tarafından yönetim kurulu üyeliğine seçilecek olan kişinin görevinin onaylanması (TTK m. 363), şirketin kendi paylarını iktisap edebilmesi veya rehin olarak kabul edebilmesi için onay vermek (TTK m. 379), yönetim kurulu üyelerinin şirketle kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapması için izin verilmesi (TTK m. 395), şarta bağlı sermaye artırımına karar verilmesi (TTK. m. 463), tahvil, finansman bonosu, varlığa dayalı senet ve diğer borçlanma senetleri ile her çeşit menkul kıymetlerin çıkarılması (TTK. m. 504), hususları genel kurulun devredilemez görev ve yetkilerindendir.⁷¹

Yukarıda sayılanlar dahil ve kanunun çeşitli maddelerinde ayrı ayrı yer verilen genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri de dahil olmak üzere; 28.11.2012 tarih ve 28481 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan *“Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik’in Genel Kurulun Devredilemez Görev ve Yetkileri”* başlıklı yönetmeliğin 30. maddesinde kapsamlı olarak yer verilmiştir.

⁷⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, N. 13-11; Bahtiyar/Hamamcıoğlu, s.6; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s.128; Pulaşlı, Şerh, C.I., §22 N.15; Bilgili/Demirkapı, s.175. Eroğlu/Demir, s. 6.

⁷¹ Mehaz İsvBK’nin 698. maddesinde yapılan değişiklikle genel kurulun münhasır yetki alanına *“yönetim kurulu başkanının, ücret komitesi üyelerinin ve bağımsız temsilcinin genel kurulda seçilmesi, yönetim kurulunun ve yöneticilerin ücretlerinin genel kurulda görüşülmesi”* hususunun eklenmesiyle genel kurulun münhasır yetki alanının genişlemesi hakkında ayrıca bkz.: Ayşe Şahin, *“İsviçre Revizyon Tasarısı’nda Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İlişkin Olarak Öngörülen Değişiklikler”*, **Tüzel Kişilik Penceresinden Anonim Ortaklık Sempozyumu Mef Üniversitesi Hukuk Fakültesi 20-22 Temmuz 2020**, Ed. Havva Karagöz / Beril Özcanlı / Seda Palanduz, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 400-404.

3.1.3. Genel Kurulun Yazılı Olmayan Yetkileri

Genel kurulun yetkileri değinildiği üzere kanunda ve esas sözleşmede kendisine tanınanlar ile sınırlıdır. Ancak açıkça tanınmış olan bu yetkiler dışında; pay sahiplerinin, yönetim kurulunun görev ve yetki alanı içerisine girdiği kabul edilen birtakım yetkilere müdahale imkânı söz konusu olabilir mi? Bu husus genel kurulun yazılı olmayan yetkileri öğretisi ile, Alman hukukunda ‘‘Hollzmüller’’ kararı ile gündeme gelmiş ve genel kurulun yasada veya esas sözleşmede belirtilmeyen, yazılı olmayan birtakım yetkilerinin bulunduğu ileri sürülmüştür.⁷² İlgili öğretiye ilişkin detaylara değinmeden önce; Alman Paylı Ortaklar Kanunu’nun 119. maddesinin 1. fıkrasında, TTK’nin 408. maddesinin 1. fıkrasına paralel olarak; genel kurulun kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülmüş hallerde karar alacağının düzenlendiğini belirtelim.

Alman Federal Yüksek Mahkemesi tarafından 1982 tarihinde verilmiş olan ‘‘Hollzmüller’’ kararında, şirketin önemli miktarda malvarlığını devretme olgusundan yola çıkılmış olup; şirket malvarlığının yüzde seksenine tekabül eden kısmının, genel kurul onayı olmaksızın yine şirketin tek hâkimi olduğu bir yavru şirkete aktarılması uyuşmazlık konusu olmuştur. Alman Federal Yüksek Mahkemesi, yönetim kurulunun bu neviden bir malvarlığı aktarımı kararını genel kurul onayı olmaksızın verip veremeyeceğini değerlendirmiş ve ortaklığın yapısına ilişkin esaslı değişiklik içeren ve böylece pay sahiplerinin menfaatlerini önemli ölçüde etkileyen kararların, şirket ana sözleşmesinin lafzı ile bağdaşsa dahi yalnızca yönetim kurulu tarafından alınamayacağı, genel kurulun onayının alınmaması halinde yönetim kurulunun özen yükümlülüğünün ihlal edildiği yönünde hüküm tesis edilmiştir. Zira mahkemeye göre, ilgili malvarlığının yavru şirkete devrinin gerçekleşmesi halinde pay sahiplerinin hukuki durumunda kötüleşme meydana gelecektir.⁷³

Karar sonrasında genel kurulun yazılı olmayan yetkileri hususunda uygulamada yönetim kurulunun genel kurula sunması gerekeceği konular hakkında belirsizlik oluşmuş, yönetim kurulunun özen yükümlülüğünü yerine getirebilmesi adına genel

⁷² Dursun Saat, **Anonim Ortaklıkta Önemli Miktarda Malvarlığının Satışı**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Eylül 2021, s. 101.

⁷³ BGH, Urteil vom 25. 11. 2002 – II ZR 133/01. (<https://lexetius.com/2002,2988>) (Erişim Tarihi: 26.08.2024)

kurulun yazılı olmayan yetkilerinin hangi hallerde söz konusu olacağı öğretide tartışma konusu olmuştur.

Alman Federal Yüksek Mahkemesi tarafından alınan 2004 tarihli önemli miktarda malvarlığının satışına yönelik başka bir uyuşmazlık hakkındaki “*Gelatine I-II*” kararları ile ise “*Hollzmüller*” kararı ile değinilmiş olan genel kurulun yazılı olmayan yetkileri değerlendirilmesi gözden geçirilmiştir. Kararda, genel kurulun yazılı olmayan yetkilerinin, hâkimin kural koyma yetkisi sonucunda ortaya çıktığını, bu yetkilerin yalnızca sıkı şartlar altında kabul edilmesi gerektiği ve dış ilişkide üçüncü kişilere karşı ileri sürülmesinin mümkün olmadığı ve alınan kararın dörtte üçlük bir çoğunluğun onayına bağlı olduğu ifade edilmektedir. Yazılı olmayan yetkilerin ne zaman gündeme geleceğine ilişkin olarak ise yönetim kurulunun yönetim ve temsil yetkisi ve esas sözleşmeyle uyuşmasına rağmen; pay sahipliği haklarına ve onların payın mülkiyeti ile cisimleşen malvarlıkları menfaatlerine derin müdahale içeren işlemlerde genel kurulun katılımının zorunlu olduğu ifade edilmiştir.⁷⁴

Alman Federal Yüksek Mahkemesi tarafından alınan 2002 tarihli “*Macratron*” kararı⁷⁵ ile ise yönetim kurulunun borsa kotundan çıkmaya yönelik aldığı kararın genel kurulun yazılı olmayan yetkileri kapsamına girip girmediği “*Hollzmüller*” kararı çerçevesinde değerlendirilmiştir. Kararda, borsa kotundan çıkmanın pay sahiplerinin menfaatlerini önemli ölçüde zedeleyen bir niteliği olmadığı ve ortaklığın temel yapısında bir değişikliğin meydana gelmediği belirtilmiş fakat borsa kotundan çıkmanın payların serbestçe devredilme yeteneğini fiilen olumsuz etkilemesi nedeniyle pay sahiplerinin mülkiyet hakkının ihlal edildiği, dolayısıyla asgari oranda katılım ve basit nisapla alınacak bir genel kurul kararına ihtiyaç duyulacağı ifade edilmiştir.⁷⁶ Öğretide kimi yazarlarca kottan çıkma kararının genel kurulun yazılı olmayan yetkileri arasında kabul edilebileceği ifade edilmişse de⁷⁷ bir diğer görüşe

⁷⁴ BGH, Urteil vom 26. 4. 2004, II ZR 155/02 – “*Gelatine*”. (<https://lexetius.com/2004,847>) (Erişim Tarihi: 26.08.2024).

⁷⁵ BGH, Urteil vom 25. 11. 2002 – II ZR 133/01, OLG München, (<https://lexetius.com/2002,2988>) (Erişim Tarihi: 26.08.2024).

⁷⁶ BGH, Urteil vom 25. 11. 2002 – II ZR 133/01, OLG München, (<https://lexetius.com/2002,2988>) (Erişim Tarihi: 26.08.2024).

⁷⁷ Martina Benecke, “Gesellschaftsrechtliche Voraussetzungen des Delisting (zur Begründung und Fortentwicklung der neuen Rechtsprechung des BGH zum freiwilligen Rückzug von der Börse)”, **Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht**, 2004, S. 23, s. 1124; Uwe Hüffer, “Zur Holzsmüller-Problematik: Reduktion des Vorstandsermessens oder Grundlagenkompetenz der Hauptversammlung?”, Hrsg: Mathias Habersack / Peter Hommelhoff/ Uwe Hüffer /Karsten Schmidt,, **Festschrift für Peter Ulmer zum 70. Geburtstag**, Berlin, 2003, 494-495.

göre ise genel kurul kararı aranmasına yönelik yaklaşım yerinde olmayıp, yönetim kurulu kararı yeterli görülmelidir.⁷⁸

“*Macratron*” kararında ortaya konulan ilkelerin 2012 yılına kadar ilk derece ve Federal Mahkemece benimsendiği belirtilmektedir.⁷⁹ Ardından 2012 yılında verilen “*MVS/Linder*” kararı⁸⁰ ile; “*Macratron*” kararında ele alınan borsa kotundan çıkmanın pay sahiplerinin mülkiyet hakkı üzerindeki etkisi hususunda yeniden değerlendirme yapılmış ve her ne kadar borsa kotundan çıkmak payların fiilen el değiştirme kabiliyetini azaltsa da; pay üzerindeki mülkiyet hakkı, pay sahiplerinin hakları ve ortaklığın temel yapısının etkilemediğine hükmedilmiştir.⁸¹ Ancak karar içeriğinde borsa kotundan çıkmanın genel kurulun yazılı olmayan yetkileri kapsamına girip girmediği veya yönetim kurulu kararının yeterli olup olmadığı yönünde bir değerlendirmeye yer verilmemiştir.

Alman Federal Yüksek Mahkemesi tarafından verilen 2013 tarihli “*Frosta*” kararı ile ise “*MVS/Linder*” kararı çerçevesinde “*Macratron*” kararında değinilen hususlar tekrar gündeme alınarak; borsa kotundan çıkmanın pay sahiplerinin mülkiyet hakkına müdahale oluşturmadığını,⁸² mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin yalnızca payın işlem görme yeteneğinin hukuki açıdan sınırlandırılması halinde söz konusu olabileceğini, genel kurul kararının gerekli olduğu hallere ilişkin olarak APOK 119/1 uyarınca borsadan çıkmanın yer almadığı dolayısıyla ilgili yönetim kurulu kararının genel kurul onayına sunulmasına ihtiyaç olmadığına hükmedilmiştir.⁸³

⁷⁸ Micheal Arnold, “Mitwirkungsbefugnisse der Aktionäre nach Gelatine und Macrotron”, **Zeitschrift für Wirtschaftsrecht**, 2005, S. 36, s. 1575. (naklen: Denis Lampe, Rechtsvergleichendes Seminar zum Gesellschaftsrecht an der Università Cattolica del Sacro Cuore, Universität Hamburg, Sommersemester 2007, Hrsg: Heribert HIRTE, dpn. 95, 96, 103, 104, 107, 110, 112.); Mathias Habersack, “Mitwirkungsrechte der Aktionäre nach Macrotron und Gelatine”, **Die Aktiengesellschaft**, 2005, S. 5, s. 141. (naklen: Lampe, dpn. 106., 114).

⁷⁹ Serdar Hızır, **Halka Açık Ortaklık Statüsünün Sona Ermesi**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Eylül 2019, s. 174.

⁸⁰ BVerfG, Urteil vom 11. 7. 2012 – 1 BvR 3142/07, 1 BvR 1569/08 (<https://lexetius.com/2012,2761>) (Erişim Tarihi: 26.08.2024) (Karar, Federal Anayasa Mahkemesi’ne yapılan iki farklı başvurunun birleştirilmesi neticesinde verilmiştir.)

⁸¹ BVerfG, Urteil vom 11. 7. 2012 – 1 BvR 3142/07, 1 BvR 1569/08, N. 54 vd. (<https://lexetius.com/2012,2761>) (Erişim Tarihi: 26.08.2024).

⁸² BGH, Beschluss vom 8. 10. 2013 – II ZB 26/12; OLG Bremen (<https://lexetius.com/2013,4175>) (Erişim Tarihi: 26.08.2024)

⁸³ BGH, Beschluss vom 8. 10. 2013 – II ZB 26/12; OLG Bremen (<https://lexetius.com/2013,4175>) (Erişim Tarihi: 26.08.2024); Öğretide, genel kurul onayına ihtiyaç duyulacağına ilişkin görüşler de bulunmaktadır. Bkz: Ulrich Wackerbarth, “Die Begründung der Macrotron-Rechtsprechung nach dem Delisting-Urteil des BVerfG”, **Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht**, 2012, S. 44, s. 2079 vd.

Alman hukukunda genel kurulun yazılı olmayan yetkileri hususu yukarıda değinilmiş bulunan Alman Federal Yüksek Mahkemesi içtihatları çerçevesinde tartışma konusu edinilmiş olup Alman hukukunda birtakım yazarlar tarafından genel kurulun yazılı olmayan birtakım yetkilerinin bulunabileceği kabul edilmiştir.⁸⁴

İsviçre hukukunda bir görüşe göre ise pay sahiplerinin menfaatinin etkileyebilecek olan yapısal değişiklikler, devralma, tüzel kişiliğin yapısına ilişkin temel müdahalelerde işlemin yönetim kurulu tarafından genel kurul onayına sunulmasının mümkün olabileceği ileri sürülmektedir.⁸⁵

Türk hukukunda ise kimi yazarlarca genel kurulun yazılı olmayan yetkileri bulunduğunun kabul edildiği görülmektedir. Bu kapsamda bir görüşe göre şirket organizasyon yapısında değişikliğe yol açabilecek kararlar yönünden yönetim kurulunun yetkili görülmesinin uygun düşmeyebileceği, genel kurulun yazılı olmayan yetkilerinin somut duruma göre uygulama alanı bulabileceğini, bu yetkilerin genel kurulun yetkilerini sınırlandırıcı şekilde ve çok ağır şartların varlığı halinde kabul edilmesi gerektiği, kanun koyucunun öngördüğü yetki düzeni ile uyumlu olacak ve menfaat dengesi gözetilecek şekilde çözüm bulunması gerektiği belirtilmiştir.⁸⁶

Benzer yönde başka bir görüşe göre genel kurulun yetki alanına girmesi pay sahiplerinin menfaatleri açısından gerekli görülebilecek fakat esas sözleşme veya kanun maddeleri ile öngörülememiş konularda, TTK'nin 374. maddesinde düzenlenen torba yetki hükmü ile yönetim kurulunun karar almaya yetkili olması kimi zaman pay sahiplerinin menfaatlerini zedeler nitelikte olacaktır.⁸⁷

⁸⁴ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, s. 250; Jens Koch / Uwe Hüffer, **Aktiengesetz**, 14. bs., München: C.H. Beck, 2020, §243 Rn. 5.; İsviçre hukukunda hakim görüş genel kurulun yalnızca kanunda ve esas sözleşmede yetkilendirilmiş hallerde görevli olduğu ve bunun haricindeki tüm yetkilerin yönetim kuruluna ait olduğu yönündedir. Bkz: Dieter Dubs / Roland Truffer, **Basler Kommentar: Obligationenrecht II**, Art. 530-964 OR (Art. 1-6 SchlT AG, Art. 1-11 ÜBest GmbH), Hrsg: Heinrich Honsell, Nedim Peter Vogt, Rolf Watter, 2016, 5. Auflage, Helbing & Lichtenhahn Verlag, Art.698 N. 8b.; Karş. Peter Böckli, **Schweizer Aktienrecht**, 4. Auflage, 2009, § 12 N:42-44.

⁸⁵ Böckli, § 12 N 42-44.

⁸⁶ Kaşak, s. 259., 264.

⁸⁷ Harun Keskin, “Anonim Şirket Genel Kurulu ile Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Tarihsel Süreçte Geçirdiği Değişim ve Organların Yetkilerine Genel Bir Bakış” **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 34, S. 3, Eylül 2018, s. 269-270. Yazara göre genel kurulun yetkileri TTK. m.408/1 ile tamamen kısıtlanmamış olup, genel kurula kanun veya esas sözleşme ile tanınmış yetkiler dışında kalan tüm konularda yönetim kurulunun yetkili olarak görülmesi mümkün olmayıp, işin niteliği gereği genel kurulun da kullanması gereken yetkilerin meydana gelebileceği ifade edilmektedir.

Öğretide diğer bir görüş ise, TTK'nin 461. maddesinin 3. fıkrasında yer alan *“rüçhan hakkının sınırlandırılması ve kaldırılmasıyla, hiç kimse haklı görülemeyecek şekilde, yararlandırılamaz veya kayba uğratılamaz.”* hükmünden yola çıkarak ana ortaklığın pay sahiplerinin yavru ortaklıkta pay sahipleri olmamaları gerekçesiyle genel kurulun iptali davası açamayacağı, yavru ortaklığın genel kurulunda ana ortaklıktan başka pay sahibi olmadığı, başka bir deyişle tam hakimiyet söz konusu olduğu halde karara karşı iptal davası açabilecek kimse olmaması nedeniyle ana ortaklıktaki pay sahiplerinin korunması adına genel kurulun yazılı olmayan yetkileri doğrultusunda bir değerlendirme yapılabileceğini belirtmiştir.⁸⁸

Başka bir görüş ise hakimiyet sözleşmesinin onaylanması genel kurulun yazılı olmayan yetkileri arasında kabul edilmektedir.⁸⁹ Hakimiyet sözleşmesinin onaylanmasının genel kurulun yetkisi dahilinde bulunduğu ilişkin olarak kanunda bir düzenleme bulunmamakla birlikte Genel Kurul Yönetmeliği'nin 30. maddesinin birinci fıkrasında hakimiyet sözleşmesinin onaylanması genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayıldığı görülmektedir.⁹⁰

Öğretide bir yazar tarafından da Ortaklıkların Kanun Kapsamından Çıkarılması ve Payların Borsada İşlem Görmesi Zorunluluğuna İlişkin Esaslar Tebliği'nin (II-16.1) 6 ila 9. madde hükümlerine dayanılarak yapılacak olan halka açıklık statüsünün sona ermesi başvuruları için Alman hukukundaki içtihatlar değerlendirilerek genel kurulun yazılı olmayan bir yetkisinin bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.⁹¹

Türk hukuku bakımından; madde başlığı altında yer vermiş olduğumuz *“Hollzmüller”* ve *“Gelatine”* kararlarına konu edinilen önemli miktarda malvarlığının satışı hususu halihazırda TTK'nin 408. maddesinin f fıkrası⁹² ile genel

⁸⁸ İbrahim Bektaş, **Anonim Ortaklıklarda Yeni Pay Alma (Rüçhan) Hakkının Kısıtlanması ve Devri**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Şubat 2023, s. 376. Yazara göre; ana ortaklık genel kurulunun yavru ortaklıktaki bazı kararlar için istisnai onay veya dava yetkisi sayesinde pay sahiplerinin dolaylı zararlara karşı daha etkin korunması sağlanabilecektir.

⁸⁹ Halit Aker, “Hakim İşletme ile Bağımlı Şirket Arasındaki Hukuki İlişki ve Hakim İşletmenin Sadakat Borcu”, **Batider**, C.22, S.2, Ankara 2003, s.163.

⁹⁰ Bkz. RG. 28.11.2012 T. 28481 S., Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Bakanlık Temsilcileri Hakkında Yönetmelik, m. 30.

⁹¹ Serdar Hızır, **Halka Açık Ortaklık Statüsünün Sona Ermesi**, On İki Levha Yayıncılık, 2019, s. 267.

⁹² Önemli miktarda malvarlığının satışına ilişkin TTK. m. 408/f hakkında ilişkin görüş ve değerlendirmeler için bkz. Halil Ali Dural, “Anonim Şirketin Önemli Miktarda Varlığının Satışına İlişkin Genel Kurul Kararının İçeriği ve Kapsamı”, **Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2017, s. 226-229.

kurulun yetki alanı içerisinde düzenlendiğini, “*Macratron*” ve “*MVS-Linder*” kararlarına konu edinilen borsa kotundan çıkma hususu ise ile halihazırda SerPK’nin 23. maddesi ile genel kurulun yetkisine bırakıldığı hususunu belirtelim.

Genel kurulun yazılı olmayan yetkileri bulunup bulunmadığı hususunu TTK bağlamında değerlendirmek gerekirse kanımızca; genel kurul ve yönetim kurul arasındaki yetki dağılımı, TTK m. 365 ile belirlenen anonim şirketin yönetim kurulu tarafından yönetilip temsil edileceğine dair düzenleme, yönetim yetkisinin kısmen veya tamamen devrini mümkün kılan 367. madde hükmü, yönetim kurulunun kanun ve esas sözleşme ile genel kurula bırakılanlar hariç olmak üzere şirketin işletme konusunu gerçekleştirilmesi için gerekli her çeşit iş ve işlem hakkında karar almaya yetkili olduğuna dair 374. madde hükmü ve genel kurulun görev ve yetkilerini düzenleyen 408. madde hükmü çerçevesinde incelenmelidir.

Öğretide dikkat çekildiği üzere; şirketlerin ticari faaliyetleri doğrultusunda gerçekleştirilecek olan pay sahiplerinin menfaatini önemli ölçüde etkileyecek iş ve işlemlerin tamamının öngörülmesi mümkün olmayabilir. Nitekim genel kurulun yazılı olmayan yetkileri öğretisinden ayrı olarak, Türk hukukunda anonim ortaklıklarının tabi olduğu yazılı olmayan birtakım kurallar olduğu da öğretide kabul edilmektedir.⁹³ Yazılı olmayan bu kurallara ilişkin verilmiş olan bazı örnekler, TTK’nin 375. maddesi kapsamında esas sözleşme ve kanun ile genel kurulun yetkisine bırakılmış olanlar dışındaki yetkilerin yönetim kuruluna ait olduğuna ilişkin hüküm, TTK’nin 445. maddesinde yer alan “*dürüstlük kuralına aykırı*” genel kurul kararlarının iptale tabi olacağı ifadeleri⁹⁴ şeklindedir.⁹⁵

Genel kurul, yukarıda 3.1. bölümde değinildiği üzere; TTK’nin 408. madde hükmü ile kanunda ve esas sözleşmede öngörülen hallerde karar almak üzere yetkili kılınmıştır. Yönetim kurulu ise; aşağıda detaylı olarak açıklanacağı üzere TTK’nin

⁹³ Cem Veziroğlu, **Anonim Ortaklıklar Hukukunda Esas Sözleşme Özgürlüğü ve Sınırları**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Mart 2021, s. 445 vd.; Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C. II, s. 65; Necla Akdağ Güney, “Anonim Şirketlerde Hakların Sakınılarak Kullanılması İlkesi ve Uygulaması”, **Prof. Dr. Hikmet Sami Türk’e Armağan**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2017, s. 48-57.; TTK’nin 439/2 m. gerekçesinde: “...İhlâl anonim şirketler hukukunun yazısız kurallarına aykırılığı da kapsar.” yer alan ifadelerinden yazısız kuralların varlığının kanun koyucu tarafından da öngörüldüğünün kabulü gerekir.

⁹⁴ Arslanlı, C. II-III, s. 79; Moroğlu , s. 222; Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C.II., s. 65.

⁹⁵ Veziroğlu, s. 446-447.

374. maddesi ile; ‘‘kanun ve esas sözleşme ile genel kurulun yetkisine bırakılmış olanlar dışında şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit işlemler hakkında karar almaya’’ yetkilidir.

Her iki düzenlemenin birlikte değerlendirilmesinden; şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli her tür işlem için yönetim kuruluna yetki tanındığı, genel kurulun ise esas sözleşme ve kanunda belirlenmiş olan hallerde yetkili olacağı anlaşılmaktadır.⁹⁶ Başka bir deyişle genel kurulun; önceden açıkça kanunda veyahut esas sözleşmede yer verilmemiş ve belirlenmemiş olan işlemler bakımından yetkisiz olduğu söylenebilir.⁹⁷

Madde hükümlerinden; genel kurulun görevli olduğu hallerin kanunda açıkça yer alanlar ve şirket esas sözleşmesi ile belirlenenler ile sınırlı olduğu ve bunun dışında kalan tüm hallerde yönetim kurulunun yetkili kılındığı anlaşılmaktadır.

Kanunun 375. madde gerekçesi ile ise açık bir şekilde kanun ile organlar arasında işlev ayrımı yapıldığı ve her iki organın işlev bağlamında güç yönünden denklik kabul edildiği belirtilmiştir. Her iki organ arasındaki ilişkinin nitelendirilmesinin; genel kurulun yazılı olmayan yetkileri bulunup bulunmadığına dair değerlendirmeler açısından önem taşıdığı kanaatindeyiz. Organlar arası ilişkiye dair çalışmamızın 4. bölümünde detaylı açıklamalara yer verilecek olmakla birlikte; bu başlık altında kısaca kanun sistematığı nedeniyle her iki organın güç dönünden birbirine denk kabul edildiğini ve gerek anonim şirketlerin yapısı gerek yönetim kuruluna torba yetki tanıyan m. 374 düzenlemesi uyarınca genel kurulun yazılı olmayan yetkilerinin bulunduğu görüşüne katılmadığımızı belirtmiş olalım.

Genel kurulun yazılı olmayan yetkilerinin bulunduğunu ileri süren yazarlarca; pay sahiplerinin menfaatinin önemli ölçüde etkilenmesi hususuna değinilerek dikkat çekilmiş ise de kanımızca pay sahiplerinin menfaatlerinin önemli ölçüde etkilenmesi hususu, ihtiyaç duyulması halinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu başlığı altında incelenebilecek bir başlıktır.

⁹⁶ Sıtkı Anlam Altay, ‘‘Anonim Ortaklıklar Hukukunda Denetim Komitesinin Hukuki İşlevleri’’, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 25., S. 4., 2009, s. 596.

⁹⁷ Biçer/Hamamcıoğlu, s. 37.

Zira yönetim kurulunun sorumluluğu kapsamında kanun koyucu halihazırda çeşitli hükümler ile gerek şirket alacaklılarına gerekse pay sahiplerine, doğan zararın tazminini⁹⁸ talep hakkı tanımıştır. TTK m. 553 ile yönetim kurulu üyelerinin, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal etmeleri halinde şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara karşı sorumlu olacağı düzenlenmiştir.⁹⁹ Kanundan doğan yükümlülük ifadesi ile TTK ve diğer tüm kanunlar,¹⁰⁰ yükümlülük ifadesi ile ise kanunun 369. maddesinde düzenlenen özen ve bağlılık yükümlülüğü başta olmak üzere; yönetim kurulunun şirketi, pay sahiplerini ve alacaklıları korumaya yönelik görev ve yetkileri kastedilmektedir¹⁰¹.

⁹⁸ Yönetim kurulu üyeleri, kusurlu fiilleri dolayısıyla pay sahiplerinin malvarlığında oluşan doğrudan zararlar nedeniyle sorumludur. Bu zararın, pay sahibinin malvarlığında doğrudan bir değer eksilmesi meydana gelmesi veya malvarlığında oluşması beklenen değer artışının oluşmaması şeklinde ortaya çıkabileceği belirtilmiştir.; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 645.; Alpaslan, s. 227.; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, N. 610; Yasaman, s. 104; Özekes/Seven/Meriç, s. 23 vd.; Ayoğlu, Sorumluluk Davası, s. 69; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 295-296.; Mehmet Emin Alpaslan, Pay Sahiplerinin Şirket Zararı Nedeniyle Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açtıkları Sorumluluk Davalarındaki Hukukî Statüsü ve Bu Davalarda Alınan İlâmların İcrası, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2024, S. 170, s. 226-227.; Ayrıca bkz.: Sıtkı Anlam Altay, “Yargıtay Kararları Işığında Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunda Doğrudan Sorumluluk Dolayısıyla Sorumluluk Ayırımına Bağlanan Hukukî Sonuçlar”, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu Bildiriler - Tartışmalar**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Mayıs 2018, s.78: “*Doğrudan doğruya pay sahibinin malvarlığında meydana gelen zararlar, yönetim kurulunun ve yöneticilerin, çoğu zaman doğrudan doğruya pay sahiplerini veya ilgili pay sahibini hedef tutan, payın değerinin azalması yoluyla değil de, çoğu zaman paydan doğan hakların kullanılamaması veya güç koşullarda kullanılabilmesi nedeniyle ortaya çıkan, bağlam hükümlerinin hatalı uygulanması (TTK. m. 492 vd.) gibi durumlarda pay sahibini payın üzerindeki tasarruf yetkisini dilediği şekilde kullanmaktan mahrum bırakan, bazı durumlarda ise, pay sahibinin haksız yere iskatında görüldüğü üzere, etkileri pay sahibinin bazı paylardan mahrum kalmasına değin (TTK. m. 482/2) uzanabilen uygulamalardan kaynaklanır.*” ifadeleri ile pay sahiplerinin doğrudan zararı açıklanmıştır. Doğrudan zarar hakkında ayrıca bkz.: Tolga Ayoğlu, “Pay Sahipleri ile Alacaklıların “Dolayısıyla Zarar” Nedeniyle Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Sorumluluk Davası Açma Hakkı ve Bu Tür Davalarda Alınan İlâmları İcraya Koyma Yetkisi”, **Legal Hukuk Dergisi**, Yıl: 2009, S. 73, s. 69.

⁹⁹ Şirketin malvarlığında azalma, şirketin borçlarının artması, kar elde edememesi gibi şirketin doğrudan zararının söz konusu olduğu hallerde pay sahiplerinin dolaylı zararı söz konusu olup (Bilgili / Demirkapı, s. 597; Bozkurt Yaşar, s. 140; Poroy/Çamoğlu/Tekinalp, s. 440), dolaylı zararın gündeme gelmesi halinde de pay sahiplerinin, TTK’nin 555. maddesi uyarınca tazminat talep hakkı bulunmaktadır. Pay sahipleri, yönetim kurulunun kusurlu fiilleri dolayısıyla ve şirketin zarara uğraması nedeniyle dolaylı olarak zarara uğradıkları iddiasında iseler tazminatın ancak şirkete ödenmesi gerektiği yönünde bkz.: Oruç Hami Şener, **Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi**, Ankara: Seçkin Kitabevi, Eylül 2023, s.957; Çamoğlu, Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu, s.28. Ayrıca yönetim kurulu aleyhine açılacak olan sorumluluk davasına dair Yargıtay içtihatları uyarınca varılan değerlendirmeler için bkz.: Altay, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu, s. 91 vd.

¹⁰⁰ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N. 16-72; Muhammet Özekes / Vural Seven / Nedim Meriç, **Sermaye Şirketlerinde Sorumluluk Davası (TTK m. 549 vd.)**, İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2021, s. 13.; Ali Fuat Çiçekli, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Kapsamında Doğrudan ve Yansıma Zarar (Özellikle Usûl ve Takip Hukuku Yönünden).” **ASBÜ Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.4., S. 2., s. 1079.

¹⁰¹ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N. 16-59.; Çiçekli, s. 1079.

Dolayısıyla yönetim kurulu, pay sahiplerinin menfaatlerinin önemli ölçüde etkilenmesi ihtimali için halihazırda kanunda öngörülen sorumluluk düzenince ve yükümlülükleri uyarınca sorumlu tutulabilecek olup, bunun dışında pay sahiplerinin menfaatlerinin etkileneceğinden bahisle kanunda yer alan yetki düzeyinden bağımsız bir yetki alanı kanaatimizce bulunmamaktadır.

3.2. Yönetim Kurulu

Anonim şirketler de diğer tüzel kişilikler gibi hak edinme ve borç altına girme işlemlerini organları aracılığıyla yerine getirmektedir. Anonim şirketlerde bu organ, TTK'nin 365. maddesinde işaret olunduğu üzere yönetim kuruludur. Nitekim TTK'nin "Kavramlar" başlıklı 2. maddesi ile yönetim organının anonim şirketlerde yönetim kurulunu, limited şirketlerde ise müdür veya müdürleri ifade ettiği belirtilmiştir.

Yönetim kurulu; temsil yetkisi aracılığıyla, üçüncü kişilerle kurulmuş olan ilişkilerin sürdürülmesi, ortaklık adına hak kazanma ve borç altına girme işlemlerini yerine getirmektedir.¹⁰² Madde hükmünde yer alan yönetim ifadesiyle ise yönetim kurulunun görev ve yetkisi çerçevesinde belirlenecek olan işlev¹⁰³ ve ortaklığın günlük işleri ifade edilmektedir. Yönetim yetkisi kural olarak kurul üyelerinin tamamına ait olup¹⁰⁴, yönetim ile şirketin işletme konusunu gerçekleştirmek için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almak ve kararların uygulaması kastedilmektedir.¹⁰⁵

Yönetim kurulu üyelerinin nitelikleri ve görev ve yetkilerine aşağıda değiniyor olacağız. Genel anlamda ise; yönetim kurulunun, kanunda aksine bir hüküm öngörülmedikçe genel kurul veyahut esas sözleşme ile atanan tam ehliyetli, TTK'nin 359. maddesinin 4. fıkrasında belirtilen üyeliği sona erdiren sebeplerden herhangi birini bulundurmeyen ve en çok üç yıl için görevlendirilmiş, en az bir kişiden oluşan

¹⁰² Necla Akdağ Güney, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, Ekim 2012, s. 3. Tuğrul Ansay, **Anonim Şirketler Hukuku**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1982, 6. Bası, s. 92.; Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, İstanbul: Yasa Yayınları, 1989, s. 191.; Korkut Özkorkut, **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali**, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, 1996, s. 18 vd.

¹⁰³ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N:12-28.; Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C.I., s. 527.; Akdağ Güney, s. 6.

¹⁰⁴ Yönetim kurulunun yönetim işlevini genel kurul ile paylaştığına ilişkin olarak bkz.: Çamoğlu/Poroy/Tekinalp, N. 524.

¹⁰⁵ Cafer Eminoglu, **Anonim Şirket Özelinde Fiili Yönetim Organı**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2023, 2. Baskı, s. 111.; TTK'nin 365. maddesi uyarınca kanundaki istisnaların saklı olduğu belirtilmiştir.

ve şirketin yönetim ve temsil görevlerini üstlenen, üye sayısına göre kişi veya kurul organ¹⁰⁶ niteliğinde olduğunu söylemek mümkündür. Yukarıda yer verilen organ türlerine ilişkin ayrımlar uyarınca ise yönetim kurulu, kanun ile öngörülmüş ve dolayısıyla zorunlu bir organ¹⁰⁷ genel kurul tarafından alınan kararları uygulaması nedeniyle yürütme organı ve genel kurulun yetki alanı dışında kalan hususlar bakımından ise karar organı¹⁰⁸ niteliğini haizdir.

3.2.1. Yönetim Kurulunun Görev ve Yetkileri

Yönetim kurulu, anonim şirketin idare ve temsiliyle görevli organdır.¹⁰⁹ Nitekim TTK'nin 365. maddesinde de şirketin sevk ve idaresinin yönetim kuruluna ait olacağı belirtilmiştir. Buna göre yönetim kurulu, şirketin iç işlerinde ve iç organlarına karşı yönetim, üçüncü kişilere karşı ise temsil görevini¹¹⁰ üstlenmektedir.¹¹¹ Yönetim kurulu; temsil yetkisini kullanarak şirket adına hak kazanır, borç altına girer ve üçüncü kişilerle ilişki kurulması işlemlerini yerine getirir.¹¹²

Yönetim yetkisiyle ise TTK'nin 374. maddesinde belirtilen, şirketin işletme konusunun gerçekleşmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler ifade olunmaktadır. Bu doğrultuda yönetim kurulu, öncelikle yönetim kurulu şirketin ana sözleşmesinde yer alan ve şirketin amaç ve konusu kapsamına giren her türlü işlemi gerçekleştirmeye yetkilidir.¹¹³

¹⁰⁶ Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 15.

¹⁰⁷ Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 14-15.

¹⁰⁸ Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 18.

¹⁰⁹ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 391.; Akdağ Güney, s. 107. İbrahim Arslan, **Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Sınırlandırılması**, Konya: Mimoza Yayıncılık, 1994, s. 24.; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 298.; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 183. Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, par. 11-06, s. 183.; Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 16.

¹¹⁰ Bahsi geçen temsil görevinin, borçlar hukuku anlamındaki temsil kurumu olmadığı, yönetim kurulunun temsil organı olarak anonim ortaklığın bizzat kendisini teşkil ettiği yönünde bkz.: Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 17.

¹¹¹ Erdem, s. 387. Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 391.; Akdağ Güney, s. 107. İbrahim Arslan, **Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Sınırlandırılması**, Konya: Mimoza Yayıncılık, 1994, s. 24.; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 298.; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 183. Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, par. 11-06, s. 183.

¹¹² Necla Akdağ Güney, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, Ekim 2012, s. 3. Tuğrul Ansay, **Anonim Şirketler Hukuku**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 1982, 6. Bası, s. 92.; Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, İstanbul: Yasa Yayınları, 1989, s. 191.; Korkut Özkorkut, **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali**, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, 1996, s. 18 vd.

¹¹³ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 391.; 6762 sayılı TTK'de yer alan ve yönetim kurulunun yetkisini; şirketin işletme amaç ve konusu ile sınırlandıran ultra vires ilkesi 6102 sayılı TTK ile kalkmış olduğundan, yönetim kurulunun amaç ve konu dışında kalan işlemleri de şirketi bağlayacaktır. (Bkz.:

Yönetim kurulunun yönetim görevi TTK'nin 374. maddesinde yer verilen geniş görev alanının yanında; aşağıda 4.5.1. başlıkta değinilecek olan devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki görevlere ilişkin TTK'nin 375. maddesi başta olmak üzere kanunun çeşitli hükümlerinde açıkça ortaya konulmaktadır. İlgili hükümlere göre yönetim kurulu; azlığın genel kurulu toplantıya çağırmasına yönelik talebine karar verilmesi (TTK m. 411), genel kurulun toplantıya çağırılması (TTK m. 410.), hazır bulunanlar listesinin hazırlanması (TTK m. 417), şirketin yapısal değişiklik işlemlerine ilişkin ortaya çıkan görevlerin yerine getirilmesi (TTK m. 145, 147, 150, 151, 152, 166, 169, 173 vd.) , şirketler topluluğuna ilişkin hükümler doğrultusunda şirketin bildirim, tescil ve ilan gibi yükümlülüklerinin ifası (TTK m. 198.), hakim ve bağlı şirket raporlarının hazırlanması (TTK m. 199.), ortaklık paylarının devrine ilişkin görev ve yetkilerin ifası (TTK m. 492/1, 493) gibi hususlarda yetkili kılınmıştır.

Yönetim kurulu üyeleri, yönetim görev ve yetkisi kapsamında ayrıca yönetsel haklar edinmekte olup; buna göre yönetim kurulu toplantısına ve toplantı esnasında gerçekleşecek olan müzakerelere katılım, bilgi alma ve inceleme hakkı, oy kullanma, genel kurul kararlarına karşı iptal davası açmak gibi hakları sayılabilir.¹¹⁴

3.2.2. Yönetim Kurulunun Devredilemez ve Vazgeçilemez Nitelikteki Görev ve Yetkileri

Yönetim kurulu üyelerinin devredilmez ve vazgeçilmez nitelikteki görev ve yetkilerine değinmeden önce; öncelikle devredilmezlik ve vazgeçilmezlik kavramlarının kısaca izah edilmesinin uygun olacağı kanaatindeyiz.

6762 sayılı TTK döneminde yönetim kurulunun görev ve yetkileri ve hangi görev ve yetkilerin devrinin mümkün olduğu, hangilerinin ise devrinin mümkün olmadığı öğretilde tartışmalara konu edinilmiştir.¹¹⁵ Zira 6762 sayılı kanunda veya 865 sayılı kanunlarda; devredilmez yetkiler 6102 sayılı kanunda yer verildiği şekilde yer almamaktadır. Ancak 6762 sayılı kanun döneminde de yönetim kurulunun

Eminoğlu, s. 114.; Kortunay, s. 188 vd.) Nitekim TTK'nin 371. maddesinin 2. fıkrasının ilk cümlesinde de yönetim kurulunun, üçüncü kişilerle işletme konusu dışında yaptığı işlemlerin; üçüncü kişilerin işlemin şirket amaç ve konusu dışında bulunduğunu bildiği veya bilmesi gerektiği haller hariç olmak üzere şirketi bağlayacağı düzenlenmiştir. (Bkz. Erdem, s. 397. Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 391.)

¹¹⁴ Eminoğlu, s. 114.; Kortunay, s. 188 vd.

¹¹⁵ Erdem, s. 387. Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), par. 524.

birtakım devredilemez yetkilerinin bulunduğu kabul edilmektedir. 6102 sayılı TTK'nin 374. maddesi ile ise kanun ve esas sözleşme ile genel kurulun yetkisine bırakılmış bulunan işlemler dışında kalan işlemler için yönetim kurulunun yetkili olacağı öngörülmüş, bu kapsamda yönetim kuruluna 374. maddesi ile torba bir yetki tanınmıştır.

6102 sayılı TTK'nin 375. maddesinde ise bu defa önceki kanunlardan farklı olarak yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri sayılmış, bu yönüyle öncelikle yönetim kurulu ve yönetim kurulu üyelerinin mutlaka yerine getirmesi gereken görevler hakkında bilgi edinmesini sağlamak¹¹⁶ hedeflenmiştir.

Devredilemez ve vazgeçilmezlik kavramlarının kanunda bir tanımı yer almamakta olup; devredilemezlik ve vazgeçilmezlik kavramlarına yer verilen TTK'nin 375. Maddesi, İsvBK'de yer alan 716a maddesinin tercümesi niteliğindedir.¹¹⁷ İsvBK'nin ilgili maddesinde; devredilemez ve vazgeçilemez kavramları yerine, devredilemez ve alınamaz¹¹⁸ veya yoksun bırakılamaz¹¹⁹ şeklinde tercüme edilen “*unübertragbare und unentziehbare*” kavramları kullanılmış olup alınamaz, yoksun bırakılamaz kavramı 6102 sayılı TTK'de kendine vazgeçilmezlik olarak yer bulmuştur.

Devredilmezlik kavramı yönetim görev ve yetkilerinin; yönetim kurulu tarafından şirketin alt biriminde çalışanlara, müdürlere, komitelere, üçüncü kişilere veya genel kurula devredilmesinin mümkün olmadığı şeklinde tanımlanmaktadır.¹²⁰ Buna göre; yönetim kurulunun devredilemez yetkileri, esas sözleşme, kurul kararları, genel kurul kararı veya mahkeme kararı ile üçüncü kişilere devredilemeyecektir.¹²¹ Böylece yönetim kurulunun kanunda devredilemez olarak yer verilmiş önemli yetkileri şirketin diğer yöneticilerine devretmek yerine bizzat kendisi kullanarak şirket üst yönetimini gerçekleştirilmiş olacaktır¹²². Bununla birlikte yönetim kurulunun, ilgili

¹¹⁶ Beşir Fatih Doğan, “Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 18., S.2., 2018, s. 610.; Kammerer, s. 135.

¹¹⁷ Doğan s. 610.; Limited şirketlerde müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri hususunda bkz.: Yıldız, s. 256 vd.

¹¹⁸ Doğan, s. 609-610.

¹¹⁹ Kaşak, s. 169.

¹²⁰ Doğan, s. 610.

¹²¹ Bkz. TTK 375 md. gerekçesi ikinci par.; Tekinalp, par. 12-37.

¹²² Doğan, s. 610.; Schmitt, s. 19; Kammerer, s. 135.

kararları alırken veyahut kararların yürütülmesi esnasında yardımcılardan faydalanması da mümkün kabul edilmektedir.¹²³ Bu halde; yönetim kurulu tarafından yardım alınan bu kişiler yönetim kurulunun talimatları ile bağlı olarak hareket etmektedir. Bu kapsamda yardımları alınan yardımcı kişiler söz konusu işlemler kapsamında yönetici konumunda olmayıp yönetim yetkisini kullanma imkanları da söz konusu olamayacaktır.

Vazgeçilmezlik kavramı ise; İsvBK’de yer verilmiş olan alınamaz, yoksun bırakılamaz teriminin tanımı ile yönetim kuruluna ait yetkilerin esas sözleşme veya kurul kararı ile genel kurul tarafından devralınmamasını, yetkinin organizasyon bakımından yukarı doğru devredilmemesini ifade etmektedir.¹²⁴ İsvBK’de yer verilmiş olan alınamaz, yoksun bırakılamaz terimi yerine TTK’de yer verilen vazgeçilmezlik kavramının ise; yetkinin yönetim kurulunun iradesi olsa dahi başka bir organa aktarılamayacağı dolayısıyla da alınamaz veya yoksun bırakılamaz terimlerinden daha geniş bir kapsama sahip olduğu değerlendirilmektedir¹²⁵. Bu yönüyle yönetim kurulunun kendisi tarafından dahi ilgili görev ve yetkilerin başka bir organ veyahut çalışanlar, müdür, komite veya üçüncü kişiler tarafından kullanılmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır. Böylece ilgili düzenlemeler ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun asgari sınırının belirlenerek, kanunda sayılan yetkiler bakımından genel kurulun yönetim kurulunu sorumluluktan kurtaran kararlar alınmasının önüne geçmek¹²⁶ hedeflenmiştir.

Buna göre 375. maddenin birinci fıkrası uyarınca devredilemez görev ve yetkileri¹²⁷ şirketin üst düzeyde yönetimi ve bunlarla ilgili talimatların verilmesi (TTK m. 375/1-a), şirket yönetim teşkilatının belirlenmesi (TTK m. 375/1-b), muhasebe, finans denetimi ve şirketin yönetiminin gerektirdiği ölçüde finansal planlama için gerekli düzenin kurulması (TTK m. 375/1-c), müdür ve aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisini haiz bulunanların atanma ve görevden alınmaları (TTK m. 375/1-

¹²³ Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C.I., s. 540.; Harun Eryiğit, **Anonim Şirketlerin Yönetim Sözleşmesi Kapsamında Yönetimi ve Sonuçları**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Mart 2023, s. 30-31.

¹²⁴ Doğan, s. 610-611. Böckli, § 13, N. 281.

¹²⁵ Kaşak, s. 171.

¹²⁶ Doğan, s. 610.; Kammerer, s. 135.

¹²⁷ Görev ve yetkilere ilişkin detaylı açıklamalar için bkz.: Akdağ, s. 107-119.

d),¹²⁸yönetimle görevli kişilerin özellikle kanunlara, esas sözleşmeye, iç yönergelere ve yönetim kurulunun yazılı talimatlarına uygun hareket edip etmediklerinin üst gözetimi (TTK m. 375/1-e.);¹²⁹ pay, yönetim kurulu karar ve genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, yıllık faaliyet raporu ve kurumsal yönetim açıklamasının düzenlenmesi¹³⁰ ve genel kurula sunulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesi (TTK m. 375/1-f.) , borca batıklık durumunun varlığında mahkemeye bildirimde bulunulması (TTK m. 375/1-g) şeklindedir.

Belirtmek gerekir ki; yönetim kurulunun, 375. maddede sayılan ve aşağıda değinilecek olan yetkileri dışında da kanunda yalnızca yönetim kurulunun yapacağı belirtilmiş olan devredilemez görev ve yetkiler bulunmaktadır.¹³¹ 375. madde hükmünde sayılanlara ek olarak; yönetim kurulunun genel kurul kararları için iptal davası açması (TTK m. 446/1-c.), kayıtlı sermaye sisteminde sermaye artırımı kararı verilmesi (TTK m. 460), şarta bağlı sermaye artırımında beyanname hazırlama yetkisi, birleşme sözleşmesini hazırlamak (TTK m. 145), genel kurul toplantı gündeminin hazırlanması ve genel kurulun toplantıya çağırılması (TTK m. 410), şirketin yıllık faaliyet raporunun hazırlanarak şirket gelirlerinin hangi alanlarda kullanılacağına ilişkin genel kurula teklif sunulması (TTK m. 516), şirket ana sözleşmesi değişiklikleri için Ticaret Bakanlığından izinlerin alınması (TTK m. 435), nama yazılı pay devrine izin verilmesi veya izinden imtina edilmesi, ticari mümessil veya vekil atama (TTK m. 368), müdür veya aynı işleve sahip kişiler ile imza yetkisine sahip kişilerin atama ve görevden alınmaları (TTK m. 371/1-d.), yönetim kurulunun devredilemez yetkileri arasında kabul edilmektedir.

¹²⁸ Bu kişilerin kendisine yönetim yetkisi devredilen kişiler olduğuna dair örüşlere ilişkin olarak bkz. Doğan, s. 191; Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C.I., s. 555; Kortunay, s. 114. Karşı görüş için bkz. Altay, s. 113 vd.

¹²⁹ Detaylı açıklamalar için bkz.: Tuğçe Nimet Yaşar, **Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Uyum (Compliance) Yükümlülüğü**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2021 s.267 – 274.

¹³⁰ Bkz. II-17.1 sayılı Kurumsal Yönetim Tebliği (RG, 03.01.2014, S. 28871) m. 1/II ve m. 8.

¹³¹ Erdem, s. 389. Doğan, s. 612.; ; Kammerer, s. 137; Yanlı, s. 265. Manavgat/Kırca/Şehirali Çelik, C.I. s. 59.; Altuğ Büyükkatak, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Yönetim Ve Temsil Yetkisinin Devri Ve Sınırlandırılması**, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Lisanüstü Eğitim Enstitüsü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Temmuz 2019, s. 147 vd.; Mehmet Helvacı, “Yönetim Kurulunun Anonim Şirketi İdare ve Temsili, Özellikle Devredilemez Görev ve Yetkileri”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 9., S. 117-118, Mayıs – Haziran 2014, s. 128 vd.

TTK’de devredilemez ve vazgeçilmez yetkiler sınırlayıcı bir şekilde sayılmadığından; esas sözleşme veya genel kurul kararı ile yönetim kuruluna devredilemez ve vazgeçilmez yeni yetkiler tanınabileceği belirtilmektedir.¹³²

3.2.3. Yönetim Kurulunun Yönetim ve Temsil Yetkisi

Yönetim kavramı, TDK’de yönetmek işi, idare olarak tanımlanmakta olup;¹³³ şirketler hukuku bakımından yönetim olgusunun ise; şirketi yönetenlere verilecek olan görevler açısından işlevsel olarak ortaya çıktığı ve bu işlevleri yerine getirecek organlar aracılığıyla kendisini gösterdiği ifade edilmektedir.¹³⁴ Buna göre yönetim, ortaklık ve iş ilişkilerinin yürütülmesi ile; pay sahipleri ile şirket arasındaki ilişkileri düzenleyen kanun ve esas sözleşme hükümlerinin öngördüğü görev ve yetkileri kapsamaktadır.¹³⁵

Yönetim kurulu; bir önceki bölümde değinildiği üzere şirketin yürütme ve temsil organıdır. Temel görevi ise şirketin yönetimi olup; eğer yönetim yetkisi bir sonraki bölümde yönetim yetkisinin devri başlığı altında inceleyeceğimiz üzere delege edilmemiş ise; yönetim kurulu üyelerinin tamamına aittir (TTK m. 367/2).

Yönetim kurulunun yönetim yetkisi kapsamında her üyenin yönetim kurulu toplantılarına davet edilme ve katılma hakkı, her üyenin yönetim kurulunun toplantıya çağırılmasını kurul başkanından yazılı olarak talep hakkı ve toplantıda istediği konuların gündeme alınmasını talep etme, toplantıda gündeme ilişkin düşüncelerini açıklamak ve oy kullanma hakları bulunmaktadır.¹³⁶

¹³² Doğan, s. 611.; Erdem, s. 389-390.

¹³³ Bkz. Türk Dil Kurumu sözlüğü (<https://sozluk.gov.tr/>) (Erişim Tarihi: 26.08.2024)

¹³⁴ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N. 12-28-29; Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C. 1, s. 527-528; Hasan Pulaşlı, “Anonim Şirketler Hukukunda CEO’nun Hukuki Durumu”, **Batider**, C. 24, S. 1, Haziran 2007, s. 21; Ünal, s. 119.; Duygu Demirel, Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.7. S.2., s. 214

¹³⁵ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 185.; Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 24.

¹³⁶ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 424.

Temsil yetkisi, ortaklığın; adına yapılan işlemlerle hak ve borç sahibi yapılması olarak tanımlanmaktadır.¹³⁷ Yönetim kurulu, temsil yetkisiyle şirketi iç ilişkide ortaklara ve dış ilişkide üçüncü kişilere karşı temsil etmektedir.¹³⁸

Şirketi temsil yetkisi; TTK'nin 370. maddesi uyarınca kural olarak yönetim kuruluna ait olup; esas sözleşmede aksi öngörülmemiş veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa şirketin çift imza kullanmak suretiyle yönetim kurulu tarafından temsil olunacağı düzenlenmiştir.

3.2.3.1. Yönetim Yetkisinin Devri

TTK'nin 367. maddesinin birinci fıkrası uyarınca; yönetim kurulu düzenleyeceği bir iç yönerge ile yönetimi kısmen veya tamamen bir yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişilere devretme hakkını haizdir.¹³⁹

Yönetim kurulunun devre konu edebileceği yetkileri yukarıda 3.2.2. bölüm başlığı altında değinilen ve TTK'nin 375. maddesi ile devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yetkiler değil, yalnızca devri mümkün görev ve yetkileridir.¹⁴⁰ Başka bir deyişle yönetim yetkisinin devrinin sınırı; TTK'nin 375. maddesi ile çizilmektedir.¹⁴¹ Yönetim kurulunun, bu madde başlığı altındaki yetkileri kurul halinde ve bizzat kullanması gerekir. Yönetim kurulunun devri mümkün yetkilerinin icrası görevini devralanlar; devredilen görev çerçevesi içerisinde şirketin işletme amaç ve konusunun gerçekleşmesi için her türlü iş ve işlem hakkında karar almaya yetkili olacaktır.¹⁴²

¹³⁷ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku s. 197.;

¹³⁸ Arslanlı, s. 128 vd.; Çamoğlu/Poroy/Tekinalp, 2014, N. 521a; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 217 vd.; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, §20 N. 62-63, 107, 137 vd.; Veliye Yanlı/Gül Okutan Nilsson, “Anonim ve Limited Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini”, **Batider**, C.30., S.4, 2014, s. 10 vd.; Ünal, s. 124-125; Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C.I., s. 624 vd.

¹³⁹ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 196.; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 407. Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 317.

¹⁴⁰ Pulaşlı, s. 407-409. Ayhan / Çağlar / Özdamar, s. 318. Mehmet Bahtiyar , **Ortaklıklar Hukuku**, 12. Baskı, İstanbul 2017, s. 228; Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C.I., s. 593, 598-600. Tekinalp, 2015, N. 12-52; Hasan Pulaşlı, “Anonim Şirketlerde İç Yönerge”, **LHD**, C. 11, S. 125, 2013, s. 38; Pulaşlı, 2014, §30 N. 85; Oruç Hami Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, 3. Baskı, Ankara 2017, s. 370-371; Ahmet Ünal, 2014, s. 115

¹⁴¹ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 228; Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, 2013, s. 593, 598.; Demirel, s. 221.

¹⁴² Pulaşlı, s. 407.

Yönetim kurulunun devir işlemini gerçekleştirebilmesi için kanunun 367. maddesinin birinci fıkrasında da açık bir şekilde işaret edildiği üzere; şirketin esas sözleşmesinde yönetim kurulunun yönetimi kısmen veya tamamen devretmeye esas sözleşme ile yetkili kılınması gerekmektedir.¹⁴³ Esas sözleşmede değişiklik yapılması işlemi ise genel kurulun devredilemez görev ve yetkilerinden olduğundan; yönetim yetkilerinin devri yalnızca genel kurulun kuruluş aşamasında esas sözleşmeye eklediği hüküm veyahut esas sözleşme değişikliği ile gerçekleştirilebilecektir.¹⁴⁴ Esas sözleşme değişikliği niteliğinde olmayan genel kurul kararı ile ise yönetim kuruluna yetki devri için izin verilmesi mümkün olmayacaktır.¹⁴⁵ Tersî şekilde genel kurulun esas sözleşme ile yönetim yetkisinin yalnızca yönetim kurulu üyelerinden birine devredilebileceği veya belirli konularla sınırlandırılabilmesi, yönetimin devri kararı için kanunda öngörülenden daha ağır bir nisap ile karar alınması gerektiği şeklinde sınırlamalar öngörmesi de mümkündür.¹⁴⁶

Esas sözleşmede yönetim yetkisinin devri mümkün kılınmış ise; yönetim kurulu yönetimin devri için gerekli olan görevleri tanımlamak adına bir iç yönerge hazırlayarak devir işlemini gerçekleştirebilecektir.¹⁴⁷ Buna göre TTK'nin 367. maddesinin birinci fıkrasının gerekçesinde: *"Yönetmelik üretim öncesini, üretimi, pazarlamayı, muhasebenin yapısını, işleyişini, görev tanımlarıyla şemasını içerir; "yönetimi" bir bütün halinde düzenler. Yönetmelikte örgüt şemasının verilmesi yeterli değildir; karar ve atama yetkileri ile işletmenin teknik, ticarî ve hukukî açıdan yönetimine ilişkin esasları da içermelidir. Bu tasarruf murahhasların yetki alanlarının da açıkça belirlenmesinde önem kazanır."* ifadelerine yer verilerek hazırlanacak iç yönerge içeriğinde görev tanımları ve şemasıyla birlikte işletmenin yönetimine ilişkin üretim öncesinden başlayarak son aşamaya dek devam eden esaslara yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

¹⁴³ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 317.; Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 25.

¹⁴⁴ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 317.

¹⁴⁵ Bkz. TTK m. 367/1 gerekçesi: *"...Yönetimin devri için esas sözleşmede hüküm bulunması conditio sine qua non'dur, bu hususta genel kurul kararı yeterli değildir..."*; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, §30 N. 86-95; Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N. 12-62; Hasan Pulaşlı, "Anonim Şirketlerde İç Yönerge", **Legal Hukuk Dergisi**, C. 11, S.125, 2013, s. 39; Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C.I., s. 600; Ünal, s. 115.

¹⁴⁶ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N. 12-54; Pulaşlı, Şerh, §30 N. 86-95; Pulaşlı, İç Yönerge, s. 39 vd.; Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C.I., s. 601; Ünal, s. 116; Akdağ Güney, s. 64-65.; Demirel, s. 228

¹⁴⁷ Pulaşlı, s. 408 vd.; Ayhan/Çağlar/Özdamar s. 317.; Hasan Pulaşlı, "Anonim Şirketlerde Temsil Şekli, Özel Temsil Halleri ve Temsil Yetkisinin Murahhaslara Devredilmesi", **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 36., S. 2., s. 17-18.

Öğretide; yönetimin devrine ilişkin olarak hazırlanacak olan iç yönerge içeriğinde; yönergenin dayanak ve amacı, yönetimde iş bölümü ve komiteler, yönetim kurulunun üyelik şartları, süresi, toplantıları, görev ve yetkilerine dair düzenlemeler, yönetim kurulu üyelerinin mali hakları, bilgi alma ve inceleme hakları, icrada görevli olan ve olmayan yönetim kurulu üyelerinin görevleri, organizasyon şeması, temsil yetkisinin devri ve temsile yetkili kişiler, yönergenin yürürlük tarihi ve yönergenin değişikliğine ilişkin esasların iç yönerge içerisinde bulunması gerektiği ileri sürülmektedir.¹⁴⁸

Yönetim kurulu tarafından hazırlanacak olan iç yönergenin hangi organ tarafından onaylanacağı hususu ise ilgili madde gerekçesinde de ifade edildiği üzere belirgin değildir.¹⁴⁹ Uygulamada İstanbul Ticaret Odası'nın iç yönerge kararının tescili için yönetim kurulu kararı talep edildiği görülmekte olup; iç yönerge metninin her sayfasında karara katılan yönetim kurulu üyelerinin tamamının imzasının bulunması gerektiği belirtilmektedir.¹⁵⁰

Öğretide; genel kurulun esas sözleşme ile yönetim yetkisinin devrini sınırlandırabileceği gözetilerek genel kurulun; yönetim kurulunun hazırlamış olduğu iç yönergeyi onaya tabi tutmasının mümkün olup olmadığı değerlendirilmiştir. Bir görüşe göre; iç yönergenin genel kurul onayına sunulması gerekli görülürken¹⁵¹ diğer görüşe göre ise TTK'nin 375. maddesinin 1. fıkrasının b bendinde yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında yönetim teşkilatının belirlenmiş olması gözetilerek; genel kurulun iç yönergenin onay yetkisini kendi üzerine alamayacağı belirtilmiştir.¹⁵² Bu görüşe göre her ne kadar TTK'nin 367. madde gerekçesinde yukarıda da ifade edildiği üzere iç yönergenin genel kurul tarafından da

¹⁴⁸ Pulaşlı, Şerh, §30 N. 86- 96, 99-118; Pulaşlı, İç Yönerge, s. 38-44; Ünal, s. 115-118, 123; Doğan, s. 627; Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C.I., s. 604-607; Melsa Ararat/Muzaffer Eroğlu, "Yönetişim (Kurumsal Yönetim) Kalitesi Açısından İcra ve Kontrol İşlevlerinin Ayrılığı", **KHÜHFD**, C. 5, S. 1, 2017, s. 113.

¹⁴⁹ Bkz. TTK m. 367/1 gerekçe: "...Fıkra örgüt yönetmeliğinin kimin tarafından karara bağlanacağına ilişkin bir açıklığı içermemektedir..."

¹⁵⁰ Bkz.: İstanbul Ticaret Odası internet sitesi, (<https://www.ito.org.tr/hizmetler/ticaret-sicili-islemleri/tescil-islemleri/anonim-sirketler>) (Erişim Tarihi: 26.08.2024)

¹⁵¹ Eminoglu, Kurumsal Yönetim, s. 212; Karahan/Arsan, s. 403.

¹⁵² Altay, Yönetim Yetkisinin Devri, s. 175-176 (naklen: Büyüktak, s. 99-100, dpn. 331.); Doğan, Yönetim Yetkisinin Devri, s. 627-628; Doğan, Yönetim Kurulu Organizasyonu, s. 130; Akdağ Güney, s. 58, Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N. 12-54; Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C.I., s. 602 vd., Demirel, s. 233.

onaylanabileceği belirtilmiş ise de yol gösterici nitelikte olan gerekçenin bağlayıcı bir anlam taşımayacağı ve kanun metninin lafzı ile 375. madde hükmü birlikte değerlendirildiğinde yönetim teşkilatının belirlenme yetkisinin tamamen yönetim kuruluna bırakıldığını, dolayısıyla iç yönerge için genel kurul onayının gerektiğine ilişkin esas sözleşme hükmünün kanuna aykırı olacağı ifade edilmektedir.¹⁵³

Yönetim teşkilatının belirlenmesi hususunun yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yetkilerinden biri olduğu düşünüldüğünde; yönetim kurulu tarafından hazırlanacak olan iç yönergenin, genel kurul onayına tabi tutulması kanaatimizce mümkün değildir. Zira şirket esas sözleşmesi ile yönetim kuruluna, yönetim yetkisinin devri hususunda imkân tanınması ile birlikte yönetim teşkilatının ne şekilde olacağının belirlenmesi artık yönetim kurulunun takdirindedir. Nitekim 367. maddenin birinci fıkrasının son cümlesi ile de yönetim kurulunun iç yönerge hakkında istem üzerine pay sahiplerini ve korunmaya değer menfaatlerini ispat eden alacaklıları bilgilendireceği düzenlenmiş olup, bu yönüyle de yönetim kuruluna iç yönerge hususunda pay sahiplerinin bilgilendirilmesi noktasında bir serbesti tanındığı¹⁵⁴ ve iç yönergenin genel kurul onayına tabi kılınamayacağı anlaşılmaktadır.¹⁵⁵

Kaldı ki, kâr payı, hisse değerlerinin yükselmesi gibi motivasyonlar ile şirketlere yatırım yapan ve bununla birlikte şirket yönetimini, yönetimde uzman kişilere bırakan genel kurulun, şirketin iç işleyişi ile doğrudan ilgisi olan ve yine bu uzman kişilerce belirlenmesi gerekli olan yönetim teşkilatına iç yönergenin onaya tabi kılınması suretiyle müdahale etmesi de kanımızca yönetim devri ile beklenen faydanın sağlanması yönünde engel teşkil edebilecektir. Dolayısıyla esas sözleşmede yönetim yetkisinin devrinin mümkün kılınması halinde, yönetim kurulunun düzenleyeceği iç yönerge ile yönetimi devredebileceği ve iç yönergenin yönetim kurulu kararı ile kabul edilmesinin yerinde olduğu düşüncesindeyiz.

¹⁵³ Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C.I., s. 601 vd.; Demirel, s. 233.; Altay, Yönetim Yetkisinin Devri, s. 175-176 (naklen: Büyükatak, s. 99-100, dpn. 331.)

¹⁵⁴ Yönetim kurulunun; iç yönergenin tescil ve ilan edilmemesi halinde dahi pay sahiplerini ve korunmaya değer menfaatlerini ikna edici bir biçimde ortaya koyan alacaklıları iç yönerge hakkında yazılı olarak bilgilendirmekle yükümlü olduğu yönünde bkz.: Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 318.

¹⁵⁵ Demirel, s. 233, dpn. 93.

Yönetim yetkisinin devredilmesi halinde öğretide bir görüşe göre; yönetim yetkisini devralanlar organ sıfatını da elde etmektedir.¹⁵⁶ TTK'nin 367. maddesinin gerekçesinde yer alan; yönetimin devrinin, organsal işlevin devri olduğu ve yönetim kurulu yanında ondan tamamen bağımsız yönetim diye adlandırılan bir organ yaratılmadığı¹⁵⁷ ifadelerine işaret eden ikinci bir görüşe göre ise devir işlemi ile yöneticilere organsal bir işlev yükleniyor olsa dahi devir ile yöneticilerin ayrı bir organ olarak adlandırılması mümkün olmayacaktır.¹⁵⁸ Biz de yönetim kurulunun devredilebilir yetkilerini devir alan yöneticilerin ayrı bir organ sıfatı kazanmayacağını ve fakat yöneticilerin; yönetim kurulunun sahip olduğu bağlılık yükümlülüğü ve sorumluluk rejimine tabi olacakları düşüncesindeyiz.¹⁵⁹

Yönetim kurulu iç yönergesinin tescil ve ilanının gerekli değildir.¹⁶⁰ Ancak kanunun 371. maddesinin yedinci fıkrası uyarınca yönetim kurulunun ticari vekil veya tacir yardımcısı ataması halinde bu durumda atanan kişilerin görev ve yetkileri ile iç yönergenin tescili gerekecektir.

Yönetim yetkisinin devredilmesi; en önemli etkilerinden birini yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu açısından göstermektedir. Yönetim yetkisinin devredilmesi halinde; yönetim kurulu üyeleri devredilen yetkiler nedeniyle kural olarak sorumlu tutulamayacaklardır.¹⁶¹ Yönetim yetkisinin devredilebileceği kişiler ve sorumluluk hukukuna yönelik olarak çalışmamızın ikinci bölümde detaylı olarak incelemeye yer verileceğinden; bu kısımda yönetim yetkisinin devrine ilişkin olarak genel açıklamalar yapmakla yetinilmiştir.

¹⁵⁶ Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C.I., s. 592-593 ve dn. 545.

¹⁵⁷ Bkz. TTK m. 367/1 gerekçe.

¹⁵⁸ Demirel, s. 224.

¹⁵⁹ Kürşat Göktürk, "Amerikan, Alman, İsviçre ve Türk Hukukunda İşadamı Kararı İlkesi", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 2, S. 2, 2011, s. 215; Özge Ayan, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2013, s. 117- 118; Sevgi Yaşar Bozkurt, **Anonim Şirketlerde İşadamı Kararı İlkesinin (Business Judgment Rule) Uygulanması**, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2015, s. 42-48; Semih Sırrı Özdemir, **İş Adamı Kararı İlkesi (Business Judgment Rule) ve Türk Hukukunda Uygulanabilirliği**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017, s. 119, dn.7 ve s. 175 vd.; Demirel, s. 225.

¹⁶⁰ Bkz. TTK m. 367/1 gerekçe: "...Örgütlenme yönetmeliğinin tescil ve ilanı gerekli değildir. Ancak korunmaya değer menfaatlerini ikna edici bir surette ortaya koyan pay sahipleri ile alacaklılara yazılı olarak bilgi verilir..."

¹⁶¹ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 196.

3.2.3.2. Temsil Yetkisinin Devri

Temsil, üçüncü şahıslarla tüzel kişilik adına, tüzel kişinin işletme konusuna giren hukuki işlemleri yapmak, tüzel kişiyi üçüncü şahıslara karşı hak ve borç altına sokmak olarak tanımlanmaktadır.¹⁶² Yukarıda değinildiği üzere; yönetim kurulu ortaklığın kanuni temsilcisi olup, temsil yetkisini ortaklık adına ve ortaklık unvanı altında imza atmak suretiyle kullanacaktır (TTK m. 370, 371, 372).

Kanun lafzında da açıkça belirtildiği üzere; aksi esas sözleşmede öngörülmediği halde veyahut yönetim kurulu tek kişiden oluşmuyorsa; temsil yetkisi çift imza kullanılmak suretiyle yönetim kuruluna aittir (TTK. m. 370, 371, 372). Ancak yönetim kurulunun, en az bir yönetim kurulu üyesinin temsil yetkisini haiz olması şart olmak üzere; temsil yetkisini bir veya daha fazla murahhas üyeye veya müdür olarak üçüncü kişilere devretmesi mümkündür (TTK. m. 370/2).

Temsil yetkisinin ne şekilde devredileceğine ilişkin olarak; yönetim yetkisinin devrinde yukarıda 3.2.3.1. bölümde değinildiği üzere iç yönergenin kabulü zorunlu kılınmış iken, temsil yetkisinin devredilmesine iç yönerge zorunluluğu öngörülmemiştir. Yönetim kurulunun temsil yetkisinin devrine ilişkin olarak düzenlenen 370. maddenin ikinci fıkrasında; yönetim kurulunun temsil yetkisini devredebileceği düzenlenmiş, devir yetkisi için esas sözleşmede devre izin veren bir hükmün varlığı şart koşulmamıştır.¹⁶³ Ancak öğretide ağırlıklı olarak temsil yetkisinin devrine ilişkin olarak da esas sözleşmede hüküm bulunması gerektiği ileri sürülmektedir.¹⁶⁴

¹⁶² Öztan, s. 53; Akdağ Güney, s. 79.; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 197.

¹⁶³ Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C. I., s. 559, 618-619, 627 vd.; Veliye Yanlı, “Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından mı Atanabilir?”, **İÜHFM**, C. 71., S. 2, 2013, s. 447-448; Ararat/ Eroğlu, s. 113.; Esas sözleşmede temsil yetkisinin devrine izin verilmesi gerektiği yönündeki görüş için bkz.; Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N.12-75; Çamoğlu/Poroy/Tekinalp, 2014, N. 536 ve 540; Abuzer Kendigelen, **Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, 3. Baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016, s. 261-262; Oruç Hami Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2017, s. 370-371; Akdağ Güney, s. 79-80 vd.; Necla Akdağ Güney, “6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK md. 371’e Eklenen Yedinci Fıkra İlişkin Değerlendirmeler”, Arslanlı Bilim Arşivi, **Elektronik Nehir Dergi**, 2014, (<http://www.arslanlibilimarsivi.com/node/25>), (Erişim Tarihi: 26.08.2024), s. 20.; Eminoğlu, s. 213; Mehmet Özdamar, “6552 Sayılı Kanun ile TTK’da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili”, **GÜHFD**, C. 18, S. 3-4, 2014, s. 143.

¹⁶⁴ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N. 12-75; Çamoğlu/Poroy/Tekinalp, 2014, N. 536 ve 540; Kendigelen, s. 261-262; Şener, s. 370-371; Akdağ Güney, s. 79-80 vd.; Akdağ Güney, 2014, s. 20; Eminoğlu, s. 213; Özdamar, Anonim Şirketin Temsili, s. 143.

Öğretide Tekinalp; temsil yetkisine ilişkin TTK m. 370 hükmünün, yönetim yetkisinin devrine ilişkin düzenlenen m. 367 ile birlikte ele alınması gerektiğini dolayısıyla temsil yetkisinin devrinin, yönetim yetkisinin devri ile birlikte esas sözleşmede ilgili hükmün bulunması ve iç yönerge ile gerçekleştirilebileceğini belirtmektedir.¹⁶⁵

Bahtiyar, temsil yetkisinin devri için iç yönergede hüküm bulunmasını gerektiren düzenleme olmamasını bir eksiklik olarak nitelendirmekte; her iki maddede yönetim ve temsil yetkisinin birbirinden ayrılması ancak m. 370’te iç yönergeden söz edilmemesinin çelişki doğurduğunu, ancak temsil yetkisinin devri için tescil ve ilan da kural olarak öngörülmediğini belirterek iç yönergeye ihtiyaç olmadığı fakat temsil yetkisinin devredilebilirliğinin üçüncü kişilerce bilinebilmesi yönünden esas sözleşmede hüküm bulunması gerektiği kanaatindedir.¹⁶⁶

Çamoğlu ise paralel olarak, temsil yetkisinin de esas sözleşmede hüküm bulunması şartıyla Murahhas üyeler veya Murahhas müdürlere devredilebileceği kanaatindedir.¹⁶⁷

Kendigelen’e göre ise TTK 367/2 ile 370/2 arasındaki farklılık bilinçli olmayıp, kanun koyucu tarafından temsil yetkisinin devri için esas sözleşmede hüküm bulunması gerektiğine ilişkin düzenleme unutulmuş olup, her halükârda esas sözleşmede temsil yetkisinin devrine ilişkin bir hüküm bulunması gerekmektedir.¹⁶⁸

Bizler de yönetim kurulunun temsil yetkisinin devri için esas sözleşmede hüküm bulunması gerektiği kanaatindeyiz. Zira değinildiği üzere TTK’nin 370. maddesinin birinci fıkrasında; şirketi temsil yetkisinin yönetim kuruluna ait olduğu ve aksi kararlaştırılmadığı veya yönetim kurulu tek kişiden oluşmadığı müddetçe temsilin çift imza ile icra edileceği düzenlenmiştir. Temsil yetkisinin devredilebileceğine ilişkin maddenin ikinci fıkrasında “*esas sözleşmede aksi bulunmadıkça*” ifadesine yer verilmemiş olmasının ise esas sözleşmede hüküm bulunmaksızın temsil yetkisinin

¹⁶⁵ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, N.12-75; aynı yönde: Şener, s. 361; Bilgili/Demirkapı, s. 382.;

¹⁶⁶ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 199.; aynı yönde bkz. Akdağ Güney, s. 79.; Esas sözleşmede hüküm bulunmaksızın temsil yetkisinin Murahhasa veya dışarıdan atanan müdürlere devredilebileceği yönünde bkz: Pulaşlı, Şerh, C.I., B. 30 Nr. 654.

¹⁶⁷ Çamoğlu/Poroy/Tekinalp, s. 349.

¹⁶⁸ Kendigelen, s. 261-262.

devrine imkan olduğu şeklinde yorumlanması kanımızca uygun düşmeyecek, çift imza yetkisinin değişikliğine yönelik düzenleme esas sözleşme hükmü gerektirirken temsil yetkisinin devri için esas sözleşmede hüküm bulunmadan devrin mümkün kılması makul olmayacaktır.¹⁶⁹ Ayrıca öğretilde belirtildiği üzere, hukuk güvenliği gereğince de temsil yetkisinin devredilebileceğinin üçüncü kişilerce bilinmesi yerinde olacaktır.¹⁷⁰

Temsil yetkisinin sınırı ise TTK'nin 371. maddesinin birinci fıkrasında işaret edilerek; temsile yetkili olanların şirketin amacına ve işletme konusuna¹⁷¹ giren her türlü işlemin yapılabileceği düzenlenmiştir; sınır, şirketin amaç ve işletme konusu olarak belirlenmiştir.¹⁷² Ancak temsile yetkili olanların üçüncü kişilerle işletme konusu dışında yaptığı işlemler de kanunun ilgili maddesi uyarınca şirketi bağlayacak olmakla birlikte;¹⁷³ bu halin istisnası üçüncü kişinin, işlemin konusunun işletme konusu dışında bulunduğunu bilmesi veyahut durumun gereğinden bilebilecek durumda olduğunun ispat edilmesi halidir. Dolayısıyla üçüncü kişilerin kötü niyetli olması halinde işlemin şirketi bağlamadığı ileri sürülebilecektir.¹⁷⁴

Temsil yetkisinin sınırlandırılması dış ilişkide veya iç ilişkide geçerli olacak sınırlamalar olarak ikiye ayrılmaktadır. Temsil yetkisi için yapılacak olan sınırlamalar kural olarak iyiniyetli üçüncü kişilere karşı bir hüküm ifade etmeyecektir. (TTK. m. 371/1) Ancak bu halin istisnası kanun metninde: *“temsil yetkisinin sadece merkezin veya bir şubenin işlerine özgülediğine veya birlikte kullanılmasına ilişkin tescil ve ilan edilen sınırlamalar”* olarak belirlenmiştir.

Buna göre dış ilişkide geçerli sınırlamalar, ilgili madde uyarınca ana sözleşmede yapılacak olan bir düzenleme ile şahıs itibarıyla veya yer itibarıyla sınırlanabilecektir. Dolayısıyla temsil yetkisi, diğer yönetim kurulu üyelerinden alınıp tek bir yönetim

¹⁶⁹ Aynı yönde bkz.: Büyükata, s. 192-193.

¹⁷⁰ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 199.

¹⁷¹ 6762 sayılı TTK'nin 137. maddesinde hükme bağlanan ultra vires ilkesi 6102 sayılı TTK'de kaldırılmış olup; yönetim kurulunun bu şekilde işletme amaç ve konusu kapsamı dışında kalan işlemlerden de anonim şirketin sorumlu olması sağlanmıştır.

¹⁷² Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 411.; Akdağ Güney, s. 83.

¹⁷³ Esas sözleşmede belirlenen işletme konusuna aykırı işlemlerle sınırın aşılması halinde şirketin temsilciye rücu hakkı bulunmaktadır, bkz: Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 413.; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 200; Akdağ Güney, s. 83.

¹⁷⁴ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 200.; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 411.; Akdağ Güney, s. 83.; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 314.; Esas sözleşmenin ilan edilmiş olması ispat açısından yeterli sayılmamaktadır.

kurulu üyesine verilebilecek veya üyelerin tamamının birlikte temsili gerektiği yönüyle de sınırlanabilecek, tescil ve ilan akabinde üçüncü şahıslara karşı ileri sürülebilecektir. Benzer şekilde temsil yetkisinin yalnızca merkezde veyahut şubede geçerli olacağına yönelik sınırlamalar da tescil ve ilan edilmesi halinde üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir.

Öte yandan, iç ilişki bakımından ise yönetim kurulunun temsil yetkisini dilediği gibi sınırlandırma imkânı mevcuttur.¹⁷⁵ Bu doğrultuda şirket; bazı işlemlere ticari temsilci veyahut vekil için temsil yetkisi tanırken; belirli bir miktarı aşan işlemler için yönetim kurulu üyelerinin yetkili olacağını öngörebilir, veyahut temsil konusuna göre müdürleri temsile yetkili kılabilir. Ancak bu sınırlandırmalar, iyi niyet sahibi üçüncü kişilere karşı bir hüküm ifade etmeyecektir.¹⁷⁶ Bu neviden sınırlandırmaların tescili de caiz olmadığından ticaret sicile tescili mümkün olmayacak ve her halde tescil edildiyse de tescilin olumlu etkisinden söz edilemeyecektir.

Temsil yetkisine getirilen sınırlamalar; sorumluluk çerçevesinden önem taşımakta olup, temsil yetkisinin kanuna uygun olarak sınırlandırılması halinde; yetkiyi devralan kimseler dışındaki yönetim kurulu üyeleri sorumlu tutulamayacaktır (TTK m. 553/2).

Temsil yetkisine iç ilişkide getirilen sınırlamalar için ise; temsilci, sınırları aştığı takdirde tüzel kişiye karşı sorumlu olacak, dış ilişkide üçüncü kişilere karşı bu sınırlamalara dayanılarak sorumsuzluk iddiası ileri sürülemeyecektir.¹⁷⁷

Esas sözleşmede temsil yetkisinin devrine ilişkin hüküm bulunmasıyla birlikte; yönetim kurulu, temsile yetkili kişileri ve temsil şekillerine ilişkin yönetim kurulu kararının noterce onaylanmış suretini tescil ve ilan etmekle yükümlüdür (TTK m. 373/1).

¹⁷⁵ Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, B. 30. Anm. 99; Watter, BSK-OR-II, Art. 718a Anm.6.; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 314.; Akdağ Güney, s. 86.

¹⁷⁶ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 415.; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 314-315.; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 200.

¹⁷⁷ Akdağ Güney, s. 87.

3.3. Denetçiler

6762 sayılı ETTK döneminde; denetçiler, şirketin organları arasında sayılarak, anonim şirketlerin tamamının genel kurul tarafından seçilen ve şirketin organları arasında sayılan denetçiler tarafından denetime tabi tutulacağı belirlenmiştir.

6102 sayılı TTK ile ise denetçiler, kanunun 397 ila 406. maddeleri arasında düzenlenmiş ve buna göre Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek birtakım nitelikleri haiz olan anonim şirketlerin, bağımsız kurum ve kuruluşlarca denetleneceği belirlenmiş, eski TTK döneminde, şirketin zorunlu organları arasında olan denetim organı, 6102 sayılı TTK ile zorunlu organlar arasından çıkarılmıştır.

Şirketin zorunlu organları arasından çıkarılmış olan denetçilerin; organ vasfının bulunup bulunmadığına yönelik olarak ise TTK’de açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak TTK’nin genel gerekçesinin 129. paragrafında, denetçilerin anonim şirket organı olmaktan çıkarıldığı ve şirketlerin denetiminin bağımsız denetim kuruluşları ile yeminli müşavirler veya serbest muhasebecilere bırakıldığı belirtilmiştir.¹⁷⁸

Buna karşılık TTK’nin “organların eksikliği” başlıklı 530. Madde gerekçesinin ikinci paragrafında ise: “*"Kanunen gerekli olan organlar" teriminin anlamı öğretiyile mahkeme kararlarına bırakılmıştır. Bu hükmün anlamı, denetçinin organ olup olmadığı sorununun cevabı ile açıklık kazanacaktır.*” ifadeleri ile denetçilerin organ vasfının bulunup bulunmadığı hususunun öğretiyeye ve mahkeme kararlarına bırakıldığı belirterek, kanunun genel gerekçesi ile çelişecek vasıfta açıklamalara yer verildiği görülmektedir.¹⁷⁹ Yine TTK’nin 437. madde gerekçesinde: “*Denetçinin bağımsızlığı, yani şirketin dışında bulunması, bir görüş uyarınca şirketin organı olmaması*

¹⁷⁸ Bkz. TTK genel gerekçe 129 nolu paragraf: “*Tasarıda denetçiler anonim şirketin organı olmaktan çıkarılmış; her ölçekteki şirketlerin denetimi, bağımsız denetim kuruluşlarına veya küçük anonim şirketlerde en az iki serbest yeminli müşavire veya yeminli serbest muhasebeciye bırakılmıştır...*”

¹⁷⁹ Halil Ali Dural / Tolga Ayoğlu, “Anonim Şirketler Hukukunda Organsızlık Nedeniyle Fesih Davalarında “Uzun Süre” Koşulu (TTK m. 530)”, **Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı**, Ankara: Bankacılık Enstitüsü Yayınları, 2015, s. 439.; Ayrıca öğretilerdeki eleştiriler için bkz.: Aytac Köksal, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının 397 ilâ 406 Maddeleri Arasında Düzenlenen Denetçinin Anonim Ortaklığın Bir Organı Olup Olmadığı Sorunu”, **Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan**, C:I, Ankara: Turhan Kitabevi, 2010, s. 1388 vd.; Denetçinin organ sıfatı olmadığı yönünde bkz.: Sıtkı Anlam Altay, “Bağımsız Denetim Karşısında Anonim Ortaklık Organlarının İşleyişi”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 9., S. 1-1, Ocak – Şubat 2010, s. 963-988.

(tartışmalı) onun bilgi verme yükümlülüğünün bulunmadığı anlamına gelmez.’’ ifadeleri ile denetçilerin şirket organı olmadığının tartışmalı olduğu ifadelerine yer verilmiştir.

Bununla birlikte öğretide ağırlıklı olarak denetçilerin; organ vasfının olmadığı, denetçiye organ vasfı veren işlevlerin denetçilerde bulunmadığı, denetçilerin şirket karşısındaki konumunun güçlendirildiği, bağımsızlığı ve tarafsızlığının amaçlandığı gibi gerekçelerle kabul edilmekte¹⁸⁰ olup, kanaatimizce de şirket organları arasında kabul edilemeyecek olan denetçiler, çalışmamız kapsamı dışında bırakılmıştır.

4. Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Niteliği

Anonim şirketlerde genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişkinin niteliği 6762 sayılı TTK döneminden beri öğretide tartışmalara konu edinilmiştir. Zira 6762 sayılı kanun döneminde kanun koyucu tarafından yönetim kurulunun ve genel kurulun görev ve maddeleri 6102 sayılı TTK ile yapıldığı şekilde madde madde kaleme alınmamıştır. Bu nedenle öğretide aşağıda detaylı olarak değinilecek birtakım görüşler çerçevesinde genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişki irdelenmiştir.

Çalışmamızın konusu olan, devri mümkün yönetim kurulu yetkileri bakımından genel kurula yetki devrinin yapıp yapılamayacağı hususu değerlendirilirken; her iki organ arasındaki ilişkinin niteliğinin ortaya konulmasının gerekli bulunduğu kanaatindeyiz.

Genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişkinin niteliği Alman hukuku ve İsviçre hukukunda da tartışma konusu edilmiş olup, ilgili tartışmalar benzer şekilde Türk hukukunda da kendisine yer edinmiştir. Aşağıda karşılaştırmalı olarak Alman

¹⁸⁰ Ünal Tekinalp **Tek Kişi Ortaklık (Tek Pay Sahipli Anonim Ortaklık)**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011, İstanbul, N. 11-05; Çamoğlu (Poroy ve Tekinalp), **Ortaklıklar I**, 538, N. 676; Pulaşlı, Şerh, C. I., s. 806, N. 8; Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, İstanbul: Beta Yayıncılık, Mayıs 2022, s. 149, 264.; Şükrü Yıldız, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku**, İstanbul: Arıkan Yayınevi, 2007, s. 200; Bilgili/Demirkapı, s. 211; Ahmet Cemil Ünal, **Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde CEO’nun Hukukî Konumu**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2014, s.8-9.; Suat Yıldırım, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Denetçi”, *Mali Çözüm Dergisi*, Cilt 21, S. 106 (2011), 44-45. Aksi yönde bkz.: İbrahim Kaplan, “Bağımsız Denetim Kuruluşu Yönetim Kurulu ve Denetçileri ile Bağımsız Denetim Kuruluşunun Hukuki Sorumluluğu”, **Batider**, C. XXVIII, S. 2 (1961), s. 18.; Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, s. 214; Musa Can, **Anonim Şirketlerde Zorunlu Organ Eksikliğinin Sonucu Olarak Fesih Davası (TTK m. 530)**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2020, s. 16 vd.)

hukuku, İsviçre hukuku ve Türk hukukundaki düzenlemeler çerçevesinde her iki organ arasındaki ilişkinin niteliği ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Aradaki ilişkiye yönelik olarak ileri sürülen görüşler; genel kurulun üst organ niteliğini savunan görüş, yönetim kurulunun üst organ niteliğini savunan görüş ve organlar arasında görev-iş bölümü ayrılığı ilkesi bulunduğunu savunan işlevler ayrılığı ilkesi olarak üç ana başlıkta toplanmıştır.¹⁸¹ Genel kurulun üst organ niteliğini savunan görüş ise genel kurulun mutlak üst organ olduğunu ileri süren ve sınırlandırılmış üst organ olduğunu savunan görüşler olmak üzere iki şekilde incelenmektedir. Biz de bu bölümde ilgili görüşleri açıkladıktan sonra; TTK'nin mülga versiyonlarındaki durum ile 6102 sayılı TTK'yi ve ek olarak yönetim kurulu ve genel kurulun görev ve yetkilerine ilişkin maddelerin Alman ve İsviçre hukukundan iktisap edilmiş olması hasebiyle Alman ve İsviçre hukukundaki duruma değiniyor olacağız.¹⁸² Zira çalışmamızın konusu olan yönetim kurulunun devredilebilir yetkileri bakımından genel kurula yetki devri yapıp yapılamayacağının incelenmesinde her iki organ arasındaki ilişkinin niteliğine değinmenin faydalı olacağı düşüncesindeyiz.

4.1. Genel Kurulun Üst Organ Olduğunu İleri Süren Görüş

Genel kurulun üst organ olduğunu ileri süren görüş; isminden de anlaşıldığı üzere genel kurula yönetim kurulu karşısında üstünlük tanımakta olup; öğretide mutlak üstün organ görüşü ve sınırlandırılmış üstünlük üstün organ görüşü olarak iki başlık altında ele alınmıştır. Görüşe göre; temel anlamda genel kurulun yönetim kurulundan daha üstün konumda bir organ olduğunu; yönetim kurulunun görev ve yetki alanına genel kurulun müdahale hakkı bulunduğunu ileri sürmektedir. Mutlak üstün organ görüşü ve sınırlı üstün organ görüşü alt başlıkları arasındaki temel fark ise aşağıda detaylı olarak irdelenecektir.

¹⁸¹ Keskin, s. 244.; Veliye Yanlı, “İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda ‘İşbölümü İlkesi’ ve Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri”. Journal of Istanbul University Law Faculty C.55 S.3, s. 263 vd.; Özkorkut, s. 9 vd.; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu N. 516-517; Kırca/Şehirali Çelik/ Manavgat, C.I., s. 395 ve 538.

¹⁸² Keskin, s. 244.; Feyzan Hayal Şehirali Çelik, “TTK m. 408.2 Dışında Düzenlenen Genel Kurul Yetkilerinin Devredilmezliği: Kural mı, İstisna mı?”, Prof. Dr. Hikmet Sami Türk’e Armağan, Ankara: Turhan Kitabevi, Ekim 2017, s. 64.

4.1.1. Genel Kurulun Mutlak Üst Organ Niteliğini Savunan Görüş

Genel kurulun mutlak üstün organ olduğunu ileri süren görüş, öğretide; tek güç teorisi¹⁸³, yetki teorisi¹⁸⁴, üstünlük ilkesi¹⁸⁵, her şeyi yapacak güçte olma kuramı¹⁸⁶, genel kurulun üstünlüğü ilkesi¹⁸⁷, mutlak güç teorisi¹⁸⁸, mutlak üstünlük teorisi¹⁸⁹ gibi başlıklar ile de anılmakta olup, teori genel kurulun diğer organların yetki alanına giren konularda keyfi bir müdahale hakkına sahip olduğunu¹⁹⁰ ve organların yetkilerini belirleyen kanuni düzenlemelere riayet etmek zorunda olmadığını¹⁹¹, genel kurulun işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli tüm fonksiyonları bizzat kendisi yerine getirebileceğini¹⁹² ve müdahaleye izin veren bir esas sözleşme hükmü bulunmasa dahi yönetim kurulu yerine karar alabileceğini¹⁹³ ve yönetim kurulunun yetki alanına her zaman müdahale edebileceğini¹⁹⁴ ileri sürmektedir.

Bu görüşe göre; esas sözleşmede bu hususta herhangi bir hüküm yer almıyor olsa dahi genel kurul; yönetim kurulunun görev ve yetki sınırları içerisinde kalan konulara doğrudan etki ederek yönetim kurulu yerine karar alabilir, yönetim kurulu tarafından alınmış olan kararların icrasını durdurabilir, yerine yeni kararlar alınmasını talep edebilir.

¹⁸³ Beşir Fatih Doğan, **6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2. Baskı, Ocak 2011, s. 15.

¹⁸⁴ Öztan, s. 105.

¹⁸⁵ Yanlı, s. 263.

¹⁸⁶ Ünal Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku (Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme, Tür Değiştirme)**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 5. Baskı, Aralık 2020, N13-09.

¹⁸⁷ Fahiman Tekil, **Anonim Şirketler Hukuku**, İstanbul: Alkim Yayınları, 1998, s. 142.

¹⁸⁸ Kortunay, 2015, s.12.

¹⁸⁹ Kaşak, s. 77.

¹⁹⁰ Adrian Kammerer, **Die unübertragbaren und unentziehbaren Kompetenzen des Verwaltungsrates**, Schulthess, Polygraph. Verlag, 1997, s. 60; Bernhard Schulthess, **Funktionen der Verwaltung einer Aktiengesellschaft**, Zürich 1967 s.10; Emil Schucany, **Die Abgrenzung der Befugnisse der Generalversammlung und des Verwaltungsrates**, SAG 26 (1953/54), s. 110 (naklen: Mustafa Aksoyak, **Limited Ortaklıklarda Müdür Kararlarının Genel Kurul Onayına Sunulması**, Ankara: Yetkin Yayınları, Ekim 2023, s. 33.)

¹⁹¹ Jean Wander, **Die Organe der Aktiengesellschaft und ihr gegenseitiges Verhältnis nach deutschem, französischem und schweizerischem Recht**, Bern: Buchdruckerei K.J. Wyss Erben AG, 1958 s.39. (naklen: Kaşak, s. 89.); Tanner, Art. 698 OR N 15.

¹⁹² Wander, s. 39 (naklen: Kaşak, s. 89.); Tanner, Art. 698 OR N 15.

¹⁹³ Martina Isler, **Konsultativabstimmung und Genehmigungsvorbehalt zugunsten der Generalversammlung Unter besonderer Berücksichtigung von Entschädigungsfragen**, Zürich: Dike Verlag, 2010, s.3.

¹⁹⁴ Isler, s.3.; Wander, s. 31 (naklen: Kaşak, s. 89.); Kammerer, s. 60-61.; Shucany, s. 110.; Schultess, s.10-11; Petra Schmitt, **Das Verhältnis zwischen Generalversammlung und Verwaltung in der Aktiengesellschaft**, Zürich: Schulthess Polygraphischer Verlag AG, s. 41; Kortunay, 2015, s. 12. vd

4.1.2. Genel Kurulun Sınırlı Üst Organ Niteliğini Savunan Görüş

Genel kurulun sınırlı üst organ olduğu görüşü, yukarıda bir üst başlıkta değinilen mutlak üst organ görüşünün esnetilmiş bir yaklaşımı olarak¹⁹⁵ kendisini göstermektedir. Bir görüşe göre, genel kurulun sınırlı üst organ olduğu yönündeki düşünceler, genel kurulun mutlak üst organ niteliği ve organlar arasında eşitlik teorileri arasında uzlaştırmacı bir kuramdır.¹⁹⁶ Bu görüşe göre; genel kurul yönetim kurulunun görev alanına ancak müdahaleyi haklı gösteren belirli birtakım şartların mevcudiyetinin gerekli olması halinde yönetim kuruluna talimat vererek veya onun yerine karar alarak müdahale edebilir.¹⁹⁷

Genel kurulun sınırlı üst organ niteliği savunan yazarlar; yönetim kurulu ile genel kurul arasında açık bir görev dağılımı bulunduğunu¹⁹⁸ ve olağan şartlarda organlar arasındaki görev dağılımına riayet edilmesi gerektiği ifade eder. Genel kurul; belirli şartların varlığı bulunmadan yönetim kurulunun görev alanına müdahale edemeyecektir.¹⁹⁹ Bu görüşe göre; genel kurulun yönetim yetkilerinin tamamını kendi üzerinde toplaması ve yönetim kurulunun yalnızca genel kurul kararlarını yerine getiren bir organ olması uygun düşmeyecektir.²⁰⁰ Genel kurul; yönetim kurulunun görev ve yetki alanına giren hususları; yönetim kuruluna bırakmak durumundadır.

Genel kurulun yönetim kurulunun yetki alanına müdahale etmesi hali için gerekli olduğu belirtilen şartlar için ise tam bir sınır çizilmemiş olup, öğretide yönetim kurulunun geçici olarak yokluğu gibi özel ve sıkı şartlar altında²⁰¹ istisna olarak müdahale edilebileceğini veya pay sahiplerinin menfaatlerini önemli ölçüde etkileyen olağandışı bir karar söz konusu ise²⁰² müdahale yetkisinin kullanılabileceği ifade edilmektedir.

¹⁹⁵ Isler, s. 4.; Von Greyers, s. 171.

¹⁹⁶ Schmitt, s.44.

¹⁹⁷ Isler, s. 4; Kammerer, s. 62 vd.

¹⁹⁸ Tanner, Art. 698 OR N 17; Isler, s. 4.

¹⁹⁹ Wolfhard F. Bürgi, **Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, V. Band, 5. Teil, Die Aktiengesellschaft, b/2: Art. 698-738 OR**, Zürich: Schulthess&CO AG, 1969, Vorb. zu Art. 698-731 N 40-49.

²⁰⁰ Schucany, 1954, s. 110-113. (naklen: Aksoyak, s. 33.)

²⁰¹ Bürgi, Vorb. zu Art. 698-731 N 38 vd.

²⁰² Schucany, 1954, s. 112-113 (naklen: Aksoyak, s. 33.). Isler, s. 5.

İsviçre hukukunda sınırlı üst organ görüşüne örnek olarak İsviçre Cenevre Kantonu Yüksek Mahkemesi tarafından 1953 yılında verilmiş olan; iflas başvuru kararı yetkisinin yönetim kuruluna bırakılmış olmasına rağmen genel kurulun da iflas başvurusunda bulunabileceği yönündeki karar gösterilmektedir.²⁰³

Burada bahsi geçen pay sahiplerinin menfaatinin önemli ölçüde etkileme unsurunun, yukarıda 3.1.3. bölümde değinilmiş olan genel kurulun yazılı olmayan yetkileri öğretisi ile de paralel nitelikte olduğunu belirtmiş olalım. Dolayısıyla bu teoriye göre; pay sahipleri kendi hak ve menfaatlerinin etkilendiği yönünde bir kanaate varması halinde yönetim kurulunun yetki alanına ve aldığı kararlara müdahil olabilecektir.

4.2. Yönetim Kurulunun Üst Organ Niteliğini Savunan Görüş

Yönetim kuruluna üstün organ niteliği savunan görüş, isminden de açıkça anlaşıldığı üzere yönetim kurulunun genel kurul karşısında bir üstünlüğe sahip olduğu esasına dayanmaktadır. Öğretide bu teori; liderlik teorisi²⁰⁴, yönetim organına üstünlük taşıyan görüş/önderlik prensibi,²⁰⁵ yöneticilik ilkesi²⁰⁶, şeflik prensibi²⁰⁷, icra prensibi²⁰⁸, önderlik/liderlik prensibi²⁰⁹, yönetim kurulunun üstünlüğü ilkesi-önderlik ilkesi²¹⁰, yöneticilik ilkesi²¹¹, yönetim kurulunun üstünlüğü²¹² ilkesi gibi isimlerle de adlandırılmaktadır.

Bu görüşe göre; yönetim kurulu genel kurul tarafından şirketin yönetimi için tayin edilmeli ve genel kurulun görevi atama işlemi ile sona ermeli,²¹³ yönetim kurulu şirketi tam bağımsız bir şekilde yönetebilmelidir. ²¹⁴ Zira şirketin ekonomik amacına ulaşması ancak bağımsız bir yönetim kurulu tarafından yönetilmesi ile mümkün olabilecektir. Görüşe göre genel kurul; yönetim kuruluna yetkin gördüğü bir veya

²⁰³ Keskin, s. 251.; SAG 27/7, 1955, s. 142.

²⁰⁴ Kaşak, s. 74-76.

²⁰⁵ Özkorkut, s. 10.

²⁰⁶ Yanlı, s. 263.

²⁰⁷ Doğan, s. 18.

²⁰⁸ Öztan, s. 105.

²⁰⁹ Arslan, 1994, s. 12.

²¹⁰ Tekil, s. 142.

²¹¹ Poroy, Tekinalp/Çamoğlu, N.517.

²¹² Keskin, s. 244.

²¹³ Wander, s. 32. (naklen: Kaşak, s. 89.); Tanner, Art. 698 OR N 12.

²¹⁴ Wander, s. 32. (naklen: Kaşak, s. 89.); Tanner, Art. 698 OR N 12.; Isler, s. 6.

birkaç kişiyi tahsis edecek, ardından şirketin tüm iş ve işlemlerine yönelik kararları ve bunların icrasını münferit ve bağımsız bir şekilde yönetim kurulu gerçekleştirecektir. Pay sahipleri, kendi menfaatlerinin önemli ölçüde etkilendiği veya başkaca bir gerekçe ile yönetim kurulunun görev ve yetki alanına müdahale edemeyecektir.²¹⁵

Görüşün, Almanya’da nasyonal sosyalist dönemde önem kazandığı, bu yönüyle politik bir kökene sahip olduğu ifade edilmektedir.²¹⁶

4.3. Organlar Arası İşlevler Ayrılığı

Organlar arası işlevler ayrılığı, her organa sadece kendisinin yetkili olduğu bir görev alanı tanındığını²¹⁷ ve organların bu görev alanları içerisinde diğerinden bağımsız olarak karar alabileceği²¹⁸ anlamını taşımaktadır.

İşlevler ayrılığı öğretide; iş bölümü/görev ayrılığı ilkesi;²¹⁹ organlar arasında fonksiyon ayrılığına dayalı bir eşitliğin varlığının kabulü²²⁰ veya ikililik ilkesi²²¹ olarak da bahsedilmektedir.

İşlevler ayrılığına göre genel kurul ve yönetim kurulu şirketin amacına ulaşması ve işletme konusunu gerçekleştirebilmesi adına birbirine eşit seviyede olan; herhangi birinin diğerinden üstün olmadığı iki organdır. Dolayısıyla genel kurulun, yönetim

²¹⁵ Kaşak, s. 75-76.

²¹⁶ Jens Koch, **Aktiengesetz**, Hrsg: Uwe Hüffer/Jens Koch, Beck Verlag, 13. Aufl. 2018, AktG § 119 N. 1); Tekil, s. 4, Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), N 452, 517; Gottfried Weiss, **Zum schweizerischen Aktienrecht**, Stämpfli Verlag Bern, 1968, N 215; Kortunay, 2015, s. 17.

²¹⁷ Isler, s. 6, Kamerrer, s. 66; J. Christian Meier-Schatz, **Über die Zusammenarbeit des Verwaltungsrates mit der Generalversammlung**, ST 69, 1995, s. 823-824.; Tanner, Art. 698 OR N 21; Peter Forstmoser, **Organisation und Organisationsreglement der Aktiengesellschaft - Rechtliche Ordnung und Umsetzung in der Praxis**, (Autor Ulrich Benz, Philipp Candreia, Andreas Casutt, Debra E. Davatz Hörler, Carl H. Duisberg, Olivia Furter, Pascal Genoud, Petra Ginter, Catherine Grun Meyer, Marco Häusermann, Peter R. Isler, Thomas Jutzi, Adrian W. Kammerer, Edith Kreis-Kolb, Andreas Lehmann, Ulrich Marti, Valerie Meyer Bahar, Eva R. Selamlar-Leuthold, Dominic Studer, Ulysses von Salis, Evelyn Schilter, Manuel Werder, Christoph Widmer, Gaudenz G. Zindel) Verlag Schulthess Juristische Medien AG, 2011, § 1 N 21 ; Katja Roth Pellanda, **Organisation des Verwaltungsrates Zusammensetzung, Arbeitsteilung, Information und Verantwortlichkeit**, Zürich: Dike Verlag, 2007, SSHW-268, N 448; Marc Pascal Fischer, **Die Kompetenzverteilung zwischen Generalversammlung und Verwaltungsrat bei der Vermögensübertragung**, Zürich: Dike Verlag AG, 2007, s. 73; Dieter Dubs/ Roland Turffer, **Basler Kommentar: Obligationenrecht II, Art. 530-964 OR (Art. 1-6 SchlT AG, Art. 1-11 ÜBest GmbH)**, (Hrsg: Heinrich Honsell, Nedim Peter Vogt, Rolf Watter), 5. Auflage, Helbing & Lichtenhahn Verlag 2016, Art. 698 OR N 8.

²¹⁸ Roth Pellanda, N 448.

²¹⁹ Yanlı, s. 263.

²²⁰ Özkorkut, s. 12.

²²¹ Tekil, s. 142.

kurulunun yetki ve görev alanına giren konularda ve aynı şekilde yönetim kurulunun genel kurulun yetki ve görev alanına giren konulara müdahale etmesi söz konusu olamayacaktır. Genel kurulun seçim, azil, ibra gibi yetkilerinin ise yönetim kurulunun görev ve yetki alanına bir müdahale oluşturmadığı, bu durumun işlevler ayrılığı ilkesine de aykırılık teşkil etmediği ifade edilmektedir.

İşlevler ayrılığı ile; organlar arası eşitliğin şirket içerisinde bir fren denge işlevi gördüğü²²², şirketin amacına ulaşması için gerekli işlemlerin buna en uygun organ tarafından icrasının sağlandığı,²²³ genel kurulun şirketin yönetimi için gerekli imkan ve uzmanlığa sahip olmadığı,²²⁴ pay sahiplerinin sorumluluk hükümlerine tabi olmaması nedeniyle genel kurulun yönetim kurulunun görev alanına giren konularda karar almasının anonim şirketler hukuku sorumluluk düzeninin bozulacağı²²⁵, şirket karlılığı için gereken yönetimin ancak bağımsız karar alabilen bir yönetim ile mümkün olabileceği²²⁶ ileri sürülmektedir.

Sınırlı üst organ görüşü ile işlevler ayrılığı arasındaki farklılığın kendisini her iki organ arasında öngörülen yetki düzenini korumaya ilişkin araçlar ve yöntemler ile gösterdiği belirtilmektedir.²²⁷ Sınırlı üst organ görüşü ve işlevler ayrılığı; genel kurulun ve yönetim kurulunun birbirinin görev ve yetki alanına riayet etmesi gerektiği ve ancak istisnai hallerde (bu istisnai haller sınırlı üstünlük teorisinde kendisini pay sahiplerinin menfaatinin önemli ölçüde haklı kılması veya özel ve sıkı şartlar altında bulunulması olarak işlevler ayrılığında ise kanunda izin verdiği ölçüde olması şeklinde gösterir) genel kurul tarafından yönetim kuruluna yönelik olarak müdahale gerçekleştirilebileceği yönlerinde birbiriyle örtüşmektedir.

Nitekim bazı yazarlar tarafından sınırlı üst organ teorisi ile işlevler ayrılığı teorisinin birbirinden önemli bir farkı olmadığı ortaya konulmaktadır.²²⁸

²²² Roth Pellanda, N 451.

²²³ Roth Pellanda, N 451.

²²⁴ Tanner Art. 698 OR N 21.

²²⁵ Tanner, Art. 698 OR N 21.

²²⁶ Isler, s. 6.

²²⁷ Kaşak, s. 97.

²²⁸ Alex Christen, “Macrotron oder Frosta?”, **Recht** 4/2017, (<https://recht.recht.ch/de/artikel/02re0417ver/macrotron-oder-frosta>), (Erişim Tarihi: 26.08.2024), s. 280, dn. 31); Isler, s. 69.; Keskin, s. 265.

Dolayısıyla bir görüş bu iki öğreti arasında önemli bir farklılık olmadığını ileri sürmekle birlikte²²⁹ her iki görüş arasındaki farklılık; sınırlı üst organ görüşü kapsamında genel kurulun kimi zaman doğrudan yönetim kurulu yerine geçerek karar alabileceğinin değerlendirilirken, işlevler ayrılığına göre ise genel kurulun yönetim kuruluna talimat vererek veya doğrudan yönetim kurulu yerine karar alarak müdahalesi mümkün olmaması şeklinde belirtilebilir.²³⁰

Her iki organ arasındaki ilişkinin niteliğine yönelik olarak ileri sürülen görüşlere kısaca yer verilmeye çalışılmış olup; aşağıda kanunun iktisap edildiği İsviçre hukuku ve Alman hukukunda²³¹ geçerli olan duruma değinerek TTK’de hangi teorinin kendisine yer bulduğunu inceliyor olacağız.

4.4. Alman Hukukundaki Durum

Alman hukukunda; 1861 tarihli Alman Genel Ticaret Kanununda yapılan 1884 tarihli değişiklikler ile genel kurulun üstünlüğü ilkesi benimsenmiştir.²³² Anılan değişiklikler ile genel kurula esas sözleşme değişikliklerini yapma yetkisi, denetim kurulu üyelerini seçme ve azletme yetkisi verilmiş, pay sahipliği hakları ve azınlık pay sahiplerine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir. Düzenlemede genel kurulun üst organ niteliğine olduğuna ilişkin olarak açık bir ifadeye yer verilmemişse de genel kurula; diğer organlara ait yetki ve görevlerini belirleme yönünde geniş bir yetki tanındığı görülmektedir²³³. Dolayısıyla genel kurulun kanun ve esas sözleşmede açıkça başka bir organa verilmemiş olan yetkilerin tamamını kullanabileceği ve diğer

²²⁹Christen, s. 280, dn. 31.; Isler, s. 69.; Keskin, s. 265.

²³⁰ Isler, s. 6; Tanner, Art. 698 OR N 21; Wander, s. 31. (naklen: Kaşak, s. 89.); Kammerer, s. 66.

²³¹ Amerika Birleşik Devletleri Hukukunda kendisine yer bulan *Shareholder Primacy* ve *Director's Primacy* tartışmalarına yönelik olarak bkz. Stephen M. Bainbridge, **Director v. Shareholder Primacy in the Convergence Debate**, UCLA, School of Law Research Paper No. 02-04. (https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=299727) (Erişim Tarihi: 26.08.2024); Mert Aktan, **Genel Kurul – Yönetim Kurulu arasındaki Fonksiyon/Görev Ayrılığının Türk Ticaret Kanunu ve Kurumsal Yönetim Açısından Değerlendirilmesi**, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Haziran 2015, Cilt:5 S:1, s. 245-270.

²³² Keskin, s. 246.

²³³Niklas Zientek, **Ungeschriebene Hauptversammlungskompetenzen bei Unternehmensakquisitionen einer Aktiengesellschaft**, Nomos 2016, s. 33-38. (naklen: Keskin, s. 6., dpn. 6.)

organların genel kurula bağlı olduğu yaklaşımı kabul edilmiş, bu yaklaşım çerçevesinde genel kurulun üstünlüğü ilkesi benimsenmiştir.²³⁴

1937 tarihinde çıkarılan Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu ile ise genel kurulun, kanun ya da esas sözleşmede açıkça belirtilen hallerde karar almaya yetkili olduğu, şirketin yönetim kurulu tarafından yönetileceği belirtilerek genel kurulun üst organ olduğu anlayışından uzaklaşıldığı²³⁵ anlaşılmaktadır. İlgili kanunun 103. maddesinin ikinci fıkrası ile ise genel kurulun, yalnızca yönetim kurulu kendisini yetkilendirdiği sürece bu organın yetki alanına giren konularda karar alma yetkisine sahip olacağı düzenlenmiş, dolayısıyla genel kurulun yönetim kuruluna müdahale imkânı, 1861 tarihli Alman Genel Ticaret Kanununa nazaran oldukça sınırlandırılmıştır. Bu düzenlemeyle; genel kurulun üstünlüğünü savunan ilke yerine yukarıda 5.2. başlığı altında ifade etmiş olduğumuz yönetim kurulunun üstünlüğünü savunan ilke tercih edilmiştir.²³⁶

Halihazırda yürürlükte bulunan 1965 sayılı APOK ile ise yukarıda değinilen yetki çerçevelerinde önemli bir değişikliğe yer verilmemiş²³⁷ gerekçesinde ise; işletmenin küçük bir devlet genel kurulun da parlamento olmadığını, şirketin yalnızca az sayıda uzman kişi tarafından yönetildiğinde büyüyebileceği ifade edilerek²³⁸ genel kurulun yönetime ilişkin yetkilerine dokunulmaksızın, şirketin ekonomik geleceğini ve dolayısıyla pay sahiplerini de doğrudan ilgilendiren hakimiyet sözleşmesi, karın devri gibi sözleşmelerin genel kurul tarafından onaylanması zorunluluğu düzenlenmiştir.²³⁹

²³⁴ Keskin, s. 246.; Karl Lehmann; **Das Recht der Aktiengesellschaften**, 2. Band 2, Köln 1964, s. 196-197; Rudolf Müller Erzbach, **Deutsches Handelsrecht**, 2. und 3. Auflage, Tübingen 1928, s. 276; Karl Wieland, **Handelsrecht, Die Kapitalgesellschaften**, 2. Band, München 1931, s. 89.

²³⁵ Holger Fleischer, **Kompetenzen der Hauptversammlung - eine rechtsgeschichtliche, rechtsdogmatische und rechtsvergleichende Bestandsaufnahme, Aktienrecht im Wandel** (Hrsg.: Bayer, Walter/Habersack, Mathias), 2. Band, Tübingen, 2007, s. 436. (naklen: Keskin, s. 246); Zientek, s. 32. (naklen: Keskin, s. 246.)

²³⁶ Fleischer, s. 437. (naklen: Keskin, s. 246)

²³⁷ Keskin, s.247-249.

²³⁸ Bruno Kroppf, **Aktiengesetz : Textausgabe des Aktiengesetzes vom 6.9.1965 (Bundesgesetzbl. I S. 1089) und des Einführungsgesetzes zum Aktiengesetz vom 6.9.1965 (Bundesgesetzbl. I S. 1185) mit Begründung des Regierungsentwurfs, Bericht des Rechtsausschusses des Deutschen Bundestags, Verweisungen und Sachverzeichnis**, Düsseldorf: Institut der Wirtschaftsprüfer, 1965, s. 96.

²³⁹ Kroppf, s. 96.

Neticeten azınlıkta kalan bir görüşe göre genel kurulun yönetim kurulu üzerindeki seçim, azil gibi etki imkanları gözetilerek genel kurulun üst organ olduğu ancak genel kurulun yönetim kuruluna doğrudan talimat verme imkanı bulunmaması ve nihai karar organı olmaması nedenleriyle pratik bir değerinin olmadığı ifade edilse de²⁴⁰; ağırlıklı olarak genel kurul ile yönetim kurulu arasında bir hiyerarşinin bulunmadığı ve organlar arasında bir güç dengesi bulunduğu dolayısıyla eşitlik ilkesi anlayışının benimsendiği kabul edilmektedir.²⁴¹

4.5. İsviçre Hukukundaki Durum

İsviçre Borçlar Kanunu'nun 698. maddesinin ilk fıkrasında, genel kurulun anonim şirketin en üst organı olduğu hükmü yer almaktadır. Hükmün lafzından hareketle; öğretide genel kurulun üst organ olduğu²⁴² savunulmaktadır. Bununla birlikte; İsvBK'de 1991 yılında gerçekleştirilen revizyon ile; kanunun 716a maddesi ile yönetim kurulunun devredilemez yetkileri sayılmış ve anılan madde ile birlikte öğretide genel kurulun şirketin en üst organı olduğu yönündeki görüşten vazgeçilmiştir.²⁴³ Düzenleme uyarınca genel kurulun yönetim kurulunun vazgeçilemez yetkilerine müdahale edemeyeceğinden bahisle; öğretide sınırlı üst organ görüşü de kendisine taraftar bulundurmaktadır.²⁴⁴

Kanunda genel kurul ve yönetim kurulu arasında sınırlı üst organ ilkesinin öngörüldüğünü savunan görüşe²⁴⁵ göre genel kurul, yalnızca somut olaya göre tespit edilecek ²⁴⁶ istisnai hal ve durumlarda yönetim kurulu yerine karar verebilir veya yönetim kuruluna talimat verebilir, böyle bir hal söz konusu olmadıkça taraflar arasında iş bölümü ayrılığı söz konusu olacaktır.²⁴⁷

²⁴⁰ Dietmar Kubis, **Münchener Kommentar zum AktG**, (Hrsg. Wulf Goette/Mathias Habersack/Susanne Kalss) C.H. Beck, 3. Band., 4. Auflage, 2018, § 118 Rn. 10.

²⁴¹ Keskin, s. 248. Uwe Hüffer/ Jens Koch, **Aktiengesetz**, 12. Auf., München, 2016, § 118 Rn. 4; Kubis, § 118 Rn. 10; Fleischer, s. 437. (naklen: Keskin, s. 246)

²⁴² von Steiger, s. 234.; Tanner, s. Art. 698, N. 17.

²⁴³ Tanner, Art. 698, N.14.; Schmitt, s. 42.

²⁴⁴ Keskin, s. 250-251.; Wolfhardt Bürgi, **Die Aktiengesellschaft**, 5. Teil., b. 2: Art. 698-738, Zürich 1969, b/2: Art. 698-738, N. 43-44. (naklen: Keskin, s. 250-251.); Schucany, s. 110-113 (naklen: Aksoyak, s. 33.)

²⁴⁵ Bürgi, Art. 698-738, N. 43-44. (naklen: Keskin, s. 250-251.); Schucany, s. 110-113 (naklen: Aksoyak, s. 33.)

²⁴⁶ Schucany, s. 113. (naklen: Aksoyak, s. 35.)

²⁴⁷ Keskin, s. 251. Bürgi, Art. 698-738, N. 43-44. (naklen: Keskin, s. 250-251.); Schucany, s. 112. (naklen: Aksoyak, s. 34.)

İsviçre hukukundaki hakim öğretisi ise; İsvBK'nin 698. maddesinin ilk fıkrasında yer alan genel kurulun şirketin en üst organı olduğu yönündeki hükme rağmen işlevler ayrılığı olarak kendini göstermektedir.²⁴⁸ Buna göre öğretide; kanunda yer alan en üst organ ifadesi iki ayrı şekilde tanımlanmış olup; ilk tanıma göre en üst organ, kanuni yetki düzeni dikkate alınmaksızın işletme konusunun gerektirdiği tüm fonksiyonları icra edebilen organdır.²⁴⁹ İkinci tanımda ise en üst organ; diğer organların seçim, esas sözleşmenin değiştirilmesi gibi mühim fonksiyonlar kendisine tanınan organ olarak tanımlanmaktadır.²⁵⁰ Ağırlıklı görüşe göre; kanunda bahsi geçen üst organ kavramı yalnızca şekli bir anlam ifade etmekte, dolayısıyla en üst organ ifadesi ikinci tanım kapsamında değerlendirilmektedir.²⁵¹ Dolayısıyla kanunda yer verilen genel kurulun en üst organ olduğu ifadesine rağmen; genel kurulun yönetim kurulunun yetki ve görev alanına sınırsız müdahale imkanı olmaması gözetilerek, genel kurulun üst organ olduğu görüşü kendisine taraftar bulmamıştır.²⁵²

Nitekim İBK'de 1991 yılında yapılan değişiklik gerekçesinde; genel kurulun ilke olarak tüm kararları alabileceği ve yönetim kurulunun tüm karar yetkilerine müdahale edebileceği varsayımına dayanan üst organ görüşünün reddedildiği,²⁵³ genel kurulun diğer organların seçimi, kar dağıtımı gibi temel konularda karar alma yetkisi bulunduğu için en üst organ olarak nitelendirildiği²⁵⁴ ifade edilerek işlevler ayrılığının benimsendiğine işaret edilmiştir. Bununla birlikte, İBK'ye eklenen 716a maddesi ile yönetim kurulunun devredilemez yetkilerine eklenen yoksun bırakılamaz ifadesinin, kanun koyucunun işlevler ayrılığında karar kıldığının da bir göstergesi olduğu ifade edilmektedir.²⁵⁵ Zira madde tasarısının ilk versiyonunda yoksun bırakılamaz ifadesi yer almamakta olup, yalnızca devredilemez ifadesi mevcuttur.

²⁴⁸ Kammerer, s. 65; Fischer, s. 73.; Müller s. 784.; Meier-Schatz, s. 826.; Forstmoser, 2011, s. 15; Schmitt, s. 43.; Böckli s. 1336.; Christen, s. 280.; Roth Pellanda, N 448.; Kortunay, s. 16; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, 1996, § 20 N 12; Isler, s. 6.

²⁴⁹ Wander, s. 39.; (naklen: Kaşak, s. 85.)

²⁵⁰ Wander, s. 39. (naklen: Kaşak, s. 85.)

²⁵¹ Forstmoser, 2011, s. 15.; karş. Dubs/Truffer, OR II, Art. 698 N. 8.

²⁵² Roth Pellanda, 2007, N 450; Tanner, 2003, Art. 698 OR N 22; Schulthess, 1967, s. 11, 14; Roland Müller/Lorenz Lipp/ Adrian Plüss, **Der Verwaltungsrat, Ein Handbuch für Theorie und Praxis**, Zürich: Schulthess Verlag, 4. Aufl., 2014, s. 459.

²⁵³ Botschaft über die Revision des Aktienrechts vom 23. Februar 1983, s. 841-842: "Der sogenannten Omnipotenztheorie, wonach die Generalversammlung grundsätzlich alle Entscheide fällen kann und in alle Entscheidungskompetenzen des Verwaltungsrates eingreifen darf, wird damit eine Absage erteilt" (https://www.fedlex.admin.ch/eli/fga/1983/2_745_757_713/de) (Erişim Tarihi: 26.08.2024)

²⁵⁴ Botschaft, 1983, s. 837.

²⁵⁵ Kammerer, s. 76; Fischer, 2007, s. 73.

Dolayısıyla maddeye sonradan eklenen bu ifadenin de organlar arasındaki işlevler ayrılığı görüşünü güçlendirdiği ifade edilmektedir. Bu doğrultuda İsviçre hukukunda ağırlıklı görüş işlevler ayrılığının geçerli olduğu yönündedir.²⁵⁶

Ancak kimi yazarlara göre her iki organ arasındaki ilişkiyi eşitlik olarak ifade etmenin durumu tam olarak yansıtmadığı, genel kurulun yönetim kuruluna göre daha üstün bir konuma olduğu belirtilmektedir.²⁵⁷

Bir görüşe göre; işlevler ayrılığı kendi içerisinde mutlak işlevler ayrılığı ve sınırlı işlevler ayrılığı olarak ikiye ayrılmakta²⁵⁸ ve 1936 tarihli İBK döneminde sınırlı üst organ niteliği görüşüne dayanan sınırlı işlevler ayrılığı esas alındığını belirtmektedir.

Dubs/Truffer; genel kurulun en üst organ olduğu yönündeki İsvBK hükmü şekli anlam taşımakta ise de genel kurulun yönetim kurulu üyelerini her zaman herhangi bir sebep bildirmeden azil imkanının bulunması ve işletme konusunu esas sözleşmede dar belirlemek suretiyle yönetim alanına giren bazı kararları kendi yetki sınırı içerisine alabilecek olması nedenleri gözetilerek genel kurulun sınırlı bir üstünlüğünün bulunduğu göz ardı edilmemesi gerektiğini belirtmektedir.²⁵⁹

Maziar; kanun gerekçesinde vazgeçildiği belirtilen üstünlük prensibinin sınırlı üstünlük değil; mutlak üst organ görüşü olduğunu, sınırlı üst organ görüşü ile işlevler ayrılığı arasında benzerlikler bulunduğunu, eşitlikten ziyade sınırlı işlevler ayrılığının anlaşılması gerektiğini ifade etmektedir.²⁶⁰

²⁵⁶ Tanner, Art. 698 OR N 34; Yanlı, 1997, s. 274; Fischer, 2007, s. 73 bkz. Kammerer, s. 76.; Ayrıca 19.06.2020 tarihli İsviçre Parlamentosu'nda onaylanarak kabul edilen İsvBK'de yapılan revizyonlarla genel kurulun münhasır yetki alanının genişletildiği ve ağırlaştırılmış nisap gerektiren kararlara yenilerinin eklendiği, bu şekilde genel kurulun şirket yönetimindeki etki alanının genişletildiği yönünde bkz.: Şahin Ayşe, s. 413.

²⁵⁷ Kaşak, s.89.

²⁵⁸ Tanner, Art. 698 OR N 21, 37.

²⁵⁹ Dubs/Truffer, 2016, Art. 698 N 8 vd.; Kaşak, s. 91.

²⁶⁰ Maziar, 2012, s. 33-34

Böckli'ye göre; genel kurulun yönetim kurulunu seçme, azletme, ibra etme yetkileri ve yönetim kurulunun genel kurula karşı hesap verme yükümlülüğünün bulunması sebebiyle genel kurulun üst konumda olduğu belirtilmektedir.²⁶¹

Kortunay; her bir organın kendisine has yetkiler ile donatılmış olmasından dolayı nispi bir eşitlikten söz edilebileceği ancak eşitlik yerine kuvvetler ayrılığı ifadesinin uygun düşeceğini belirtilmektedir.²⁶²

Bununla birlikte öğretide sınırlı üst organ görüşü ile işlevler ayrılığı arasında çok önemli farklılıklar bulunmadığı görüşünde yazarlar da bulunmaktadır.²⁶³

4.6. Türk Hukukundaki Durum

Alman ve İsveç hukukunda organlar arasındaki ilişkiye dair görüşlere kısaca yer vermeye çalıştık, bu bölümde 6762 ve 6102 sayılı kanunlarda²⁶⁴ her iki organ arasındaki ilişkiye dair kanun hükümleri ile öğreti görüşlerine yer vereceğiz.

4.6.1. 6762 sayılı Kanun bakımından

6762 sayılı TTK; İsviçre Borçlar Kanunu esas alınarak düzenlenmiş²⁶⁵ ve 1957 yılında yürürlüğe girmiştir. 6762 sayılı TTK'nin 360 ila 398. madde hükümleri arasında genel kurul, 312 ila 346. maddeleri arasında yönetim kurulu ve 347 ila 359. maddeleri arasında ise denetçilere ilişkin hükümler düzenlenmiştir.

²⁶¹ Böckli, § 12 N 3; § 13 N 286, dn. 707.

²⁶² Kortunay, 2015, s. 15.

²⁶³ Kammerer, s. 64 ve dn. 270; Christen, 2017, s. 280, dn. 31; Isler, 1980, s. 69.; Keskin, 2018, s. 265.

²⁶⁴ 865 sayılı kanun içeriğinde genel kurulun veyahut yönetim kurulunun üst organ olduğuna ilişkin düzenleme bulunmamakta olup, öğretide genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişkinin niteliğine yönelik yapılan incelemeler de sınırlı düzeydedir. Genel kurulun, şirketin en üst ve mühim organı, en yetkili organı, şirketin en kudretli hakim olan uzvu şeklindeki nitelendirmeler için bkz.: Kemal Şükrü Onsun, **Ticaret Şirketleri**, Ankara: Yeni Matbaa, 1949, s. 184; Abdi Denel, **Ticaret Hukuku Cilt I**, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1948, s. 63; Saadettin Tosbi, **Anonim Şirketler**, Ankara: Ulusal Matbaa, 1943, s. 95; Turgut S. Erem, **Ticaret Hukukunun Ana Hatları**, İstanbul: Doğan Kardeş Yayınları, 1955, s. 91.; Öğretide genel kurulun devredilemez nitelikte olduğu belirtilen yetkileri için bkz.: Hirsch, s. 288; Onsun, s. 186-187; Erem, s. 92.; Genel kurul ve yönetim kurulu arasında hiyerarşi olduğuna yönelik olarak bkz.: Kemal Arar, **Kara Ticareti Şirketler Hukuku**, Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınevi, 1952, s. 117.; Organlar arası işlevler ayrılığı bulunduğuna yönelik olarak bkz.: Hirsch, s. 211.

²⁶⁵ Türk Ticaret Kanunu'nun İsviçre Borçlar Kanunu ile karşılaştırılmasına ilişkin olarak bkz. Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), 10. Bası, N 462-463.

865 sayılı kanun ile paralel olarak 6762 sayılı TTK hükümleri arasında da mehz İsviçre hukukunda bulunan ve genel kurulun üst organ niteliğini haiz olduğuna dair İsvBK m. 698 benzeri bir hüküm bulunmamaktadır.²⁶⁶

6762 sayılı kanun hükümleri çerçevesinde; öğretide ağırlıklı olarak organlar arasında bir iş bölümü bulunduğu kabul edilmiştir.²⁶⁷ Ancak bazı yazarların; mehz İsvBK’de bulunan, genel kurulun üst organ olduğuna dair hüküm ETTK’de bulunmamasına karşılık genel kurulun, yönetim kurulu ve denetçileri seçim, azil, ibra gibi imkanlarının olması, şirketin feshi, esas sözleşmenin değiştirilmesi yetkilerinin genel kurula ait olması hasebiyle genel kurulun üst organ veya en üst organ olarak nitelendirildiği de görülmektedir.²⁶⁸ Bir görüşe göre ise Türk ve İsviçre hukukunda genel kurulun üst organ olduğu görüşünün hâkim öğreti tarafından savunulmasına karşın, pratikte yönetim kurulu etkin ve daha önemli bir konuma gelmiştir.²⁶⁹

Arslanlı; umumi heyeti, anonim şirketin en üst organı olarak nitelendirmiştir.²⁷⁰ Yazara göre; genel kurul, yönetim kurulunun yönetim ve temsil hakkına müdahale edebilir, kanunen yönetim kuruluna tanınmış olan görev ve yetkileri bizzat kullanabilir, esas sözleşmede bu hususta bir hüküm bulunmasa dahi yönetim kurulunun idare ve temsil hakları hususunda yönetim kuruluna talimat verebilir.²⁷¹

Yazar; anonim şirketlerde yönetim hakları olağan ve olağanüstü işler olarak ikiye ayrıldığı kanaatindedir. Esas sözleşmede aksine hüküm bulunmuyorsa; yönetim kurulunun yönetim yetkisi olağan iş ve işlemler ile sınırlı olacak, olağanüstü nitelikteki

²⁶⁶ Ancak, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2000/8753, K. 2000/8963, T. 16.11.2000: “Öte yandan, Dairemizin 02.04.1986 tarih ve 1986/1427-1891 sayılı ilamında da benimsendiği üzere, şayet genel kurul çağrısını yapan yetkisiz olsa dahi, artık genel kurul ortakların büyük çoğunluğunun katılımı ile gerçekleşip, şirketin en üst organı niteliğindeki genel kurulun iradesi bu yönde tecelli etmiş olmakla, sırf bu nedenle genel kurul toplantı ve alınan kararların geçersizliği ileri sürülemez” kararı ile genel kurulun en üst organ olduğuna ilişkin hükümlere yer verilmiştir. (<https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/11-hukuk-dairesi-e-2000-8753-k-2000-8963-t-16-11-2000>) (Erişim Tarihi: 28.08.2024)

²⁶⁷ Ansay, s. 94-95; İmregün, s. 102-103.; Arslanlı, C. I, s. 228, 230-231; Arslanlı C. II-III, s. 5.

²⁶⁸ Ansay, s. 92, 169; İmregün, s. 99, 100; Arslanlı, C. I, s. 228; Arslanlı, C. II-III, s. 1, 3, 90; Sait Kemal Mimaroglu, **Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti**, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Yayınları, 1967, s. 3, s. 61; Turhan Atan, **Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınevi, 1967, s. 111; Ersin Çamoğlu, **Anonim Şirket İdare Meclisi Üyelerinin Umumi Heyet Kararlarının İcrasından Doğan Mesuliyeti**, Batider, 1966, C. 3, S. 3, s. 523.

²⁶⁹ Helvacı, 2011, s. 24-25.

²⁷⁰ Halil Arslanlı, “Anonim Şirketlerde Umumi Heyet”, **Journal of Istanbul University Law Faculty C:24 S:1-4** (Temmuz 2011), s. 204.

²⁷¹ Arslanlı, 2011, s. 206-207.

işlemler için ise karar yetkisi genel kurula ait olacaktır. Fakat bu yetkilerin esas sözleşme ile daraltılması veya genişletilmesi de mümkündür.²⁷² Olağan yönetim işlerinde yönetim hakkı yönetim kuruluna ait olsa dahi, genel kurulun bu işlemlerde karar alma yetkisi mevcuttur.²⁷³ Bununla birlikte; kanunda yönetim kurulu ve denetçilere tanınmış olan yetkileri genel kurulun üzerine alması mümkün değildir, genel kurul yalnızca bu hususlarda talimat verme yetkisini haizdir.²⁷⁴ Emsal olarak kanunda yönetim kuruluna tanınmış olan şirket defterlerinin tutulması, bilançonun düzenlenmesi, genel kurulu toplantıya çağırma gibi hususlar yönetim kurulunun görev ve yetki alanı içerisinde. Bu görev alanı ve yetkisi içerisine genel kurulun müdahale imkânı bulunmamaktadır.²⁷⁵

Yazarın yukarıda yer verilen görüşleri çerçevesinde; genel kurulun üstünlüğü ilkesine yakın olduğunu²⁷⁶ yönetim kuruluna kanunda tanınan yetkiler bakımından genel kurulun doğrudan müdahale imkânı olmadığını ve kanun ile esas sözleşme çerçevesinde sınırlandırıldığının belirtilmiş olması sebebiyle genel kurulun sınırlı üstünlüğü ilkesine yakın görünmektedir.

Genel kurulun, yönetim kurulu üzerindeki etki imkanları gözetilerek Ansay; genel kurulun yönetim kuruluna nazaran bir üst organ olduğunu ileri sürmektedir.²⁷⁷ İmregün benzer olarak genel kurulun diğer organları seçme ve azil yetkisinin bulunduğunu, dolayısıyla kararlarının hem diğer paydaşları hem de diğer tüm organları bağladığını ifade ederek genel kurulun üst organ niteliğini kabul etmiştir²⁷⁸.

Yukarıda değinilen; genel kurulun üst organ niteliği görüşüne yakın görünen yazarlar dışında öğretilerde genel kurul ve yönetim kurulu arasında eşitlik bulunduğunu savunan yazarlar da mevcuttur.

Tekil, genel kurulun diğer organları seçme ve azil gibi yetkileri dolayısıyla genel kurulu ana organ olarak nitelendirirken, organlar arasında bir yetki dağılımının

²⁷² Arslanlı, 2011, s. 210.

²⁷³ Arslanlı, 2011, s. 207.

²⁷⁴ Arslanlı, 2011, s. 208.

²⁷⁵ Arslanlı, 2011 s. 208.

²⁷⁶ Aynı yönde bkz. Kaşak, s. 124-125.

²⁷⁷ Ansay, s. 89.

²⁷⁸ İmregün, s. 100.

bulunduğunu, genel kurulun esas sözleşmeyi değiştirme yetkisi kapsamında yönetim kurulunun birtakım yetkilerinin genel kurula aktarılabilir olsa da yönetim kurulunun fonksiyonel yetkilerine müdahale edilemeyeceğini belirterek kanuni organizasyon düzeninin bozulmayacağını, kanun ve esas sözleşme ile genel kurulun yetkisine bırakılmayan hususlarda yönetim kurulunun yetkili olacağını ifade etmiştir.

279

Poroy, genel kurulun yönetim kuruluna emir veren bir üst organ niteliği taşımadığını, yönetim kurulunun kanunla belirlenen hak ve görevlerine aykırı olmaksızın genel kurul tarafından yalnızca birtakım ek şartlar öngörülebileceğini, onun dışında yetkisiz olduğu yönünde görüş bildirmiştir.²⁸⁰ Çamoğlu ise aynı yönde, genel kurulun yetkilerinin esas sözleşme ve kanun ile sınırlı olduğunu belirtmiştir.²⁸¹

ETTK’de her iki organa ilişkin görev ve yetki dağılımı hakkındaki düzenlemeleri incelemek gerekirse; yine 6102 sayılı kanunun 408. maddesinde düzenlenen genel kurulun devredilemez görev ve yetkilerine ilişkin bir düzenleme veya 375. maddesinde düzenlenen yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri veya 374. maddede düzenlenen yönetim kurulunun torba yetkisine ilişkin olarak bir düzenleme 6762 sayılı TTK içeriğinde yer almamaktadır. Ancak öğretide; genel kurul ve yönetim kurulunun görev ve yetki alanı içerisinde sayılmayan konular için yönetim kurulunun yetkili olduğu yönünde görüşler mevcuttur.²⁸²

6102 sayılı TTK ile genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında yer alan; esas sözleşmenin değiştirilmesi (ETTK m. 385), yönetim kurulu üyelerinin seçimi, azli, mali haklarının belirlenmesi ve ibrası (ETTK m. 312/1, m. 310, m. 380, m. 333.), denetçilerin seçimi, azli, ibraları ve ücretlerinin belirlenmesi (ETTK m. 347, 350, 369), şirketin bilanço, kâr-zarar hesabı ve kazancının dağıtılması hakkındaki tekliflerin tasdiki veya değiştirilerek kabulü veya reddi, yönetim kurulu ve denetçi

²⁷⁹ Tekil, s. 147-150, 262.

²⁸⁰ Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), 10. Bası, N 664, N 487, N518, N666

²⁸¹ Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), 10. Bası, N 524, 525. Ayrıca işlevler ayrılığı görüşüne yakın görünen yazarlar için bkz.: Yaşar Karayalçın, “İsviçre Borçlar Kanununda Anonim Şirketler Hukuku Alanında Yapılan Değişiklikler”, (Ed. Korkut Özkorkut), **Batider**, C. 17., S.1., Haziran 1993, s. 23; Yanlı, s. 265.

²⁸² Tekil, s. 148.; Aytaç Köksal, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın 397 ilâ 406 Maddeleri Arasında Düzenlenen Denetçinin Anonim Ortaklığın Bir Organı Olup Olmadığı Sorunu”, **Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2010, s. 1387.; (Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), 10. Bası, N 517).; İsmail Kırca, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında, Takdir Yetkisi-Özen Borcu”, **Batider**, 2004, C. XXII, S. 3, s. 86.

raporlarının okunması (ETTK m. 369/1-b. 1, 2, m. 362, 327, 354, 469), şirketin feshi (ETTK m. 388/2-6, 434/1-b. 324) yetkileri, 6762 sayılı kanunda genel kurula tanınmıştır.

Bununla birlikte öğretide; genel kurulun: yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin seçimi, azli, ibrası, şirket adına sorumluluk davası açılmasına karar verilmesi, bazı işlemler için izin verilmesi, şirketin feshi, tahvil çıkarılması, esas sözleşmenin değiştirilmesi, şirketin bilanço ve kâr zarar hesabı ve kazancın dağıtılması hakkındaki tekliflerin tasdiki veya tadilen kabul ve reddi; sermayenin azaltılması ve artırılması, intifa senedi çıkarılması, yönetim kurulu üyelerinin şirketle rekabet yapmalarına izin verilmesi, birleşme kararının alınması, şirket işlerinin iyi gitmemesi halinde sermayenin tamamlanması, üçte biri ile iktifa veya şirketin feshi kararının verilmesi, hisse senetlerinin bölünmesi veya birleştirilmesi, tasfiyede aktiflerin toptan satılmasına karar verilmesi, tasfiye memurlarının azli, şirketin feshine karar verilmesi, kuruluştan itibaren iki yıl içinde şirketçe alınacak ve değeri sermayenin yüzde onunu aşan yatırım malvarlıklarının alımının onaylanması yetkileri; devredilemez görev ve yetkiler arasında sayılmaktadır.²⁸³

Benzer olarak 6102 sayılı TTK ile yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında tanınan; defter tutma (m. 66/1, 325, 326, 417, 428), bilanço tanzim etme ve genel kurul toplantısından önce pay sahiplerinin tetkikine sunma yükümlülüğü (m. 325, 362), yıllık raporun tanzimi ile kâr dağıtımı ve yedek akçe ayrılması konusunda teklif hazırlama (m. 327), genel kurul toplantıya çağırma ve genel kurul kararlarını icra etme yükümlülüğü (m. 336/1-b. 4, 365, 366, 375, 376, 378), şirketin mali durumunun bozulması halinde gerekli önlemlerin alınması (m. 324) yetkileri yönetim kuruluna bırakılmıştır.

Yönetim kurulunun devredilmez yetkilerine her ne kadar 6762 sayılı kanunda yer verilmemişse de öğretide yönetim kurulunun birtakım yetkilerinin devredilemez

²⁸³ Bkz. Tekil, s. 125, 157, 232, 241, 262 vd.; Arslanlı, C. II-III, s. 9 vd., 104, 198, 204, s. 265; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), 10. Bası, N 544; 613; 614; 524; Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), 10. Bası, N 632b; özellikle 664a; Mehmet Özdamar, “Anonim Ortaklığın Sahip Olduğu Malvarlığının Yönetim Kurulu Tarafından Topluca Devredilmesi”, **SÜHFD**, C.1, 2006, s. 101; Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), 10. Bası, N 1236, 1354, 1564; Tuğrul Ansay, **Anonim Şirketler Hukuku**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1989, s. 95; Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, İstanbul: Yasa Yayınları, 1989, s. 105.

nitelikte olduğu yönünde görüşler bulunmaktadır.²⁸⁴ Nitekim ilgili dönemde öğretide devredilemez nitelikte olduğu belirtilen birtakım yetki ve görevler; 6102 sayılı kanunun 375. maddesinde yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri başlığı içerisinde düzenlenmiştir.

6762 sayılı TTK'nin 279. maddesinin altıncı fıkrasında yönetim kurulu ve denetçilerin hak ve görevlerine ilişkin düzenlemelere esas sözleşme içerisinde yer verilebileceği belirtilmiştir. Ancak denetçilerin; kanunun 353. maddesinde düzenlenen görevlerinin esas sözleşme veya genel kurul kararı ile sınırlandırılması mümkün olamayacaktır (m. 353/2).

4.6.2. 6102 sayılı Kanun bakımından

01.07.2012 tarihinde yürürlüğe girmiş olan TTK'de; 6762 sayılı TTK ve 865 sayılı TTK'ye nazaran genel kurul ve yönetim kurulunun görev ve yetkilerine ilişkin olarak yeni pek çok düzenleme yer almaktadır. Bu kanun ile; mülga ticaret kanunlarından farklı olarak genel kurulun ve yönetim kurulunun görev ve yetkileri daha kapsamlı düzenlenmiş olup; eski kanun dönemlerinde uygulamada oluşan sorunları gidermeye yönelik çalışmalar yapılmıştır.

Genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişkiye yönelik olarak ise; mülga ticaret kanunlarında da söz konusu olduğu gibi, genel kurulun yönetim kuruluna karşı üstünlüğüne ilişkin olarak herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bununla birlikte TTK'nin 408. maddesinin birinci fıkrası ile genel kurulun, kanunda ve esas sözleşmede açıkça öngörülmüş bulunan hallerde karar alacağı düzenlenmiş, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki görev ve yetkileri 375. madde ile

²⁸⁴ Ansay, s. 106-107; Öztan, s. 50; Arslanlı, C. II-III, s. 114, 125-126; Mücahit Ünal, “Anonim Ortaklıklarda Yönetim ve Yönetim Görevlerinin Murahhaslara Bırakılması”, **Batider**, C. 11., S. 3, Haziran 1982, s. 81; Arslan, s. 50; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), 10. Bası, N 564; Defter tutma yükümlülüğüne ilişkin olarak bkz.: Tekil, s. 205, 220. Arslanlı, C. II-III, s. 113, 148, 174, 175; Nisim FRANKO, “Anonim Şirketlerde Murahhas Azanın Hukuki Durumu”, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XVII 9-10 Haziran 2000**, Ankara: Bankacılık Enstitüsü Yayınevi, Ocak 2000, s. 35; Tekil, s. 205; Ansay, s. 97. Pay defteri tutma yükümlülüğü açısından bkz. Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), 10. Bası, N 1137.; Genel kurulun toplantıya çağırılması hususunda bkz: Tekil, s. 205; Franko, s. 35; Arslanlı, C. II-III, s. 127; Ansay, s. 97; İmregün, s. 109; Genel kurul kararlarının iptalinin talep edilmesi yönünde bkz.: Arslanlı, C. II-III, s. 127; Franko, s. 35; Tekil, s. 205.; Yıllık raporun hazırlanması yönünde bkz. Tekil, s. 205; Franko, s. 35.; Ansay, s. 97.; Bilançonun hazırlanması hakkında bkz: Ansay, s. 97; Franko, s. 35., Üst idare yetkisi hakkında bkz: Arslanlı, C. II-III, s. 114; Şirketin üst yönetimine ilişkin olarak bkz: Ünal, s. 81 vd.

sayılmış ve yönetim kurulunun, genel kurulun yetki ve görev alanına bırakılanlar dışında, şirketin işletme konusunu gerçekleştirmek için her çeşit iş ve işlem hakkında karar almaya yetkili olduğu ifade edilmiştir. Anılan düzenlemeler ile her iki organ arasındaki yetki uyuşmazlıklarının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Nitekim TTK'nin 374. maddesinin gerekçesinde de tasarının organlar arasında işlevlerin ayrılığı ilkesini kabul ettiği ve şirketteki tüm yönetim yetkilerinin bir üst kurul olması nedeniyle genel kurula ait olduğu yönündeki anlayışın reddedildiği ifade edilmiştir.²⁸⁵

Pulaşlı, genel kurul ve yönetim kurulu arasında işlevler ayrılığının geçerli olduğunu, ancak genel kurulun yönetim kurulu üzerindeki seçim, azil, şirketin sermaye yapısı, organların tayini ve azli, kar dağıtım ve kanunda öngörülen diğer etki imkanları nedeniyle yönetime dolaylı olarak etki imkanının bulunduğunu belirterek tam anlamıyla eşitliğin geçerli olmadığını ifade etmiştir.²⁸⁶

Öğretide hâkim görüşe göre; TTK ile işlevler ayrılığından yana tercih yapıldığı belirtilmektedir.²⁸⁷ Zira değinildiği üzere TTK'de; genel kurulun üst organ olduğuna ilişkin bir düzenleme yer almamaktadır.²⁸⁸ Bununla birlikte TTK ile hem genel kurulun hem de yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri kanun ile sayılarak,²⁸⁹ genel kurulun yalnızca kanunda ve esas sözleşmede öngörülmüş hallerde karar

²⁸⁵ TTK'nin 374. madde gerekçesinin tam metni şu şekildedir: *‘‘Bu madde, yönetim kurulunun işlevinin, yani yönetim hakkının sınırını çizmektedir. Şirketin işletme konusunun elde edilebilmesi için yapılması gerekli bütün iş ve işlemler yönetim kurulunun veya -devir halinde - yönetimin yetkisindedir. Ancak, bunlardan kanunla veya esas sözleşme ile genel kurula bırakılanlar hariç tutulmuştur. Yönetim hakkının kapsamına giren bir iş ve/veya işlemin, esas sözleşme ile genel kurulca kullanılabilmesi için de bunun 375 inci maddede gösterilmiş devredilemez görev ve yetkiler içine girmemesi gerekir. Böylece, bu hüküm, bir anonim şirkette bütün yönetim yetkilerinin, bir üst kurul olması dolayısıyla genel kurula ait bulunduğu ve hatta ondan doğduğu, genel kurulun istediği görev ve yetkileri istediği anda yönetim kurulundan geri alabileceği yolundaki eskimiş anlayışa kapıları kapamıştır. Tasarı, organlar arasında işlevlerin ayrılığı ilkesini kabul etmiştir. Hüküm hukukun sürekli gelişimini sağlamak amacıyla üç sorunu öğreti ile mahkeme kararlarına bırakmıştır. Bunlardan birincisi, 375 inci maddede zikredilmemiş olmakla birlikte, genel kurulun niteliğiyle hiç bağdaşmayan, aksine yönetim kavramının kapsamında bulunduğundan şüphe edilmeyen konuların, meselâ, olağan konulara ilişkin sözleşmelerin bağitlanmasının esas sözleşme ile genel kurula bırakıp bırakılamayacağıdır. İkincisi, yönetim kurulunun ve devredilmişse yönetimin kararlarının genel kurulun onayına bağlanıp bağlanamayacağı, üçüncüsü ise, yönetim kurulunun sorumluluktan kaçınmak amacıyla kararlarını genel kurulun onayına sunup sunamayacağıdır.’’*

²⁸⁶ Pulaşlı, Şerh, C. I, 2014, § 29 N 29.

²⁸⁷ Şener, s. 454-455.; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 149; Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C. I, s. 395; Çamoğlu/Poroy/Tekinalp, 2014, N 663-665, 524, 522.; Biçer/Hamamcıoğlu, s. 36 vd.; Kortunay, s. 20.; Doğan, 2011, s. 21 vd.; Kaşak, s. 144 vd. Şehirli Çelik/Kırca/Manavgat, C. I., s. 250-253.; Akdağ Güney, Anonim Şirketlerde Eşitlik İlkesi s. 127.

²⁸⁸ Tekinalp, 2013, s. 92; Poroy (Tekinalp/Çamoğlu), 2014, N 516-517.

²⁸⁹ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N 11-08; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 146; Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C. I., s. 395-396; Şener, s. 454-455; Tekinalp, 2013, s. 91.

alacağının belirtilmiş olduğuna dikkat çekilmektedir²⁹⁰. Dolayısıyla TTK sisteminde her iki organ arasında hiyerarşik bir ilişki yerine, işlev ayrılığının olduğu belirtilmekte, genel kurulun sahip olduğu seçim, azil gibi yetkiler nedeniyle yönetim kuruluna talimat vermesinin bu işlev ayrılığı yapısının niteliğini değiştirmedığı zira bu talimatların bağlayıcı nitelikte olmadığı ifade edilmektedir.²⁹¹

TTK ile genel kurul ve yönetim kurulu arasında işlevler ayrılığı ilkesinin benimsendiği, her iki organ arasındaki hiyerarşik yapının reddedildiği; hem iki organa ait görev ve yetkilerin ayrı ayrı olacak şekilde düzenlenmesi hem yukarıda değinilen 374. madde gerekçesi kapsamında anlaşılmaktadır. Bununla birlikte her iki organ arasındaki ilişkiyi irdelemek adına incelenmesini gerekli gördüğümüz genel kurulun kanunda tanınmış veya esas sözleşme ile tanınabilecek birtakım hak ve yetkiler bakımından yönetim kurulu üzerindeki etki olanaklarına değinmenin faydalı olabileceği düşüncesindeyiz. Çalışmamızın ikinci bölümünde genel kurulun, yönetim kurulu üzerindeki etki imkanları irdelenerek her iki organ arasındaki ilişkinin niteliği değerlendirilecek, varılacak sonuç nihayetinde genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki yetki kaymaları değerlendirilerek sorumluluk hukuku açısından da inceleme gerçekleştirilecektir.

4.6.2.1. Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üzerinde Etki İmkanları

Genel kurulun; yönetim kurulu üzerinde yönetim kurulunun oluşumu, çalışma şekli, yönetim kurulunun yetki alanına giren kararlar bakımından ve genel kurulun sahip olduğu birtakım yetkiler bakımından çeşitli etki imkanları bulunmaktadır. Bu etkiler; çalışmamızın 4. bölümünde yer verdiğimiz genel kurulun her iki organ arasındaki ilişkinin niteliğinin değerlendirilmesi ve her bir organa ait yetkilerin bir diğeri tarafından kullanılabilmesini izah edebilmek adına önem taşımaktadır.

²⁹⁰ Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C. I, s. 395-396; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 146.

²⁹¹ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N 11-08.

4.6.2.2. Yönetim Kurulunun Oluşumu Yönünden

TTK'nin 359. maddesinin ilk fıkrası uyarınca; yönetim kurulu, genel kurul tarafından seçilir veyahut esas sözleşme ile belirlenir.²⁹² Dolayısıyla genel kurulun yönetim kurulu üzerindeki öncelikli etki imkânı, yönetim kurulunun oluşumuna yönelik yetkisidir.²⁹³ Bu yetki, TTK'nin 408. maddesi ile genel kurulun devredilemez nitelikteki yetkileri arasında sayılmıştır. Kanunda yer alan birtakım istisnai düzenlemeler hariç olmak kaydıyla; yönetim kurulu üyelerinin tamamı genel kurul tarafından tayin edilecektir.²⁹⁴

Genel kurulun yönetim kurulu üyelerini belirleme yetkisi; genel kurula yönetim kurulu kararları ve çalışma şekline dair dolaylı bir etki imkânı tanımaktadır.²⁹⁵ Bunun yanında genel kurul, yönetim kurulu üyelerinin sayısını da esas sözleşme ile belirleyerek²⁹⁶ yönetim kurulunun oluşumuna etki edebilecektir.

Üyelerinin görev süresinin esas sözleşme ile veya genel kurulda belirlenmesi²⁹⁷ de genel kurulun yönetim kurulu üzerindeki etki imkanlarından bir başkasıdır. Zira kanun ile maksimum üç yıllık süre ile belirlenebilecek olan yönetim kurulunu; genel

²⁹² Ayrıca bkz.: Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 378-379.; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 302-303.; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 203.; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.8.; Ender Dedeoğlu/ Oğuzhan Sapan, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu**, Ankara: Ankara Barosu Başkanlığı Eğitim ve Kültür Merkezi, 2013, s. 12.

²⁹³ Detaylı bilgi için bkz.: Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s.8 vd.

²⁹⁴ Yönetim kurulu üyelerinden birinin tüzel kişi seçilmesi halinde tüzel kişiyi temsil edecek olan gerçek kişinin tüzel kişi tarafından belirlenmesi hali de üyelerin genel kurul tarafından belirlenmesi hususuna istisna olarak kabul edilemeyecektir, zira tüzel kişilik tarafından yalnızca temsilci belirlenmektedir, yönetim kurulu üyesi yine genel kurul tarafından seçilmiş olan tüzel kişilik olacaktır. bkz.: Cafer Eminoglu/Fatma Betül Çakır, “Anonim Ortaklıklarda Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyesi Seçilmesi ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kuruluna Temsilci Ataması”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVIII, S.3-4, 2014, s. 281.; İsmail Kırca, “Anonim Şirketlerde Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyeliği”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C:28, S:2, Haziran 2017, s. 55.

²⁹⁵ Arsanlı, 1960, C.1, s. 227, Abuzer Kendigelen, **Anonim Ortaklıkta Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz**, İstanbul: Beta Basım Yayın, 1999, s.185.

²⁹⁶ Ayrıca bkz.; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s.201.; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 12.

²⁹⁷ Ayhan/Çağlar/Özdamar, s.301.; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s.206.; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 17.; Esas sözleşmede kesin bir üye sayısı veyahut en az ila en çok üye sayıları öngörülebilir. bkz.: Arsanlı, C.II-III, s. 95.; Çamoğlu/Poroy/Tekinalp, N521b.; Soykan, s. 37.; Levent Yaralı, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üye Sayısı”, **Yaklaşım Dergisi**, Ekim 2012 TTK Özel Sayısı, s. 235.; Esas sözleşmede yalnızca en alt sınır belirlenmesinin mümkün olmadığı, alt sınır ve üst sınırın birlikte belirlenmesi gerektiği yönünde bkz.: Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N. 12-11.; Aydın Alihan, “Anonim Ortaklık Ana Sözleşmesinde Yönetim Kurulu Üye Sayısının Belirlenmesi”, Prof. Dr. Ersin Çamoğlu'na Armağan, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, 2013, C.71, S. 2, s. 22 vd.; Alt sınır belirlenmişken üst sınır belirtilmemesinin mümkün olduğu yönünde bkz.: Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C. I., s. 400.; Alt ve üst sınır belirtilmesinin mümkün olmadığı ve esas sözleşmede kesin bir rakam belirlenmesinin gerektiği yönünde bkz.: Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 24.

kurul birer yıllık süre ile belirleyerek yönetim kurulu üzerindeki etki imkanını arttırabilecektir.²⁹⁸

Nitekim genel kurul, yönetim kurulu üyelerinin sahip olmaları gereken birtakım özellikleri de belirleyerek; kurulun oluşumuna etki edebilecektir.

Yönetim kurulu üyelerinin niteliği, seçimi ve görev süresinin belirlenmesi yanında; genel kurul, kendisine esas sözleşme ile yetki verilmiş ise; yönetim kurulu başkanını ve başkan vekilini belirleme imkanını haizdir (TTK m. 366/1).²⁹⁹ Dolayısıyla bu kapsamda genel kurulun, yönetim kurulunun çalışma şekline ilişkin bir etki imkanının olduğundan söz etmek de mümkündür.

Üyelerinin ve görev sürelerinin belirlenmesi yetkileri devredilemez şekilde kendisine ait olan genel kurulun, TTK'nin 364. maddesinin birinci fıkrası kapsamında belirlediği yönetim kurulu üyelerini her zaman için azil hakkı da bulunmaktadır.³⁰⁰ Bu kapsamda yönetim kurulu üyelerini hem belirleme hem de azletme yetkisi olan genel kurulun; yönetim kurulunun oluşma biçimi bakımından önemli bir etki imkânı mevcuttur.

4.6.2.3. Yönetim Kurulunun Çalışma Biçimi Bakımından

TTK'nin 367. maddesi uyarınca, *“yönetim kurulunun esas sözleşmeye konulacak bir hüküm ve düzenlenecek bir iç yönerge ile yönetimi kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişilere devretmeye yetkili kılınması”* mümkündür.³⁰¹ Dolayısıyla yönetim kurulu, yönetim yetkisini devretme imkanını yalnızca esas sözleşmede konu hakkında kendisine yetki tanınmış olması halinde kullanabilecektir.³⁰² Buna göre genel kurul tarafından; yönetim kurulunun,

²⁹⁸ Kaşak, s. 267.

²⁹⁹ Ayrıca bkz.: Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 53.; Dedeoğlu/Sapan, s. 15.

³⁰⁰ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 383.; Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 334.; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s.205.; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 39.; Dedeoğlu/Sapan, s.14, s. 16.; Genel kurulun yönetim kurulu üyelerini azil yetkisine ilişkin detaylı bilgi için bkz.: Özge Karaege, “Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi (TTK m. 364)”, **Ankara Barosu Dergisi**, S: 2014/1, s. 71-110.

³⁰¹ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 196.; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 407.; Ayhan/Çağlar/Özdamar s. 317.; Demirel, s. 215.; Ayrıca yönetim yetkisinin devrine ilişkin olarak bkz. 3.2.3.1. bölüm.

³⁰² Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 317.; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 407.; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 196.; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 56.

TTK'nin 367. maddesinde öngörülen ve yönetim kuruluna tanınan yönetim yetkisinin devrine ilişkin imkanı sınırlandırarak, yönetim kurulunun tüm görevlerinin bizzat kendisi tarafından yerine getirilmesini sağlanabilir.³⁰³

Nitekim genel kurul; yönetim yetkisinin devrinin mümkün olmadığına ilişkin tesir olanağı yanında; yetki devrine konu başlıklarını belirleyebilir³⁰⁴ veya yetki devri kendisine delege edilecek olan kişiler açısından bir sınırlama öngörebilir.³⁰⁵ Bu kapsamda genel kurulun, yönetim kurulunun çalışma şekline yönelik olarak bir etki imkânı olduğundan söz etmek mümkündür.

Genel kurulun, TTK'nin 390. maddesinin birinci fıkrası uyarınca yönetim kurulunun karar nisaplarını ağırlaştırarak çalışma şekline etki etmesi de mümkündür. Madde hükmü uyarınca genel kurul; yönetim kurulunun üye tamsayısının çoğunluğu ile toplanacağı ve kararlarını hazır bulunan üyelerin çoğunluğu ile alacağına yönelik toplantı ve karar nisaplarını esas sözleşme ile ağırlaştırabilir.³⁰⁶

Genel kurulun, yönetim kurulunun çalışma şekli bakımından bir diğer etki imkânı ise TTK'nin 370. maddesinin birinci fıkrasında öngörülen; şirketin yönetim kurulu tarafından çift imza kullanılmak üzere temsil edileceğine ilişkin kuralı esas sözleşme ile ağırlaştırarak temsil için daha ağır bir şart öngörme imkanındır.³⁰⁷

Dolayısıyla genel kurul, şirketin çift imza ile temsil edilmesi yerine öngöreceği farklı bir kural ile yönetim kurulunun çalışma biçimine etki edebilir.

³⁰³ Bkz. TTK m. 367/1 gerekçesi: “...Yönetimin devri için esas sözleşmede hüküm bulunması *conditio sine qua non*’dur, bu hususta genel kurul kararı yeterli değildir...”; Pulaşlı, Şerh, C.1., §30 N. 86-95; Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N. 12-62; Pulaşlı, İç Yönerge, s. 39; Kırca/Şehirali Çelik/ Manavgat, C. I., s. 600-601; Ünal Ahmet, s. 115-116.; Demirel, s. 228.; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 64-65.

³⁰⁴ Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C. I, 2013, s. 601; Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N 12-54.; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 196.

³⁰⁵ Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C. I, 2013, s. 601; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 196.; Yönetim yetkisinin devrine ilişkin düzenlenecek olan iç yönerge hakkında bkz. 3.2.3.1. bölüm.

³⁰⁶ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 153.; Yönetim kurulu başkanına üstün oy hakkı verilip verilemeyeceğine ilişkin olarak, TTK. m. 390/3 doğrultusunda başkana üstün oy tanınmasının mümkün olmayacağı hususunda bkz.: Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N12-96.; Raif Karasu, **Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi**, Ankara: Yetkin Yayınları, Mart 2015, 2. Baskı, s. 150.; Yaralı, s. 238.; Albayrak Doğan, s. 273.; Kaşak, s. 278.; Esas sözleşmede yapılacak olan bir düzenleme ile başkana üstün oy tanınabileceğine ilişkin olarak bkz.: Yaşar Karayalçın, “Anonim Şirket Yönetim Kurullarında Başkanın Üstün Oyu”, **Batider**, 1970, C. 5, S. 3, s. 530.; Ayrıca İsvBK’nin 713/1. maddesi ile esas sözleşmede aksi öngörülmemiş ise başkanın üstün oyu olduğu hükme bağlanmıştır.

³⁰⁷ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 197.; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 411-412. Ayhan/Çağlar/Özdamar, s. 316.; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 79-80.

4.6.2.4. Genel Kurulun Sahip Olduğu Yetkiler Dolayısıyla Yönetim Kurulu Üzerindeki Etki İmkanları

Kanunda her ne kadar genel kurul ve yönetim kurulunun görev ve yetki alanı bağımsızlaştırmaya çalışılmış ise de birtakım kararları alma yetkisinin genel kurula tanınmış olması sebebiyle yönetim kurulunun, genel kurul ile düzenli ve uyumlu çalışması gerekliliği söz konusudur. Dolayısıyla genel kurulun bu bağlamda da yönetim kurulunun işleyişine etki imkânı olduğu şüphesizdir. Zira genel kurul, kendisine tanınan yetkiler kapsamında yönetim kurulunu yönlendirme imkanına sahip olacaktır.³⁰⁸

Yönetim kurulu, şirketi temsile yetkili organ olup, temsil yetkisinin sınırını ise şirketin amacı ve işletme konusu oluşturmaktadır. Genel kurulun bu bağlamda kendisine tanınan yetkileri kapsamında öncelikle şirketin işletme konusunu arzu ettiği şekilde belirleyerek, yönetim kurulunun temsil tasarrufunu sınırlandırma imkânı mevcuttur. Genel kurulun işletme konusunu dar belirlemesi halinde yönetim kurulu; yeni faaliyetler için alacağı kararlar bakımından genel kurulun katılımına esas sözleşmenin değiştirilmesi suretiyle ihtiyaç duyacaktır.³⁰⁹

Kanunun 371. maddesinin ikinci fıkrasında özel olarak düzenlenen ve “*temsile yetkili olanların, üçüncü kişilerle, işletme konusu dışında yaptığı işlemlerin*”, “*üçüncü kişinin, işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda bulunduğu*” anlaşılmadığı müddetçe geçerli olacağına ilişkin hüküm hariç olmak üzere kanunda genel anlamda yönetim kuruluna temsil yetkisinin geniş bir şekilde tanındığı kabul edilmekte; ancak birtakım hallerde genel kurula kanun ile karar ve onay yetkisi tanındığı görülmektedir³¹⁰. Buna göre bazı

³⁰⁸ Forstmoser, 2011, § 9 N 61 vd.

³⁰⁹ Isler, 2010, s. 183.; Uzunallı, s. 41 vd.; Kaşak, 305.; yönetim kurulunun esas sözleşmede yer alan konu hükmünü dikkate almaksızın işletme konusu dışında kalan işlemleri yapması hali olan fiili konu değişikliği işleminin esas sözleşme ve kanuna aykırı olduğuna ilişkin olarak bkz.: Fischer, s. 78.; Isler, s. 184.; Böckli B 1 N 479.; 6762 sayılı kanun döneminde kabul edilen *ultra vires* ilkesi nedeniyle işletme konusu dışında yapılan işlemlerin yok hükmünde olduğuna ilişkin olarak bkz.: Hayrettin Çağlar/ Esra Çalışkan: “Anonim Şirketlere Ait Taşınmazların Satımında Ehliyet Ve Temsil Sorunları”, **GÜHFD**, C. 14, S. 1, 2010, s. 65.; Limited şirketlerde *ultra vires* ilkesinin limited şirketlerde müdürlerin temsil yetkisi bakımından varlığını sürdürdüğüne yönelik olarak yapılan değerlendirme hakkında bkz.: Şeyma Işık Yaşlı/Halil Ali Dural, “Limited Şirketlerde Ultra Vires Kaldırıldı mı?”, **Prof. Dr. H. Ercüment Erdem’e Armağan**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ekim 2023, s. 599-626.

³¹⁰ TTK 371/4 hükmüne, TTK 371/3 hükmü varken ihtiyaç olmadığı, 371/4 hükmünün kanuni ve kanunun izin verdiği birlikte temsil ve şube işleri ile sınırlı temsile ilişkin iradi sınırlamalar dışında kalan esas sözleşme, genel kurul kararı veya yönetim kurulu kararı ile getirilmiş olan sınırlamalara

işlemler doğrudan genel kurulun yetkisine bırakılmış iken; bazı hallerde de işlemin yapılması için yönetim kurulu temsile yetkili olup, işlemin geçerli kabul edilebilmesi için genel kurulun da işleme katılımı aranmaktadır.

Genel kurulun yetkisine bırakılmış olan konularda yönetim kurulunun temsil tasarrufu bulunmamaktadır.³¹¹ Bu hallere; şirket esas sözleşmesinde değişiklik yapılması, denetçi seçimi, yönetim kurulunun ibrası, kâr payı dağıtımı, sermaye artırımı ve azaltımı veya yapısal değişiklikler hakkında karar alınması örnek verilebilir. Yönetim kurulunun, genel kurulun yetkili kılındığı bu işlemler hakkında şirketi borç altına sokması mümkün değildir.³¹²

Bazı hallerde ise işlem hakkında yönetim kurulu temsile yetkili olsa dahi, genel kurulun işleme katılımı aranmakta olup, genel kurulun katılımının arandığı bu neviden işlemler; genel kurul tarafından onaylanana dek askıda geçersiz niteliktedir. Genel kurulun işleme onay vermemesi halinde ise işlem kesin hükümsüz hale gelecek, üçüncü kişinin iyiniyetli olup olmadığı hususu işlemi geçerli hale getiremeyecektir.³¹³

Bununla birlikte, TTK'nin 371. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca; *“temsil yetkisini haiz olanların üçüncü kişilerle işletme konusu dışında yaptığı işlemlerin de üçüncü kişilerin işlemin işletme konusu dışında bulunduğunu bildiği veya bilebilecek*

ilişkin olduğu ve bu tür sınırlamalara aykırılığın üçüncü kişilere ileri sürülemeyeceği, 371/4 hükmünün kanunda genel kurulu yetkili kılındığı halleri kapsamadığına ilişkin olarak bkz.: Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C.I., s. 648-649.

³¹¹ Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C.I., s. 644.

³¹² Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C.I., s. 644.; Yıldız, s. 124.; hükmün üçüncü kişileri koruma amacına uygun olamadığı, yapılan işlemin genel kurul kararına dayanıp dayanmadığının üçüncü kişiye karşı ileri sürülemeyeceği ancak bu görüş için AB 2006/101 sayılı direktifinin 10.1. maddesi doğrultusunda icra ve temsil organı olmayan organların doğrudan işlem yapması ile ilgili olacağı ve işlemin şirketi bağlamayacağına yönelik olarak bkz.: Sevilay Uzunallı, **Anonim Şirkette İşletme Konusu**, Ankara: Adalet Yayınevi, Aralık 2013, s. 108 vd.

³¹³ Aydın, s. 161.; TTK m. 408/2 (f) hükmünde düzenlenen önemli miktarda şirket malvarlığının satışı hususunun yönetim kurulunun temsil tasarrufunu etkileyip etkilemeyeceğine ilişkin olarak, genel kurul onayından önce işlemin askıda hükümsüz olacağı hususunda bkz. Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C. I., 644., üçüncü kişinin iyiniyetli olup olmadığına göre işlemin şirketi bağlayıp bağlamayacağının belirleneceği yönünde bkz. Ersin Çamoğlu, “Anonim Ortaklık Genel Kurulunun Devredilemez Yetkileri Kapsamında Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı”, **Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan**, Editörler: İsmail Kırca/Başak Şit İmamoğlu/Murat Gürel/Ufuk Tekin/İbrahim Bektaş/Merve İrem Yener, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2019, s. 340.; Genel kurulun alacağı bir kararla önemli miktarda şirket malvarlığının toptan satışına karar verilmesini yönetim kuruluna bırakamayacağı, bu neviden bir kararın TTK m. 391/1-d uyarınca batıl olacağı, ancak genel kurulun önemli miktarda şirket satışına karar vermesi halinde yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilen satış işleminin geçerli olacağı yönünde bkz.: DURAL Halil Ali, “Anonim Şirketin Önemli Miktarda Varlığının Satışına İlişkin Genel Kurul Kararının İçeriği ve Kapsamı”, **Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2017, s. 234-235.

durumda olmadığı'' halde, şirketi bağlayacağı düzenlenmiştir. İşletme konusu dışında kalan işlemlerin akıbeti hususunda öğretilerde farklı görüşler bulunmaktadır.³¹⁴

Kanunun lafzında yer verilen *‘bilme veya durumun gereğinden, bilebilecek durumda olma*'' ifadesinin ise, 2017/1132 sayılı AB direktifine uygun olarak *‘bilme veya halin icabından bilmemenin mümkün olmaması*'' şeklinde anlaşılması gerektiği yönünde³¹⁵, müspet vukufun arandığı yönünde³¹⁶, ve TMK'nin 3. maddesi anlamında iyi niyetin esas alınacağı³¹⁷ yönünde olmak üzere üç ayrı görüş bulunmaktadır. Bununla birlikte genel anlamda gerçekleştirilen işlemin yetkisiz temsil hükümlerine göre askıda geçersiz olacağı, şirket tarafından işleme icazet³¹⁸ verilmez ise kesin olarak geçersiz hale geleceği kabul edilmektedir.

Dolayısıyla bu açıklamalar uyarınca da genel kurulun, sahip olduğu birtakım yetkiler itibarıyla yönetim kurulu üzerinde etki imkânı bulunduğu sabittir.

Çalışmamızın 3.1.3. bölümünde yer verilen genel kurulun yazılı olmayan yetkileri hususunun ise Alman hukukunda yönetim kuruluna yalnızca iç ilişkide genel

³¹⁴ İşletme konusu dışında kalan işlemlerinde şirketi bağlayacağı ancak üçüncü kişinin iyiniyetli olmaması halinde yapılan işlemin askıda geçersiz olacağı, genel kurulun işleme onay vermemesi halinde ise işlemin yapıldığı andan itibaren geçersiz sayılması gerektiğine ilişkin olarak bkz.: Hüseyin Hatemi, "Ultra Vires Kuramı ve Türk Hukuku", **Prof. Dr. Ersin Çamoğlu'na Armağan**, (Ed. Erol Ulusoy) İstanbul: Vedat Kitapçılık, Şubat 2013, s. 332 vd.; işlemin tarafı olan üçüncü kişinin, TMK'nin 3. maddesi doğrultusunda iyiniyetli olmadığına kanıtlanmadığı halde; işlemin şirket açısından geçerli ve bağlayıcı olduğu yönünde bkz.: Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 121.; üçüncü kişinin kötü niyetli olduğu iddia ve ispat edilene kadar işlemin askıda geçerli olacağı yönünde bkz.: Burçak Yıldız, "Ultra Vires İlkesinin Kaldırılmasının Ardından İşletme Konusu Unsuru ve Ticaret Şirketlerinin İşletme Konusu Dışındaki İşlemlerinin Hukukî Niteliği", **Batider**, 2011, C. 27, S. 3, s. 124 vd.; Ahmet Türk, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Genel, Ticaret Şirketlerine İlişkin Genel Hükümler ve Anonim Ortaklığa İlişkin Hükümlerinden Bazıları Hakkında Düşünceler", **Prof. Dr. Fırat Öztan'a Armağan C. II**, Ankara: Turhan Kitabevi, Şubat 2010, s. 2168.; benzer yönde bkz.: Hüsnü Turanlı, "Yeni TTK ve Ultra Vires İlkesi", **Regesta**, C. 2, Sayı 3, 2012, s. 49 vd.; üçüncü kişinin işletme konusunu bildiği veya durumun gereğinden bilmesinin mümkün olduğu şirket tarafından ispatlandığı halde, işlemin yetkisiz temsil hükümlerine tabi olacağı yönünde bkz.: Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C. I., 2013, s. 643.; ayrıca karşı. Bilgili/Demirkapı, s. 380.; ilgili kanun hükmünün temsil yetkisinin kötüye kullanılması niteliğinde olduğu, bu nedenle işlemin kural olarak şirketi bağlayacağı ve yetkisiz temsil hükümlerine başvurulamayacağı ancak şirketin üçüncü kişiye karşı bir itiraz hakkı bulunduğu yönünde bkz.: Uzunallı, s. 125.

³¹⁵ Pulaşlı, Şerh, C.I., 2014 B 30 N 542, Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N12-84.; Bilgili/Demirkapı, s. 381.; Aydın, s. 154 vd.; Uzunallı, s. 114.

³¹⁶ Kendigelen, 2011, s. 224 vd.; Çamoğlu/Poroy/Tekinalp, N541.; Yıldız, s. 125 vd.

³¹⁷ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 49.; Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N12-84.; Gizem Alper, **Türk Özel Hukukunda Ultra Vires İlkesi**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, Nisan 2013, s. 161.

³¹⁸ İşletme konusu dışında kalan işlemleri onaylama yetkisinin genel kurulda olduğuna dair bkz.: Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C.I., s. 643.; Yıldız, s. 129.; işlemin geçerli olması için genel kurul kararının yereli olduğu yönünde bkz.: Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C.I., 2013, s. 643.; Esas sözleşme değişikliğinin şart olduğu yönünde bkz.: Uzunallı, s. 125 vd.; Isler, s. 184.; Fischer, s. 85.

kurulun onayının alınması gerekliliği doğurduğu, yönetim kurulunun temsil tasarrufunun sınırlanmayacağı ifade edilmektedir.³¹⁹

4.7. Değerlendirme

Genel kurulun, yukarıda değinilenler kapsamında ve bunlardan hariç olarak yönetim kurulu üzerinde çeşitli etki imkanları bulunduğu ortadadır. Zira değinildiği üzere, genel kurulun öncelikle yönetim kurulunun oluşma biçimi bakımından seçim, yönetim kurulu başkanı ve başkan vekilini belirleme, üye sayısı ve üyelerin görev süresini belirleme ve dilediği zaman azletme yetkileri ile birlikte temsil yetkisi açısından şirketi temsile yetkili organ yönetim kurulu olmasına karşılık birtakım hallerde genel kurulun; yönetim kuruluna kanun ile tanınmış olan temsil yetkisine³²⁰, başka bir deyişle iç ilişkide işlemi yapmaya yetkisi olup olmadığına dair, etki imkânı olduğu anlaşılmaktadır.

Bazı hallerde ise genel kurula, bir iç organ niteliğinde olmasına karşılık şirketin dış ilişkilerini de etkileyebilecek mahiyette karar veya onay yetkileri tanındığı görülmektedir. Buna göre genel kurulun yetkisine bırakılmış olan hususlarda³²¹ yönetim kurulunun temsil yetkisinden söz edilemeyecektir.³²² Bazı hallerde ise işlemin yapılması hususunda yönetim kurulu yetkili kılınmış iken işlemin dış ilişkide de geçerli olabilmesi (TTK m. 356/1, 408/2-f) adına genel kurulun katılımı gerekli görülmektedir.

Nitekim, uygulamada her iki organın tam anlamıyla birbirine eşit olduğuna yönelik yapılabilecek olan yorumun esnetilmesi amacıyla danışmasal oylama³²³, pay sahipleri sözleşmesi, inancılı yönetim kurulu üyeliği³²⁴ gibi çözümler uygulandığı

³¹⁹ Gerald Spindler, **Münchener Kommentar zum Aktiengesetz**, Hrsg: Wulf Goette/Mathias Habersack, München: Verlag C.H. Beck, 4. Auflage 2014, § 78 N 10.; Karl Christian Vedder, **Aktiengesetz Kommentar**, Hrsg: Hans Christoph Grigoleit, München: Verlag C.H. Beck, 2013, 1. Auflage, B 78 N 9.; Jens Koch, **Aktiengesetz**, Hrsg: Uwe Hüffer/Jens Koch, München: Verlag C.H. Beck, 13. Auflage 2018, B 78, N, 8.

³²⁰ Temsil işlemlerine ilişkin olarak yapılan temsil yetkisi (*Vertretungsbefugnis*): şirketi dış ilişkide borç altına sokup sokulamayacağı ve temsil kabiliyeti (*Vertretungsmacht*): iç ilişkide işlemi yapmaya yetkili olup olmadığına ilişkin ayrım için bkz.: Pulaşlı, Şerh, C.I., § 30 N 529; Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 117.

³²¹ Bkz. 3.1.2. bölümde yer verilen genel kurulun görev ve yetkileri.

³²² Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C. I, s. 644.

³²³ Aşağıda 7. bölümde incelenecektir.

³²⁴ İnancılı yönetim kurulu üyeliği hakkında detaylı bilgi için bkz.: Haluk Tandoğan, "Hükmi Şahısların Anonim Şirket İdare Meclisinde Temsili", **BATİDER**, C. I, S. 1, 1961, s. 7 vd.; Ünal Tekinalp, **Anonim**

görülmektedir. Bu uygulamalar ile şirket pay sahiplerinin veyahut menfaat sahiplerinin şirket yönetiminde aktif bir rol oynaması hedeflenerek yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev alanındaki yetkileri hakkında dolaylı olarak söz sahibi olunabilmektedir. Dolayısıyla her iki organ arasındaki ilişkinin niteliği değerlendirilirken, genel kurulun yönetim kurulu üzerindeki etki imkanlarının göz ardı edilmemesi gerektiği sabittir.

TTK'nin gerekçesinde de açık bir şekilde yer verildiği üzere organlar arasında bir işlevler ayrılığı olduğu tartışmasızdır. Bunun yanında genel kurulun yönetim kurulu üzerindeki etki imkanları ve uygulamada pay sahiplerinin eşitlik ilkesini esnetmek amacıyla uyguladığı çözümler göz önünde bulundurularak, genel kurulun yönetim kurulu nezdinde eşitler arasında bir üstünlüğü bulunduğu düşünülebilir.

Ancak her ne kadar yönetim kurulunun üzerinde genel kurulun ve dolayısıyla pay sahiplerinin önemli etki imkanları olduğundan söz etmek mümkün ise de bu etki imkanlarının kapalı, tek pay sahipli veya pay sahipleri çevresi belirli ve az sayıda olan anonim şirketler ile halka açık veya pay sahipleri sayısı fazla olan şirketler arasında ikili bir ayrıma gitmek gerektiği düşüncesindeyiz.

Tek pay sahipli veya pay sahipleri sayısı az olan kapalı anonim şirketlerde, genel kurul ve yönetim kurulu üyeleri kimi zaman aynı kişilerden oluşmakta veya genel kurulun sahip olduğu yetkiler uyarınca fiili durumda şirket içerisinde bir hiyerarşi oluşturarak yönetim kurulu üyelerinin; kendi talimatları ile hareket etmesini sağlayabilecek bir düzeye eriştiği gözlemlenebilmektedir. Bu yönüyle özellikle vergisel anlamdaki avantajları nedeniyle uygulamada anonim şirket olarak faaliyet gösteren birtakım şirketler için; esasında limited şirketler hakkında kurgulanan sınırlı ortak sayısı ile daha küçük ve orta ölçekli yapılanmalara özgü yönetim anlayışının hâkim olduğu görülmektedir.

Ortaklıkların Yönetim Kurullarında Tüzel Kişilerin Temsili, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınevi, 1965, s. 80 vd.; Pulaşlı, Şirketler Hukuku, B. 4, s. 414; Hasan Pulaşlı, "Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunda Yönetim Kurulu Üyeliğinin Temsili", **Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan**, İstanbul: Beta Basım Yayın, 2003, s. 165 vd.; Pulaşlı, Yönetim Kurulunda Temsil, s. 166 vd.; Gül Okutan Nilsson, **Anonim Ortaklıklarda Pay Sahipleri Sözleşmeleri**, İstanbul: Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, Mayıs 2004, s. 140 vd.; Ömer Korkut, **Anonim Şirketlerde İnançlı Yönetim Kurulu Üyeliği**, Ankara: Adalet Yayınevi, Şubat 2007.

Öte yandan, pay sahipleri sayısı fazla olan veyahut halka açık anonim şirketlerde ise; şirket hissedarlarının genel kurula katılım sağlamamak suretiyle şirketi yönetme ve yönetime katılma haklarının etkin bir biçimde kullanmayı tercih etmediği ve şirket yönetiminin yönetim kurulunda yer alan profesyonellere bırakıldığı görülmektedir.³²⁵ Nitekim bu neviden şirketlerde pay sahibi sayısının çokluğu³²⁶, pay sahiplerinin günlük meslekleriyle uğraşmaları nedeniyle oluşan zaman yokluğu³²⁷, birden çok şirkette pay sahipliği bulunan hissedarlar için farklı şirketlerin yıllık genel kurul toplantılarının aynı zamana denk gelmesi³²⁸, Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nde yayımlanmakta olan toplantı davetlerinin etkinliğinin bulunmaması³²⁹, kanunda öngörülen esas sermayenin dörtte birine ilişkin zorunlu yetersayının düşük olması³³⁰, şirketlerin kurumsallaşamaması nedeniyle pay sahiplerinden doğan hakların kullanılmasının sağlanmasının önemsenmemesi³³¹, şirketlerin azınlık pay sahiplerinin haklarını gözetmeyen ve demokratik olmayan yapısı³³², yönetim kurulunun ve bağımsız denetçinin yaygın etkili oy sistemiyle belirlenmesi ve böylece azınlık pay sahiplerinin yönetim kuruluna üye veyahut denetçi seçme imkanının bulunmaması³³³, yönetim kurulu seçiminde imtiyazlı oy sahiplerinin etkili olması³³⁴ gibi gerekçelerle pay sahiplerinin genel kurula katılımlarının da düştüğü gözlenmektedir³³⁵.

³²⁵ Ünal Tekinalp, **Halka Açık Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları**, İstanbul: Formül Matbaası, 1979, s. 7.; Ünal Tekinalp, **Halka Açık Anonim Ortaklıklar ve Halk Sektörü**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınevi, 1975, s. 25-26.; Barut, s. 12.

³²⁶ Sabih Arkan, **Halka Açık Anonim Ortaklıkların Özellikleri ve Dış Denetimi**, Ankara 1976, s. 31.; Tuğrul Ansay, **Çağdaş Anonim Şirketlerin Sorunları ve Türk Anonim Şirketleri – Bir Anketin Sonuçları**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınevi, 1971, s. 155.; Küçük pay sahiplerinin kısıtlanmadan kendilerini ifade etmelerinin mümkün olamayacağına ilişkin olarak bkz.: Ünal Tekinalp, “Halka Açık Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Oluşan “Güç Boşluğu” Sorununa İlişkin Çeşitli Çözümler, Öneriler ve Eleştiri”, **Kubalı'ya Armağan**, 1974, s. 468

³²⁷ Tekinalp, Güç Boşluğu, s. 467.; Mustafa Can, **Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Oluşan Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yollarından Proxy Sistemi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997, s. 10; Şaban Kayıhan, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet”, **Batider**, C.22, S.1, s. 79 vd.; Pierre Vigreux, (Çev.: Akar Öçal), “Anonim Şirket Ortaklarının Genel Kurul Toplantılarına İlgisizliği”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 41, S. 3-4, 1967, s. 117.

³²⁸ Barut, s. 15-16.

³²⁹ Ömer Teoman, “Derneklerde ve Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Yetersayısının Sağlanamaması Nedeniyle Toplanamamış İkinci Toplantı İçin Yeniden Çağrı Merasimine Uymak Zorunlu mudur?” **Yasa Hukuk Dergisi**, C. 2, S. 3, 1979, s. 354-356.; Can, s. 11; Vigreux, s. 119.; Barut, s. 17-18.

³³⁰ Barut, s. 19.

³³¹ Pulaşlı, Corporate Governance s. 86.; Barut, s. 19.

³³² Barut, s. 20.

³³³ Barut, s. 20.; Birikimli oy sistemi ile azınlık pay sahiplerinin korunarak şirket yönetim kurulunda azınlık pay sahiplerinin temsilcisinin bulunabileceği, bu sayede yönetime iştirak edebilecekleri yönünde bkz.: Abuzer Kendigelen, “Birikimli Oy Tebliğinde Yapılan Değişiklik Üzerine Düşünceler”, **İÜHFİM**, C. 62, S. 1-2, 2004, s. 403-404.

³³⁴ Barut, s. 23-24.

³³⁵ Öğretide güç boşluğu olarak tanımlanan duruma ilişkin detaylı bilgi için bkz.: Ünal Tekinalp, **Halka Açık Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları**, İstanbul: Formül Matbaası, 1979.; Ünal Tekinalp, **Halka Açık Anonim Ortaklıklar ve Halk Sektörü**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma

Bu doğrultuda, halka açık veyahut pay sahipleri sayısı fazla olan bu çeşit anonim şirket hissedarlarının; şirketten beklentilerinin ağırlıklı olarak kâr payı veyahut hisse değerinin yükselmesi gibi maddi sonuçlar olduğu gözlemlenmektedir. Dolayısıyla pay sahipleri şirketi sahiplenmediği gibi³³⁶, şirket bilançosu veya stratejisi gibi şirketin yönetimine dair konularda teknik bilgi yönünden eksik kalabilmektedir.³³⁷

Bunun bir neticesi olarak; şirket yönetimi yönetim kurulu bünyesindeki alanında uzman kişilere bırakılmaktadır. Dolayısıyla şirket yönetimine ilgisiz kalan pay sahipleri; şirkete ilişkin yönetim kurulunu denetleme, görüş ve tekliflerini bildirme, oy hakkı gibi birtakım haklardan dahi feragat ederek³³⁸, genel kurul toplantılarına ilgisiz kalmakta ve kendilerini yalnızca birer yatırımcı olarak gördükleri, yönetim kurulunun ise güçlendiği³³⁹ bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Anılan açıklamalar ile paralel olarak öğretide, her iki organ arasında hiyerarşik bir ilişki bulunup bulunmadığı değerlendirmeleri bir yana, yönetim kurulunun genel kuruldan daha önemli bir konumda olduğu ve ortaklığa hâkim olan kurulun da yönetim kurulu olacağı ileri sürülmüştür.³⁴⁰ Bu görüşe göre; genel kurulun yılda yalnızca bir defa olağan olarak toplandığı gözetildiğinde şirketin günlük işleri, yönetim stratejisini ve işletme politikasını yönetim kurulundan daha iyi bir şekilde bilmesi ve dolayısıyla genel kurulun yönetim kurulunu yönlendirebilmesi mümkün olmadığından, tersi bir şekilde yönetim kurulundan gelecek olan bilgi akışı ile ortaklık adına verilecek olan kararlar bakımından genel kurul yönlendirilir pozisyonadadır.³⁴¹

Anonim şirketler, geniş bir sermaye tabanı oluşturmak, profesyonel bir yönetim yapısı ve kurumsal yönetim ilkeleri ile yönetilerek büyük ölçekli işletmeler için uygun

Enstitüsü Yayınevi, 1975.; Talha Barut, **Anonim Şirketlerde Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yolları**, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya 2008.; Güzin Üçışık/ Aydın Çelik, **Anonim Ortaklıklar Hukuku** Cilt I, Ankara: Adalet Yayınevi, Ağustos 2013, s. 281.; Ali Paslı, **Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi**, İstanbul: Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, 2005, s. 35, dpn.85.; Füsün Nomer, **Anonim Ortaklıkta Oydan Yoksun Paylar**, İstanbul: Beta Yayınevi, 1994.

³³⁶ Can, s. 12; Vigreux, s. 120.; Füsün Nomer, **Anonim Ortaklıkta Oydan Yoksun Paylar**, İstanbul: Beta Yayınevi, 1994, s. 8.

³³⁷ Barut, s. 25-26.

³³⁸ Can, s. 13.; Vigreux, s. 123.

³³⁹ Vigreux, s. 125.

³⁴⁰ Dural H. Ali, **Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi**, s. 19-20.; Poroy / Tekinalp / Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku** I, N. 517.

³⁴¹ Dural H. Ali, **Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi**, s. 20.

bir yapı sağlanmasını hedefleyerek öngörülmüştür. Böylelikle büyük ölçekli, ulusal veya uluslararası çapta faaliyet gösteren işletmeler tarafından anonim şirketler aracılığıyla faaliyette bulunulduğu görülmektedir.

Limited şirketlerin ise sınırlı ortak sayısı ile daha küçük ve orta ölçekli yapılanmalar, ortakların doğrudan yönetimde yer alması gibi özellikleri nedeniyle daha esnek bir yönetim anlayışına sahip işletmeler için uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Genel kurul, 8.3. numaralı başlık ile değerlendirdiğimiz üzere yönetim kurulunun üzerinde önemli nitelikte etki imkanlarına sahiptir. Bu yetkilerin ise pay sahipleri sayısı az ve halka kapalı, kimi zaman yönetim kurulu üyeleri ile genel kurulun aynı kişilerden oluştuğu şirketler bakımından; yönetim kuruluna uygulamada fiili bir üstünlük kurmak da önemli bir araç olabileceği ve her an için azil yetkisi bulunan üyeler nezdinde kanunda öngörülen işlevler ayrılığı ilkesinin esneyerek, genel kurulun eşitler arasında önde gelen bir konumda bulunabileceği görüşünderiz.

Kanun sistematığının ise; anonim şirketlerin yukarıda değinilen büyük ölçekli, geniş çapta faaliyet gösterecek olan işletmeler için kurgulandığı gözetilerek her iki organ arasındaki işlevler ayrılığı ve organlar arasındaki görev ve yetki dağılımına ilişkin maddeler de bu doğrultuda değerlendirilmelidir. Bu bağlamda genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi hususunda TTK'nin 365, 367, 374, 375, 408 madde hükümleri önem arz etmektedir.

Düzenlemeler uyarınca anonim şirketin yönetim kurulu tarafından yönetilerek temsil olunacağı (m. 365), esas sözleşmede bulunacak bir hüküm doğrultusunda üçüncü kişilere devredilebileceği (m. 367) belirlenmiştir. Yine kanun ile genel kurulun (m. 408) ve yönetim kurulunun (m. 375) devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yetkileri belirlenerek yetki sınırının çerçeveleri çizilmiştir. Sayılan bu yetkilerin yanında, yönetim kuruluna torba bir yetki tanınarak (m. 374) kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisine bırakılmış konular hariç kalan iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili kılınmıştır.

TTK m. 374 gerekçesi ile: *“bir anonim şirkette bütün yönetim yetkilerinin, bir üst kurul olması dolayısıyla genel kurula ait bulunduğu ve hatta ondan doğduğu, genel kurulun istediği görev ve yetkileri istediği anda yönetim kurulundan geri alabileceği*

yolundaki eskimiş anlayışa kapıları kapamıştır. Tasarı, organlar arasında işlevlerin ayrılığı ilkesini kabul etmiştir.” ifadelerine yer verilerek genel kurulun üst organ olduğu yönündeki anlayışın reddedildiği ve işlevler ayrılığının kabul edildiği belirlenmiştir. Dolayısıyla madde gerekçesinde yer verilen ifadeler uyarınca; kanun sistematığının işlevler ayrılığı gözetilmek suretiyle hazırlandığı anlaşılmaktadır.

Kanunda işlevler ayrılığı esas alınmakla birlikte; kanun ve esas sözleşme ile genel kurula bırakılan hususlar dışında işletme konusunu gerçekleştirmeye yetkili olan yönetim kurulunun; şirket işleyişi hakkında esas bilgi sahibi olan, gerektiği noktada genel kurulu yönlendiren, yönetim stratejisini belirleyen özellikleri düşünüldüğünde; anonim şirketlerin kurgulanma amacıyla da paralel nitelikte olan çok pay sahipli veya halka açık şirketler için, genel kurulun yönetim kurulu üzerindeki etki imkanlarının yukarıda bahsedilen tablo itibarıyla nispeten gücünün azaldığı, profesyonel bir yönetim yapısı ve kurumsal yönetim ilkeleri ile yönetilecek büyük ölçekli işletmeler olan anonim şirketler için ise yönetim kuruluna TTK 374 ile düzenlenen torba yetki ile işlevler ayrılığının yanında yönetim kurulunun ön plana çıkarıldığı bir sistem öngörüldüğü³⁴² kanaatindeyiz.

³⁴² Dural H. Ali, Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi, s. 19-20.

İKİNCİ BÖLÜM

GENEL KURUL VE YÖNETİM KURULUNUN YETKİLERİNİN DEVİRİ

Yönetim kurulunun devri mümkün yetkileri bakımından genel kurula yetki devrinin söz konusu olup olmayacağı bunun mümkün olduğunun değerlendirilmesi halinde sorumluluk hukukuna etkisinin nasıl olacağını değerlendirebilmek adına yukarıda tarihsel anlamda genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişkiyi incelemiş, her iki organ arasında işlevler ayrılığı bulunduğu belirlenerek kanun sistematığının yönetim kurulunu ön plana çıkaracak şekilde kurgulandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bu bölümde kurulun ortaklık yönetimine müdahale imkanları başlığı ile çalışma konumuz olan TTK'nin 374. madde gerekçesinde yer verilen öğreti sorunları İsviçre hukukundaki öğreti görüşleri çerçevesinde değerlendirilmeye çalışılacaktır.

5. Genel Kurulun Yönetim Kuruluna Yetki Devri

Genel kurulun, kanun ile kendisine tanınan devredilemez nitelikteki yetkileri esas sözleşme ile yönetim kuruluna devretmesi mümkün değildir. Dolayısıyla bu kapsamda TTK'nin 408. maddesinin ikinci fıkrası ile sayılan genel kurulun devredilemez yetkilerinin yönetim kuruluna delegasyonu mümkün olmayıp, bu neviden bir esas sözleşme hükmü veya genel kurul kararı kanuna aykırı olacaktır.³⁴³

Genel kurula tanınan kimi yetkiler için ise TTK veya SerPK ile genel kurulun; kendi görev alanına giren birtakım görev ve yetkileri, alacağı bir karar veya esas sözleşme ile yönetim kurulunu yetkilendirebileceği düzenlenmiştir.

Emsal olarak; TTK m. 460/1 uyarınca esas sözleşmede yapılacak bir düzenlemeyle yine esas sözleşmede belirtilen kayıtlı sermaye tavanına kadar sermayeyi artırma yetkisi yönetim kuruluna tanınabilmektedir. TTK m. 460/4 uyarınca

³⁴³ Tekinalp /Poroy/ Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku II, N 1354.

“*imtiyazlı veya itibari değerinin üzerinde pay çıkarılabilmesi ve pay sahiplerinin yeni pay alma hakkının sınırlandırabilmesi için*” yönetim kurulu yetkilendirilebilir veya TTK m. 505 uyarınca “*aksi kanunda öngörülmemişse, herhangi bir menkul kıymetin çıkarılmasını ve hükümleriyle şartlarını saptamak yetkisi*” yönetim kuruluna devredilebilir. Nihayet TTK m. 156 uyarınca kolaylaştırılmış birleşmede birleşme sözleşmesinin genel kurul onayına sunulmasından vazgeçilebilir.

Yönetim kurulunun da genel kurulun görev ve yetki alanına giren hususlarda müdahalede bulunması veya müdahale sonucunu doğuracak bir işlemde bulunması mümkün değildir.³⁴⁴ Nitekim TTK’nin 391. maddesinin 1. fıkrasının (d) bendinde “*diğer organların devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin*” kararların batıl olacağı düzenlenmiştir. Bu doğrultuda; esas sözleşmeye genel kurulun devredilemez yetkilerinin kullanılması için yönetim kurulunun talepte bulunması gerektiği yönünde hükümler, genel kurulun yetkilerinin sınırlandırılması anlamına geleceğinden kanuna aykırı olacaktır.

5.1. Genel Kurulun Ortaklık Yönetimine Müdahale İmkanları

Genel kurulun yönetim kurulu üzerindeki gerek yönetim kurulunun oluşumu gerekse sahip olduğu birtakım yetkiler bakımından yönetim kurulu üzerindeki etki imkanlarına yukarıda 4.6.2.1. başlıkta değinilmişti. Bununla birlikte kimi zaman genel kurula ait yetkilerin yönetim kurulu tarafından veyahut tam tersi şekilde yönetim kurulunun yetkilerinin genel kurul tarafından kullanılması söz konusu olabilmektedir. Her iki organa ait yetki alanında gerçekleşmekte olan bu değişiklikler; öğretilerde yetkilerin yer değiştirmesi³⁴⁵ “*kompetenzverschiebung*” olarak ifade edilmektedir.

Yönetim kuruluna ait yetkilerin genel kurul tarafından kullanılması; genel kurulun müdahalesiyle veya yönetim kurulunun kendi iradesiyle ortaya çıkmasına göre iki ayrı ana başlık altında incelenmektedir.

³⁴⁴ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N 11-08.; Arslanlı, C. II-III, s. 155.;

³⁴⁵ Yetki kayması şeklindeki kullanım için bkz.: Kaşak, s. 154 vd.; Mustafa Aksoyak, **Limited Ortaklıklarda Müdür Kararlarının Genel Kurul Onayına Sunulması**, Ankara: Yetkin Yayınları, Ekim 2023 s. 59 vd.

Yönetim kurulunun inisiyatifi ile gerçekleşen delegasyonlar; yetki delegasyonu ve karar delegasyonu olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Genel kurulun müdahalesiyle gerçekleşecek olan yetkiler ise; genel kurulun gerçekleştireceği bir esas sözleşme değişikliği ile yönetim kurulunun yetkisinin kendisi tarafından kullanılacağı belirlenmesi veya herhangi bir sözleşme hükmü olmaksızın yönetim kurulunun yetki alanına müdahalede bulunması olarak iki ayrı alt başlık ile belirlenmektedir.³⁴⁶

Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez yetkilerine ilişkin olarak gerek genel kurula gerek üçüncü kişilere bir delegasyonun mümkün olmadığı yukarıda 3.2.3.1. başlıklı bölüm ile incelenmiş olup; bu bölümde 6102 sayılı kanun bakımından aşağıda yer verilecek olan müdahale imkanlarının; yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetki alanı dışında kalan görev ve yetkileri bakımından ne şekilde mümkün olabileceği incelenecektir.

5.1.1. Yetki Devri

TTK'nin 367. maddesinin birinci fıkrası ile yönetim kurulunun; yönetimi kısmen veya tamamen bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü bir kişiye devretmesinin mümkün olduğu düzenlenmiştir. Buna göre; yönetim kurulu, yönetim yetkisini kısmen veya tamamen, bir veya birden çok kişiye, ayrı ayrı veya birlikte hareket etmek üzere devredebilir.³⁴⁷ Yönetim kurulu bu doğrultuda; mali işler, insan kaynakları, satış ve pazarlama, araştırma ve geliştirme gibi şirkete ilişkin faaliyetleri departman veya bölümlere ayırarak bu kısımlara ilişkin yönetim yetkisini tamamen veya kısmen devredebilmektedir.³⁴⁸ Yönetim yetkisinin devri halinde; yönetim kuruluna ait olan organsal işlev yöneticilere aktarılacaktır.³⁴⁹

Bu bölüm başlığı altında incelenen genel kurulun ortaklık yönetimine müdahale imkanları kapsamında incelenecek husus; yönetim kuruluna ait bir görevin, yine

³⁴⁶ Kammerer, s. 133; Isler, s. 26.

³⁴⁷ Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 410; Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, s. 536.; Demirel, s. 223.

³⁴⁸ Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 228 vd.; Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, s. 598.; Demirel, s. 223.

³⁴⁹ Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, s. 592 ve dn. 542.

yönetim kurulu tarafından genel kurula devredilmesi ‘*kompetenzdelegation*’³⁵⁰ hususudur. Delegasyon, esas sözleşmede kendisin yetki tanınmış olması halinde yönetim kurulu tarafından düzenlenecek bir iç yönerge ile yapılacaktır.

Yetki devrinin sınırının, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri olduğuna ilişkin olarak yukarıda 3.2.3.1. bölümde değinilmişti. Dolayısıyla kanunda belirlenmiş olan yönetim kurulunun, TTK’nin 375. maddesinde kalan devredilemez görev ve yetkilerinin; genel kurula devredilmesi mümkün değildir.³⁵¹

Nitekim 375. madde gerekçesinde de: ‘*Yönetim kurulu, Kanunun 375 inci maddesinde gösterilen bu yetkileri ne esas sözleşmeyle ne de bir kararla genel kurula veya kurulacak kurullara ve komitelere devredebilir. Yönetim kurulu, bu yetkilerden feragat da edemez.*’ ifadelerine yer verilerek yönetim kurulunun bu yetkileri genel kurula devredemeyeceği belirtilmiştir. Aynı yönde kanunun 408. maddesinin birinci fıkrasının gerekçesinde de: ‘*yönetim kurulu kendisine kanunla bırakılan, devredilemez yetkileri genel kurula nakledemez, onun onayına bağlayamaz.*’ ifadeleri ve yönetim kurulu kararlarının butlanını düzenleyen TTK’nin 391. maddesinde şirketin diğer organlarının devredilemez yetkilerine giren ve bu yetkilerin devrine ilişkin kararların batıl olacağı ifade edilmiştir. Dolayısıyla bu kapsamda yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez yetkilerine ilişkin olarak münferit bir veya birkaç yetki veya yetkilerinin tamamının devrinin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Devredilemez ve vazgeçilemez yetkiler alanından kanun ile kesin bir sınırlandırmaya yer verilmiş iken; devri mümkün yetkiler bakımından genel kurulun müdahalesinin mümkün olup olmadığı hususu tartışmalıdır. Konunun değerlendirilmesi açısından öncelikle İsviçre hukukundaki görüşlere değinilerek,

³⁵⁰ ‘*Kompetenzdelegation nach oben*’ ifadesi için bkz. Kammerer, s. 124 vd.; 133 vd.; yazar, ‘*nach oben*’ ifadesi ile genel kurulun yönetim kurulundan üst organ olduğundan bahisle yetkinin yukarı doğru, yani genel kurula devredildiğini kastetmektedir.; ‘*Kompetenzdelegation*’ ifadesi için bkz.: Isler, s. 26.

³⁵¹ İsviçre hukuku bakımından bkz. ve karşı. Cédric Chapuis, **OR Kommentar Schweizerisches Obligationenrecht, OFK - Orell Füssli Kommentar** (Navigator.ch), Hrsg: Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz, Roland Fankhauser, 3. Aufl., Zürich: Orell Füssli Verlag AG, Art. 716 OR N 5; Isler, 2010, s. 29 ve dn. 151’de adı geçen yazarlar; Botschaft, 1983, s. 842, 921; Bockli, § 13 N 281, N 454.; Eric Homburger, **Kommentar zum schweizerischen Zivilrecht (Zürcher Kommentar)**, Bd. V/5b, Der Verwaltungsrat, Art. 707-726 OR, 2. Auflage, 1997, Schulthess Juristische Medien AG, Art. 716a OR N 513, 524.; Meier-Schatz, 1995, s. 824; Fischer, 2007, s. 64.; Roth Pellanda, 2007, N 517; Bu tür yetki delegasyonunun yaygın bir şekilde caiz görülmediği tespiti için bkz. Fischer, 2007, s. 64.

ardından Türk hukukundaki öğreti görüşleri ve düzenlemeler kapsamında soruya cevap aranmaya çalışılacaktır.

5.1.1.1. Paralel Yetki Öğretisi

İsviçre hukukunda öğretilerde *Bertschinger*, İsvBK'nin 716. maddesinde düzenlenen ve yönetim kurulunun, devredilmediği sürece yönetimden sorumlu olduğuna ilişkin hüküm ve 716b maddesinin birinci fıkrası uyarınca; yönetim kurulunun yönetimi devredebileceği belirtilen kişiler arasında Murahhas Müdür, üyeler veya komisyonların yanında genel kurulun da bulunduğunu ileri sürmektedir.³⁵²

Yazar, genel kurulun yönetim kurulunun devri mümkün yetkileri üzerinde paralel bir yetkisi olduğunu ve genel kurulun; yönetim kurulunun rızasının alınması suretiyle kendisini yetkili hale getirebileceğini ileri sürer.³⁵³

Yazara göre, İsvBK'nin 716/1 maddesinde yer alan, yönetim kurulunun kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurula bırakılmayan tüm konularda karar alabileceği hükmü ve İsvBK'nin 698/1 maddesinde yer alan genel kurulun şirketin en üst organı olduğu yönündeki hükmün birlikte değerlendirilerek, yönetim yetkisinin yukarı doğru devredilebileceği sonucuna ulaşılmaktadır.³⁵⁴ Bu bağlamda genel kurulun, şirketin en üst organı olduğu yönündeki hükmü de, genel kurulun yönetim kuruluna ait devredilebilir yetkiler yönünden paralel yetkisi olduğu değerlendirmesiyle şekli bir düzenleme yerine bir yetki normu olarak kendini gösterebilecektir.³⁵⁵

Öğretilerde paralel yetki öğretisi genellikle kabul görmemekle birlikte; yönetim kurulunun devri mümkün yetkileri bakımından dahi genel kurula yetki devri yapılamayacağı ağırlıklı olarak kabul edilmektedir.³⁵⁶ Bu görüşe göre İsvBK'nin

³⁵² Urs Bertschinger, "Zuständigkeit der Generalversammlung der Aktiengesellschaft - ein unterschätzter Aspekt der Corporate Governance", Hrsg: Herbert Burkert/Rainer J. Schweizer/Urs Gasser, Festschrift Jean Nicolas Druey, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich 2002, s. 316.

³⁵³ Bertschinger, 2002, s. 309.

³⁵⁴ Bertschinger, 2002, s. 316.

³⁵⁵ Bertschinger, 2002, s. 316 ve dn. 30.

³⁵⁶ Peter Bockli, **Schweizer Aktienrecht mit Fusionsgesetz, Börsengesellschaftsrecht, Konzernrecht, Corporate Governance, Recht der Revisionsstelle und der Abschlussprüfung in neuer Fassung – unter Berücksichtigung der angelaufenen Revision des Aktien- und Rechnungslegungsrechts**, Schulthess Juristische Medien AG, 4. Auflage, 2009, § 13 N. 441.; Isler, 2010, s. 32; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel: § 30 N. 71.; Giulio Donati, **Der Statutarische**

716/1b hükmünde öngörülen yetki devri, esas sözleşmede hüküm bulunması halinde yönetim kurulu üyelerine veya üçüncü kişilere yönetimin tamamı veya bir kısmının devrine ilişkin olup, genel kurulun bu yetkileri devralması mümkün değildir. Paralel yetki öğretisi öğretide; anonim ortaklıklar sorumluluk hukuku hükümleri ile bağdaşmayacağı nedeniyle eleştirilmiştir. Zira tek borç ilkesi uyarınca sermaye taahhüdü dışında bir sorumluluğu bulunmayan pay sahiplerinin, yönetim yetkisinin genel kurula devredilmesi halinde ne şekilde sorumlu tutulacakları belirsizlik yaratmaktadır.³⁵⁷

Sorumluluk hukuku bakımından yaptığı değerlendirmede yazar; yönetime ilişkin kararların pay sahipleri tarafından bizzat alınması halinde; yetki ile sorumluluğun paralelliği ilkesi gereği pay sahiplerinin de sorumlu olacağını³⁵⁸ belirtir. Bu durumda şirketin zararına sebep olan işleme pay sahiplerinin olumlu oy vermiş olması halinde pay sahipleri fiili organ sıfatıyla sorumluluk hükümlerine tabi tutulmalı, karara olumlu oy vermeyen pay sahipleri ve alacaklıların ise dava haklarının saklı kalacağı kabul edilmelidir.³⁵⁹

5.1.2. Karar Alma Yetkisinin Devri

Karar alma yetkisinin devri ‘*Beschlussdelegation*’³⁶⁰, yönetim kurulunun kendi görev alanına giren bir hususta karar alma yetkisini genel kurula delege etmesini ifade etmektedir.³⁶¹ Karar alma yetkisinin devri, bir üst başlıkta değinilen yetki devri ile aynı şekilde yönetim kurulunun iradesi ile gerçekleşmekte olup³⁶², her iki başlık arasındaki fark kendisini; yetki devrinde yönetim kuruluna ait görev alanının tamamı devre konu edinilirken; karar alma yetkisinin devrinde ise görev alanının tamamı yerine yalnızca somut bir konu hakkında karar alma yetkisi genel kurula devredilmek olarak gerçekleştirilmesi ile gösterir.³⁶³

Genehmigungsvorbehalt zugunsten der Gesellschafterversammlung im GmbH-Recht, Diss., Zürich 2014, s. 79; Meier-Schatz: s. 825 vd.

³⁵⁷ Isler, 2010 s. 32.

³⁵⁸ Bertschinger, 2002, s. 314.

³⁵⁹ Bertschinger, 2002, s. 314.

³⁶⁰ Kammerer, s. 129; Isler, s. 26.; Kaşak, s. 158 vd. ‘*Karar delegasyonu*’ olarak çevrilmiştir.

³⁶¹ Kammerer, s. 129-130; Isler, s. 26.

³⁶² Kammerer, s. 129-130, 134; Isler, s. 26.

³⁶³ Kammerer, s. 130; Isler, s. 26.

Karar alma yetkisinin devredilmesi halinde; yönetim kurulu, şirket esas sözleşmesine dayalı olarak veya esas sözleşmede konuya ilişkin herhangi bir hüküm yer almaksızın kendi görev alanında kalan somut bir olay hakkında karar alma yetkisini genel kurula bırakmaktadır.³⁶⁴

Karar alma yetkisinin devri ile aşağıda incelenecek olan danışmasal oylama³⁶⁵ kavramı; danışmasal oylamanın sonucunun yönetim kurulu tarafından bağlayıcı olmaması ve genel kurulun konu hakkında yalnızca görüşünün öğrenilmesi yönüyle ayrılır. Karar alma yetkisinin genel kurula devredilmiş olması halinde yönetim kurulu, genel kurul tarafından alınacak olan kararlarla bağlı olacaktır.

Karar alma yetkisinin devrinde, 1936 tarihli İsvBK'nin yürürlükte olduğu dönemde şirketlerin esas sözleşmelerinde yer alan “*genel kurulun, yönetim kurulu tarafından kendisine sunulan konularda karar almaya yetkili olduğuna*” yönelik hükümler, İsviçre hukukunda örnek gösterilmektedir.³⁶⁶

İsviçre hukuku öğretisinde kimi yazarlar; yönetim kurulunun devri mümkün yetki alanına giren somut bir konunun karar almak üzere genel kurula sunulabileceği kanaatindedir.³⁶⁷ Bu görüşü savunan yazarlara göre; karar alma yetkisinin devredilmesi halinde yönetim kurulunun veya genel kurulun iradesini kullanma yetkisine müdahale edilmemiş olacaktır. Zira yönetim kurulu, karar alma yetkisini kendi iradesiyle genel kurula bırakmakta; genel kurulun da kararın sonuçlarına ilişkin yönetim kurulu üzerindeki imkanlarını kullanabilmek adına somut durum hakkında karar alma yetkisini kullanmayı tercih etmeme imkânı bulunmaktadır.³⁶⁸

Öte yandan yönetim kurulunun; genel kurul tarafından daha sonradan gerçekleşecek bir ibra kararı yerine; belirli birtakım işlemler için karar alma yetkisinin

³⁶⁴ ZK-Homburger, 1997, Art. 716a OR N 524; Kammerer, s. 129; Fischer, s. 66.

³⁶⁵ Danışmasal oylama hususu aşağıda 7. bölümde incelenecektir.

³⁶⁶ Kammerer, s. 129; Fischer, 2007, s. 64.; Kaşak, s. 158-159.; Aksoyak, s. 67-68.

³⁶⁷ Chapuis, Art. 716 OR N 6.; Peter V. Kunz, **Rechtsnatur und Einredenordnung der aktienrechtlichen Verantwortlichkeitsklage, Darstellung der Rechtslage unter bisherigem und revidiertem Aktienrecht**, Stämpfli&Cie AG, Bern 1993, s. 161.; Peter V. Kunz, **Der Minderheitenschutz im schweizerischen Aktienrecht, Eine gesellschaftsrechtliche Studie zum aktuellen Rechtszustand verbunden mit Rückblick und Vorausschau sowie mit rechtsvergleichenden Hinweisen**, Stämpfli Verlag AG, Bern 2001, § 12 N 129-130; Müller/Lipp/Plüss, 2014, s. 424.

³⁶⁸ Chapuis, Art. 716 OR N 6.; Kunz, 2001, § 12 N 129.; Watter/Roth Pellanda, 2016, Art. 716 N 6.

doğrudan genel kurula devredilmesi; ‘‘vorgezogener Einzelfall-Decharge’’ olarak adlandırılan ve işleme özgü ön ibra³⁶⁹ ile sorumluluktan kurtulma yönünde etki doğurabilecek bir kurum olabilecektir.³⁷⁰

Münferit bir konu³⁷¹ hakkında karar alma yetkisinin yönetim kurulu tarafından genel kurula devredilmesi halinde; yönetim kurulu, genel kurul tarafından alınan bu karar uygulamakla yükümlüdür.³⁷² Bahse konu karar hakkında şirketin bir zararı doğması halinde; genel kurulun ilgili konu hakkında yeterince bilgilendirilmiş ve yönetim kurulunun da genel kurul kararı yönünde hareket etmiş olması halinde; genel kurul kararı ile konu hakkında olumlu yönde oy kullanan pay sahiplerinin dava hakkı ortadan kalkacaktır.³⁷³

Genel kurula karar alma yetkisinin devrinin ne şekilde yapılacağına ilişkin olarak ise yazarlar bu konuda esas sözleşmede bir hüküm bulunmasının gerekmediği³⁷⁴ ancak bu yöndeki esas sözleşme hükümlerinin geçerli olacağı kanaatindedir.³⁷⁵

5.1.3. Yetki Celbi

Yetki celbi, esas sözleşmeyi değiştirme yetkisi kendisine ait olan ve kanunda ve esas sözleşmede öngörülen hallerde karar almaya yetkili olan genel kurulun, gerçekleştireceği bir esas sözleşme değişikliği ile yönetim kuruluna ait olan yetkileri üzerine alması hali olarak tanımlanmaktadır.³⁷⁶

Yukarıda değinilmiş olan yetki devri ve karar alma yetkisinin devri başlıklarından farklı olarak yetki celbinde; genel kurulun kendisine ait olan esas sözleşmeyi değiştirme yetkisini kullanması söz konusudur.³⁷⁷ Genel kurulun yönetim

³⁶⁹ Kaşak, s. 207.

³⁷⁰ Kunz, 2001, § 12 N 129; Kunz, 1993, s. 161; Müller/Lipp/Plüss, 2014, s. 423 vd.; İsvBK m. 758 (TTK m. 558/2) kıyasen uygulanarak yönetim kurulunun ilgili konu bakımından sorumluluğunu kaldıracağı yönünde bkz. Chapuis, 2016, Art. 716 OR N 7.

³⁷¹ Karar alma yetkisinin devrinin yalnızca somut olaya göre değerlendirilebileceği, yönetim kurulunun çekirdek görev alanına müdahale edilemeyeceği yönünde; Kunz, 2001, § 12 N 129; Kunz, 1993, s. 161.; Aynı yönde bkz.: Homburger, 1997, Art 716a OR, N 516); Tekinalp, 2015, N 13-06).

³⁷² Kunz, 2001, § 12 N 130.

³⁷³ Kunz, 1993, s. 161.; Chapuis, 2016, Art. 716 OR N 7.; Watter/Roth Pellanda, 2016, Art. 716 N 6.

³⁷⁴ Chapuis, 2016, Art. 716 OR N 6; Kunz, 1993, s. 161; Kunz, 2001, § 12 N 129; Watter/Roth Pellanda, 2016, Art. 716 N 6.; Müller/Lipp/Plüss, 2014, s. 423-424.

³⁷⁵ Chapuis, 2016, Art. 716 OR N 6.; Müller/Lipp/Plüss, 2014, s. 423-424.

³⁷⁶ Kammerer, s. 131-132; Isler, s. 27; Fischer, s. 72.; Limited şirketler için bkz.: Donati: s. 75.

³⁷⁷ Kammerer, s. 132, 134; Isler, s. 27.

kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yetkileri için bir esas sözleşme değişikliği ile bu yetkileri uhdesine alması mümkün olamayacaktır. Ancak öğretilde bazı yazarlara göre; genel kurulun gerçekleştireceği bir esas sözleşme değişikliği ile yönetim kurulunun devredilebilir yetkileri bakımından yetki celbinde bulunması mümkündür.³⁷⁸

Diğer görüşe göre ise genel kurulun; yönetim alanına giren bir konuda esas sözleşmeye konulacak bir hüküm ile kendisini yetkili hale getirmesi mümkün olamayacaktır.³⁷⁹ Bu görüşü savunan Böckli; yönetim kurulunun devredilemez ve yoksun bırakılamaz yetkilerine ilişkin İsvBK'nin 716a/1 maddesi ve; yönetim yetkisinin devredilmediği halde yönetim kuruluna ait olacağına dair İsvBK'nin 716/2 hükümlerini gözeterek; İsvBK 716/2'nin emredici nitelikte olduğunu ve esas sözleşme ile genel kurulun; yönetim kurulunun devredilebilir yetkilerini üzerine alması halinde anonim şirketin temel yapısına aykırılık oluşturacağını ileri sürmektedir.³⁸⁰

5.1.4. Yetki Gaspı

İsviçre hukukunda “*Kompetenzusurpation*” olarak isimlendirilen; yetki gaspı³⁸¹, genel kurulun kendisini karar almaya yetkili kılan bir esas sözleşme hükmü olmaksızın yönetim kurulunun görev ve yetki alanı içerisinde kalan bir hususta karar almasıdır.³⁸² Genel kurul, yetki gaspı niteliğinde karar alması halinde yönetim kuruluna ait bir görev veya yetkiyi esas sözleşme ile üstlenmemekte, yalnızca somut bir olay hakkında karar almak suretiyle yönetim kuruluna ait yetkiyi kullanmaktadır.³⁸³

³⁷⁸ Chapuis, 2016, Art. 716 OR N 3-4.; Homburger, 1997, Art 716a OR, N 516); Tekinalp, 2015, N 13-06).

³⁷⁹ Forstmoser, 2011, § 9 N 80; Böckli, N § 12 N 33 vd.; § 13 N 290 vd. 441.; Türk hukukunda, emredici hükümler ilkesi olan TTK m. 340 ve kanunun işlevler ayrılığını benimsemesi gözetilerek yönetimle ilgili bir konuda genel kurulun yetkili kılınamayacağına dair; Kırca / Şehirali Çelik/Manavgat, C. I, 2013, s. 648-649.; Şirketin yönetimine dair görevlerin şirket esas sözleşmesiyle genel kurula bırakılamayacağı yönünde bkz.: Bahtiyar/Hamamcıoğlu, 2014, s. 1 vd.

³⁸⁰ Böckli, § 13 N 292.

³⁸¹ “*Ad hoc müdahale*” şeklindeki kullanım için bkz. Kaşak, s. 163 vd.

³⁸² Kammerer, s. 132 vd.; Daniel Jenny, Abwehrmöglichkeiten von Verwaltungsratsmitgliedern in Verantwortlichkeitsprozessen. Ein dogmatischer Beitrag zur Einwendungen- und Einredenordnung unter Würdigung der «Raschein-Praxis», SSHW Band/Nr. 312, Dike Verlag AG, Zürich/St.Gallen 2012, s. 202. (naklen: KAŞAK Esra, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Aralık 2019.); Isler, s. 27.

³⁸³ Kammerer, s. 132.

Yetki gaspının, TTK'nin 410. maddesi kapsamında pay sahiplerinin gündeme madde eklemesi suretiyle ilgili meselenin genel kurulda karara bağlanması, çağrısız genel kurul toplantılarında tüm pay sahiplerinin bir arada bulunması ile tüm pay sahiplerinin olumlu oy kullanması hallerinde (TTK m.416) söz konusu olabileceği belirtilmektedir.³⁸⁴

5.2. Yönetim Kurulunu Tek Yetkili Kabul Eden Görüş

İsviçre öğretisindeki diğer görüşe göre; yönetim kurulunun devredilebilir yetkileri açısından da genel kurula yetki devri mümkün değildir.³⁸⁵ Bu görüşü savunan yazarlar; yönetim kurulunun vazgeçilemez ve yoksun bırakılamaz (*“unübertragbare und unentziehbare”*) nitelikteki görev ve yetkilerine ilişkin İsvBK'nin 716a/1 hükmünde yer alan şirketin üst düzey yönetimi dışında kalan hususlardaki yönetimin de genel kurula devrinin mümkün olmadığını, işlevler ayrılığının uygulanması ile de bu sonuca varılacağını savunmaktadır.³⁸⁶

Yönetim kurulunu tek yetkili kabul eden görüşü savunan yazarların, görüşe ilişkin gerekçeleri çalışmamızın konusuna esas oluşturması sebebiyle aşağıda açıklanmıştır. Yazarların İsvBK uyarınca görüşlerinin TTK'de yer alan hükümler çerçevesinde değerlendirilmesi ise aşağıda 6. bölümde gerçekleştirilecektir.

TTK'deki karşılığı m. 367 olan İsvBK'nin 716b hükmü ile; yönetim kurulu tarafından gerçekleştirilecek olan devre ilişkin esaslar düzenlenmiştir. Maddede; esas sözleşmede aksi öngörülmediği müddetçe yönetim kurulunun yönetimin tamamını veya bir kısmını yönetim kurulu üyelerine veya üçüncü kişilere devredebileceği öngörülmüştür. Yine TTK'nin 553. maddesinin ikinci fıkrasının karşılığı olarak İsvBK'nin 754/2 hükmü ile herhangi bir görev veya yetkiyi devreden organın; yetkiyi devralan kişileri seçerken, direktif verirken ve denetlerken gerekli özeni gösterdiğini

³⁸⁴ Isler, s. 27; Kaşak, s. 162-163.

³⁸⁵ Isler, 2010, s. 32.; Roth Pellanda, 2007, N 517 vd.; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, 1996, § 30 N 71; Forstmoser, 2011, § 9 N 51 vd.; N 80 ve dn. 125, N 84; Meier-Schatz, 1995, s. 825 vd.; Böckli, § 13 N 292, 441 vd.; Fischer, 2007, s. 66-67; Türk hukuku yönünden, TTK m. 408/1 hükmü gözetilerek yönetim kurulunun devredilemez yetki alanı dışında kalan konularda genel kurul kararına başvuramayacağına dair bkz.: Bahtiyar/Hamamcıoğlu, 2014, s. 8 vd.

³⁸⁶ Böckli, § 13 N 441.

kanıtlayamadığı müddetçe devreden tarafın, devralan kişilerin verdiği zarardan sorumlu olacağı düzenlenmiştir.

Yönetim kurulundan genel kurula İsvBK'nin 716b hükmü doğrultusunda yetki devri gerçekleştirilemeyeceğini savunan yazarların ilk gerekçesi, genel kurula yapılacak olan yetki devrinde madde hükmünde öngörülen şartların yerine getirilmeyeceği,³⁸⁷ yetki devrine ilişkin yönetim kurulu üyelerinin sahip olduğu seçimde özen yükümlülüğünü yerine getirmelerinin güç olacağı yönündedir.³⁸⁸

Yönetim kurulunun, yönetimin devrinde seçimde özen yükümlülüğü doğrultusunda; devralan kişilerin yeterli bilgi, tecrübeye sahip olduklarının, görev için uygun olup olmadıklarının tespiti gerekmektedir. Ancak genel kurula bu madde kapsamında yapılacak olan devir işleminde; yönetim kurulunun pay sahiplerini bu açılardan değerlendirerek bir seçim yapmanın güç olacağı, dolayısıyla yönetim devrini her bir pay sahibinin bu özelliklerini bilmeden gerçekleştirmesinin söz konusu olabileceği³⁸⁹, hamiline yazılı senetlerin söz konusu olması halinde pay sahiplerinin kimliğinin dahi önceden bilinemeyecek olmasıyla birlikte pay sahiplerinde değişiklik olması ihtimalinin de bu neviden bir devrin mümkün olmaması gerektiği yönünde ileri sürülmüştür.

Sorumluluk yönünden yapılmış olan başka bir değerlendirme ise; İsvBK m. 754/2 (karş. TTK m. 553/2) uyarınca kanuna uygun olarak yapılmış olan bir yetkilendirme neticesinde yetkiyi devreden yönetim kurulunun sorumluluğunun, bilgilendirmede özen ve gözetim ve denetimde özen yükümlülüğü bakımından devam etmesi³⁹⁰ yönündedir. Bu yönüyle yönetim kurulunun öngörülen bilgilendirme ve gözetim yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için genel kurula gerektiğinde talimat verebilmesi ve denetime tabi tutması gerekecektir. Ancak yazarlara göre fiili olarak yönetim kurulunun genel kurul üzerine böyle bir imkânı bulunmamaktadır.³⁹¹ Hal böyleyken genel kurul üzerinde gözetim ve denetim gerçekleştirme imkânı

³⁸⁷ Isler, 2010, s. 32; Meier-Schatz, 1995, s. 826; Nikitine, 2007, s. 24; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, 1996, § 30 N 71; Fischer, 2007, s. 66-67.

³⁸⁸ Isler, 2010, s. 32 vd.

³⁸⁹ Isler, 2010, s. 33.

³⁹⁰ Böckli § 13 N 441; Roth Pellanda, 2007, N 517, dn. 1636; Fischer, 2007, s. 67; Meier-Schatz, 1995, s. 826.

³⁹¹ Roth Pellanda, 2007, N 517; Isler, 2010, s. 32; Fischer, 2007, s. 67.

olmamasına karşılık, İsvBK m. 754/2 uyarınca pay sahiplerinin kusurlu davranışlarıyla sorumlu tutulmaları uygun düşmeyecektir.³⁹²

Öte yandan genel kurula devrin mümkün olmadığına ilişkin bir başka gerekçe ise; İsvBK'nin 754. madde hükmünde; yönetim kurulu üyeleri ile şirketin idaresinde görevli herkesin kasıt veya ihmaliyle şirkete, pay sahiplerine ve alacaklılara karşı sorumlu olduğu düzenlenmiş ise de genel kurul bu madde hükmü uyarınca sorumlu tutulmamış olmasıdır.³⁹³ Zira madde hükmüne göre; yönetim yetkisinin devri halinde yetkiyi devralan kimseler de sorumluluk üstlenmektedir.³⁹⁴ Dolayısıyla genel kurula devir yapabileceğinin kabul edilmesi halinde pay sahiplerinin de İsvBK'nin 754. maddesindeki sorumluluğa tabi tutulması gerekecektir.³⁹⁵ Halbuki pay sahiplerinin yönetim kurulu talimatlarına uygun hareket etme veya şirkete karşı özen ve bağlılık yükümlülükleri bulunmamakla³⁹⁶ birlikte, yalnızca taahhüt ettikleri sermayeyi ödemekle sorumludurlar.³⁹⁷ Dolayısıyla İsvBK'nin 754. maddesinde öngörülen sorumluluk düzenlemesinin pay sahipleri için geçerli olmadığı kabul edildiğinden; kanunda öngörülen sorumluluk düzeninin değiştirileceği ileri sürülmektedir.³⁹⁸

Genel kurula yetki devri yapılamayacağına ilişkin bir yazarlarca ileri sürülen bir diğer gerekçe ise genel kurulun şirketin yönetimi hakkında karar almak için yeterli bilgi ve yönetim deneyimine sahip olmamasıdır. Öte yandan genel kurul yapısı gereğince ağır işleyen bir organ olup, yönetim kararlarını alabilecek dinamiğe de sahip değildir. Zira genel kurulun işleyişi gereği öncelikle toplantıya davet edilmesi, toplantı gününe dek ilan sonrasında geçmesi gereken bir süre, kurul kararları hakkında açılma imkânı bulunan iptal davası gibi prosedürlerin genel kurulun yapısını yavaşlattığı ileri sürülmektedir.³⁹⁹ Yönetim kurulu ise şirket işleyişi hakkında daha çok bilgiye sahip olması ve yönetim deneyimi nedeniyle yönetim kararları açısından daha elverişli bir organ olacaktır.⁴⁰⁰

³⁹² Roth Pellanda, 2007, N 517.

³⁹³ Jenny, 2012, s. 205.

³⁹⁴ Isler, 2010, s. 32.

³⁹⁵ Jenny, 2012, s. 205 vd.

³⁹⁶ Roth Pellanda, 2007, N 517; Frauenfelder, 2001, s. 10.

³⁹⁷ Isler, 2010, s. 32; Böckli, § 13 N 447; Roth Pellanda, 2007, N 517; ayrıca bkz. Meier-Schatz, 1995, s. 826; Fischer, 2007, s. 76.

³⁹⁸ Forstmoser, 2011, § 9 N 80.

³⁹⁹ Isler, 2010, s. 33; Roth Pellanda, 2007, N 518; Böckli, § 13 N 446.

⁴⁰⁰ Roth Pellanda, 2007, N 518.

Yazarlar tarafından ileri sürülen bir diğer gerekçe ise; İsvBK'nin 716b hükmünde yer alan, yönetim kurulunun yönetimi; yönetim kurulu üyelerine veya üçüncü kişilere devredilebileceği, bu üçüncü kişi kavramı ile ise yönetim kurulunda olmayan üyeler kastedildiği⁴⁰¹ genel kurulun bu kapsama sokulmasının mümkün olmayacağıdır.⁴⁰²

Son olarak; şirketin üst düzey yönetimi yönetim kuruluna ait devredilemez bir yetki olarak düzenlenmişken; daha alt düzeyde yönetim yetkilerinin genel kurula devredilebileceğinin kabulünün şirket organizasyonu bakımından uygun düşmeyeceği ileri sürülmektedir.⁴⁰³

6. Yönetim Yetkilerinin Genel Kurula Devri

Çalışmamızın buraya kadarki kısmında; tüzel kişilik organları hakkında genel açıklamalara yer verdikten sonra anonim şirket zorunlu organları olan genel kurul ve yönetim kurulunun kısaca çalışma esasları, aralarındaki ilişkinin niteliğine değinerek her iki organ arasında işlevler ayrılığı ilkesinin uygulandığı fakat yönetim kurulunun ön plana çıkarıldığı bir sistem öngörüldüğü neticesine ulaşmıştık.

Anonim ortaklıklarda her iki organa tanınmış olan yetki düzeninde meydana gelebilecek olan değişiklikler; genel kurulun yönetim kurulunu yetkilendirebileceği birtakım iş ve işlemler ve yönetim kurulunun yetki ve görev alanına genel kurulun müdahale edebileceği bazı ihtimallere değinmiştik. Bu başlık altında söz konusu hallerden; yönetim kuruluna kanun ile tanınan ve esas sözleşme ile verilecek olan delegasyon imkanının; genel kurula mümkün olup olmayacağı meselesi irdelenecektir.

TTK çerçevesinde genel kurulun devredilemez ve yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri temel olarak kanunun 375. ve 408. maddeleri ile düzenlenmiş; şirketin yönetim ve temsilinin 365. madde ile yönetim kuruluna ait

⁴⁰¹ Isler, 2010, s. 32; Böckli, § 13 N 519.

⁴⁰² Isler, 2010, s. 32; Kanunda genel kuruldan hiçbir yerde üçüncü kişi olarak bahsedilmediği, bu nedenle genel kurulun üçüncü kişi olarak değerlendirilemeyeceği yönünde bkz.: Isler, 2010, s. 32; Roth Pellanda, 2007, N 517.

⁴⁰³ Böckli, § 13 N 444; Fischer, 2007, s. 76.

olduğu belirlenmiş, 367. madde ile ise yönetimin; esas sözleşmede hüküm bulunması halinde yönetim kurulu tarafından devredilebileceği düzenlenmiştir.

Nihayet TTK'nin 374. maddesinde, yönetim kurulunun, kanun ve esas sözleşme ile genel kurulun yetkisine bırakılan alanlar dışında şirketin işletme konusunu gerçekleştirmek üzere gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili organ olduğu düzenlenmiştir.

Maddenin gerekçesinde ise, yönetim kurulunun işlevi olan yönetim hakkının sınırının çizildiği, şirketin işletme konusunun elde edilebilmesi için yapılması gerekli tüm iş ve işlemlerin yönetim kurulunun veya delege edilmiş olması halinde yönetimin yetkisinde olacağı belirtilmiştir. Gerekçede üç sorunun öğreti ve mahkeme kararlarına bırakıldığı ifade edilmiş olup bunlar: *‘yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkilerinin düzenlendiği kanunun 375. maddesinde yer verilmeyen ve genel kurulun niteliğiyle bağdaşmayan ve yine yönetim kavramı kapsamında olan konuların esas sözleşme ile genel kurula bırakılıp bırakılamayacağı, yönetim kurulu kararları ve yönetime ilişkin kararların genel kurulun onayına bağlanıp bağlanamayacağı ve yönetim kurulunun sorumluluktan kurtulmak amacıyla kararlarını genel kurulun onayına sunup sunamayacağı’* hususlarıdır.⁴⁰⁴

Nitekim çalışmamızın konusunu da gerekçe ile öğreti ve mahkeme kararlarına bırakıldığı belirtilen bu sorular oluşturmakta olup; bu madde başlığında çalışmamızın birinci ve ikinci bölümünde incelediğimiz hususlar çerçevesinde ilgili soruların değerlendirilmesine çalışılacaktır.

⁴⁰⁴ Bkz. TTK m. 374/1 gerekçesi: *‘Bu madde, yönetim kurulunun işlevinin, yani yönetim hakkının sınırını çizmektedir. Şirketin işletme konusunun elde edilebilmesi için yapılması gerekli bütün iş ve işlemler yönetim kurulunun veya -devir halinde - yönetimin yetkisindedir. Ancak, bunlardan kanunla veya esas sözleşme ile genel kurula bırakılanlar hariç tutulmuştur. Yönetim hakkının kapsamına giren bir iş ve/veya işlemin, esas sözleşme ile genel kurulca kullanılabilmesi için de bunun 375 inci maddede gösterilmiş devredilemez görev ve yetkiler içine girmemesi gerekir. Böylece, bu hüküm, bir anonim şirkette bütün yönetim yetkilerinin, bir üst kurul olması dolayısıyla genel kurula ait bulunduğu ve hatta ondan doğduğu, genel kurulun istediği görev ve yetkileri istediği anda yönetim kurulundan geri alabileceği yolundaki eskimiş anlayışa kapıları kapamıştır. Tasarı, organlar arasında işlevlerin ayrılığı ilkesini kabul etmiştir. Hüküm hukukun sürekli gelişimini sağlamak amacıyla üç sorunu öğreti ile mahkeme kararlarına bırakmıştır. Bunlardan birincisi, 375 inci maddede zikredilmemiş olmakla birlikte, genel kurulun niteliğiyle hiç bağdaşmayan, aksine yönetim kavramının kapsamında bulunduğundan şüphe edilmeyen konuların, meselâ, olağan konulara ilişkin sözleşmelerin bağitlanmasının esas sözleşme ile genel kurula bırakıp bırakılamayacağıdır. İkincisi, yönetim kurulunun ve devredilmişse yönetimin kararlarının genel kurulun onayına bağlanıp bağlanamayacağı, üçüncüsü ise, yönetim kurulunun sorumluluktan kaçınmak amacıyla kararlarını genel kurulun onayına sunup sunamayacağıdır.’*

Yukarıda İsviçre hukukundaki öğreti görüşlerine yer verilmişti. Bizler de TTK 374 gerekçesinde öğreti ve mahkeme kararlarına bırakıldığı belirtilen sorunlara dair öğretide yer alan görüşlere de yer vererek ilgili soruların cevaplandırmasına çalışacağız.

Konunun değerlendirilmesinde; organlar arasındaki ilişkinin niteliği, her iki organa kanunda tanınan görev ve yetkiler ve kanunda öngörülen sorumluluk rejimi hükümlerinin ele alındığı görülmüş olup, bu kapsamda birinci bölüm ile kanun gerekçesinde de ifade edildiği üzere organlar arasında işlevler ayrılığı bulunduğu ve fakat yönetim kurulunun ön plana çıkarıldığı bir sistem öngörüldüğü sonucuna ulaşılmış ve genel kurul ve yönetim kuruluna kanunda tanınan görev ve yetkilere, genel kurulun yönetim kurulu üzerindeki etki imkanlarını da inceleyerek yer vermiştik.

Şirketin yönetim yetkisi; TTK 365 uyarınca yönetim kuruluna aittir. Yönetim kurulu, TTK'nin 375. maddesinde sayılan devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri dışında kalan yönetim yetkilerini; TTK 367 uyarınca bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devretmeye yetkili kılınabilecektir. Organlar arası işlevler ayrılığı ilkesi ile de paralel olarak, kanunda hem yönetim kurulunun hem de genel kurulun devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki görev ve yetkilerine yer verilmiş, genel kurulun yalnızca kanunda ve esas sözleşmede kendi yetkisine bırakılmış konularda karar alacağı hükme bağlanmış, yönetim kurulu ise TTK 374 madde hükmü ile *“kanun ve esas sözleşme uyarınca genel kurulun yetkisinde bırakılmış bulunanlar dışında, şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya”* yetkili kılınmıştır. Anonim şirketlerde genel kurulun ve yönetim kurulunun görev ve yetkilerine ilişkin bu düzenlemeler şirketteki görev dağılımının esasını oluşturmaktadır.

Yönetim kurulunun, yönetim yetkisini TTK'nin 367. maddesi uyarınca delege edilebileceğine ve yönetim yetkisinin sınırının, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri olduğu hususuna yukarıda değinmiştik. Bu doğrultuda yönetim yetkisinin genel kurula devrinin mümkün olduğu ilk bakışta düşünülebilir. Bu neviden bir yetki devrinin ve TTK'nin 374. madde gerekçesinde yer verilen sorunlara ilişkin değerlendirme; anılan sorunların cevabının mümkün olduğunun değerlendirilmesi

halinde organlar arası işlev ayrılığının zedelenip zedelenmeyeceği ve kanunda öngörülen sorumluluk rejiminin ne şekilde etkileneceği sorularının cevaplandırılmasıyla yapılacaktır.

Öğretide, genel kurula bu neviden bir delegasyon yapılamayacağına dair ilk gerekçe; genel kurulun yönetim işleri için uygun bir yapıya sahip olmadığı⁴⁰⁵ görüşüdür.

Buna göre genel kurul toplantılarının yapılması prosedürü; toplantı tutanaklarının hazırlanması, pay sahiplerinin toplantıya çağırılması, toplantı hazırlıkları gibi süreçler yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri arasında yer almakta olup, genel kurul toplantılarının bu şekilde prosedürel unsurlar içermesi, kurulun ağır işleyen bir yapıda olduğunu göstermektedir. Ancak yönetim kurulunun yönetim yetkisinin devri ise, TTK 375 dışında kalan ve yönetim kurulunun, nispeten daha gündelik işlere ilişkin yönetim yetkisini konu edinmektedir. Dolayısıyla gündelik ve hızlı karar alma gerekliliği olan işlemler için, ağır işleyen genel kurul toplantılarına başvurmak işlevsel olmayabilir.⁴⁰⁶

Yönetim yetkisinin devri imkânı; yönetim kurulunun şirket yönetiminde etkin ve hızlı bir şekilde karar alma süreçlerini destekleyerek, yönetim kurulunun şirketin büyük resmini ilgilendirecek olan operasyonel detaylara odaklanmasını ve müdahalesini kolaylaştırmak gibi amaçlarla tanınmıştır. Yönetim yetkisinin devredilmesi ile yönetim kurulunun esnekliği artarak şirketin işleyişiyle ilgili verimliliği sağlanması gerçekleşebilecektir. Zira şirketlerin ticari hacmi arttıkça, yönetim kurulunun organ olarak tüm yönetim işlerini yürütmesi zorlaşacaktır.⁴⁰⁷

Ancak; şirketin pay sahiplerinin şirkete katılım amaçları, bilgi ve birikimleri gibi hususların farklılık göstermesi nedeniyle genel kurulun yönetim açısından etkin bir işleve sahip olmayabileceği değerlendirildiğinden; yönetim yetkisinin devredilmesi ile imkândan sağlanması hedeflenen faydaya ulaşılması mümkün olamayabilir. Yine bu

⁴⁰⁵ Böckli, § 12 N 35, 37; Isler, 2010, s. 33; Nikitine, 2007, s. 24; Forstmoser, 2011, § 9 N 80.; Aksi görüşte Genel kurulun, yönetim kurulunun devri mümkün olan yetki alanında paralel bir yetkisi olduğuna dair Bertschinger, 2002, s. 313.; Paralel yetki öğretisine karşı olarak bkz.: Isler, 2010, s. 33, dn. 172.; Aynı yönde bkz. Kaşak, s. 218 vd.

⁴⁰⁶ Kaşak, s. 219.

⁴⁰⁷ Doğan, s. 113.

yöndeki eleştirilerden birisi de delegasyona konu edilebilecek olan yetkilere genel kurulun müdahale etme konusuna isteksiz olabileceği hususudur. Zira şirketin günlük ve olağan işlerine dair bu kararlardan ziyade genel kurulun üst yönetime ilişkin birtakım işlere müdahil olma arzusu daha makul ve beklenilirdir.

Yönetim kurulunun devredilebilir yetkileri bakımından genel kurula yetki devri yapılamayacağına yönelik ikinci değerlendirme ise; sorumluluk hukuku yönünden yapılmış olan değerlendirmedir. Yönetim kurulunun; devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetki alanı dışında kalan görev ve yetkilerinin genel kurula devrinin mümkün olup olmadığının değerlendirilmesinde; genel kurulun ve pay sahiplerinin sorumluluk hükümlerine tabi olmaması hususu önem taşımaktadır. Nitekim TTK 374 madde gerekçesinde de konunun sorumluluk hukuku açısından önem taşıdığı belirtilerek öğreti ve mahkeme kararlarına: *“yönetim kurulunun sorumluluktan kaçınmak amacıyla kararlarını genel kurulun onayına sunup sunamayacağı”* hususunun bırakıldığı belirtilmiştir.

Yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu, 6102 sayılı kanun ile ise 549 ila 561. madde hükümleri arasında düzenlenmiştir. Yönetim kurulu, anonim şirketin yasal temsil organı olması dolayısıyla, üçüncü kişiler ile şirket adına yaptığı tüm iş ve işlemlerden şirketin tüzel kişiliği sorumlu olacaktır. Nitekim TTK’nin 553. maddesi⁴⁰⁸ ile *“Kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu”* düzenlenerek kanundan, şirket ana sözleşmesinden doğan yükümlüklerini ihmal etmeleri halinde hem pay sahiplerine hem şirkete hem de şirketin alacaklılarına karşı sorumlu olacakları hüküm altına alınmıştır.⁴⁰⁹

Hüküm, mehz İsvBK’nin 754. madde hükmünden bazı farklılıklar ile ayrılmakta olup, farklılıklara ilişkin madde gerekçesinde: *“Hükümümüzde, “kurucular,*

⁴⁰⁸ Düzenlemenin kaynağı İsvBK’nin 754. madde hükmü olup, her iki düzenleme arasında birtakım farklılıklar bulunmaktadır. TTK m. 553 ile İsvBK m. 754 hükümleri arasındaki farklılıklara ilişkin olarak bkz.: Pulaşlı, Şirketler Hukuku, s. 637.; TTK m. 553 gerekçesi.; Ayrıca İsvBK’de 19.06.2020 tarihinde kabul edilen İsviçre Revizyon Tasarısı’nda, İsvBK m. 754 ve TTK 553’te belirtilen kişiler hakkında sorumluluk davası açılması halinde genel kurul kararına ihtiyaç olup olmadığına yönelik tartışmalar uyarınca gerçekleştirilen, genel kurula karar alma yönünde yetki tanındığına ilişkin değişiklikler hakkında bkz.: Şahin Ayşe, s. 395-416.

⁴⁰⁹ Yönetim kurulu üyeleri ve yöneticilerin sorumluluğunda; her birinin zararın kendisine izafe edilebilecek kadarından sorumlu olmasına yönelik, farklılaştırılmış teselsül düzenine ilişkin olarak bkz.: Çamoğlu/Poroy/Tekinalp, Ortaklıklar Hukuku I, N. 591., Sıtkı Anlam Altay, “Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda Farklılaştırılmış Teselsül”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 14, S. 151., s.68-75.

yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları” denilerek açıkça görevli kişiler ifade edilmiştir. Kaynakta ise, “yönetim kurulu üyeleri ile yönetim ve tasfiye ile uğraşan kişiler” ifadesine yer verilmiştir. Geniş anlama sahip “uğraşan” sözcüğü ile görevli olmadığı halde yönetime ve tasfiyeye karışan, talimat veren, yönetimi ve tasfiyeyi yönlendiren, bir bakıma arkadan yöneten büyük pay sahipleri başta olmak üzere, gizli yöneticiler ve tasfiye memurları (öğretideki deyimle, “fili organ”lar) kastedilmiştir. Bu geniş kapsamlı ibarenin hukukumuzda aktarılması halinde (banka hukukundaki deneyim ve birikim göz önüne alınınca) ibarenin amacı ve İsviçre’deki anlayışı aşan bir anlam ve boyut kazanacağından endişe edilmiştir. Böyle ucu açık bir ibareyi hükme koymak yerine mevcut “yöneticiler” sözcüğünün yorumlanmasının öğretiye ve yargı kararlarına bırakılmasının, bu yolla daha dinamik bir anlayışın hukukumuzda egemen olabileceği düşünülmüştür.” ifadelerine yer verilmiş, öğretide ise madde başlığındaki yönetici ifadesine fili organların⁴¹⁰ da dahil edilebileceği kabul edilmektedir.⁴¹¹

Maddenin ikinci fıkrasında ise; kanundan doğan görev ve yetkilerini devreden kişilerin; yetkileri devralan kişilerin seçiminde⁴¹² makul derecede özen göstermediklerinin ispat edilmesi hali⁴¹³ hariç olmak üzere; devralanların fiil ve kararların sorumlu tutulamayacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla yönetim kurulunun, TTK’nin 367. maddesinde belirtilen yönetim yetkisinin devri imkanını kullanması halinde; sorumluluğunu sınırlama imkânı elde ettiğinden söz etmek mümkündür.

⁴¹⁰ Fiili organa ilişkin tanım için bkz.: 1.1.5. bölüm. Ayrıca bkz.: Fiili organların tespitinde geçerli olan kriterlere ilişkin değerlendirmeler için bkz.: Korkut, s. 6-9.; Pınar Altınok Ormanlı, “Tüzel Kişilerde Fiili Organ Kavramı ve Fiili Organın Hukuka Aykırı Fiilleri ile Hukuki İşlemlerinin Doğurduğu Sonuçlar”, **İstanbul Hukuk Mecmuası**, S. 79/4, 2021, s. 1277-1278.; Nihan Palta, “*Türk ve İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Organ Kavramı*”, **Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Haziran 2022, Cilt 22, S.1., s. 374-377.; Murat Yusuf Akın / Özge Kuru, Anonim Şirketlerde Fiili Organın Temsil Yetkisinin Varlığı Sorunu, İsviçre Federal Mahkemesi’nin 9 Ekim 2019 Tarihli Kararı Çerçevesinde Bir Değerlendirme (BGE 146 III 37), **İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 1., s. 17-42.

⁴¹¹ Tekinalp, N. 16-57 ve 16-58.; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), N. 589.; Palta, s. 363-364

⁴¹² Mehaz İsvBK 754 madde hükmünde, bilgilendirmede özen ve gözetimde özene ilişkin yükümlülükler de bulunmakta olup, mehaz hüküm çerçevesinde TTK 553 dolayısıyla doğan sorumluluğun mehaza uygun şekilde yorumlanması gerektiği yönünde bkz.: Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C. I, 2013, s. 616.; yönetim kurulunun seçim, talimat verme ve gözetim yükümlülüğü bulunduğu yönünde bkz.; Helvacı, 2018, s. 328 vd.

⁴¹³ İlgili maddede ispat yükünün terse çevrilerek, görev ve yetkileri devralan kişilerin seçimde makul derecede özen göstermediğini ispat yükünün iddia edene yüklenmesi hususunda: TTK 553/2’nin gözetim sorumluluğunun olağan kapsamı ve bağlı olduğu kıstasları düzenlemediği, istisnai bir kural getirildiği, sorumluluk davasında devralan kişinin seçiminde gerekli özenin gösterilmediğini ispatın iddianın sahibine ait olacağı fakat talimat verme ve gözetim yükümlülüğünün yerine getirilmesinin yönetim kuruluna ait olacağı yönünde bkz.: Altay, Yönetim Yetkisinin Devri, s. 306-307. (naklen: Büyükkatak, s. 290, dpn. 877).

Başka bir deyişle TTK 553/2 uyarınca, kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görev veya yetkinin, kanuna uygun bir biçimde devredilmesi halinde, devreden organ veya kişiler devralan kişilerin fiil ve kararlarından sorumlu tutulamayacaktır.⁴¹⁴

Maddenin üçüncü fıkrasında ise; mehz İsvBK madde hükmünden farklı olarak, hiç kimsenin kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamayacağı ve bu sorumlu olmama durumunun gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınmayacağı düzenlenmiştir. Öğretide üçüncü fıkra hükmünün, “kontrolün dışında kalan aykırılıklar” ile ne anlaşılması gerektiğinin belirsiz olması,⁴¹⁵ üst gözetim ve gözetim kavramlarının ayrıldığı için hatalı olması⁴¹⁶, büyük ve karmaşık yapılı anonim şirketlerde çok fazla hususun yönetim kurulu üyesinin kontrolü dışında kalabileceği, hüküm ile TTK m. 375/1-e’de öngörülen üst gözetim görevinin etkisiz hale getirildiği⁴¹⁷ gibi gerekçelerle eleştirilmektedir.⁴¹⁸

Anonim şirket pay sahiplerinin sorumluluğu ise; TTK’nin 329. maddesinin ikinci fıkrası (ETTK m. 269/2) uyarınca, kural olarak sermaye koyma borcu ile sınırlıdır.⁴¹⁹ Öğretide bu husus pay sahiplerinin sınırlı sorumluluğu veya tek borç ilkesi olarak da ifade edilmektedir. Buna göre; pay sahibi, ortaklığın borçlarından dolayı üçüncü kişilere karşı sorumlu tutulamaz, yalnızca sermaye borcundan dolayı şirkete karşı sorumlu tutulabilir.⁴²⁰ Pay sahiplerinin, sermaye borcunun ödenmesi dışında şirkete karşı herhangi bir borçları bulunmaz.⁴²¹ Yine TTK’nin 480. maddesinin birinci

⁴¹⁴ Tekinalp, Ortaklık, s. 436.

⁴¹⁵ Hasan Pulaşlı, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müteselsil Sorumluluğu”, **BATİDER**, C. 25., S. 1, 2009, s. 41.

⁴¹⁶ Sıtkı Anlam Altay, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkisi**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 1. Baskı, 2011, s. 284 vd. (naklen: Elif Yalçın Sarıkaya, Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri Bağlamında Yönetim Kurulunun Üst Gözetim Yükümlülüğü, **Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 24, S. 2, 2020, dpn. 98)

⁴¹⁷ Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 164-165.

⁴¹⁸ Hükmün esasa ilişkin bir yenilik taşımadığı, bir konunun yönetim kurulu üyelerinin kontrolü dışında kalması halinde gözetim yükümlülüğünden bahsedilemeyeceği, maddenin normu izah etmeye yönelik olduğu yönünde gözetim ve üst gözetim yetkisinin ayrımının günlük gözetimin üst gözetime dahil olmadığı şeklinde ayrılabilceği bkz.: Kırca / Şehirli Çelik / Manavgat, s. 614. Aynı yönde ayrıca bkz.: Yalçın Sarıkaya, s. 216-217.

⁴¹⁹ Esra Hamamcıoğlu, **Anonim Ortaklıklarda Tek Borç İlkesi**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2005, s. 14.; Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku II, N. 1019. ; İmregün, Anonim Ortaklıklar, s. 282-283; Şehirli Çelik/Kırca/Manavgat, C. 1, s. 109 vd.; Tekinalp/Poroy/Çamoğlu Ortaklıklar Hukuku I, N. 859; Okutan Nilsson, Payscaleli Sözleşmeleri, s. 21.

⁴²⁰ Aslanlı, C.I., s.20.; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 76.; Okutan Nilsson, s. 12.;

⁴²¹ Hamamcıoğlu, s. 16.

fıkrası ile kanunda öngörülen ayırık durumlar hariç olmak üzere pay sahiplerine, şirket esas sözleşmesiyle pay bedeli veya payın itibari değerini aşan primi ifa dışında borç yüklenmesi mümkün olmadığına dair düzenleme de bu yöndedir.

Bu bağlamda yönetim kurulundan genel kurula yetki devrinin gerçekleşip gerçekleşmeyeceği hususunda değerlendirilmesi gerekli hususlardan birisi; genel kurula bu neviden bir yetki devri gerçekleştirilebileceğinin kabulü halinde sorumluluğun ne şekilde sirayet edeceği ve genel kurulun bir organ olarak TTK 553'te yer verilen sorumluluk hükmüne tabi tutulup tutulamayacağıdır. Öğretide bu hususta genel kurulun organ olarak TTK 553'te öngörülen sorumluluğa tabi tutulmasının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.⁴²²

Öğretide TTK'nin 374. madde gerekçesine dair yapılan değerlendirmelerde; *Kırca*: her iki organ arasında işlevler ayrılığının bulunması, TTK ile öngörülen sorumluluk sistemi ve TTK'nin değinilen 374. maddesi ile genel kurulun görev ve yetkilerine ilişkin 408. maddesi göz önünde bulundurulduğunda, “375. madde kapsamında girmeyenler de dahil olmak üzere yönetimle ilgili görev ve yetkilerin esas sözleşme ile genel kurula bırakılmasının isabetli olmayacağı”⁴²³ görüşündedir.

Kendigelen; TTK'nin 408. maddesinin birinci fıkrası ve 374. madde hükümlerinde genel kurulun esas sözleşme ile belirli konularda yetkilendirilebileceğinin ifade edildiğini, bu doğrultuda yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri haricindeki konularda esas sözleşme ile genel kurulun yetkili kılınmasının mümkün olduğu, ancak TTK m. 340 hükmünün “katı bir şekilde uygulanma olasılığında kanunun açıkça izin vermediği konularda esas sözleşme ile getirilecek düzenlemelerin de geçersizliğinin iddia edilebileceği” kanaatindedir.⁴²⁴

⁴²² Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, İstanbul: Yasa Yayıncılık A.Ş., 4. Bası, 1989, s. 105 vd.; Helvacı, 2001, s. 24.; Nater, 2010, s. 183.; Aynı yönde bkz.: Kaşak, s. 228.

⁴²³ Kırca / Şehirali Çelik / Manavgat, C. I, s. 536.; Benzer yönde bkz. Doğan, s. 21-22; Biçer / Hamamcıoğlu, s. 38.; İsmail Cem Soykan, “Türk Ticaret Kanunu’nda ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nda Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili”, **Legal Hukuk Dergisi**, S.91, Temmuz 2010, s. 2381.; Ozan Oran, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu İç Yönergesi**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Nisan 2021, s.69 vd.

⁴²⁴ Kendigelen, **Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, s. 266 ve dpn. 94.

Tekinalp tarafından ise TTK'nin 375. madde hükmü ile yönetim kurulu ve genel kurulun işlev alanlarının sınırlarının çizildiği, 374. madde hükmü⁴²⁵ ile de organlar arasındaki yetki dağılımı hususunda yönetim kurulu lehine bir karine ortaya konulduğu ifade edilmiş⁴²⁶, TTK m. 375 ve m. 374 hükümlerinin bir arada değerlendirilmesinden yönetim kurulunun devredilemez görev ve yetkileri dışında kalan görev ve yetkilerinin esas sözleşme ile genel kurula bırakabileceği sonucuna varılamayacağı, yalnızca “*şirket malvarlığının cevherini oluşturan münferit taşınır, iştirak, fikri mülkiyet haklarının satışları*” hususlarının madde temelinde belirtilerek genel kurul onayın bağlanabileceği ifade edilmiştir.⁴²⁷ Yazara göre genel kurula esas sözleşme ile yönetime ilişkin görev ve yetkiler verilmesi, TTK'daki sorumluluk rejimine aykırı olacaktır.⁴²⁸

Emsal olarak İsviçre hukukunda da genel kurulun yönetim yetkisinin devralınması suretiyle sorumlu tutulup tutulamayacağı hususu İsviçre Anonim Şirketler Hukuku 21 Aralık 2007 tarihli değişiklik tasarısının 716b/1 maddesi⁴²⁹ ve İsvBK'nin 811. maddesi (TTK 625/2) doğrultusunda değerlendirilmiştir.

İsviçre Anonim Şirketler Hukuku 21 Aralık 2007 tarihli değişiklik tasarısının 716b/1 maddesi ile; anonim şirket esas sözleşmelerine, yönetim kurulunun belirli kararları genel kurul onayına sunmasının zorunlu tutulabileceğine dair düzenleme eklenilebileceği düzenlenmiş, ancak madde, organlar arasındaki yetki ve sorumluluğun karışmasını engellemek adına⁴³⁰ değişiklik tasarısından çıkarılmıştır. Madde gerekçesinde, genel kurulun alacağı kararlar nedeniyle sorumlu olmayacağı

⁴²⁵ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, s. 204, N. 12-28b.; Yazar, TTK'nin 374. Maddesinin genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki görev ve yetki dağılımının yönetim kurulu lehine bir karine ile netleştirildiğini, kanunda yer alan ve İsvBK'de yer almayan “*şirketin işletme konusunun gerçekleştirilmesi için gerekli olan her çeşit iş ve işlemler hakkında karar almaya yetkili*” olduğu ifadesine rağmen esas sözleşmeye konulacak bir hüküm ile genel kurulun yönetim alanında yetkili kılınmasının mümkün olmayacağı veya yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetki alanı dışındaki hususlarda alınacak olan kararların genel kurul onayına sunulacağına dair hükümlerin geçersiz olacağını ifade eder.

⁴²⁶ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, s. 204, N. 12-28b.

⁴²⁷ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, s. 204, N. 12-28b.

⁴²⁸ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, s. 255, N. 13-06.; benzer yönde bkz.: Ahmet Yasin Bölücek, **Halka Açık Anonim Ortaklıklar Açısından Malvarlığının Önemli Bir Bölümü Üzerinde Tasarruf Edilmesi Sonucunu Doğuran İşlemler**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2020, s. 73

⁴²⁹ Değişiklik tasarısı ile yönetim kurulunun, belirli kararları genel kurul onayına sunmak zorunda olduğu hükümlerinin esas sözleşmeye eklenmesine müsaade edilmiştir, bkz.: Botschaft, 2007, s. 1686.

⁴³⁰ Botschaft, 2007, s. 1687.

işaret edilerek⁴³¹, bu sorumsuzluğun tasarı kapsamında verilecek olan onay kararları bakımından da geçerli olacağı belirtilmiştir.

İsvBK'nin 811. (TTK 625/2) maddesine ilişkin değerlendirmeye yer vermeden önce, madde hükmünde; TTK 652/2 ile paralel olarak esas sözleşmede öngörülmesi halinde müdürlerin belirli kararları genel kurula sunmakla yükümlü olduğu veya münferit meseleleri genel kurul onayına sunabileceği yönünde hükümler eklenebileceğinin düzenlendiği, maddenin ikinci cümlesinde; genel kurul onayının, müdürlerin sorumluluğunu sınırlandırmayacağı ifadesinin yer aldığını belirtmiş olalım. İsviçre öğretisinde madde uyarınca müdürlerin genel kurul onayına sunduğu kararlara ilişkin olarak pay sahiplerinin sorumluluğu değerlendirilmiştir.

Bir görüşe göre; esas sözleşmeye birtakım yönetim kararlarının genel kurul onayına sunulacağının öngörülmesiyle genel kurul *‘esas sözleşme çerçevesinde oluşturulan yönetim organı’* sıfatını kazanacak ve ortaklar da bu sıfatıyla müdürler ile birlikte sorumlu olacaktır.⁴³² Bir diğer görüş ise; pay sahiplerinin esas sözleşme çerçevesinde yönetim organına dönüşmeyeceği, yalnızca şartları bulunuyorsa fiili organ olarak sorumlu tutulabilecekleri yönündedir.⁴³³

Bizim de katılmakta olduğumuz görüşe göre; bir kişinin fiili organ olarak sorumlu tutulmasının yalnızca şekli organın bir parçası olmadığı halde şekli organa ait yetkileri kullanmasıyla gerçekleşebileceği, genel kurulun ise İsvBK 811 (TTK m. 625) hükmü uyarınca kanuna dayanarak yetkilendirildiği ve yalnızca oy hakkını kullanmakla müdürler kurulunun yetkisine müdahaleden söz etmenin mümkün olmadığı dolayısıyla fiili organ olarak nitelendirilemeyeceği değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda genel pay sahiplerinin fiili organ sıfatıyla sorumlu tutulması mümkün olmayacaktır.⁴³⁴

⁴³¹ Botschaft, 2007, s. 1611, 1687.

⁴³² Herbert Wohlmann, “GmbH-Positionierung der GmbH und Fragen zur Geschäftsführung”, **Das neue schweizerische GmbH-Recht**, Hrsg: Peter Böckli, Peter Forstmoser, Schulthess Juristische Medien AG, 2006, s. 133 vd. (naklen: Kaşak, s. 229-230., dpn. 899)

⁴³³ Isler, 2010, s. 236.

⁴³⁴ Isler, 2010, s. 236-237.

Görüldüğü üzere İsviçre hukukunda genel kurulun sorumluluğuna ilişkin tartışmalar öğretide genel kurulun yönetim organına başka bir deyişle maddi organa dönüşmesi veya fiili organ olarak sorumlu tutulması yönünde ayrılmaktadır.

Yönetim kurulu tarafından genel kurula TTK 367 bağlamında yetki devrinin mümkün olduğunun değerlendirilmesi halinde, genel kurulun maddi organ sıfatıyla sorumlu olması gerekmektedir. Fakat pay sahiplerinin yukarıda değinilen tek borç ilkesi çerçevesinde, kullandıkları oy dolayısıyla ortaklık hukuku alanında sorumlu tutulmaları mümkün değildir.⁴³⁵ Yine pay sahipleri için TTK'nin 329. maddesi ve 480. maddesinin 1. fıkrası ile de sorumluluklarının sınırı düzenlenmiştir. Dolayısıyla genel kurulun, TTK'nin 553. maddesi kapsamında sorumlu tutulmaları mümkün gözükmemektedir.⁴³⁶

Genel kurulun sorumluluğuna yönelik bir diğer değerlendirme ise pay sahiplerinin fiili organ olarak sorumlu tutulması hususudur. Değinildiği üzere fiili organ; şirketin esas sözleşmesi veya kanuna göre şirket organı statüsü bulunmadığı halde şirket iradesini fiili olarak ortaya koyan kişiler olarak nitelendirilmektedir.⁴³⁷

Pay sahiplerinin belirli şartları sağlaması halinde⁴³⁸ fiili organ olarak değerlendirilebileceği kabul edilmektedir. Ancak tanımdan da anlaşıldığı üzere; fiili organdan söz edebilmek için kanunda veya kanunun öngördüğü şekilde görevlendirilmemiş olduğu halde organa özgü yetkilerin fiilen kullanılması durumu söz konusudur.

Yönetim kurulunun TTK 367 bağlamında genel kurula yetki devrinde bulunması halinde; pay sahiplerinin kavram olarak fiili organ olarak nitelendirilemeyeceğinin kabulü gerekir. Zira fiili organ kavramı, kanunun öngördüğü şekilde görevlendirilmemiş olan kişiler için söz konusu olacaktır. Dolayısıyla pay sahiplerinin her ne kadar belirli şartları taşımaları halinde fiili organ olarak değerlendirilmesi ve

⁴³⁵ Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), 10. Bası, N 960.

⁴³⁶ Aynı yönde bkz.: Kaşak, s. 235.

⁴³⁷ Zühtü S. Aytaç, Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakimiyetin Hukuka Aykırı Kullanılmasından Doğan Sorumluluğu, **Batider**, C. 24. S. 4., s. 5-55., Eminoğlu, s. 95.

⁴³⁸ Detaylı bilgi için bkz. Aydın Alber Yüce, Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Fiili Yönetim Organı Anlamındaki Hukuki Sorumluluğu, **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.9, S.1., s. 243-266.

fiili organ sıfatı ile sorumluluklarının gündeme gelmesi mümkün olsa dahi, konu özelinde kanunda öngörülen şekilde gerçekleşecek olan yetki devrine istinaden fiili organ kavramından söz etmek mümkün olmayacaktır.

Dolayısıyla yönetim kurulunun devredilebilir yetkileri bakımından genel kurula yetki devri yapılması önündeki en büyük engel, kanaatimizce konu hakkında sorumluluk hukuku bağlamındaki düzenlemelerdir. Kanun koyucu bir yandan TTK 374 madde gerekçesi ile bu neviden bir yetki devrinin mümkün olabileceğinin değerlendirmesini öğreti ve yargı kararlarına bırakmış olsa ve TTK'nin 375. maddesinde sayılan yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri dışındaki yetkilerinin genel kurula devredilebileceği bir an için düşünülse dahi; sorumluluk hukuku bağlamında pay sahiplerinin tek borç ilkesi devir konusuna engel teşkil etmektedir.

Genel kurulun, TTK'nin 367. maddesi kapsamına girip girmeyeceğine ilişkin öğretideki eleştirilerden bir diğeri de genel kurulun yönetim işleri için uygun bir organ olup olmadığı hususudur.⁴³⁹

Öğretide *Kaşak*; delegasyon kavramının yönetim kurulunun alt düzeydeki yönetim yetkilerini devretme imkanının yönetim kuruluna tanınmış bir hukuki kolaylık olduğu; genel kurula delegasyon yapılması halinde genel kurulun toplantıya çağırılması, toplantı hazırlıkları gibi yönetim kurulunun devri mümkün olmayan yetkileri arasında zikredildiği düşünüldüğünde; toplantı yapmak üzere bir araya gelmesi yönetim kurulunun eliyle olan genel kurula yetki devri yapılması halinde; yetki devrinin kendisinden beklenen amaca hizmet etmeyeceği kanaatindedir.⁴⁴⁰ Yazara göre; genel kurul bakımından da bu neviden bir yetki devri cazip olmayacaktır, zira genel kurulun müdahalede bulunmayı talep ettiği alan genellikle şirketin üst düzey yönetimine ilişkindir.⁴⁴¹ Bunların yanında yazar, genel kurul toplantılarının yapılması

⁴³⁹ Böckli, § 12 N 35, 37; Isler, 2010, s. 33; Nikitine, 2007, s. 24; Frauenfelder, 2001, s. 10; Forstmoser, 2011, § 9 N 80. Genel kurulun devri mümkün yetki alanında, kanundan dolayı paralel yetkisi olduğu görüşünde olan Bertschinger, genel kurulun yönetim organı olmadığı yönünde bir hükmün Kanun'da yer almadığını ifade ederek buna karşı çıkmaktadır (Bertschinger, 2002, s. 313). Isler, 2010, s. 33, dn. 172'de ise Bertschinger'in bu itirazına cevap vermektedir: Buna göre genel kurulun yönetim için uygun bir organ olmadığı her ne kadar kanunda yazılı değilse de bu sonuca genel kurulun fiili durumundan yola çıkılarak varılabilir. Paralel yetki teorisinin eleştirisi için ayrıca bkz. Böckli, 2009, § 13 N 283, 442 vd.;

⁴⁴⁰ Kaşak, s. 218.

⁴⁴¹ Kaşak, s. 218.

usulü uyarınca genel kurul çağrı ilanının toplantı tarihinden iki hafta önce yapılması gerekliliği, genel kurul kararlarının iptal yaptırımına tabi olması hususlar gözetildiğinde karar alma süreçleri yavaşlayacağı gerekçeleriyle yönetim kurulunun yapısının bu neviden kararlar için daha uygun tasarlandığı kanaatindedir.⁴⁴²

Doğan ise, TTK'nin 374. madde gerekçesinde anılan sorunların, emredici hükümler ilkesi ve organlar arası işlevler ayrılığı kapsamında çözülmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Buna göre; organlar arası işlevler ayrılığı, her bir organın var olma sebebine uygun olacak şekilde yetkilerini kullanmasına dayanmakta olup, üst düzey yönetim işleri olarak nitelendirilemeyecek yönetim işlerinin yönetim kurulunun görev ve yetkileriyle bağdaşır niteliktedir. Bu doğrultuda yazara göre, yönetim kurulunun devredilebilir nitelikteki yetkilerinin genel kurula devredilmesi mümkün değildir.⁴⁴³

Öte yandan; yönetim kurulunun yönetim yetkisini devretmek suretiyle sınırlandırdığı sorumluluğu, yetkiyi devralan kişileri seçimde özen, bilgilendirmede özen ve gözetimde özen yükümlülüğü açısından devam etmektedir.

Dolayısıyla yönetim kurulunun; yönetim yetkisini devralacak olan kişileri seçerken, kişilerin yetkinliklerini, deneyimlerini ve güvenilirlikleri gibi etmenleri göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Yetkiyi devralacak olan kişilerin seçiminden sonraki süreçte devralan kişilere, yetkiye dair gerekli bilgilerin aktarımına ilişkin yükümlülükleri devam eder. Buna göre yönetim kurulunun; şirketin durumu ve işleyişi, riskleri, hedefleri gibi konularda devralan kişilere etkin bir bilgi aktarımı yapması gerekmektedir.

Nihayet, devralan kişileri seçen ve bilgi aktarımı sağlayan yönetim kurulunun, devredilen yetkilerin ne şekilde kullanıldığını gözlemlemek ve denetlemek hususunda sorumluluğu devam etmektedir. Bu doğrultuda yönetim kurulundan, yetkiyi devralan kişilerin kararlarını düzenli olarak gözden geçirmesi, şirketin çıkarlarını korunması ve hedeflerine uygun hareket etmelerini sağlamak adına gerekli adımları atmalarının sağlanması beklenmektedir.

⁴⁴² Kaşak, s. 219.

⁴⁴³ Doğan, s. 22.

Yönetim yetkisinin devri halinde yukarıda anılan hususlarda yükümlülüğü bulunan yönetim kurulunun, bu yükümlülüğü yetkinin genel kurula devredilmesi halinde nasıl yerine getireceği ise şüphelidir. Zira genel kurula yetki devri gerçekleştirecek olan yönetim kurulunun, öncelikle seçimde özen yükümlülüğünü yerine getirebileceğinden bahsetmek mümkün olmayabilir.

Pay sahiplerinden oluşan genel kurulun çevresi bunlar ile sınırlı olup, genel kurula gerçekleştirilecek olan yetki devrinde pay sahipleri için yeterlilik, tecrübe vb. konularda yönetim kurulunun özen gösterme imkânı güçtür.⁴⁴⁴ Kaldı ki bu yerine getirilse dahi hisse devri gerçekleştirilmesiyle pay sahipleri çevresi her zaman değişebilecektir. Bununla birlikte şirketin hisse senetlerinin hamiline yazılı olması halinde yetki devri gerçekleştirilen kişilerin takibi dahi yönetim kurulu tarafından yerine getirilemeyebilir.

Öte yandan, genel kurul çevresi ağırlıklı olarak kâr payı, hisse değerlerinin yükselmesi gibi motivasyonlar ile şirketlere yatırım yapan ve bununla birlikte şirket yönetimini, yönetimde uzman kişilere bırakan pay sahipleri tarafından oluşmaktadır. Dolayısıyla şirketin iç işleyişi, stratejileri hakkında bilgi sahibi olan organ da yönetim kurulu olup, genel kurula yönetim yetkilerinin devredilmesi de kanaatimizce bu bakımdan da uygun düşmeyecektir.

Yönetim yetkisini devralan üçüncü kişilerin, *“görevlerini tedbirli bir yöneticinin özeniyle yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dürüstlük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü”* bulunmaktadır. (TTK m. 369/1) Öğretide ise ağırlıklı olarak pay sahiplerinin bağlılık yükümlülüğü bulunmadığı kabul edilmektedir. Dolayısıyla bağlılık yükümlülüğü bulunup bulunmadığı hususu tartışmalı olan ve tek borç ilkesi uyarınca TTK 553’te öngörülen sorumluluk rejimine tabi tutulamayacak olan genel kurula kanaatimizce bu bağlamda yetki devrinin gerçekleştirilmesi uygun düşmeyecektir.

⁴⁴⁴ Aynı yönde bkz.: Kaşak, s. 222.

6.1. Yönetim Kararlarının Genel Kurul Onayına Tabi Kılınıp Kılınmayacağı Sorunu

Genel kurulun yönetim kurulunun görev ve yetki imkanlarına dair değerlendirilmesi mümkün başka bir imkân; şirket esas sözleşmesi ile yönetim kararlarının genel kurul onayına tabi kılınıp kılınamayacağı hususudur. Zira TTK'nin 408. maddesinin birinci fıkrası ile genel kurulun kanun veya esas sözleşmede açıkça öngörülen hallerde karar alacağı düzenlendiğinden; genel kurulun esas sözleşme ile de yetkilendirilmesi mümkündür.

Konumuz bakımından incelenmesi gerekli görülen husus, genel kurulun esas sözleşme ile yetkilendirilmesi hususunun yönetim kararları açısından geçerli olup olmayacağıdır. Yukarıda 6. bölümde yönetim kurulunun devredilebilir nitelikteki yönetim yetkileri bakımından genel kurula yetki devri yapılamayacağı hususu değerlendirilmiş ve bunun mümkün olamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Yönetime ilişkin kararların genel kurul onayına sunulması hususunda yapılacak olan değerlendirmede ise kanaatimizde yetki devri ile karar onaya sunulması işlemleri arasında pratik olarak bir farklılık bulunmayacaktır. Zira onay yetkisinin genel kurulda olması halinde; nihai karar genel kurul onayına bağlı olacağından; yönetim kurulu bu karara uymakla yükümlü olacak ve neticeten yukarıda değinilen sorumluluk hukuku bakımından karşılaşılabilecek olan sorunlar geçerli olacaktır.

Bununla birlikte esas sözleşme ile genel kurula onay yetkisi tanınması halinde genel kurul yönetim kurulunun yönetim yetkisini kendi uhdesine alacak; bu itibarla kanunda öngörülen yetki düzeni de değişmiş olacaktır. Zira kanunun 408. maddesinin birinci fıkrası ile düzenlenen genel kurulun esas sözleşme ile kendisini yetkilendirebileceğine ilişkin hükmün, kanunun 365. maddesinde öngörülen ve anonim şirketin yönetim kurulu tarafından yönetilerek temsil olunacağına dair hükme aykırı bir sonuç doğurması; işlevler ayrılığının benimsendiği belirtilen kanun sistematigi ile zıt düşmektedir.

Dolayısıyla yönetim kurulunun yönetime ilişkin devredilebilir yetkilerinin genel kurul tarafından devralınamayacağı gibi, yönetim kararlarının da genel kurul onayına sunulacağının öngörülemeyeceği kanaatindeyiz.

7. Alternatif bir Çözüm yolu: Danışmasal Oylama

Danışmasal oylama, uygulamada organlar arası işlevler ayrılığının esnetilmesi amacıyla bulunan çözümlerden birisi olarak kendisini göstermekle birlikte, pay sahiplerinin münferit bir konudaki görüşlerini öğrenmek üzere genel kurul toplantısında yapılan oylamadır.⁴⁴⁵

Öğretide ağırlıklı olarak yönetim kurulunun; genel kurula belirli birtakım meseleleri sunarak danışma ve görüş almak amacıyla danışmasal oylama yapmasının mümkün olduğu kabul edilmektedir.⁴⁴⁶

Danışmasal oylama vesilesiyle yönetim kurulu genel kurulun belirli bir konu hakkında fikirlerini alması, kendi karar alma sürecinin bir parçası olarak değerlendirebilecektir. Bu vesileyle yönetime ilişkin birtakım kararların pay sahipleri ile istişare edilerek alınması ile paydaşlar demokrasisi ve kurumsal yönetim anlayışına da uygun olarak hareket edilmesinin sağlanması mümkündür.⁴⁴⁷

Yukarıda incelendiği üzere TTK sistemi organlar arası işlevler ayrılığını benimseyerek eşitlik ilkesi üzerine kurulmuştur. Bu doğrultuda genel kurul ve yönetim kurulunun görev ve yetkilerinin sınırları kanun ile çizilerek organlar arası yetki dağılımı belirlenmiştir. Bu yetki dağılımına aykırı olacak şekilde alınacak olan kararlar batıldır (TTK m. 391, m. 447). Ancak kimi zaman, özellikle pay sahipleri sayısı az olan kapalı şirketlerde genel kurulun yönetim kurulu üzerinde sahip olduğu imkanlar değerlendirildiğinde; yönetim kurulunun görev ve yetki alanına bırakılan hususlarda tam olarak bağımsız olduğunu değerlendirmek güç olabilir.

⁴⁴⁵ Danışmasal oylamaya ilişkin tanımlar için bkz.: Akbay, s. 89; Mustafa Aksoyak, **Limited Ortaklıklarda Müdür Kararlarının Genel Kurul Onayına Sunulması**, Yetkin Yayınları, Ankara 2023, s. 106; Hasan Karakılıç, “Limited Ortaklıkta Müdürlerin Belirli Kararları ve Münferit Sorunları Genel Kurul Onayına Sunmaları (TTK m. 625/2 Üzerine Bir Değerlendirme)”, **Türk Ticaret Kanunu’nun 5. Yılı Sempozyumu**, Ankara 2018, s. 477.; Kaşak, s. 341; Kortunay, s. 145; Oruç Hami Şener, **Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017, s. 668.

⁴⁴⁶ Kırca/Şehirali Çelik/Manavgat, C. 1, s. 537. Esas sözleşmede böyle bir zorunluluk getirilebileceği yönünde bkz. Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht*, N. 30/73; Forstmoser, 2011, N. 9/71.; Akdağ Güney, *Yönetim Kurulu*, s. 449 vd.; Fischer, 2007, s. 67. Tanner, Art. 698 OR N 42; Watter/Roth Pellanda, 2016, Art. 716b N 11; Kaşak, s. 341- 342; Kortunay, s. 146. İsviçre öğretisi bakımından bkz.: Isler, 37, 38; Fischer, 2007, s. 67; Kunz, 2001, s. 879.

⁴⁴⁷ Kortunay, s. 145.

Pay sahipleri sayısı fazla veyahut halka açık anonim ortaklıklarda yönetim kurulunun genel kurul ve dolayısıyla şirket üzerindeki etkisinin önemli ölçüde fazla olduğu kabul edilmekle birlikte; özellikle kapalı veya pay sahibi sayısı az olan şirketler bakımından organlar arasında tam anlamıyla bir eşitlik bulunduğundan bahsetmek güçtür. Her şeyden önce; genel kurul tarafından seçilen ve herhangi bir gerekçe bulunmaksızın azledilebilen yönetim kurulunun genel kuruldan bağımsızlık kazanması kanaatimizce mümkün değildir. Bununla birlikte genel kuruldan belirli bir hususta talimat alan yönetim kurulunun bu talimata aykırı davranmasını beklemek gündelik hayatın gerçekleriyle aykırı düşecektir. Pay sahipleri bu bağlamda inançlı yönetim kurulu üyeliği, hissedarlar sözleşmesi gibi çözümler bulmuş vaziyettir.

Kanunda öngörülen sorumluluk düzeni ve işlevler ayrılığı kapsamındaki düzenlemeler; yönetim kurulunun devredilebilir yönetim yetkileri bakımından genel kurula yetki devri yapılmasını veya yönetime ilişkin kararlara dair onay yetkisini teorik düzlemde engellese de değinildiği üzere uygulamada organlar arasındaki bu katı işlevler ayrılığını esnetmek adına pek çok yöntem bulunmaktadır.

Danışmasal oylama da bu yöntemlerden biri olarak kendini göstermekle birlikte; oylama neticesinde genel kurul tarafından konu hakkında verilecek olan karar yönetim kurulu için bağlayıcı nitelik taşımamaktadır.⁴⁴⁸ Danışmasal oylamanın bu itibarla anonim şirket yetki düzenini ihlal etmediği ileri sürülmektedir.⁴⁴⁹

Danışmasal oylamanın içeriğine hangi kapsamdaki yönetim kurulu kararlarının girebileceğini değerlendirmek gerekirse; İsviçre hukukunda ağırlıklı olarak yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yönetim yetkileri hakkında danışmasal oylama yapılabileceğinin kabul edildiği görülmektedir.⁴⁵⁰ Dolayısıyla genel anlamıyla oylamanın; yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez yetki

⁴⁴⁸ Isler, s. 40.

⁴⁴⁹ Isler, 2010, s. 179; Fischer, 2007, s. 67.

⁴⁵⁰ Roth Pellanda, 2007, N 523; Müller/Lipp/Plüss, 2014, s. 424; Watter/Roth Pellanda, 2016, Art. 716b N 11.; Danışmasal oylamanın yalnızca devri mümkün olmayan yönetim yetkileri açısından geçerli olacağı, devri mümkün yetkiler bakımından gerçekleştirilecek olan oylamanın karar yetkisinin delegasyonu olarak değerlendirilebileceği yönünde bkz.: Kunz, 2001, § 12 N 131.

alanına giren konular⁴⁵¹ ile devri mümkün yönetim yetkileri hakkında gerçekleştirilebileceği ağırlıklı olarak kabul edilmektedir.⁴⁵²

Danışmasal oylamanın sonucu; yönetim kurulu tarafından bağlayıcı nitelikte olmayıp⁴⁵³; yönetim kurulu teknik olarak oylama neticesinde alınacak olan karara aykırı karar alabilir. Her ne kadar oylama neticesinin yönetim kurulu açısından bağlayıcı olmayacağı belirtilse de bu oylama neticesinde alınacak olan kararın yönetim kurulu üzerinde fiili olarak etkileri bulunmadığından söz etmek de gerçekçi olmayacaktır.

Yönetim kurulu, kendisini seçim ve azil yetkileri bulunan ve yine genel kurula ait kanunda tanınan yetkiler dolayısıyla iş birliği ile çalışmak durumunda olduğu genel kurulun ve şirkette doğabilecek zararın esas muhatapları olan pay sahiplerinin danışmasal oylama neticesinde verdiği görüşü göz ardı etmesi yönetim kurulunun özen yükümlülüğü ile de bağdaşmayacaktır. Bu itibarla oylamanın etkisinin yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu açısından incelenmesi gerekmektedir.

İsviçre hukukunda öğretide kimi yazarlar danışmasal oylamanın yönetim kurulunun sorumluluğu üzerinde herhangi bir etki doğurmayacağını ifade etmekte ise⁴⁵⁴ de bu görüşe katılmamaktayız. Zira değinildiği üzere özenli davranan bir yönetim kurulu üyesinin, danışmasal oylama neticesinde genel kurul tarafından verilen kararı dikkate alması gerektiği beklenmektedir.⁴⁵⁵ Bununla birlikte pay sahiplerinin süreç hakkında eksiksiz olarak bilgilendirildiği, kendisine risklerin aktarıldığı durumlar için yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun bu oylama

⁴⁵¹ Devredilemez ve vazgeçilemez yetki alanında danışmasal oylama yapılabileceğine dair görüşlerin gerekçesi; oylama neticesinde alınacak kararın yönetim kurulu açısından bağlayıcı olmayacağı yönündedir.

⁴⁵² Roth Pellanda, 2007, N 523.; Müller/Lipp/Plüss, 2014, s. 424; Watter/Roth Pellanda, 2016, Art. 716b N 11.; Danışmasal oylamanın devredilemez işlemler bakımından geçerli olacağı, devri mümkün işlemler bakımından ise karar yetkisinin devrinin gündeme geleceği hakkında bkz.: Kunz, 2001, § 12 N 131.

⁴⁵³ Fischer, 2007, s. 67; Roth Pellanda, 2007, N 523.

⁴⁵⁴ Kammerer, s. 131.; Danışmasal oylamaya ibra etkisi tanınamayacağı yönünde bkz. Nikitine, 2007, 201-202; Müller/Lipp/Plüss, 2014, s. 421.; Zarar görenin rızasının TTK'nin yönetim kurulu üyelerinin devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri bağlamında geçerli olmayacağı, dolayısıyla yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna etki etmeyeceğine ilişkin olarak Türk hukukunda bkz.: Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 449 vd.

⁴⁵⁵ Peter Forstmoser/Patrik Peyer: "Die Einwirkung der Gesellschafterversammlung auf geschäftsführende Entscheide in der GmbH", **SJZ 2007**, S. 18, s. 397- 403.; Dubs/Truffer, 2016, Art. 698 OR N 8.

yapılmamışçasına devam ettiğini ileri sürmek kanaatimizce hakkaniyete de aykırı olacak, bu itibarla şirketin dava hakkını kaybedebileceği durumlar meydana gelebileceğini kabul etmek gerekecektir.⁴⁵⁶

Türk hukukunda *Akdağ Güney* tarafından yapılan değerlendirmede, yönetim kurulu üyelerinin devredilemez görev ve yetkileri bağlamında zarar görenin rızasının geçerli olmayacağını, yönetim kurulu yetkisi kapsamında olan bir konuda genel kurulun talimatına uyulması, yönetim kurulunu sorumluluktan kurtarmayacağını, yönetim kurulunun münhasıran kendi yetki alanına giren konularda genel kurulun görüşünü alabileceğini fakat bu kararın yalnızca danışma amaçlı olacağı ve sorumluluğu ortadan kaldırmayacağı ileri sürülmüştür.⁴⁵⁷

Tekinalp tarafından ise yönetim kurulunun yetki ve sorumluluğunun danışmasal karara rağmen kendisinde olduğunu ifade etmekte ancak İsviçre hukukunda genel kurulun karara olumlu oy vermesine rağmen pay sahiplerinin TMK m. 2 gereğince dava açmalarının reddedilebileceğinin kabul edildiğini ileri sürülmektedir.⁴⁵⁸

Fikrimizce; danışmasal oylama neticesinde yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğunun ortadan kalkması kural olarak mümkün gözükmemekle birlikte; karar hakkında pay sahiplerinin görüşünü alan ve pay sahiplerinin de görüşü doğrultusunda hareket eden yönetim kurulunun; anonim şirket sorumluluk düzenince bu neviden bir danışma yoluna başvurulmamışçasına sorumlu tutmak da hakkaniyete aykırı olacaktır.

Bu doğrultuda yönetim kurulunun sorumluluğunun yönetim yetkisinin kendisine ait olması sebebiyle devam ettiğini düşünmekle birlikte, İsviçre hukukundaki öğreti görüşleri ile de paralel olarak sorumluluğun belirlenmesinde TMK m. 2 hükmü gözetilerek; yönetim kurulu üyelerinin genel kurula danıştığı husus hakkında bilgilendirme yükümlülüğünü ne şekilde yerine getirdiği, pay sahiplerinin doğabilecek risk hakkında hangi sınırdan bilgilendirildiği ve buna rağmen olumlu yönde görüş bildirip bildirmediikleri gözetilerek bir değerlendirme yapmak kanımızca daha sağlıklı olacaktır.

⁴⁵⁶ Fischer, 2007, s. 68.

⁴⁵⁷ Akdağ Güney, 2016, s. 449 vd.

⁴⁵⁸ Tekinalp, 2015, N 13-12.

Danışmasal oylamanın yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna etkisi değerlendirilirken; rızanın hukuka aykırılığı ortadan kaldırması (TBK m. 49/2), çelişkili davranış yasağı ve danışmasal oylamanın ibra niteliği taşıyıp taşımayacağı başlıkları ele alınmıştır.

Danışmasal oylama neticesinde verilecek olan pay sahipleri görüşüne ibra niteliği tanınabileceği⁴⁵⁹ hususunda; anonim ortaklıklarda ibra genel kurulun: yönetim kurulu, denetçiler ve müdürlerin ilgili hesap dönemindeki faaliyetlerinin hukuki ve ekonomik sonuçları itibarıyla onaylanarak ilgili hesap dönemindeki faaliyetlerinden sorumlu tutmayacağının ifadesi anlamına gelmektedir.⁴⁶⁰ Bu bağlamda ibranın, yönetim kurulu üyelerinin alınacak ibra kararı esnasında halihazırda gerçekleştirdiği iş ve işlemler konu edinildiğinden danışmasal oylama ile ibra sonucu oluşması mümkün olmayacaktır.⁴⁶¹

Anonim şirketler hukuku sorumluluk hükümleri bakımından rızanın sorumluluğu kaldıracağı kabul edilmektedir.⁴⁶² Danışmasal oylama neticesinde genel kurul tarafından verilen görüş doğrultusunda karar alan yönetim kurulu hakkında, zarar görenin rızası hükümlerine dayanarak sorumsuzluğun ileri sürülmesi mümkün olup olmadığının ise değerlendirilmesi gerekir.

Danışmasal oylama neticesinde pay sahipleri tarafından bildirilen görüş, genel kurul kararı niteliğinde olmayıp, yalnızca şirketin hissedarlarının görüşlerine başvurmak adına ortaya çıkan alternatif bir yoldur.

Dolayısıyla her ne kadar danışmasal oylama neticesinde genel kurul toplantısı aracılığıyla pay sahipleri tarafından görüş bildirilse de bu görüşün genel kurul kararı niteliğinde olmadığı anlaşılmaktadır. İstişare amaçlı olarak genel kurula getirilen konu hakkında ise olumlu oy veren, vermeyen iki ayrı grup pay sahipleri olabileceği, karar

⁴⁵⁹ Roth Pellanda, 2007, N 525.

⁴⁶⁰ Çamoğlu, Sorumluluk, s. 211.; Ansay, Anonim Şirketler Hukuku, s. 149; Aytaç, s. 15-16; Pulaşlı, Şirketler Hukuku s. 339; Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 139; Akdağ Güney, s. 225.; Fatih Aydemir, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Hukuki Sonuçları, *İÜHF*, C. LXIX, S. 1-2, 2011, s. 1079.

⁴⁶¹ Aynı yönde bkz.: Isler, 2010, s. 112.; Danışmasal oylamaya ibra etkisi tanınamayacağı yönünde bkz. Nikitine, 2007, 201-202; Müller/Lipp/Plüss, 2014, s. 421.; Türk hukuku yönünden Kaşak, s. 536-537.

⁴⁶² Akdağ Güney, 2016, s. 443 vd.

nisabı⁴⁶³ gibi hususların belirsizliği düşünüldüğünde oylama neticesine şirket iradesi gibi sonuç bağlamak kanımızca uygun düşmeyecektir.⁴⁶⁴ Fakat pay sahiplerinin tamamı tarafından danışmasal oylama neticesinde olumlu yönde görüş bildirilmesi halinde; kanımızca şirketin dava hakkının da somut olay değerlendirilerek ortadan kalkması söz konusu olabilecektir.⁴⁶⁵

Alman hukukunda konu APOK § 93 f. 4'te yer alan, yönetim kurulunun genel kurul kararına dayanan bir davranışı söz konusu olduğunda şirketin tazminat talebinin ortadan kalkacağı düzenlemesi ile değerlendirilmiş, İsviçre ve Türk hukuk sisteminde de belirli şartlar altında şirketin tazminat talebinin kalkacağına değinmiştir. Hükmün uygulanabilmesi için “*genel kurulun yetki alanına giren bir konuda karar alınmış olması*” gerektiği belirtilmektedir.

Alman hukukunda hükmün uygulama şartları; genel kurulun şekli bir kararının bulunması; genel kurulun yetki alanına giren bir konuda karar alınmış olması, genel kurul kararının eylemden önce alınmış olması, genel kurul kararı iptali mümkün ve batıl olmamalı, kararın içeriğinin açık olması⁴⁶⁶, şeklindedir. Ancak yönetim kurulu yanlış veya eksik bilgilendirme yaptıysa⁴⁶⁷, genel kurul kararının iptali veya butlan tespiti davalarının açılmasını yükümlülüklerine aykırı olarak yerine getirmemişse⁴⁶⁸, genel kurul kararının şartları sonradan değişmiş ve kararın uygulaması değişen şartlar sebebiyle şirketin zararı meydana gelecek ise⁴⁶⁹ ve nihayet karar alındıktan sonra kararın uygulanması hususunda yükümlülüklerine aykırı davranırsa bu defa şirketin tazminat talebi ortadan kalkamayacaktır.⁴⁷⁰

Yönetim kuruluna; pay sahiplerinin fikrine ihtiyaç duyulan noktalarda istişare etmek amaçlı konunun genel kurula taşınması imkânı tanınıyor ise; bu imkân çerçevesinde genel kurul tarafından verilen görüşe de hukuki anlamda bir sonuç tanınması gerekecektir. Bu neticeye çelişkili davranış yasağı ilkesi uyarınca da

⁴⁶³ Isler, 2010, s. 126 vd. oybirliği gerektiğini savunur.

⁴⁶⁴ Kaşak, s. 352-253.

⁴⁶⁵ Aynı yönde bkz.: Isler, 2010, s. 126 vd.

⁴⁶⁶ Gerald Spindler/ Wulf Goette/ Mathias Habersack / Susanne Kalss / Bernt Gach, **Münchener Kommentar zum AktG**, Verlag C.H. Beck Verlag Vahlen, 4. Aufl. 2014, AktG § 93 N 239.

⁴⁶⁷ Wolfgang Hölters, **Aktiengesetz Kommentar**, Hrsg: Wolfgang Hölters, 3. Auflage 2017, Verlag C.H.BECK, München, AktG § 93 N 303.

⁴⁶⁸ Hüffer/Koch, § 93 N 74; Spindler/Goette/Habersack/Kalss/Gach, § 93 N 244.

⁴⁶⁹ Spindler/Goette/Habersack/Kalss/Gach, § 93 N 245; Hölters, AktG § 93 N 304.

⁴⁷⁰ Spindler/Goette/Habersack/Kalss/Gach, § 93 N 246.

ulaşmak mümkün olacaktır. Değindiğimiz üzere, danışmasal oylama neticesine tanınacak olan sonuç yönetim kurulu üyelerinin sorumsuzluğu değildir, ancak pay sahiplerine işlem ve risklere dair yeterli bilgi aktarımı yapıldıktan sonra olumlu görüş ile hareket eden yönetim kurulunu; daha sonra genel kurulun yetkisi olmadığı ileri sürülerek böyle bir konu görüşülmemişçesine sorumlu tutmak hakkaniyete aykırı olacaktır.

Bu doğrultuda zarar görenin rızasından bahsedebilmek adına geçerli bir rıza beyanının şartları olan; fiil ehliyet, irade sakatlıklarının bulunmaması, rızanın kanuna ve ahlaka aykırı olmaması şartlarının aranması gerektiği, bu şartların varlığı halinde rızanın olumlu yönde görüş bildiren şirket pay sahipleri bakımından geçerli olacağı kanaatindeyiz.

İlke olarak geçerli olmamakla birlikte kimi durumlarda danışmasal oylama neticesinde alınacak olan kararların, karara olumlu oy veren pay sahipleri yönünden dava hakkını kaldırdığı kabul edilecekse, şirketin yönetim kuruluna karşı ikame edeceği sorumluluk davası ne şekilde etkilenecektir? Bir görüşe göre; danışmasal oylama sonucu olumlu yönde karar verilmesi halinde; anılan kararın ibra etkisi şirkete karşı da ileri sürülebilecek ve şirketin dava hakkı ortadan kalkacaktır.⁴⁷¹ Şirketin dava hakkına yönelik olarak ise danışmasal oylama neticesinde varılan kanaatin bir genel kurul kararı niteliğinde olmadığı dolayısıyla şirket iradesi oluşturacak şekilde geçerli sayılamayacağı⁴⁷², bu yönüyle şirketin dava hakkının etkilenmeyeceği düşüncesindeyiz. Ancak şirketin tek pay sahipli olması veya tüm pay sahiplerinin olumlu oy vermesi ise ayrı olarak değerlendirilmesi gerekli bir husustur. Buna göre şirketin tüm pay sahiplerinin olumlu oy kullanması veya tek pay sahibinin olumlu

⁴⁷¹ Kunz, R., 2004, s. 138; Yazar, anonim şirketlerde geçerli olan çoğunluk ilkesi gereği, şekli bir genel kurul kararı varsa, sonucu bağlayıcı olmasa dahi, bu kararın şirkete karşı ileri sürülebileceği görüşündedir.; Isler, 2010, s. 123 vd.: Yazar zarar görenin rızası definin şirkete ileri sürülebileceğini tüm pay sahiplerinin olumlu oy vermesi halinde mümkün kabul edilmesi gerektiğini aksi halde çelişki oluşacağını ileri sürer. Ayrıca yazara göre danışmasal oylama gündem maddesi olarak eklenmiş ve ilan edilmiş, az sayıda pay sahibi genel kurula gelmemiş ve fakat katılan pay sahiplerinin tamamı olumlu yönde oy kullanmış ise bu durumda da karar şirketin tazminat talebine karşı ileri sürülebilecektir.

⁴⁷² Yönetim kurulunun genel kurul kararına dayanarak sorumluluktan kurtulabilmesi adına genel kurul kararının hangi özellikleri taşıması gerektiği hususunda bkz.: Çamoğlu, Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, s. 54.: Genel kurulun usul ve içerik yönünden geçerli bir karar alınmalı ve bu karar yönetim kurulu tarafından gecikmeksizin ve gereği gibi ifa edilmesi halinde sorumlu tutulamayacaklarını ileri sürer. Ayrıca bkz.: Akdağ Güney, Yönetim Kurulu, s. 448.: genel kurul tarafından alınacak geçerli bir kararın yönetim kurulu tarafından yerine getirilmesi halinde yönetim kurulunun şirkete karşı sorumluluğunun ortadan kalkacağını savunur.

oyuyla hareket eden yönetim kurulunun; pay sahiplerini işlem hakkında ne derece bilgilendirdiği gözetilerek somut olay bazında değerlendirme yapılması gerekecektir.

Alacaklıların dava hakkı bakımından ise danışmasal oylamanın bir etkisi bulunmamaktadır.

8. TTK 625. Maddesi bakımından ve Limited Şirket Açısından Yapılan Değerlendirme

TTK'nin 625. maddesinde limited ortaklıklar bakımından müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yetkileri sayılmış olup, düzenlemenin ikinci fıkrasında ise; şirketin esas sözleşmesinde müdürlerin aldıkları belirli kararları veya münferit sorunları genel kurulun onayına sunmalarının gerektiği düzenlemesine yer verilebileceği hükmü yer almaktadır. Aynı hüküm ile genel kurul onayının müdürlerin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı veya sınırlandırmayacağı da düzenlenmiştir.

Bu hükmün çalışmamız açısından önemi; limited şirketlerde söz konusu olan genel kurul onayına sunma imkanının anonim şirketlerde yönetim kurulu üyeleri bakımından söz konusu olup olmayacağının değerlendirilmesi ve bunun mümkün olduğunun değerlendirilmesi halinde, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluklarına etkisinin ne şekilde meydana geleceği hususudur.

Dolayısıyla ilgili düzenleme, çalışmamızın konusuna esas teşkil eden TTK'nin 374. madde gerekçesinde yer verilen hususları konu edinmiş olduğundan, bir sonraki bölümde anonim şirketlerde yönetim kurulunun aldığı kararların genel kurul onayına sunulması hususunda kıyas yönetiminin uygulanıp uygulanmayacağının değerlendirilmesi adına, TTK 625. madde düzenlemesinin incelenmesi çalışmamız açısından gerekli görülmüştür.

Limited ortaklıklarda; TTK'nin 623. maddesinin üçüncü fıkrası ve 625. maddesinin birinci fıkrası ile; müdürlerin kanunla veya şirket esas sözleşmesiyle genel kurulun yetkisine bırakılmamış olan konularda karar almaya ve yürütmeye yetkili olduğu düzenlenmiştir. Bu bakımdan düzenlemenin anonim ortaklıklar için geçerli olan TTK'nin 374. maddesi ile paralel nitelikte olduğu ve limited ortaklıklarda

müdürler lehine bir tamamlayıcı yetki karinesi öngörüldüğü⁴⁷³ söylenebilir. Madde hükmü uyarınca; öğretide ağırlıklı olarak genel kurula tanınmış olan yetkiler hariç kalan yetkilerin tamamının müdürlere ait olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.⁴⁷⁴

Yetkilere ilişkin olarak kanunda çizilen sınırlar dışında genel kurulun yönetim kurulu üzerinde kanunda yazılı olmayan birtakım yetkileri bulunabileceğine dair öğreti görüşleri ve değerlendirmemize 3.1.3. bölümde yer vermiştik. Limited ortaklıklar bakımından ise kanunun 625. maddesinin ikinci fıkrası doğrultusunda müdürlerin aldıkları belirli kararları veya münferit sorunları genel kurul onayına sunabileceği düzenlemesi önem arz etmektedir.

TTK'nin 625. maddesinin ikinci fıkrasında yer verilen düzenleme ile kanun koyucunun anonim şirketler hukukunda uygulandığını belirttiği işlevler ayrılığı ilkesine bir istisna getirilerek⁴⁷⁵, şirket esas sözleşmesinde yer verilmesi halinde belirli karar veyahut münferit sorunların genel kurul onayına sunulabileceği düzenlenmiştir.

TTK'nin 625/2. madde gerekçesinde ise: *“Hüküm, duraksamaya sebep olan kararların alınmasında ortaklar, yani genel kurul ile yönetim arasındaki uyumu sağlama yönünden de yararlı olacaktır. Tasarıya yeni giren bu mekanizmanın özellikle büyük limited şirketlerde, önemli bir gereksinime cevap vereceği de muhakkaktır. Ancak genel kurulun onayına rağmen sorumluluğun müdürlerde olduğu hükümde açıkça belirtilerek, işlevler ayrılığı, sorumluluk yetkiye bağlıdır ilkesinin gereğine uygun hareket edilmiştir. Zorunlu olmayan onayı aramak, yetkiden doğan sorumluluğu kaldıramaz.”* ifadelerine yer verilerek, düzenleme ile limited şirket ortaklarını ilgilendiren veya yönetimin ortaklardan destek almak ihtiyacı duyduğu konularda, yönetime bu imkânı sağlamak hedeflenmiştir.

⁴⁷³ Çamoğlu/Poroy/Tekinalp, N. 663; Bahtiyar/Hamamcıoğlu, s. 8-9; Eroğlu/Demir: s. 85; Biçer/Hamamcıoğlu: s. 36- 37.

⁴⁷⁴ Böckli, § 12 N. 43; Meier-Schatz: s. 264 vd.; Dubs/Truffer: BSK OR II, Art. 698 N. 8b; Tanner, Art. 698 N. 31. Türk hukuku için bkz.: Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları Hukuku, 2015, N. 12-28a; Doğan, s. 20-21.; Genel kurulun yazılı olmayan yetkileri bulunduğu ilişkin öğreti hakkında bkz.: 3.1.3. bölüm.

⁴⁷⁵ İşlevler ayrılığı ilkesinin bu halde geçerli olmayacağı yönünde bkz.: Aksoyak, s. 77.; Hanife Doğrusöz Koşut, **Limited Şirket Sözleşmesinde Yer Alan “Belirli Müdürler Kurulu Kararlarının veya Münferit Sorunların Genel Kurul Onayına Sunulması Zorunluluğu Getiren” Hükümlerin Değerlendirilmesi**, İstanbul: Aristo Yayınevi, Mayıs 2021, s. 9.; Limited şirketlerde bu doğrultuda nispi eşitlik ilkesinin geçerli olduğu yönünde bkz.: § 13 N 5. (naklen: Aksoyak, s. 26, dpn. 91); Karakılıç, 2018, s. 446.

Mehaz İsvBK'nin 811. madde⁴⁷⁶ gerekçesinde; anonim ortaklıklarda yönetim kurulu ile genel kurul arasında yetki paylaşımının yapıldığı ve genel kurula ortaklık yönetimine ilişkin herhangi bir yetki verilmediği belirtilmiş, limited ortaklıklar için müdür kararlarının genel kurul onayına sunulması adına iki farklı metot getirildiği ifade edilmiştir.⁴⁷⁷ Gerekçede, düzenlemenin limited ortaklıkların kişisel özellikleri barındıran esnek organizasyon yapısından kaynaklanan bir ihtiyaç olarak ortaya çıktığı belirtilmiştir.⁴⁷⁸ Öğretide, limited ortaklıkların bu yapısı dikkate alınarak, organlar arasındaki yetki dağılımında katı bir ayırım yapmaktan imtina edildiği ve işlevler ayrılığı ilkesinin yumuşatıldığı ileri sürülmektedir.⁴⁷⁹

Limited ortaklık ana sözleşmesinde belirli kararların genel kurul onayına tabi tutulacağının öngörülmesi halinde müdürler, bu kararları genel kurul onayına sunmak ve genel kurul tarafından alınacak kararı uygulamak ile mükelleftir.⁴⁸⁰

TTK 625/2 ve İsvBK'nin 811 madde hükmü ile yalnızca belirli kararların şirket sözleşmesinde öngörülmek suretiyle genel kurul onayına sunmaları gereğinin öngörülebileceği ifadelerine yer verilmiş ise de hangi kararlar için onay gerekliliği tanınıp hangileri için tanınamayacağına yönelik bir sınır çizilmemiştir.

İsviçre hukukunda öğretide ağırlıklı olarak müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yetkilerinin; genel kurul onayına tabi tutulmasının mümkün olduğu kabul edilmektedir.⁴⁸¹ Bu görüşü savunan yazarlara göre; hükmün yalnızca devredilebilir nitelikteki yetkiler bakımından düzenlenmiş olması yerinde değildir, zira bu alanda yetki devri halihazırda bulunmaktadır. İsvBK'nin müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yetkilerine ilişkin 810/2 maddesinde yer alan: '*sonraki hükümler saklı kalmak kaydıyla*' ifadesinin ve 810/2 gerekçesinde yer

⁴⁷⁶ İsvBK'nin 811 madde hükmü ile TTK'nin 625/2 maddesinin lafzına ilişkin olarak yapılan değerlendirme için bkz.: Şener: Ortaklıklar Hukuku, s. 747; Karakılıç: s.455; Doğrusöz Koşut, s. 17.; Aksoyak, s. 81.

⁴⁷⁷ Botschaft 2001, s. 3213.; Aksoyak, s. 77-78.

⁴⁷⁸ Botschaft 2001, s. 3213.; Aksoyak, s. 77-78.

⁴⁷⁹ Forstmoser/Peyer: s. 400; Schnyder: s. 54; Watter/Roth Pellanda: BSK OR II, Art. 810 N. 1; Watter/Roth Pellanda: BSK OR II, Art. 810 N. 1.

⁴⁸⁰ Forstmoser/Peyer: s. 402; Donati: s. 104.; Esas sözleşmede yer alan genel kurul onayına ilişkin hükmün uygulanmasının, hangi kararlar için genel kurul onayına ihtiyaç duyulacağının kesin ve net olarak belirlenmesine bağlı olduğu yönünde bkz.: Tekinalp: Sermaye Ortaklıkları Hukuku, 2015, N. 22-05; Karakılıç: s. 455.; Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku s.688, Şener, Ortaklıklar Hukuku, s.702.

⁴⁸¹ Forstmoser/Peyer: s. 400 vd.; Meier: s. 315; Donati: s. 110 vd.; Watter/Roth Pellanda: BSK OR II, Art. 810 N. 5.; ve Türk hukuku için bkz.: Doğrusöz Koşut: s. 17.

alan: ‘‘811. Madde hükmü saklı kalmak kaydıyla’’ ifadeleri de bu hususu desteklemektedir.⁴⁸²

Müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yetkilerinin genel kurul onayına tabi tutulmasının mümkün olmadığını ileri süren görüş ise; bu hususun mümkün olduğunun kabulünün, genel kurulun yönetim işlerine müdahalesi anlamına geleceği ve kanunda öngörülen düzene aykırılık oluşturacağı kanaatindedir.⁴⁸³

Türk hukuku açısından öğretide yapılan değerlendirmeye göre; bir görüş, devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetki alanı içerisinde alınan kararların genel kurul onayına tabi tutulmasının mümkün olduğunu ileri sürer. Görüşe gerekçe olarak; TTK’nin 625/1 maddesinde öncelikle müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki görev ve yetkileri sayıldıktan sonra ikinci fıkrada genel kurul onayına tabi tutulmaya ilişkin hükmün düzenlendiği, dolayısıyla bu iki fıkranın birlikte yorumlanması gerektiği, hükmün halihazırda organlar arası yetki paylaşımına istisna getiren bir düzenleme olduğu, maddenin yalnızca devredilebilir nitelikteki görev ve yetkiler bakımından düzenlenmiş olmasının halinde hükmün uygulama alanının daralacağı ve halihazırda bu alandaki görev ve yetkilerin genel kurul onayına sunulmasının mümkün olması nedeniyle hükmün yerinde olmayacağı ileri sürülmektedir. Ayrıca bu görüşü savunan yazarlar; hükmün gerekçesinde ‘‘ortakları ilgilendiren veya yönetimin onlardan destek alma gereksinimi duyduğu’’ konularda yönetime bu imkânı sağlamak için ilgili düzenlemeye yer verildiği, bu kapsama giren konuların yönetime dahil konular olmasının muhtemel olduğu ve bu yetkilere ilişkin kararlarının dahil edilmemesinin hükmün amacına aykırılık taşıyacağı kanaatindedir.⁴⁸⁴

⁴⁸² Forstmoser/Peyer: s. 400; Bkz. ve karş.: Karakılıç: s. 457-458.; Botschaft 2001, s. 3212.

⁴⁸³ Handschin/Truniger: §13 N. 5 ve §14 N. 8.; Türk hukuku için bkz.: Şener: Limited Ortaklıklar Hukuku, s. 665; Doğrusöz Koşut: s. 17

⁴⁸⁴ Karakılıç, s. 456-458.; Aksoyak, s. 87-88.; Ayrıca yazar, devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki bu kararların tamamının genel kurul onayına sunulabileceği anlamına gelmediği, onaya ilişkin kararların kesin ve net olarak belirlenmesi gerektiğini de ifade etmektedir. Yazara göre devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetki alanı içerisinde TTK 625/1-c, d, f, g, h bendinde yer alan hükümler başta olmak üzere, sırf irade ve temsil organı olduğu için müdürlere tanınmış olan yetkilerin genel kurul onayına tabi tutulması mümkün değildir.; Benzer yönde bkz.: Hazalcan Yurtman, ‘‘TTK m. 625/2 Kapsamında Limited Şirket Müdürlerinin Hukuki Sorumluluğu’’, **Sorumluluk Hukuku Seminerler – Makaleler 2017**, Ed. Başak Baysal, s. 467-512.

Türk hukukunda bir diğer görüş ise müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki görev ve yetkilerinin, genel kurul onayına tabi tutulmasının mümkün olmadığı yönündedir.⁴⁸⁵ Bu görüşe göre, devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki kararlar yönetimle ilgili temel kararlar olup, TTK'de İsvBK'nin 810/2 madde hükmünde yer alan *‘‘sonraki hükümler saklı kalmak kaydıyla/ Unter Vorbehalt der nachfolgenden Bestimmungen’’* benzeri bir ifade yer almamaktadır.⁴⁸⁶ Yazarlara göre; genel kurulun bu neviden bir karar alması halinde müdürlerin, ilgili kararın iptalini veya kararın hükümsüzlüğünü talep etme imkânı bulunacaktır.⁴⁸⁷

8.1. Devredilemez ve vazgeçilemez görev alanı dışarısında kalan kararların genel kurul onayına sunulması

Müdürlerin devredilebilir nitelikteki görev ve yetkilerine dair alınan kararların genel kurul onayına sunulup sunulamayacağına hususunda, yukarıda değinildiği üzere devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki görev ve yetkilerin genel kurul onayına tabi tutulabileceği değerlendirilirken gösterilen gerekçelerden birinin de devri mümkün yetkilerin halihazırda genel kurul onayına tabi tutulabileceği olduğuna yer verilmişti. Bu bağlamda devri mümkün görev ve yetkileri hakkında genel kurul onayının öngörülebileceği düşünülse de öğretide bu husus tartışmalıdır.

Öğretide, TTK'nin 625. maddesi ve bu madde hükmü dışında kalan müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez yetkilerine ilişkin kararlar: *‘‘ortaklık iradesinin oluşumunda belirleyici etkisi bulunmayan, rutin, takdir yetkisinin kullanımını gerektirmeyen, çerçevesi belirli kararlar’’*⁴⁸⁸ olarak ifade edilmektedir.

Bir görüşe göre, TTK'nin 625/2 maddesinde öngörülen onay yetkisi, yalnızca müdürler kurulunun devri mümkün yetki alanı bakımından kullanılabilir.⁴⁸⁹

İsviçre hukukunda ise öğretide bir görüşe göre; genel kurul, ortaklık yönetimiyle ilgili alanda yetkiye sahip olmayıp yönetim yetkilerinin devrine ilişkin genel kurulun yetkisi bulunmamaktadır. Kanun sistematığı uyarınca şirketin günlük ve olağan

⁴⁸⁵ Şener, Limited Ortaklıklar Hukuku, s. 665; Doğrusöz Koşut: s. 17.

⁴⁸⁶ Doğrusöz Koşut: s. 17.

⁴⁸⁷ Şener, Limited Ortaklıklar Hukuku, s. 665; Doğrusöz Koşut: s. 17.

⁴⁸⁸ Aksoyak, s. 91.; Forstmoser: Organisation, § 14 N. 2; Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C. 1, s. 593

⁴⁸⁹ Şener, 2017, s. 665.

işlerine ilişkin kararlar, müdürler kurulunun yetki sınırları içerisinde yer almaktadır. Aksinin kabulü halinde yazar, müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez yetkilerinden olan; yönetime ilişkin kararların genel kurula devredilemeyeceğine ilişkin kural ihlal edilmiş olacağı kanaatindedir. Ancak bununla birlikte, yazara göre kanunda bu kararları genel kurul onayına sunulamayacağına ilişkin kanuni bir yasak da bulunmadığından, müdürler kurulunun; devredilebilir nitelikteki görev ve yetkilerine ilişkin kararlarını genel kurul onayına sunmasının mümkün olduğu değerlendirilmektedir.⁴⁹⁰

Türk hukuku için yapılan değerlendirmede ise şirketin günlük ve rutin işlerine ilişkin bu kararların genel kurul onayına tabi kılınmasının; hükmün amacına uygun düşmeyeceği, ⁴⁹¹ genel kurulun TTK 625/2’de tanınan imkanla bu neviden kararların değil, ortaklık yapısını önemli derecede etkileyecek kararları ⁴⁹²denetlemek isteyeceği, ⁴⁹³ dolayısıyla bu kararların genel kurul onayına sunulmasının ticari hayat ihtiyaç ve gereklerine aykırı olacağı⁴⁹⁴ ve bu halde işlevler ayrılığı ilkesinin de ihlal edileceği⁴⁹⁵ belirtilmektedir.

TTK 625 gerekçesinde; maddenin anonim şirketlere ilişkin 374 ve 375. madde hükümleri ile uyum içerisinde olduğu, birinci fıkrada şirketin işletme konusunun elde edilmesi için gerekli her türlü iş ve işlemi yapmaya müdürler kurulunun yetkili olduğu ve yetkilerin açıklanması ile ilgili olarak 375. madde gerekçesine bakılması gerektiği belirtilmiştir⁴⁹⁶. İkinci fıkra gerekçesinde ise ilgili mekanizmanın ortakları da ilgilendiren ve yönetimin ortaklardan destek almasını gerekli gördüğü haller için düzenlendiği, genel kurul onayına rağmen sorumluluğun müdürlerde olduğuna dair eklemenin ise işlevler ayrılığı sorumluluk yetkiye bağlıdır ilkesine uygun hareket edildiği belirtilmiştir. ⁴⁹⁷

⁴⁹⁰ Donati, s. 115 vd.

⁴⁹¹ Aksoyak, s. 93.; Yazar, “TTK m. 625/2, önem derecesi düşük, rutin, takdir yetkisinin kullanılmadığı ya da çok az kullanıldığı kararlar için getirilmemiştir”

⁴⁹² Önemli nitelikte etkileyecek kararlar “ortaklığın genel işletme politikasına ilişkin kararlar, yatırım kararları veya yüklü miktarda kredi çekilmesi” olarak örneklendirilmiştir, bkz.: Handschin/Truniger: §13 N. 5.

⁴⁹³ Aksoyak, s. 93.

⁴⁹⁴ Karakılıç: s. 459.; Aksoyak, s.92.

⁴⁹⁵ Aksoyak, s. 92.; Yazar, “Bu ihtimalde yönetime ilişkin konularda alınacak kararların çoğu genel kurul onayına tabi tutulmuş olacağından kanunun her iki organ için de öngördüğü yetkilere esas anlamda müdahale edileceğini” belirtmiştir.

⁴⁹⁶ Bkz. TTK m. 625 gerekçesi.

⁴⁹⁷ Bkz. TTK m. 625/2 gerekçesi.

İkinci fıkra gerekçesinde yer verilen ifadelerden, genel kurul onayına sunulacak olan kararların olağan günlük işlerden ziyade ortaklığa dair geniş çerçeve kararlarının amaçlandığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte sorumluluğun müdürler üzerinde kalacağına dair hüküm ile, genel kurul ile müdürler kurulu arasındaki işlevler ayrılığı ilkesine hâlel gelmesinin engellendiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda ilgili madde hükmünde, müdürler kurulu ile genel kurul arasındaki yetki dağılımına dair yer verilen esneme imkanının sorumluluğa dair hüküm aracılığıyla dengelendiğinden söz edilebilecektir.

Dolayısıyla kanunda yer verilen “*devredilemez ve vazgeçilemez*” ifadelerine rağmen kanun koyucu tarafından sorumluluk hukuku aracılığıyla da sağlanan bu denge ve ikinci fıkra gerekçesinde yer alan ifadeler nedeniyle müdürler kurulu tarafından, devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetki alanındaki kararların genel kurul onayına sunulmasının mümkün olabileceği yönündeki görüşe katılmaktayız.

Öte yandan, devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetki alanındaki kararların genel kurul onayına sunulacağının kabul edilmesi halinde, bu görev ve yetki alanı dışında kalacak olan kararların da sunulabileceğinin kabulü gerekir. Her ne kadar şirketin günlük ve olağan işlerine dair bu kararlar gerek genel kurulun ağır işleyen yapısı gerek hükmün amacı ile uygun düşmese dahi, kanunda bu hususta bir engel tanınmadığı hususu gözetilerek şirketlerin kendi iç ilişki ve yapıları gözetilerek bu neviden kararların da onaya tabi tutulabileceği düşüncesindeyiz.

8.2. Müdürlerin yetkilerinin devri

Müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yetkileri, TTK’nin 625 madde hükmü ile sayılmıştır. Yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki görev ve yetkileri hakkında çalışmamızın 6. bölümünde yer verdiğimiz açıklamalar ile paralel olarak, müdürlerin bu yetkilerinin de devri mümkün değildir. Zira TTK 625 madde gerekçesinde, maddenin kanunun 375. Maddesi ile uyum içerisinde olduğu⁴⁹⁸ ifadelerine yer verilmiş, 375. madde gerekçesinde de devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yetkilerin: “*ne esas sözleşmeyle ne de bir*

⁴⁹⁸ Bkz. TTK 625 m. gerekçesi

kararla genel kurula veya kurulacak kurullara ve komitelere devredebileceği ve bu yetkilerden feragat edemeyeceği” açıklamalarına yer verilmiştir.

Bununla birlikte, diğer organların devredilemez yetkileri sınırı içerisinde kalan ve bu yetkilerin devrine ilişkin kararların batıl olduğu yönündeki TTK’nin 391. maddesi uyarınca da müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki görev ve yetkilerinin, devre konu edilemeyeceği anlaşılmaktadır.

Müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetki alanı dışında kalan yetkilerinin genel kurula devrinin mümkün olup olmadığı ise öğretide tartışmalıdır.

İsviçre hukukunda bir görüşe göre; limited ortaklıkların anonim ortaklıklardan farklı olarak ortaklığın şahıs ortaklıklarına özgü yönlerinin bulunması, pay sahipleri demokrasisi ve ortakların sadakat yükümlülüğünün olması gibi hususlar gözetildiğinde; müdürlerin bu yetkileri genel kurula devretmesi mümkündür.⁴⁹⁹ Ancak belirtmek gerekir ki İsviçre limited ortaklıklar hukukunda özden organ ilkesi kabul edilmiş olup; bu ilkeye göre şirket sözleşmesinde aksi kararlaştırılmadığı müddetçe; şirketin tüm ortakları yönetim ve temsil yetkisini haizdir.

İsviçre hukukundaki diğer görüşe göre ise; devredilebilir yönetim yetkileri bakımından genel kurula yetki devrinin mümkün olmayacağı⁵⁰⁰ savunulmaktadır. Bu görüşe göre; genel kurul tarafından limited ortaklığın şirket ortakları tarafından veya üçüncü kişiler tarafından yönetilmesi ve temsil edilmesi belirlenecek, bu belirlilik sağlandıktan sonra “kısmen özden yönetim ilkesi” “kısmen seçilmiş yönetim ilkesi” (*ein "bisschen" Selbst organschaft und ein "bisschen" Drittorganschaft*) şeklinde yorumlanabilecek bir düzene izin verilmemelidir. Buna göre yönetim üçüncü kişilere bırakıldıktan sonra devredilebilir yetkilerin genel kurula devri mümkün olmayacaktır.

⁵⁰¹ İsvBK’nin 811 madde gerekçesinde de maddenin organlar arasında sorumluluk veya yetkiler bağlamında bir değişikliğe yol açmadığı ve yalnızca genel kurulun esas sözleşmeye konulacak bir hükümle onay yetkisine sahip olabileceği düzenlenmiş

⁴⁹⁹ Donati: s. 85; Truffer/Dubs, Art. 804 N. 49; Nussbaum, M. F./Sanwald, R./Scheidegger, M., **Kurzkommentar zum neuen GmbH-Recht**, Bern 2007, Art. 810 N. 3.

⁵⁰⁰ Donati, s. 81

⁵⁰¹ Donati, s. 81.

olduğundan, genel kurula bu neviden bir yetki tanınmasının sorumluluk hukuku bakımından kanun sistematığına aykırı olacağı değerlendirilmiştir.⁵⁰²

Türk hukukunda ise özden organ ilkesi terk edilmiş⁵⁰³; şirketin yönetim ve temsili şirket esas sözleşmesi ile düzenlenerek, yönetim ve temsil yetkisi, müdür sıfatını taşıyan bir veya birden fazla ortağa veya üçüncü kişilere verilebileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla bir görüş, limited ortaklıklar bakımından devredilemez ve vazgeçilemez yetkiler dışındaki yönetim yetkilerinin de genel kurula devredilemeyeceği⁵⁰⁴ kanaatindedir.

Limited ortaklıkların; anonim ortaklıklara kıyasen daha küçük nitelikte olması veyahut aile içi ortaklık olmaları, şahıs ortaklıklarına ait bazı özellikleri barındırmaları nedeniyle genel kurulun yönetime müdahil olmasının daha kabul edilebilir nitelikte olduğu belirtilse de; anonim ortaklıklar hakkında ileri sürülen gerekçelerin limited ortaklıklar bakımından da geçerli olduğu ileri sürülerek, limited ortaklıklarda da müdürlerin devredilebilir nitelikteki yetkilerinin genel kurula devretmesinin mümkün olmadığı ifade edilmiştir.⁵⁰⁵ Zira kanun koyucu halihazırda limited ortaklıkların melez karakterini⁵⁰⁶ gözeterek pay sahiplerine; anonim ortaklıklarda bulunmayan birtakım imkanlar getirmiştir. Bu imkanlardan birisi de başlığımız konusu TTK'nin 625. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan; müdürlerin birtakım karar veyahut sorunları genel kurulun onayına sunulabileceğine ilişkin hükmüdür. Ayrıca bu görüşe göre; pay sahiplerinin sorumluluğuna yönelik olarak genel kurulda alınan kararlar hakkında

⁵⁰² Botschaft zur Revision des Obligationenrechts (GmbH-Recht sowie Anpassungen im Aktien-, Genossenschafts-, Handelsregister- und Firmenrecht) vom 19. Dezember 2001, s. 3213. (<https://www.fedlex.admin.ch/destore/fedlex.data.admin.ch/eli/fga/2002/443/de/pdf-a/fedlex-data-admin-ch-eli-fga-2002-443-de-pdf-a.pdf>) (Erişim Tarihi: 26.08.2024)

⁵⁰³ “Özden organ” ilkesinin terk edilmesi ve sebebi TTK m. 623'ün gerekçesinde şu şekilde ifade edilmiştir: “Tasarı ile, İsv. BK ile 6762 sayılı Kanun'a hâkim olan, İsviçre Tasarısında da aynen korunan özden organ ilkesi terk edilmiştir. Bu ilke tüm ortakların, şirketi birlikte yönetmesi dolayısıyla, şirketin yönetiminin ve temsiline ortaklar için hak hem de yüküm niteliği taşıması anlamına gelir. Burada “özden” sözcüğü şirketin özünü oluşturan ortakları, yani bünyeyi ifade eder. Yönetim şirketin bünyesinden kaynaklanmaktadır. Özden/bünyeden yönetim ilkesi şirketi “şahıs şirketi” sınıfına sokar. İsviçre kanun koyucusu limited şirketi bir anlamda sınırlı sorumlu bir kolektif şirketmiş gibi mütalaa etmektedir. Bu yaklaşım modern öğretide pek taraftar bulmamakta, limited şirket anonim şirkete nazaran küçük ölçekli bir şirket olarak düşünülmektedir. Bu anlayış Türk limited şirketi için de geçerlidir. Limited şirketi, kolektif şirkete çok yaklaştırmamızın “şirketleşme” politikasına uymadığı, böylelikle özellikle yönetimde profesyonelleşmenin gereksinimlere daha iyi cevap vereceği düşüncesi ağır basmıştır. Bu nedenle özden organ ilkesinden ayrılarak 623'üncü maddede seçilmiş yönetim organı sistemi benimsenmiştir.”; Çamoğlu (Poroy/Tekinalp), C. II, 2017, N 1717.

⁵⁰⁴ Aksoyak, s. 65-66.; Donati, s. 82.

⁵⁰⁵ Aksoyak, s. 65-66.

⁵⁰⁶ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, N. 18-01.

kanunda bir düzenleme yapılmamış olması nedeniyle de bu neviden bir yetki devrinin mümkün olduğundan bahsetmek güç olacaktır.⁵⁰⁷

Kanaatimizce; kanun koyucu genel kurulun ve müdürlerin yetkilerini kanun ile kesin olarak belirlemiş olup; bu sınırlar doğrultusunda kural olarak genel kurulun yönetime ilişkin görev ve yetkileri bulunmamaktadır.⁵⁰⁸ Buna göre limited ortaklıklar; şahıs ortaklıklarının organizasyon eksikliği ihtiyacı ve sermaye ortaklıklarının sorumluluk sınırlamaları avantajı ile şahıs ve sermaye ortaklıklarının özelliklerini barındıran⁵⁰⁹ ortaklıklar olması; genel kurulun yönetime müdahale edebilmesi için makul bir neden olarak ortaya konulamayacaktır. Zira kanun koyucu halihazırda, limited ortaklıkların anonim ortaklıklara nazaran şahıs ortaklıklarının bazı özelliklerini barındırdığını dikkate alarak, TTK'nin 625/2 maddesi gibi birtakım mekanizmalar getirmiş, ancak madde gerekçesinde ise genel kurul onayı bulunmasına rağmen sorumluluğun müdürler kuruluna ait olduğu ifadesinin de işlevler ayrılığı ilkesinin korunması amacına hizmet ettiğini düzenlemiştir. Buna göre; işlevler ayrılığı ilkesi, madde gerekçesi ve kanun sistematigi gözetildiğinde müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetki alanı dışında kalan yetkilere ilişkin genel kurula yetki devri yapılamayacağı kanaatindeyiz.⁵¹⁰

9. TTK 625/2 Maddesinde tanınan onay yetkisinin, anonim ortaklıklarda kıyasen uygulanıp uygulanamayacağı hususu

Konumuz bakımından değerlendirilmesi gerekli başka bir husus ise; limited ortaklıklar için kanunun 625/2 düzenlemesi ile müdürlerin genel kurula belirli sorun ve kararları sunma olanağı tanınırken; anonim ortaklıklara ilişkin TTK'nin 374. madde gerekçesinde yer alan ve hukukun sürekli gelişimini sağlamak amacıyla öğreti ve mahkeme kararlarına bırakıldığı belirtilen sorunların, limited ortaklıklarda ilgili konuda düzenleme bulunmakta iken anonim ortaklıklarda bu şekilde bir düzenlemeye yer verilmemesine dair tercihin yorumlanması hususudur. Konunun değerlendirilmesi adına kanun boşluğu kavramı ve türlerine kısaca çalışmamızda yer verilmiştir.

⁵⁰⁷ Donati, s. 83.; Kırca/Şehirli Çelik/Manavgat, C. 1, s. 536.

⁵⁰⁸ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları Hukuku, 2015, N. 13-06

⁵⁰⁹ Şener, Limited Ortaklıklar Hukuku, s. 10

⁵¹⁰ Aynı yönde bkz.: Aksoyak, s. 73-74.

9.1. Kanun boşluğu kavramı

Kanun boşluğu kavramının öğretide farklı şekillerde tanımlandığı görülmektedir.

Öğretide *Edis* tarafından, kanun boşluğu: “*gerekli ve zorunlu bir düzenlemenin kanun koyucu tarafından yapılmamış olması*” olarak tanımlanmaktadır.⁵¹¹

Aral, kanunun kendi planına aykırı bir şekilde susması halinde kanunda bir boşluğun olduğunu kabul etmenin gerektiğini ileri sürer.⁵¹²

Işıқтаç/Metin; yazılı hukukta bir olaya dair belirli bir kural bulunmaması hususunu kanun boşluğu olarak değerlendirmektedir.⁵¹³

Akipek/Akıntürk’e göre ise kanun boşluğu, kanunun hem sözü hem de ruhundan hareketle yapılacak olan tespitler doğrultusunda gerekli kanuni düzenlemenin yapılmamış olmasıdır.⁵¹⁴

Dural/Sarı tarafından kanun boşluğu: “*bulunması gereken kanuni düzenlemenin yokluğu*” olarak tanımlanmıştır.⁵¹⁵

Öztan ise kanun boşluğunun, “*gerekli kanuni düzenlemelerdeki eksiklik*” olduğunu ileri sürmektedir.⁵¹⁶

Ç. Kırca tarafından kanun boşluğu: “*gerekli kanuni düzenlemelerin yapılmamış olması*” olarak belirtilmiş olup, yazara göre bu tanım içerisinde yer alan “*gerekli*” ifadesi önem arz etmektedir. Zira her düzenleme veya eksikliğin boşluk olarak

⁵¹¹ Seyfullah Edis, **Medenî Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri**, Ankara: AÜHF Yayını, 1979, s. 107.

⁵¹² Vecdi Aral, **Hukuk ve Hukuk Bilimi Üzerine**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1985, s. 157.

⁵¹³ Yasemin Işıқтаç/Sevtap Metin, **Hukuk Metodolojisi**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2003, s. 227.

⁵¹⁴ Jale G. Akipek/ Turgut Akıntürk, **Türk Medenî Hukuku (Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku)** Cilt I, İstanbul: Beta Basım Yayın, 2022, s. 127.

⁵¹⁵ Mustafa Dural/ Suat Sarı, **Türk Özel Hukuku, Cilt I, (Temel Kavramlar ve Medenî Kanunun Başlangıç Hükümleri)**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2004, s. 108.

⁵¹⁶ Bilge Öztan, **Medenî Hukukun Temel Kavramları**, 31. Baskı, Ankara: Turhan Kitabevi, 2009, s. 143.

sayılması uygun düşmeyecek, boşluk olduğunun ileri sürülebilmesi için düzenlenmesi gereken bir meseledeki eksiklikten söz etmek gerekecektir.⁵¹⁷

Son olarak ise *Aktaş* tarafından kanuni boşluk hakkında: “*pozitif hukukun, bir meseleyi düzenlemesi gerekirken kendi normatif düzenine aykırı olarak düzenlememiş olması*” tanımı yapılmıştır.⁵¹⁸ Yazar, pozitif hukukun her suskunluğunu boşluk olarak değerlendirilemeyeceğini, bazı hallerdeki suskunluğun meselenin olumsuz olarak karara bağlandığı anlamına gelebileceğini⁵¹⁹, bir mesele hakkında hükmün kapsamında girip girmediğinin değerlendirilmesi yapılırken hem düz anlamı hem de zıt anlamı bakımından irdelenmesi gerektiği⁵²⁰, dolayısıyla hükmün mefhumu muhalifi açısından bakıldığında mesele söz konusu hükmün dışında kalıyor ise kanun boşluğundan söz etmenin mümkün olamayacağını⁵²¹ ileri sürmüştür.⁵²²

Anılan tanımlamalar kapsamında öğretide kanun boşluğunun en kapsayıcı ve genel anlamıyla gerekli kanuni düzenlemelerin yapılmamış olması olarak tanımlandığı anlaşılmaktadır. Kanun sistematigi gereğince bazı hallerde boşluk söz konusu olması halinde, hükmün olumsuz olarak veya mefhumu muhalifinden yapılacak yorumun da değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kanunun başka kurallara atıf yapması halinde de boşluktan söz etmek mümkün olamayacaktır.⁵²³ *Serozan* tarafından konuya ilişkin olarak TMK’nin 5. maddesinde yer alan ve kıyası öngören hüküm örnek verilmiş olup, ilgili madde hükmünde: “*Bu Kanun ve Borçlar kanununun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde tüm özel hukuk ilişkilerine uygulanır*” ifadeleri yer almaktadır. Madde hükmü kapsamında özel hukuk alanında düzenlenmeyen herhangi bir meselenin TMK veya TBK’nin genel hükümlerine uygunluk arz etmesi halinde kanun boşluğundan söz etmek mümkün değildir.⁵²⁴

⁵¹⁷ Çiğdem Kırcı, “Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Uygun Sınırlama”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Yıl 2001, Cilt. 50, S. 1, s. 91.

⁵¹⁸ Sururi Aktaş, s. 10.

⁵¹⁹ Aynı yönde bkz.: Ç. Kırcı, s. 91-92; Oğuzman/Barlas, s. 88; Işıktaç/Metin, s. 222; Dural/Sarı, s. 109; Tekinay, s. 64; Orhan Münir Çağır, **Hukuk Başlangıcı Dersleri (Hukukun Temelleri ve Hukuk İlminin Tarihi Tekamülü)**, Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1963, s. 121.

⁵²⁰ Aynı yönde bkz.: Oğuzman/Barlas, s. 88.

⁵²¹ Aynı yönde bkz.: Oğuzman/Barlas, s. 88.

⁵²² Aktaş, s. 10.

⁵²³ Serozan, s. 126.; Aktaş, s. 10.

⁵²⁴ Serozan, s. 126.; Aktaş, s. 11.

Öğretide *Tekinay*, bir meseleye kanunun herhangi bir hükmünün kıyas yoluyla uygulanması mümkünse kanun boşluğundan söz edilemeyeceğini ifade etmektedir.⁵²⁵ *Aktaş* ise; kanun koyucunun hangi kurallara göre kıyas yapılacağını kendisinin atıf yoluyla göstermiş olması gerektiğini; aksi halde hâkimin kıyas yapılması gerektiğine ve kıyas yapılacak kurala kendisinin karar vermesi gerektiği hallerde kanun boşluğu olduğunu ileri sürerek bu görüşe katılmadığını belirtmiştir.⁵²⁶

Kanun boşluğu; öğretide: ‘*kanun içi boşluklar-kanun boşlukları (kanun yanında/dışında boşluklar), gerçek boşluklar-gerçek olmayan boşluklar, bilinçli boşluklar-bilinçsiz boşluklar ve açık boşluklar-örtülü boşluklar*’ şeklinde türlere ayrılmaktadır.⁵²⁷

Kanun içi boşluklar, kanun koyucunun ilgili hukuk normunu belirli bir çerçeve olarak belirlediği, ancak içeriğinin doldurulmasını hâkime bıraktığı boşluklar olarak ifade edilmektedir. Buna göre hâkimin; kanun içi boşluğu hüküm dışı öğelerle tamamlaması gerekmekte olup⁵²⁸, hâkime konu hakkında takdir yetkisi tanınmıştır.⁵²⁹ Kanun için boşluklar, kanun koyucu tarafından bilinçli olarak bırakılmış⁵³⁰ boşluklardır.⁵³¹

⁵²⁵ Bkz. *Tekinay*, s. 64.

⁵²⁶ *Aktaş*, s. 11.

⁵²⁷ Bkz. *Edis*, s. 116-119; *Işıktaç/Metin*, s. 226-230; *Şaban Kayıhan, Hukukun Temel Kavramları*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2008, 2. Baskı s. 177-180; *Oğuzman/Barlas*, s. 90-95; *Ergun Özsunay, Medeni Hukuka Giriş*, Gözden Geçirilmiş 4. Bası, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, 1981, s. 201-204; *Ç. Kırca*, s. 93-97; *Aydın Zevkliler /M. Beşir Acabey / K. Emre Gökyayla, Medenî Hukuk (Giriş, Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku)*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2000, 6. Baskı, s. 97-101; *Dural/Sarı*, s. 110-112. Ayrıca hukuk boşluğu – kanun boşluğu ayrımı için bkz.: *Dural/Sarı*, s. 108; *Işıktaç/Metin*, s. 227; *Zevkliler/Acabey/Gökyayla*, s. 96-97; *Ali Nazım Sözer, Hukukta Yöntembilim*, İzmir: Beta Yayınevi, 2013, s. 116 ve 124.

⁵²⁸ *Ç. Kırca*, s. 93.; *Işıktaç/Metin*, s. 230; *Edis*, s. 117.

⁵²⁹ *Kayıhan*, s. 175; *Abdullah Dinçkol, Hukuka Giriş*, Genişletilmiş 3. Basım, İstanbul: Der Yayınları, 2005, s. 273; *Kemal Gözler, Hukuka Giriş*, Güncelleştirilmiş 6. Baskı, Ekin Yayını, 2009, s. 244; *Hüseyin Hatemi, Medeni Hukuka Giriş*, Gözden Geçirilmiş 3. Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2004, s. 83-84; *Mehmet Ayan, Medenî Hukuka Giriş*, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Konya: Mimoza Yayını, 2007, s. 57.

⁵³⁰ *Alfred E. Von Overbeck*, “Some Observation on The Role of The Judge Under The Swiss Civil Code” *Louisiana Law Review*, Vol. 37, Issue 3 (1976-1977), s. 686; *Akyol*, s. 274; *Edis*, s. 116; *Kemal Gözler, Hukuka Giriş*, s. 243-244.; *Aktaş*, s. 14.;

⁵³¹ *Özsunay*, s. 201.

Kanun boşluklarındaki ikinci ayırım ise kanun yanında boşluk/kanun dışında boşluk⁵³² veya kural dışı boşluk⁵³³ olarak ifade edilen ikinci boşluk türüdür. Bu boşluk türünde, kanun koyucu bilinçli veya iradi olmayan bir şekilde kanunda boşluk bırakmış olup,⁵³⁴ yapılması gerekli kanuni düzenleme yapılmamış⁵³⁵ ve hâkimin hukuk yaratması gereklidir⁵³⁶.

Kanun boşluğu kavramına ilişkin öğretide ikinci ayırım gerçek boşluk ve gerçek olmayan boşluktur. Gerçek boşluk: kanunda yer alması gerekli bir düzenlemenin yapılmamış olması veya bir mesele hakkında herhangi bir kuralın yer almaması olarak tanımlanmaktadır.⁵³⁷ Gerçek boşluğun söz konusu olması halinde, hâkimin hukuk kuralı yaratmak suretiyle boşluğu doldurması gerekmektedir.⁵³⁸

Gerçek olmayan boşluk ise; kanunda yer alan bir düzenlemenin elverişli ve tatmin edici olmaması halidir.⁵³⁹ Bu halde hâkimin boşluğu doldurması söz konusu olamayacaktır.⁵⁴⁰ Zira her ne kadar kanuni boşluk var gibi gözüke de konu hakkında kanunda bir düzenleme söz konusudur. Fakat kanun koyucunun yanlış hukuk politikasından dolayı⁵⁴¹ ilgili hükmün uygulanması tatmin edici sonuçlar doğurmamaktadır.⁵⁴² Dolayısıyla hükmü elverişli ve tatmin edici hale getirmekle yükümlü taraf da yasa koyucudur.⁵⁴³

Kanun boşluğu türlerinden birisi de açık boşluk ve örtülü boşluk ayrımıdır. Bu ayrıma göre; kanunun düz ve mefhumu muhalifinden yapılacak yorum ile çıkan anlamı itibariyle bir mesele hakkında hiçbir hüküm getirmediğinin anlaşılması halinde açık boşluk söz konusu olmaktadır.⁵⁴⁴

⁵³² Özsunay, s. 201.

⁵³³ Dinçkol, s. 273; Öztan, s. 147; Gözler, s. 244.

⁵³⁴ Edis, s. 117; Öztan, s. 147.

⁵³⁵ Gözler, s. 244; Overbeck, s. 686.

⁵³⁶ Gözler, s. 244.

⁵³⁷ Özsunay, s. 202; Kayıhan, s. 179; Işıktaç/Metin, s. 118; Edis, s. 118.

⁵³⁸ Aktaş, s. 18.

⁵³⁹ Edis, s. 118; Özsunay, s. 207; Oğuzman/Barlas, s. 94; Kayıhan, s. 179; Öztan, s. 148; Akipek/Akıntürk, s. 128; Işıktaç, Yasemin, Hukuk Başlangıcı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2010, s. 204.

⁵⁴⁰ Aktaş, s. 18.

⁵⁴¹ Işıktaç/Metin, s. 229

⁵⁴² Işıktaç/Metin, s. 229

⁵⁴³ Oğuzman/Barlas, s. 94.

⁵⁴⁴ Dural/Sarı, s. 111; Işıktaç/Metin, s. 227-228; Edis, s. 119; Oğuzman/Barlas, s. 92; Kayıhan, s. 178; Akyol, s. 278.

Örtülü boşluğun söz konusu olması halinde kanunda meseleye ilişkin bir kural mevcuttur ancak kural çok geniş tutulmak suretiyle gerekli istisnalara yer verilmemiş, kuralın aynen uygulanması halinde adaletin tam olarak sağlanamaması söz konusudur.⁵⁴⁵ Başka bir deyişle; hükmün aynen uygulanması halinde hakkaniyete aykırı sonuçlar doğacak ise örtülü boşluktan söz etmek mümkün olacaktır.⁵⁴⁶

Kanun boşluğu türlerine ilişkin olarak değineceğimiz son ayırım ise bilinçli ve bilinçsiz boşluk kavramlarıdır.

Bilinçli boşluk, kanun koyucunun bir meseleyi bilinçli ve iradi olarak düzenlemediği hallerde söz konusudur.⁵⁴⁷ Bilinçli boşluklar için kanun yanında boşluk/ kanun dışında boşluk kavramında değinildiği üzere hâkimin takdir yetkisini kullanması gerekmektedir.⁵⁴⁸ Bilinçli boşluklar, kanun koyucunun hukuk politikasından ve birtakım meselelerin öğreti ve mahkeme kararları yoluyla şekillenmesini tercih etmesi halinde ortaya çıkmaktadır.⁵⁴⁹

Bilinçsiz boşluk⁵⁵⁰ ise; kanun koyucunun iradesi dışında ortaya çıkan boşluklar⁵⁵¹ olup, ortaya çıkma nedenlerine kanun koyucunun ihmali, dikkatsizliği veya unutkanlığı veya öngörülemeyen ekonomik, toplumsal, teknik gelişmeler⁵⁵² örnek gösterilebilmektedir.⁵⁵³

⁵⁴⁵ Ç. Kırca, s. 96; Işıktaç/Metin, s. 229; Serozan, s. 131; Tekinay, s. 64-65. Öztan, s. 149.; Öztan'a göre açık boşlukta "kural eksikliği" söz konusuyken, örtülü boşlukta "kural aksaklığı" söz konusudur.

⁵⁴⁶ Ç. Kırca, s. 98; Edis, 119; Oğuzman/Barlas, s. 93; Kayıhan, s. 179; Işıktaç, Hukuk Başlangıcı, s. 203; Dinçkol, s. 272; Serozan, s. 123; Zevkliler/Acabey/Gökyayla, s. 100.; Öğretide bazı yazarlara göre örtülü boşluk, gerçek olmayan boşluğun alt türü niteliğindedir, bkz.: Zevkliler/Acabey/Gökyayla, s. 100; Edis, s. 118; Oğuzman/Barlas, s. 93-94; Öztan, s. 148; konuyla ilgili tartışmalar için bkz. Ç. Kırca, s. 95.; Bir başka görüşe göre ise örtülü boşluk, hakim'in hukuk kuralı koymasına ihtiyacı doğurduğundan gerçek boşluğun alt türü niteliğindedir.: Dural/Sarı, s. 111-112; Işıktaç/Metin, s. 230; Hatemi, Medeni Hukuka Giriş, s. 78; ayrıca bkz. Ç. Kırca, s. 96, 98.; Aktaş, s. 18-21.

⁵⁴⁷ Ç. Kırca, s. 103; Serozan, s. 133.

⁵⁴⁸ Dinçkol, s. 272.

⁵⁴⁹ Çağıl, s. 119; Işıktaç/Metin, s. 227.; Aktaş, s. 21.

⁵⁵⁰ "ihmalden doğan boşluklar" nitelendirilmesi için bkz.: Oğuzman/Barlas, s. 91; Özsunay, s. 203.

⁵⁵¹ TMK 74/2'de yer alan derneklerin "Olağan genel kurul toplantılarının en geç üç yılda bir yapılması zorunludur" hükmüne karşılık bu süre içerisinde olağan genel kurul toplantısının yapılmaması halinde ne tür bir yaptırım uygulanacağını yer almaması "ihmalden doğan boşluk" olarak değerlendirilmektedir.

⁵⁵² İhmal, dikkatsizlik, öngörülemeyen vb. nedenlerle ortaya çıkan bilinçsiz boşluklar, fiili boşluklar olarak tanımlanmaktadır, bkz.: Oğuzman/Barlas, s. 92; Özsunay, s. 203.

⁵⁵³ Tekinay, s. 64; Kayıhan, s. 178; Işıktaç/Metin, s. 227.

9.2. TTK m. 374 hükmünde kanun boşluğunun varlığına ilişkin değerlendirme

Kanun boşluğu türlerine ilişkin genel açıklamalar sonrasında konumuz özelinde TTK'nin 374. madde hükmünün değerlendirmesinde; kanun koyucu tarafından madde hükmü ile esas sözleşme ve kanun ile genel kurulun yetkisine bırakılan hususlar hariç tüm işlemlere ait yetkinin yönetim kurula ait olduğu yönünde genel bir çerçeve çizilmiş olmasına karşılık, gerekçede yer alan açıklamalar uyarınca kanun içi boşluk ve madde hükmünde açık bir şekilde üç sorunun öğreti ve mahkeme kararlarına bırakıldığı belirtildiği gözetilerek bilinçli bir boşluk bulunduğu ilk bakışta akla gelmektedir.

Yukarıda değinildiği üzere bilinçli boşluk kavramı, kanun koyucunun hukuk politikasından ve birtakım meselelerin öğreti ve mahkeme kararları yoluyla şekillenmesini tercih etmesi halinde söz konusu olmaktadır.⁵⁵⁴ TTK m. 374 gerekçesinde; genel kurula birtakım yetkilerinin esas sözleşme ile bırakılıp bırakılamayacağı veya yönetim kararlarının genel kurul onayına bağlanıp bağlanamayacağı ve nihayet yönetim kurulunun sorumluluğuna etkileri hususlarının hukukun sürekli gelişimi ilkesi gözetilerek bilinçli olarak öğreti ile mahkeme kararlarına bıraktığının belirtilmesi, ifadeleri de bilinçli boşluk kavramıyla örtüşür ifadelerdir. Bu doğrultuda, öncelikle kanun boşluklarının, kanun koyucu tarafından ortaya çıkabilecek her türlü mesele ve uyuşmazlığın göz önünde bulundurulamaması, sürekli gelişim halinde olan yaşam ve hukukun karşısında insan aklının ancak belirli bir sınırdan öngörü yeteneğinin mevcut olması nedenleriyle ortaya çıktığını göz etmek gerekmektedir.

Nitekim hukuk sistemleri uyarınca hâkime tanınan takdir yetkisi de hakimlerin toplumsal yaşamın dinamiklerine ayak uydurma amacı gözetilerek tanınmıştır.⁵⁵⁵

Gerekçede yer verilen ifadelerden kanun koyucunun; şirketler hukuku bakımından henüz öngörülememiş birtakım iş ve işlemler kapsamında genel kurula

⁵⁵⁴ Çağır, s. 119; Işıktac/Metin, s. 227.; Aktaş, s. 21.

⁵⁵⁵ Hakime tanınan takdir yetkisi ispat hukukuna ilişkin olmayıp, hukuki değerlendirme ve hüküm vermeye ilişkindir, bkz.: Dinçkol, s. 264; Oğuzman/Barlas, s. 92.; Davut Bülbül, **Hakimin Takdir Yetkisi**, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2009, s. 24. Dinçkol, s. 287; Hatemi, Medeni Hukuka Giriş, s. 91.

devredilebilir yetkiler yönünden esas sözleşme ile yetki devri veya yönetim kararlarının genel kurul onayına sunulmasına ve nihayet yönetim kuruluna sorumluluktan kaçmak üzere hâkimin takdir yetkisi tanımak maksadıyla bilinçli bir boşluk bulunduğu neticesine ulaşılabilecektir. Bilinçli boşluk olduğunun düşünülmesi halinde ise; hâkimin takdir yetkisi doğacak ancak hâkim bu takdir yetkisini kullanırken; yalnızca belirli bir ölçüde serbestliğe tabi olarak, keyfi bir özgürlük alanı içerisinde hareket edemeyeceğini belirtmek gerekir.

Bu bakımdan hâkim, kanun tarafından takdir yetkisinin tanındığı hallerde bu yetkiyi kullanabilir, kanun tarafından yetkiye ilişkin olarak sınırların dışına çıkamaz ve bu doğrultuda kullanacağı yetkiyi; kullanım şekli, kapsamı, amacı gibi yönleriyle ilgili kanun maddesine uygun olarak kullanır.⁵⁵⁶

Takdir yetkisini kullanacak olan hâkimin; hakkaniyete uygun bir şekilde ve ilgili kanunun amacına, kabul ettiği dengeye uygun bir şekilde karar vermesi beklenir.⁵⁵⁷

Dolayısıyla TTK'nin 374. madde hükmü gerekçesinden yola çıkarak takdir yetkisini kullanacak olan hâkimin, anılan esaslara uygun karar vermesi gerekecek; kanunda tanınan işlevler ayrılığı ilkesinin gözetilmesi, sorumluluk hukuku bakımından TTK'nin 553. maddesinde öngörülen sorumluluk düzenine aykırılık teşkil edecek bir netice doğrulmaması gerekliliği gözetilerek; gerekçede yer verilen sorunları olumsuz olarak yanıtlaması gerekecektir.

Dolayısıyla kanaatimizce TTK m. 374 hükmünde; gerekçede işaret edildiğinin aksine bir kanun boşluğu yer almamakta olup, hakim tarafından da gerekçede yer verilen açıklamalara dayanılarak, takdir yetkisi kullanılmak suretiyle; yönetim yetkisi kapsamında kalan bir konunun genel kurula devredilebileceği, yönetim kurulu kararlarının genel kurul onayına bağlanabileceği veya yönetim kurulunun bu suretle sorumluluktan kaçabileceğine yönelik bir karar tesis etmesi, kanun maddesine aykırı olması sebebiyle uygun düşmeyecektir.

⁵⁵⁶ Abdullah Dinçkol, "Hâkimin Takdir Yetkisinin Kullanılmasında Hak ve Nisfet", **Yargıtay Dergisi**, C. 19, S. 3, Y. 1993, ss. 214-230, s. 216. ; Şahin Anıl Yaşar, "Hakimin Takdir Görevi ve Takdirin Sınırları", **Legal Yayıncılık**, İstanbul 2013, s. 72-73.; Akipek/Akıntürk, s. 144; Bülbül, s. 29.

⁵⁵⁷ Tuba Diltaş Karataş, **Teorik Açıdan Hakimin Hukuk Yaratması**, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan 2019, s. 25.

Bu bağlamda madde metni ile gerekçe arasında bir uyumsuzluk bulunduğu, hüküm ile öğreti ve mahkeme kararlarına bırakıldığı belirtilen sorunun esasında gerek hükmün kendisi gerekse kanun sistematığı ve sorumluluk hukuku bakımından değerlendirildiğinde olumsuz olarak yanıt bulduğu kanaatindeyiz.

Öte yandan, madde hükmünde bilinçli bir kanun boşluğu bulunduğu değerlendirilmesi halinde; boşluğunun giderilmesi yöntemlerinden biri olan kıyas yönteminin de TTK'nin limited şirketlerdeki müdürler yönünden olan 625/2 maddesinde öngörülen; müdürler kurulunun belirli sorun ve kararları genel kurulun onayına sunabileceği ve genel kurul onayının, müdürler kurulunu sorumluluktan kurtarmayacağına ilişkin düzenlemenin, TTK'nin 374. madde gerekçesinde değinilen haller için kıyasen uygulanıp uygulanamayacağının değerlendirilmesi gündeme gelebilecektir.

Kıyas yöntemi kural olarak hukuk sisteminde bir boşluk olması halinde uygulanmakta olup, yukarıda hukuk boşluğu türlerine değinmiş ve TTK m. 374'te bir boşluk bulunmadığı kanaatinde olduğumuzdan söz etmiştik. Kıyas uygulamasının ikinci şartı ise kıyas yönteminde kıyaslanan ile kıyaslatılan meselenin özdeş olmamasıdır. Zira her iki olayın özdeş olması halinde kıyas yöntemine başvurmaya gerek kalmayacaktır.⁵⁵⁸

Kıyas uygulamasının bir diğer şartı ise kıyaslanan şeye bağlanan hükmün, yalnızca ilgili meseleye mahsus olmamasıdır. Başka bir deyişle, kıyaslanacak olan düzenleme özellikle bir kişi veya bir şeye mahsus kılınmış ise kıyas yöntemine başvurulması mümkün değildir.⁵⁵⁹

Kıyasa ilişkin bir diğer sınır ise; kıyasın, istisnalar dar yorumlanır (*'singularia non sunt extendenda'*) ilkesi uyarınca istisnai hükümlere kural olarak uygulanamamasıdır.⁵⁶⁰ İstisnai hükümlere kural olarak kıyas yöntemi

⁵⁵⁸ Fuat Altuntaş, **Hukukta Akıl Yürütme Yöntemi Olarak Kıyas (Analoji)**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021, s. 154.; Gözler, Hukuka Giriş, s. 328.; Ayşen Furtun, **Hukuk Felsefesi Dersleri**, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2. Baskı, 2014, s. 76.

⁵⁵⁹ Altuntaş, s. 154.; Gözler, Hukuka Giriş, s. 329-330.

⁵⁶⁰ Gözler, Hukuka Giriş, s. 330.; Altuntaş, s. 107-108.; İstisnai hükümlere kıyas uygulanabileceğine ilişkin olarak bkz.: Sözer, s. 214- 125; Ç. Kırca, s. 98

uygulanamayacağına ilişkin bu görüşe göre; aksinin savunulması kıyas yönteminin mantığıyla ters düşecektir.⁵⁶¹

Kıyas yönteminin uygulanması yönündeki bir diğer şart ise kıyasın uygulanmasının, ödev yükleyen ve kişi hak ve özgürlükleri sınırlandırıcı nitelikte olmamasıdır. Kıyas yöntemi, pozitif hukuk değerleri ile uyum içerisinde olmalı, ele alınan düzenlemenin niteliğinin de kıyas yönteminin uygulanmasına uygun olmalıdır.⁵⁶²

Kıyas yönteminin, bir şeyi zikretmenin, diğerini dışlamak olduğu “*expressio unius est exclusio alterius*” ilkesinin geçerli olduğu hallerde de uygulanması mümkün olmayacaktır.⁵⁶³ Bu kapsamda hükmün lafzında yer verilecek olan “*yalnızca, sadece*” gibi ifadelerinin yanında, kimi hükümlerde bazı yetki veya olguların belirli kişi veya yerlere tanımlandığı hükümden açıkça anlaşılmakta olacağından, hüküm ile anılmayan kişilerin kıyas yoluyla kanun kapsamına dahil edilmesi mümkün olmayacaktır.⁵⁶⁴

Kıyas yönteminin hangi hallerde uygulanamayacağına dair yer verdiğimiz kısa açıklamaların yanında, bu yöntemin yalnızca istisnai hal ve durumlarda uygulanması gerektiğini belirtmek gerekir.⁵⁶⁵ Nihayet kıyas uygulamasında, kanun koyucu tarafından bırakılan boşluğun nedenleri ve amaçlarının gözetilmesi gerekmektedir.

Bu doğrultuda değindiğimiz üzere TTK’nin 374. madde gerekçesinde ifade olunan ve yargı içtihatları ile öğreti görüşlerine bırakıldığı ifadesine dayanılarak öncelikle madde hükmünde bir boşluk bulunmaması nedeniyle; TTK’nin 625/2 madde hükmünün kıyasen uygulanması yoluna başvurulamayacağı kanaatindeyiz.

Öte yandan değinildiği üzere anonim ortaklık ve limited ortaklıkların yapıları kanunda birbirlerinden farklı olarak yapılandırılması, limited ortaklıkların şahsi ortaklıklara özgü birtakım özelliklerinin bulunması ve anonim ortaklıklarda işlevler

⁵⁶¹ Gözler, Hukuka Giriş, s. 330.

⁵⁶² Ç. Kırca, s. 109.

⁵⁶³ Gözler, Hukuka Giriş, s. 307, 331

⁵⁶⁴ Konuya ilişkin Anayasa’nın 54. Maddesinde yer verilen işçilerin grev hakkına sahip olduğu ilişkin düzenleme örnek gösterilmektedir. İlgili düzenleme ile grev hakkına sahip olan tarafların işçiler olduğu belirlendiğinden, işçiler dışında kalan meslek sınıflarının dışlanmış olması ve dolayısıyla diğer meslek sınıflarının grev hakkı olmadığı sonucuna ulaşılması mümkün olacaktır. Bkz.: Gözler, Hukuka Giriş, s. 307, 331.

⁵⁶⁵ Gözler, Hukuka Giriş, s. 334.

ayrılığı ilkesinin daha katı bir şekilde uygulanıyor olması ve anonim ortaklıklara ilişkin kanunda öngörülen sorumluluk düzenine uygun olmaması hususları gözetildiğinde de aynı yönde bir sonuca ulaşmak mümkündür.

SONUÇ

TTK'nin 374. madde gerekçesinde; öğretiye bırakıldığı belirtilen, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetkilerinin dışında kalan yönetim yetkisinin genel kurula devrinin mümkün olup olmadığı, yönetim kurulu ve yönetim kararlarının esas sözleşme ile genel kurula bırakılıp bırakılamayacağı ve yönetim kurulunun bu imkânı sorumluluktan kaçınmak adına kullanıp kullanamayacağı hususlarının değerlendirilmesi amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Çalışmamız kapsamında öncelikle genel anlamıyla tüzel kişilik ve daha sonra anonim şirket organizasyonu ve organizasyon unsurunun tamamlanabilmesi adına organ kavram ve türleri incelenmiştir.

Anonim şirket organizasyonu kapsamında zorunlu organları olan yönetim kurulu ve genel kurulun görev ve yetkilerine değinilmiştir. Genel kurula ve yönetim kuruluna kanunda tanınan görev ve yetkiler ve devredilemeyecek olan yetkiler ifade olunmuştur. Bunun yanında genel kurulun kanunda sayılmayan ve pay sahiplerinin menfaatini önemli ölçüde etkileyebilecek olan birtakım yönetim kararlarından, genel kurulun yetki alanına girebilecek olanlar hakkında Alman hukukunda öğretide kendisine tartışma konusu edinilen genel kurulun yazılı olmayan yetkileri kavramı, öğretideki görüşler çerçevesinde tartışılmıştır.

Yönetim kurulunun yönetim yetkisinin ne şekilde devredilebileceği ve bu devrin sorumluluk hukuku bakımından etkileri incelenmiştir.

Her iki organ arasındaki ilişkinin tarihi; İsviçre hukuku ve Alman hukukunda yer alan düzenlemeler de gözetilmek suretiyle incelenmiş, netice olarak TTK'de kabul edildiği belirtilen işlevler ayrılığı ilkesinin yanında organlar arasındaki ilişkiye; kanunda yer verilen birtakım imkanlar yanında işlevler ayrılığının esnetilmesi adına uygulamada karşılaşılan inanca yönetim kurulu üyeliği, pay sahipleri sözleşmesi gibi yöntemlere dikkat çekilmiştir. Nihayet TTK'nin 374. madde gerekçesinde yer verildiği

üzere her iki organ arasında işlevler ayrılığı ve güç dengesinin olduğu, ancak fiili olarak yönetim kurulunun ön planda olduğu bir sistem öngörüldüğü kabul edilmiştir.

Organların görev ve yetkileri incelenerek her iki organ arasındaki ilişki tarihsel süreç ve uygulamadaki birtakım çözümler değerlendirilerek ele alındıktan sonra; genel kurul ve yönetim kurulu arasında gerçekleşen yetki dağılımları incelenmiş, genel kuruldan yönetim kuruluna yetki devri yapılabilecek hallere yer verdikten sonra; genel kurulun yönetim kuruluna müdahale imkanları ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Genel kurulun yönetime müdahale imkanları; yönetim kurulu tarafından genel kurula yetki devri yapılması, esas sözleşme ile genel kurulun kendini yetkili kılması, esas sözleşmede herhangi bir hüküm bulunmaksızın yönetim kurulunun görev ve yetki alanına giren konularda karar alması şeklinde genel kurulun yönetime müdahale imkanlarına genel olarak değinilmiş ve ardından konu TTK özelinde incelenmiştir.

Halka kapalı, pay sahipleri sayısı sınırlı ve genel kurul ve yönetim kurulu üyelerinin aynı kişilerden oluştuğu şirketlerde genel kurulun, yönetim kurulu üzerinde sahip olduğu birtakım imkanlar gözetilerek eşitler arasında önde gelen bir konumda bulunabileceği değerlendirilmiştir. Ancak pay sahipleri sayısı fazla veyahut halka açık anonim şirketlerde; genel kurul ve pay sahiplerinin yönetim kurulu üzerindeki etkinliğinin arttırması adına uygulamada ortaya çıkan birtakım alternatif yolların yanında; fiili olarak şirket işleyişi, yönetim politikası, hedefler ve strateji konusunda bilgi sahibi olmayan pay sahiplerinin, yönetim kurulunun yönlendirmeleri neticesinde karar aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

TTK’de genel kurulun ve yönetim kurulunun görev ve yetkilerine ilişkin temel düzenlemeler; anonim şirketin yönetim kurulu tarafından yönetilip temsil edileceğine dair 365. madde hükmü, yönetim yetkisinin kısmen veya tamamen devredilebileceğine ilişkin 367. madde hükmü, yönetim kurulunun kanun ve esas sözleşme ile genel kurula bırakılanlar hariç olmak üzere şirketin işletme konusunu gerçekleştirilmesi için gerekli her çeşit iş ve işlem hakkında karar almaya yetkili olduğuna dair yönetim kuruluna torba yetki tanıyan 374. madde hükmü ve genel kurulun görev ve yetkilerini düzenleyen 408. madde hükmüdür.

Anılan kanun hükümleri ve yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez nitelikteki yetkilerine dair 375. madde hükmü göz önünde bulundurulması ve TTK gerekçesinde de ifade edildiği üzere işlevler ayrılığının sağlanması ve her iki organın da yetki alanının belirlenmesi adına mülga TTK'lere nazaran açık düzenlemelere yer verilmiştir.

Madde hükümlerinin ilk bakışta incelenmesinden; genel kurulun görevli olduğu hallerin kanunda açıkça yer alanlar ve esas sözleşmeyle belirtilenler ile kısıtlı olduğu ve ancak genel kurulun esas sözleşme ile kendisini yetkili hale getirebileceği, bunun dışında kalan tüm hallerde yönetim kurulunun yetkili olduğu anlaşılmaktadır.

Yönetim kurulu, yönetim yetkisini bir veya birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişilere devredebilecektir. Yönetim yetkisinin devrinin sınırını; kanunun 375. maddesinde sayılan yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez yetkileri oluşturmaktadır.

Bu yetkiler dışında kalan görev ve yetkilerin üçüncü kişilere devri mümkün olduğundan, genel kurula yetki devri yapılabileceği de düşünülebilir. Genel kurulun yönetim yetkisini devralabileceğinin kabul edilmesi halinde ise gerek genel kurulun ağır işleyen hantal yapısı gerek sorumluluk hukuku bakımından birtakım problemler ortaya çıkmaktadır.

Öncelikli olarak genel kurula müdahale imkânı tanınması düşünülen yönetim yetkileri, yönetim kurulunun devredilemez ve vazgeçilemez görev ve yetki alanı dışında kalmış olan; şirketin günlük iş ve işleyişine ilişkin kararları konu edinmektedir.

Ancak genel kurulun, şirketi yönetmek üzere yönetim kurulunu görevlendirmesiyle; şirketin günlük ve olağan işlerini deyim yerinde ise yönetim kuruluna bırakmaktadır. Genel olarak uygulamadaki gidişat incelendiğinde ise genel kurulun; şirketin bu gündelik işlerinden ziyade daha büyük çerçevedeki iş ve işlemlere dahil olmak arzusunda olduğu görülmektedir. Her ne kadar bu yönelim; bu neviden bir yetki devrinin yapıp yapılamayacağı hususunda verilecek olan yanıtta maddi olarak olumsuz cevap vermeye yeterli bir gerekçe olmasa da yetki devrinin

gerçekleşmesi halinde ne gibi bir hukuki yarar sağlanacağı yönünde haklı bir tartışma konusu olarak kendisini göstermektedir.

Öte yandan, yönetim kurulunun kanunun 375. maddesi ile sayılan devredilemez ve vazgeçilemez yetkilerinden birisi de genel kurul toplantı ve müzakere defterlerinin tutulması, genel kurul toplantılarının hazırlanması ve genel kurul kararlarının yürütülmesidir. Bu itibarla yönetim kurulunun yetkilerini; toplantı çağrısı, genel kurul dokümanlarının hazırlanması gibi prosedürleri devredilemez ve vazgeçilemez bir şekilde kendisine ait bir organa devretmesi de kanaatimizce yetkilerin devredilebileceğinin kabulü halinde kullanımına yönelik soru işaretleri oluşacağı da tartışmasızdır.

Yukarıda değinilen sorunların yanında; kanaatimizce genel kurula yetki devri yapılamayacağı yönündeki en büyük engel sorumluluk hukuku açısından yer verdiğimiz değerlendirmedir.

Sorumluluk hususunun değerlendirilmesinde pay sahipleri açısından TTK'nin 329. maddesi ve 480/1 maddeleri önem taşımaktadır. Zira bu maddeler öğreti görüşleri ile de desteklendiği üzere pay sahiplerinin, sermaye koyma borcu dışında pay sahipliği sıfatı ile herhangi bir sorumluluğu bulunmadığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla yönetim yetkisinin genel kurula devredilmesi halinde; şirketin, pay sahiplerinin ve alacaklıların doğan zararlarının ne şekilde sorumlu tutulacağı önem taşımaktadır.

Sorumluluk hukukuna ilişkin TTK'deki temel düzenleme, kanunun 553. maddesidir. Bu düzenlemeyle kurucuların, yönetim kurulu üyelerin yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu düzenlenmiştir. Sayılan kişiler; kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde şirketin pay sahiplerine, alacaklılarına ve pay sahiplerine karşı verdikleri zarardan sorumlu tutulacaktır. Yine aynı hükmün ikinci fıkrasında kanundan veya şirket sözleşmesinden kaynaklanan bir görevi veya yetkiyi devreden organların, seçimde özen, bilgilendirmede özen ve denetimde özen dışında bir yükümlülüğü bulunmadığı düzenlenmiştir.

Yönetim kurulunun gerçekleştireceği bu yetki devriyle TTK'nin 553. maddesinde de öngörüldüğü şekilde sorumluluğu sınırlandırılmış olacak, görevi devralan kişiler madde hükmü kapsamında sorumlu olacaktır. Ancak değinildiği üzere pay sahiplerine sermaye koyma taahhüdü dışında bir borç yükletilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla yönetim yetkisine dair gerçekleştirilecek olan bu devir; anonim şirketler hukukunda öngörülen sorumluluk düzeni yönünden karışıklığa mahal verecek niteliktedir. Kaldı ki genel kurulun çevresinin pay sahipleri ile sınırlı olduğu değerlendirildiğinde; yönetim kurulunun seçimde özen, bilgilendirmede özen ve gözetimde özen yükümlülüklerini ne şekilde gerçekleştireceği hususu muallakta kalmaktadır. Bu yönüyle yönetim yetkisinin genel kurula devredilemeyeceğinin kabulü gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

TTK'nin 374. madde gerekçesinde yer verilen bir diğer sorun, yönetim kurulunun yönetim yetkisi sınırı içerisinde kalan kararların anonim şirket esas sözleşmesi ile genel kurul onayına tabi kılınıp kılınamayacağı meselesidir. Yukarıda yer verilen hüküm ve esaslar ile hususun değerlendirilmesinde olumsuz yanıtı ulaşılmıştır. Zira genel kurula onay yetkisi tanınması ile yetki devri arasında fiili olarak bir farklılık yaratılmayacağı kanaatindeyiz. Genel kurulun onay vermemesi halinde yönetim kurulu ilgili kararı yürürlüğe koyamayacak veya onay vermesi halinde yürürlüğe koymak ile yükümlü olacaktır. Ancak sorumluluk hukuku hükümleri bakımından sorumluluk yönetim kurulu üzerinde olacağından, bu hususun da şirketler hukuku düzeni ile kanun sistematığına aykırı olacaktır.

Her iki sorunun da olumsuz yanıtlanmasıyla birlikte; TTK'nin 625. maddesinin ikinci fıkrasında şirket sözleşmesinde müdürlerin aldıkları belirli kararları ve münferit sorunları genel kurul onayına sunabileceğinin öngörülebileceği düzenlenmiş olup, madde hükmünün kıyasen anonim şirketlerdeki yönetim kurulu için uygulanıp uygulanamayacağı değerlendirilmiş, genel anlamıyla kıyasa dair açıklamalara yer verildikten sonra bu soru da olumsuz olarak yanıtlanmıştır.

Zira limited ortaklıklar, yapıları gereği anonim şirketlere nazaran şahıs ortaklıklarına özgü birtakım unsurları barındırmaktadır. Dolayısıyla limited ortaklıklara kanunun 625/2 madde hükmü ile tanınan bu yetki de esasen limited

ortaklıkların bu yönü gözetilerek düzenlenmiştir. Bu kapsamda anonim ortaklıklar için uygulanması mümkün olmayacaktır.

Bununla birlikte, uygulamada anonim şirket yapısında tek ortaklı pek çok şirket bulunduğu, tacirlerin anonim şirketlerdeki sorumsuzluk hükümlerinin limited ortaklıklardakilere nazaran pay sahipleri lehine düzenlenmiş olmasının da yatırımcıları anonim şirket aracılığıyla faaliyette bulunmaya yönelmektedir.

TTK'nin 374. madde gerekçesinde yer verilen sorunların olumsuz yanıtlanmasıyla; yönetim kuruluna gerektiğinde pay sahiplerine danışabilmek, pay sahiplerine birtakım görev ve yetkiler alanında daha fazla söz sahibi olabilmek yönünden bir ihtiyaca karşılık vermek noktasında eksik kaldığı düşünülebilir.

Alternatif bir yol olarak uygulamada kendisine yer bulunan ve öğretilde de hukuka uygun olduğu değerlendirilen danışmasal oylama işleminin gerçekleştirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Kanunda her ne kadar danışmasal oylamaya dair bir düzenleme bulunmasa dahi hem mehz İsviçre hukukunda hem de öğretilde danışmasal oylamanın hukuka uygun olduğu kabul edilmektedir.

Yukarıda değinilen, TTK'nin 374. madde gerekçesinde değinilen soruların yanıtının olumsuz olma gerekçesinin kanun sistematigindeki sorumluluk düzenlemeleri olduğu yönündeki açıklamalarımıza istinaden; danışmasal oylama yapılması halinde sorumluluk yönünden ne şekilde sonuçlar doğuracağı incelenmiştir.

Sorumluluk hukuku yönünden zarar görenin rızası, çelişkili davranış yasağı ve danışmasal oylama neticesinin ibra niteliği taşıyıp taşımayacağına yönelik öğreti tartışmalarına ilişkin yapılan değerlendirmeler incelenerek, şirketin, pay sahiplerinin ve alacaklıların dava hakkının nasıl etkileneceği hususu değerlendirilmiş, netice olarak imkan tanınan danışmasal oylama müessesesi ile pay sahiplerini istişare edilecek konu ve riskler hakkında yeteri kadar bilgilendirmiş olan yönetim kurulu üyelerine; böyle bir danışma işlemi hiç gerçekleşmemişçesine işlem yapmanın hakkaniyete aykırı olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Özellikle pay sahipleri sayısı sınırlı olan ve halka kapalı şirketlerde; danışmasal oylama esnasında olumlu yönde görüş bildiren pay sahiplerinin daha sonra yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna başvurması, çelişkili davranma yasağının da ihlali anlamına gelebilecektir. Dolayısıyla olumlu yönde oy kullanan pay sahiplerinin; yönetim kurulu tarafından yeterli derecede bilgilendirilmiş olup olmadığı somut olay bazında değerlendirilerek TMK m. 2 çerçevesinde dava hakkını kaybedebileceği düşüncesindeyiz.

Şirketin dava hakkı yönünden ise danışmasal oylama müessesinin bir genel kurul kararı niteliğinde olmadığı gerek azınlık pay sahipleri gerekse karar nisabının belirsizliği gibi hususlar gözetilerek, şirket iradesinin ortaya konulduğundan bahsetmenin güç olacağı dolayısıyla şirket yönünden dava hakkının devam edeceği görüşündeyiz. Ancak oylama neticesinde oybirliğine ulaşılması ve tüm pay sahipleri tarafından olumlu yönde oy kullanılması halinde ise yine çelişkili davranış yasağına aykırılık çerçevesinde somut olay bazında değerlendirme yapılması gereklidir. Şirketin dava hakkını kaybetmek gibi bir sonuca ulaşmak için yönetim kurulu tarafından danışmasal oylamaya konu edinilen hususta bilgilendirmede özen yükümlülüğünün yerine getirilmediği, genel kurul tarafından alınan karara uygun şekilde davranıp davranılmadığı gibi hususların da somut olay bazında değerlendirilmesi gerekecektir. Şirket organları arasındaki iç sürece ilişkin olan oylama neticesinde ise alacaklıların dava hakkını kaybettiğinden söz etmek mümkün olmayacaktır.

Bu çalışma ile genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişki ve kanunda tanınan görev, yetki ve sorumluluk düzenlemeleri uyarınca TTK 374 madde gerekçesinde öğretiyeye bırakılan; *“genel kurulun niteliğiyle hiç bağdaşmayan, aksine yönetim kavramının kapsamında bulunduğundan şüphe edilmeyen konuların, meselâ, olağan konulara ilişkin sözleşmelerin bağitlanmasının esas sözleşme ile genel kurula bırakıp bırakılamayacağı, ... , yönetim kurulunun ve devredilmişse yönetimin kararlarının genel kurulun onayına bağlanıp bağlanamayacağı”* hususları dceğerlendirilerek olumsuz bir şekilde yanıtlanmış, fiiliyatta bu yönde doğabilecek ihtiyacın ise danışmasal oylama çerçevesinde çözülerek sorumluluk hukukunun da somut olay bazında değerlendirilerek ilerlenmesi gerektiği, 374 madde lafzı ile gerekçesi arasında bir uyumsuzluk bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

AKDAĞ GÜNEY Necla, “6552 Sayılı Torba Kanun ile TTK md. 371’e Eklenen Yedinci Fıkra İlişkin Değerlendirmeler”, Arslanlı Bilim Arşivi, **Elektronik Nehir Dergi**, 2014, (<http://www.arslanlibilimarsivi.com/node/25>), (Erişim Tarihi: 26.08.2024)

AKDAĞ GÜNEY Necla, “Anonim Şirketlerde Hakların Sakınılarak Kullanılması İlkesi ve Uygulaması”, **Prof. Dr. Hikmet Sami Türk’e Armağan**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2017, s. 45-69.

AKDAĞ GÜNEY Necla, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, Ekim 2012.

AKER Halit, “Hâkim İşletme ile Bağımlı Şirket Arasındaki Hukuki İlişki ve Hakim İşletmenin Sadakat Borcu”, **Batider**, C.22, S.2, Ankara 2003.

AKIN Murat Yusuf / KURU Özge, Anonim Şirketlerde Fiili Organın Temsil Yetkisinin Varlığı Sorunu, İsviçre Federal Mahkemesi’nin 9 Ekim 2019 Tarihli Kararı Çerçevesinde Bir Değerlendirme (BGE 146 III 37), **İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, S. 1., s. 17-42.

AKİPEK Jale G. / AKINTÜRK Turgut, **Türk Medenî Hukuku (Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku)** Cilt I, İstanbul: Beta Basım Yayın, ale G. Akipek/ Turgut Akıntürk, **Türk Medenî Hukuku (Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku)** Cilt I, İstanbul: Beta Basım Yayın, 2022.

AKSOYAK Mustafa, **Limited Ortaklıklarda Müdür Kararlarının Genel Kurul Onayına Sunulması**, Ankara: Yetkin Yayınları, Ekim 2023.

AKTAN Mert, **Genel Kurul – Yönetim Kurulu arasındaki Fonksiyon/Görev Ayrılığının Türk Ticaret Kanunu ve Kurumsal Yönetim Açısından Değerlendirilmesi**, Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Haziran 2015, Cilt:5 S:1, s. 245-270.

AKÜNAL Teoman, **Türk Medeni Hukukunda Tüzel Kişiler**, 2. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayın, Mart 1995.

ALPASLAN Mehmet Emin, Pay Sahiplerinin Şirket Zararı Nedeniyle Yönetim Kurulu Üyelerine Karşı Açtıkları Sorumluluk Davalarındaki Hukukî Statüsü ve Bu Davalarda Alınan İlâmların İcrası, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, 2024, S. 170, s. 223-266.

ALPER Gizem, **Türk Özel Hukukunda Ultra Vires İlkesi**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, Nisan 2013.

ALTAŞ Soner, **Anonim Şirket Genel Kurul Rehberi**, Ankara: Seçkin Yayınları, Ocak 2021.

ALTAY Sıtkı Anlam, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Yetkilerinin Devrinin Sorumluluğa Etkileri**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011.

ALTAY Sıtkı Anlam, “Anonim Ortaklıklar Hukukunda Denetim Komitesinin Hukuki İşlevleri”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 25., S. 4., 2009, s. 595-622.

ALTAY Sıtkı Anlam, “Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda Farklılaştırılmış Teselsül”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 14, S. 151., s.68-75.

ALTAY Sıtkı Anlam, “Bağımsız Denetim Karşısında Anonim Ortaklık Organlarının İşleyişi”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 9., S. 1-1, Ocak – Şubat 2010, s. 963-988.

ALTAY Sıtkı Anlam, “Yargıtay Kararları Işığında Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğunda Doğrudan Sorumluluk Dolayısıyla Sorumluluk Ayrımına Bağlanan Hukuki Sonuçlar”, **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu Bildiriler- Tartışmalar**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Mayıs 2018, s.71-108.

ALTINOK ORMANCI Pınar, “Tüzel Kişilerde Fiili Organ Kavramı ve Fiili Organın Hukuka Aykırı Fiilleri ile Hukuki İşlemlerinin Doğurduğu Sonuçlar”, **İstanbul Hukuk Mecmuası**, S. 79/4, 2021, s. 1277-1278.

ALTUNTAŞ Fuat, **Hukukta Akıl Yürütme Yöntemi Olarak Kıyas (Analoji)**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2021.

ANSAY Tuğrul, **Anonim Şirketler Hukuku**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1989.

ANSAY Tuğrul, **Çağdaş Anonim Şirketlerin Sorunları ve Türk Anonim Şirketleri – Bir Anketin Sonuçları**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınevi, 1971.

ARAL Vecdi, **Hukuk ve Hukuk Bilimi Üzerine**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 1985.

ARARAT Melsa /EROĞLU Muzaffer, “Yönetişim (Kurumsal Yönetim) Kalitesi Açısından İcra ve Kontrol İşlevlerinin Ayrılığı”, **KHÜHFD**, C. 5, S. 1, 2017, s. 109-122.

ARKAN Sabih, **Halka Açık Anonim Ortaklıkların Özellikleri ve Dış Denetimi**, Ankara 1976.

ARNOLD Micheal, “Mitwirkungsbefugnisse der Aktionäre nach Gelatine und Macrotron”, **Zeitschrift für Wirtschaftsrecht**, 2005, S. 36., s. 1573-1579. (naklen: LAMPE Denis, Rechtsvergleichendes Seminar zum Gesellschaftsrecht an der Università Cattolica del Sacro Cuore, Universität Hamburg, Sommersemester 2007, Hrsg: Heribert HIRTE, dpn. 95, 96, 103, 104, 107, 110, 112.)

ARSLANLI Halil, “Anonim Şirketlerde Umumi Heyet”, **Journal of Istanbul University Law Faculty**, C. 24, S.1-4, 1959, Yayımlanma Tarihi: 22 Aralık 2011, s.204-288.

ARSLANLI Halil, “Anonim Şirketlerde Umumi Heyet”, **Journal of Istanbul University Law Faculty** C:24 S:1-4 (Temmuz 2011), s. 204.

ARSLANLI Halil, **Anonim Şirketler II-III Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller**, İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1960, C. II-III.

ARSLANLI Halil, **Anonim Şirketler I**, İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1960.

ATAN Turhan, **Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınevi, 1967.

AYAN Mehmet, **Medenî Hukuka Giriş**, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Konya: Mimoza Yayını, 2007.

AYAN Özge, **Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sadakat Yükümlülüğü ve Bu Yükümlülüğün İhlalinin Sonuçları**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2013.

AYDEMİR Fatih, Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrasının Hukuki Sonuçları, **İÜHF**, C. LXIX, S.1 -2, s. 1075-1104.

AYDIN Alihan, “Anonim Ortaklık Ana Sözleşmesinde Yönetim Kurulu Üye Sayısının Belirlenmesi”, Prof. Dr. Ersin Çamoğlu’na Armağan, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, 2013, C.71, S. 2, s. 21-26.

AYDIN Alihan, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Sınırları ve Temsil Yetkisinin/Gücünün Kötüye Kullanılması Sorunu”, **Batider** 2014, C. 30, S. 1.

AYDIN Fazıl, **En Son Değişiklikler ile Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Anonim Şirketler**, Ankara: Bilge Yayınevi, Temmuz 2013.

AYHAN Rıza / ÇAĞLAR Hayrettin / ÖZDAMAR Mehmet, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, Ankara: Yetkin Yayınevi, Mart 2022.

AYTAÇ Zühtü S., Yönetim Kurulu Üyelerinin Hakimiyetin Hukuka Aykırı Kullanılmasından Doğan Sorumluluğu, **Batider**, C. 24. S. 4., s. 5-55.

BAHTİYAR Mehmet /HAMAMCIOĞLU Esra, **Yeni TTK’ya göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları**, İstanbul: Beta Basım Yayın, Şubat 2014.

BAHTİYAR, Mehmet, **Ortaklıklar Hukuku**, İstanbul: Beta Yayıncılık, Mayıs 2022.

BAHTİYAR Mehmet /HAMAMCIOĞLU Esra, **Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları**, Beta Yayınları, İstanbul 2014.

BAINBRIDGE Stephen M., **Director v. Shareholder Primacy in the Convergence Debate**, UCLA, School of Law Research Paper No. 02-04.

(https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=299727) (Erişim Tarihi: 26.08.2024).

BARUT Talha, **Anonim şirketlerde Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yolları**, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya 2008.

BEKTAş İbrahim, **Anonim Ortaklıklarda Yeni Pay Alma (Rüçhan) Hakkının Kısıtlanması ve Devri**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, şubat 2023.

BERTSCHINGER Urs, “Zuständigkeit der Generalversammlung der Aktiengesellschaft - ein unterschätzter Aspekt der Corporate Governance”, Hrsg: Herbert Burkert/Rainer J. Schweizer/Urs Gasser, Festschrift Jean Nicolas Druey, Schulthess Juristische Medien AG, Zürich 2002.

BİLGİLİ Fatih / DEMİRKAPI Ertan, **şirketler Hukuku Dersleri**, İstanbul: Seçkin Yayınevi, Ekim 2021.

BİLGİLİ Fatih, **Yeni Gelişimlerle İsviçre ve Alman Hukuklarında Anonim Ortaklıkların Organlarının Davranışlarından Dolayı Üçüncü Kişiler Karşısındaki Sorumluluğu ve Organların Tazminat Borcu**, Ankara: Seçkin Yayınevi, Ocak 2004.

Botschaft über die Revision des Aktienrechts vom 23. Februar 1983, s. 841-842: “*Der sogenannten Omnipotenztheorie, wonach die Generalversammlung grundsätzlich alle Entscheide fällen kann und in alle Entscheidungskompetenzen des Verwaltungsrates eingreifen darf, wird damit eine Absage erteilt*” (https://www.fedlex.admin.ch/eli/fga/1983/2_745_757_713/de) (Erişim Tarihi: 26.08.2024)

BÖCKLİ Peter, **Schweizer Aktienrecht mit Fusionsgesetz, Börsengesellschaftsrecht, Konzernrecht, Corporate Governance, Recht der Revisionsstelle und der Abschlussprüfung in neuer Fassung – unter Berücksichtigung der angelaufenen Revision des Aktien- und Rechnungslegungsrechts**, Schulthess Juristische Medien AG, 4. Auflage, 2009.

BÖLÜCEK Ahmet Yasin, **Halka Açık Anonim Ortaklıklar Açısından Malvarlığının Önemli Bir Bölümü Üzerinde Tasarruf Edilmesi Sonucunu Doğuran İşlemler**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2020.

BÜLBÜL Davut, **Hakimin Takdir Yetkisi**, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2009.

BÜRĞİ Wolfhardt, **Die Aktiengesellschaft**, 5. Teil:, b. 2: Art. 698-738, Zürich 1969. (naklen: KESKİN Harun, “Anonim şirket Genel Kurulu ile Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Tarihsel Süreçte Geçirdiği Değişim ve Organların Yetkilerine Genel Bir Bakış” **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 34, S. 3, Eylül 2018, s. 241-274.)

BÜYÜKATAK Altuğ, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun Yönetim Ve Temsil Yetkisinin Devri Ve Sınırlandırılması**, T.C. İstanbul Kültür Üniversitesi Lisanüstü Eğitim Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Temmuz 2019.

CAN Mustafa, **Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Oluşan Güç Boşluğu ve Giderilmesi Yollarından Proxy Sistemi**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.

CENKÇİ Esra, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulunun Temsil Yetkisinin Devri**, Ankara: Yetkin Yayınevi, Ekim 2018.

CHAPUIS Cédric, **OR Kommentar Schweizerisches Obligationenrecht, OFK - Orell Füssli Kommentar** (Navigator.ch), Hrsg: Jolanta Kren Kostkiewicz, Stephan Wolf, Marc Amstutz, Roland Fankhauser, 3. Aufl., Zürich: Orell.

CHRISTEN Alex, “Macrotron oder Frosta?”, **Recht** 4/2017, (<https://recht.recht.ch/de/artikel/02re0417ver/macrotron-oder-frosta>) (Erişim Tarihi: 26.08.2024) s. 278-289.

ÇAĞIL Orhan Münir, **Hukuk Başlangıcı Dersleri (Hukukun Temelleri ve Hukuk İlminin Tarihi Tekamülü)**, Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1963.

ÇAĞLAR Hayrettin/ÇALIŞKAN Esra: “Anonim Şirketlere Ait Taşınmazların Satımında Ehliyet ve Temsil Sorunları”, **GÜHFD**, C. 14, S. 1, 2010, s. 61-85.

ÇAMOĞLU Ersin, **Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu (Kamu Borçlarından Sorumluluk ile)**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, Eylül 2010.

ÇAMOĞLU Ersin, **Anonim Şirket İdare Meclisi Üyelerinin Umumi Heyet Kararlarının İcrasından Doğan Mesuliyeti**, **Batider**, 1966, C. 3, S. 3, s. 523-532.

ÇAMOĞLU Ersin, “Anonim Ortaklık Genel Kurulunun Devredilemez Yetkileri Kapsamında Önemli Miktarda Şirket Varlığının Toptan Satışı”, **Prof. Dr. Sabih Arkan’a Armağan**, Editörler: İsmail Kırca/Başak Şit İmamoğlu/Murat Gürel/Ufuk Tekin/İbrahim Bektaş/Merve İrem Yener, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2019, s. 329-340.

ÇAMURCU Emin, **Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Eylül 2015.

ÇEVİK Orhan Nuri, **Anonim Şirketler**, İstanbul: Seçkin Yayıncılık, Mart 2002.

ÇİÇEKLİ Ali Fuat, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu Kapsamında Doğrudan ve Yansıma Zarar (Özellikle Usûl ve Takip Hukuku Yönünden).” **ASBÜ Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.4., S. 2., s. 1067-1154.

DEDEAĞAÇ Ender / SAPAN Oğuzhan, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu**, Ankara: Ankara Barosu Başkanlığı Eğitim ve Kültür Merkezi, 2013.

DEMİREL Duygu, Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.7. S.2., s. 211-250.

DENEL Abdi, **Ticaret Hukuku Cilt I**, İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 1948.

DİNÇKOL Abdullah, “Hâkimin Takdir Yetkisinin Kullanılmasında Hak ve Nısfet”, **Yargıtay Dergisi**, C. 19, S. 3, Y. 1993, ss. 214-230.

DİNÇKOL Abdullah, **Hukuka Giriş**, Genişletilmiş 3. Basım, İstanbul: Der Yayınları, 2005.

DOĞAN Beşir Fatih, “Yönetim Kurulunun Devredilemez Yetkileri ve Yönetim Yetkisinin Devri”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 18., S.2., 2018, s. 609-640.

DOĞAN Beşir Fatih, **6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2. Baskı, Ocak 2011.

DOĞRUSÖZ KOŞUT Hanife, **Limited Şirket Sözleşmesinde Yer Alan “Belirli Müdürler Kurulu Kararlarının veya Münferit Sorunların Genel Kurul Onayına Sunulması Zorunluluğu Getiren” Hükümlerin Değerlendirilmesi**, İstanbul: Aristo Yayınevi, Mayıs 2021.

DUBS Dieter / TRUFFER Roland, **Basler Kommentar: Obligationenrecht II, Art. 530-964 OR (Art. 1-6 SchlT AG, Art. 1-11 ÜBest GmbH)**, Hrsg: Heinrich Honsell, Nedim Peter Vogt, Rolf Watter, 2016, 5. Auflage, Helbing & Lichtenhahn Verlag.

DURAL Halil Ali, **Anonim Ortaklıklar Yönetim Kurulunun Kilitlenmesi ve Hukuki Sonuçları**, T.C. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Bölümü, Mayıs 2005, Yayınlanmamış Doktora Tezi.

DURAL Halil Ali, “Anonim Şirketin Önemli Miktarda Varlığının Satışına İlişkin Genel Kurul Kararının İçeriği ve Kapsamı”, **Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2017, s. 226-229.

DURAL Halil Ali / AYOĞLU Tolga, “Anonim Şirketler Hukukunda Organsızlık Nedeniyle Fesih Davalarında “Uzun Süre” Koşulu (TTK m. 530)” **Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü 60. Yıl Armağanı**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Enstitüsü Yayınları, Aralık 2015, s. 437-458.

DURAL Mustafa / ÖĞÜZ Tufan, **Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku**, 23. Baskı, İstanbul: Filiz Kitabevi, Ekim 2022.

DURAL Mustafa / SARI Suat, **Türk Özel Hukuku, Cilt I, (Temel Kavramlar ve Medenî Kanunun Başlangıç Hükümleri)**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2004.

EDİS Seyfullah, **Medenî Hukuka Giriş ve Başlangıç Hükümleri**, Ankara: AÜHF Yayını, 1979.

EMİNOĞLU Cafer /ÇAKIR Fatma Betül, “Anonim Ortaklıklarda Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyesi Seçilmesi ve Kamu Tüzel Kişilerinin Yönetim Kuruluna Temsilci Ataması”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVIII, S.3-4, 2014.

EMİNOĞLU Cafer, **Türk Ticaret Kanunu’nda Kurumsal Yönetim**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Eylül 2014.

ERDEM Halil Ercüment, **Türk Ticaret Kanunu ile İlgili Makaleler (2009-2016)**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Kasım 2017.

EREM Turgut S., **Ticaret Hukukunun Ana Hatları**, İstanbul: Doğan Kardeş Yayınları, 1955.

EROĞLU Muzaffer/ DEMİR Aybike, “Anonim Şirkette Organlar Arası İş Bölümü ve Genel Kurulun Devredilmez Yetkileri”, **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Aralık 2014, C.2., S.2., s. 79-99.

ERYİĞİT Harun, **Anonim Şirketlerin Yönetim Sözleşmesi Kapsamında Yönetimi ve Sonuçları**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Mart 2023.

FISCHER Marc Pascal, **Die Kompetenzverteilung zwischen Generalversammlung und Verwaltungsrat bei der Vermögensübertragung**, Zürich: Dike Verlag AG, 2007.

FLEISCHER Holger, **Kompetenzen der Hauptversammlung- eine rechtsgeschichtliche, rechtsdogmatische und rechtsvergleichende Bestandsaufnahme, Aktienrecht im Wandel** (Hrsg.: Bayer, Walter/Habersack, Mathias), 2. Band, Tübingen, 2007. (naklen: KESKİN Harun, “Anonim Şirket Genel Kurulu ile Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Tarihsel Süreçte Geçirdiği Değişim ve Organların Yetkilerine Genel Bir Bakış” **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 34, S. 3, Eylül 2018, s. 241-274.)

FORSTMOSER Peter, “Der Organbegriff im aktienrechtlichen Verantwortlichkeitsrecht”, **Festschrift zum 60. Geburtstag von Arthur Meier-Hayoz**, Bern 1982.

FORSTMOSER Peter, **Organisation und Organisationsreglement der Aktiengesellschaft - Rechtliche Ordnung und Umsetzung in der Praxis**, (Autor Ulrich Benz, Philipp Candrea, Andreas Casutt, Debra E. Davatz Hörler, Carl H. Duisberg, Olivia Furter, Pascal Genoud, Petra Ginter, Catherine Grun Meyer, Marco Häusermann, Peter R. Isler, Thomas Jutzi, Adrian W. Kammerer, Edith Kreis-Kolb, Andreas Lehmann, Ulrich Marti, Valerie Meyer Bahar, Eva R. Selamlar-Leuthold, Dominic Studer, Ulysses von Salis, Evelyn Schilter, Manuel Werder, Christoph Widmer, Gaudenz G. Zindel) Verlag Schulthess Juristische Medien AG, 2011.

FORSTMOSER, Peter/MEIER-HAYOZ, Arthur/NOBEL, Peter, **Schweizerisches Aktienrecht**, Stämpfli Verlag, Bern, 1996.

FORSTMOSER, Peter /PEYER Patrik: "Die Einwirkung der Gesellschafterversammlung auf geschäftsführende Entscheide in der GmbH", **SJZ** 2007, S. 18, s. 397-403.

FRANKO Nisim, "Anonim Şirketlerde Murahhas Azanın Hukuki Durumu", **Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XVII 9-10 Haziran 2000**, Ankara: Bankacılık Enstitüsü Yayınevi, Ocak 2000.

FURTUN Ayşen, **Hukuk Felsefesi Dersleri**, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2. Baskı, 2014.

GOETTE Wulf / HABERSACK Mathias / KALSS Susanne /GACH Bernt/ SPLINDER Gerald, **Münchener Kommentar zum AktG**, Verlag C.H. Beck Verlag Vahlen, 4. Aufl. 2014.

GÖKTÜRK Kürşat, "Amerikan, Alman, İsviçre ve Türk Hukukunda İşadamı Kararı İlkesi", **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 2, S. 2, 2011, s. 207-247.

GÖZLER Kemal, **Hukuka Giriş**, Güncelleştirilmiş 6. Baskı, Ekin Yayını, 2009.

HABERSACK Mathias, "Mitwirkungsrechte der Aktionäre nach Macrotron und Gelatine", **Die Aktiengesellschaft**, 2005, S. 5. (naklen: LAMPE Denis, Rechtsvergleichendes Seminar zum Gesellschaftsrecht an der Università Cattolica del Sacro Cuore, Universität Hamburg, Sommersemester 2007, Hrsg: Heribert HIRTE, dpn. 106., 114.)

HAMAMCIOĞLU Esra, **Anonim Ortaklıklarda Tek Borç İlkesi**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2005.

HANSCHIN Lukas/ TRUNIGER Christof, **Die neue GmbH**, 2. Auflage, Schulthess Juristische Medien: Zürich, 2006.

HATEMİ Hüseyin, "Ultra Vires Kuramı ve Türk Hukuku", **Prof. Dr. Ersin Çamoğlu'na Armağan**, (Ed. Erol Ulusoy) İstanbul: Vedat Kitapçılık, Şubat 2013.

HATEMİ Hüseyin, **Kişiler Hukuku**, 9. Baskı, İstanbul: Filiz Kitabevi, Aralık 2021.

HATEMİ Hüseyin, **Medeni Hukuka Giriş**, Gözden Geçirilmiş 3. Bası, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2004.

HELVACI Mehmet, "Yönetim Kurulunun Anonim Şirketi İdare ve Temsili, Özellikle Devredilemez Görev ve Yetkileri", **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 9., S. 117-118, Mayıs – Haziran 2014, s. 119-132.

HELVACI Mehmet, **Anonim Ortaklıkta Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu**, İstanbul: Beta Yayınları, 2001.

HIZIR Serdar, **Halka Açık Ortaklık Statüsünün Sona Ermesi**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Eylül 2019.

HIRSCH Ernst E., **Ticaret Hukuku Dersleri**, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1948.

HOMBURGER Eric, **Kommentar zum schweizerischen Zivilrecht (Zürcher Kommentar)**, Bd. V/5b, Der Verwaltungsrat, Art. 707-726 OR, 2. Auflage, 1997, Schulthess Juristische Medien AG.

HÖLTERS Wolfgang, **Aktiengesetz Kommentar**, Hrsg: Wolfgang Hölters, 3. Auflage 2017, München: Verlag C.H.BECK.

HÜFFER Uwe / KOCH Jens, **Aktiengesetz**, 14. bs., München: C.H. Beck, 2020.

HÜFFER Uwe, “Zur Holzmüller-Problematik: Reduktion des Vorstandsermessens oder Grundlagenkompetenz der Hauptversammlung?”, HrsG: Mathias Habersack / Peter Hommelhoff/ Uwe Hüffer /Karsten Schmidt, **Festschrift für Peter Ulmer zum 70. Geburtstag**, Berlin, 2003.

ISLER Martina, **Konsultativabstimmung und Genehmigungsvorbehalt zugunsten der Generalversammlung Unter besonderer Berücksichtigung von Entschädigungsfragen**, Zürich: Dike Verlag, 2010.

İŞIKTAÇ Yasemin/ METİN Sevtap, **Hukuk Metodolojisi**, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2003.

İMREGÜN Oğuz, **Anonim Ortaklıklar**, İstanbul: Yasa Yayıncılık A.Ş., 4. Bası, 1989.

JENNY Daniel, Abwehrmöglichkeiten von Verwaltungsratsmitgliedern in Verantwortlichkeitsprozessen. Ein dogmatischer Beitrag zur Einwendungen- und Einredenordnung unter Würdigung der «Raschein-Praxis», **SSHW Band/Nr. 312**, Dike Verlag AG, Zürich/St.Gallen 2012. (naklen: KAŞAK Esra, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Aralık 2019.)

KAMMERER Adrian, **Die unübertragbaren und unentziehbaren Kompetenzen des Verwaltungsrates**, Schulthess Polygraphischer Verlag AG, Zürich 1997.

KAPLAN İbrahim, “Bağımsız Denetim Kuruluşu Yönetim Kurulu ve Denetçileri ile Bağımsız Denetim Kuruluşunun Hukuki Sorumluluğu”, **Batider**, C. XXVIII, S. 2 (1961).

KARAEĞE Özge, “Anonim Şirketlerde Genel Kurulun Yönetim Kurulu Üyelerini Görevden Alma (Azil) Yetkisi (TTK m. 364)”, **Ankara Barosu Dergisi**, S: 2014/1, s. 71-110.

KARAKILIÇ Hasan, “Limited Ortaklıkta Müdürlerin Belirli Kararları ve Münferit Sorunları Genel Kurul Onayına Sunmaları (TTK m. 625/2 Üzerine Bir Değerlendirme)”, **Türk Ticaret Kanununun 5. Yılı Sempozyumu**, Ankara 2018.

KARASU Raif, **Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi**, Ankara: Yetkin Yayınları, Mart 2015.

KARATAŞ Tuba Diltaş, **Teorik Açıdan Hakimin Hukuk Yaratması**, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzincan 2019.

KARAYALÇIN Yaşar, “İsviçre Borçlar Kanununda Anonim Şirketler Hukuku Alanında Yapılan Değişiklikler”, (Ed. Korkut Özkorkut), **Batider**, C. 17., S.1., Haziran 1993, s.5-48.

KARAYALÇIN Yaşar, “Anonim Şirket Yönetim Kurullarında Başkanın Üstün Oyu”, **Batider**, 1970, C. 5, S. 3, s. 520-530.

KAŞAK Esra, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Aralık 2019.

KAYIHAN Şaban, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet”, **Batider**, C.22, S.1, s.79-109.

KAYIHAN Şaban, **Hukukun Temel Kavramları**, İstanbul: Seçkin Yayıncılık, 2008, 2. Baskı.

KENDİGELEN Abuzer, “Birikimli Oy Tebliğinde Yapılan Değişiklik Üzerine Düşünceler”, **İÜHFİM**, C. 62, S. 1-2, 2004.

KENDİGELEN Abuzer, **Anonim Ortaklıkta Yönetime Katılma Haklarında İmtiyaz**, İstanbul: Beta Basım Yayın, 1999.

KENDİGELEN Abuzer, **Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, 3. Baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2016.

KESKİN Harun, “Anonim Şirket Genel Kurulu ile Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Tarihsel Süreçte Geçirdiği Değişim ve Organların Yetkilerine Genel Bir Bakış” **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 34, S. 3, Eylül 2018, s. 241-274.

KIRCA Çiğdem, “Örtülü (Gizli) Boşluk ve Bu Boşluğun Doldurulması Yöntemi Olarak Uygun Sınırlama”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl 2001, Cilt. 50, S. 1, s. 91.

KIRCA İsmail Kırca/ŞEHİRALİ ÇELİK Feyzan Hayal / MANAVGAT Çağlar, **Anonim Şirketler Hukuku Cilt I**, Ankara: **Banka ve Ticaret Hukuku Araştırmaları Enstitüsü**, 2013.

KIRCA İsmail, “Anonim Şirketlerde Tüzel Kişilerin Yönetim Kurulu Üyeliği”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C:28, S:2, Haziran 2017.

KOCH Jens, **Aktiengesetz**, Hrsg: Uwe Hüffer/Jens Koch, München: Verlag C.H. Beck, 13. Auflage 2018.

KORKUT Ömer, **Anonim Şirketlerde İnançlı Yönetim Kurulu Üyeliği**, Ankara: Adalet Yayınevi, Şubat 2007.

KORTUNAY Ayhan, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Üyelerin Bilgi Edinme Hakkı**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Nisan 2015.

KÖKSAL Aytaç, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın 397 ilâ 406 Maddeleri Arasında Düzenlenen Denetçinin Anonim Ortaklığın Bir Organı Olup Olmadığı Sorunu”, **Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan**, Ankara: Turhan Kitabevi, 2010.

KUBIS Dietmar, **Münchener Kommentar zum AktG**, (Hrsg. Wulf Goette/Mathias Habersack/Susanne Kalss) C.H. Beck, 3. Band., 4. Auflage, 2018.

KUNZ Peter V., **Der Minderheitenschutz im schweizerischen Aktienrecht, Eine gesellschaftsrechtliche Studie zum aktuellen Rechtszustand verbunden mit Rückblick und Vorausschau sowie mit rechtsvergleichenden Hinweisen**, Stämpfli Verlag AG, Bern 2001.

KUNZ Peter V., **Rechtsnatur und Einredenordnung der aktienrechtlichen Verantwortlichkeitsklage, Darstellung der Rechtslage unter bisherigem und revidiertem Aktienrecht**, Stämpfli&Cie AG, Bern 1993.

LAMPE Denis, **Rechtsvergleichendes Seminar zum Gesellschaftsrecht an der Università Cattolica del Sacro Cuore**, Universität Hamburg, Sommersemester 2007, (Hrsg: HIRTE Heribert)

MİMAROĞLU Sait Kemal, **Anonim Şirketlerde İdare Meclisi Azalarının Hukuki Mesuliyeti**, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Yayınları, 1967.

MİRİ Ali Altan, **Anonim Ortaklıklarda Organ Eksikliği Davası**, T.C. Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Mayıs 2023.

MOROĞLU Erdoğan, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, İstanbul: On İki Levha Yayınları, Mart 2017.

MOROĞLU Erdoğan / KENDİGELEN Abuzer, **İçtihatlı Notlu Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2014.

MOROĞLU Erdoğan, **Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Mart 2017.

MÜLLER Roland/ LIPP Lorenz/PLÜSS Adrian, **Der Verwaltungsrat, Ein Handbuch für Theorie und Praxis**, Zürich: Schulthess Verlag, 4. Aufl., 2014.

NOMER Füsün, **Anonim Ortaklıkta Oydan Yoksun Paylar**, İstanbul: Beta Yayınevi, 1994.

NOMTER Haluk Nami, **Kişî Birliklerinde Genel Kurul Kararlarının Geçersizliğine İlişkin Temel Esaslar**, İstanbul: Beta Yayınevi, 2008.

OĞUZMAN Kemal /SELİÇİ Özer /OKTAY ÖZDEMİR Saibe, **Kişiler Hukuku**, 21. Bası, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2022.

OKUTAN NİLSSON Gül, **Pay Sahipleri Sözleşmeleri**, İstanbul: Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, Mayıs 2004.

ONSUN Kemal Şükrü, **Ticaret Şirketleri**, Ankara: Yeni Matbaa, 1949.

ORAN Ozan, **Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu İç Yönergesi**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Nisan 2021.

ÖZDAMAR Mehmet, “Anonim Ortaklığın Sahip Olduğu Malvarlığının Yönetim Kurulu Tarafından Topluca Devredilmesi”, **SÜHFD**, C.1, 2006.

ÖZDAMAR Mehmet, “6552 Sayılı Kanun ile TTK’da Yapılan Değişiklikler Çerçevesinde Anonim Şirketin Temsili”, **GÜHFD**, C. 18, S. 3-4, 2014.

ÖZDEMİR Semih Sırrı, **İş Adamı Kararı İlkesi (Business Judgment Rule) ve Türk Hukukunda Uygulanabilirliği**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2017.

ÖZEKES / Muhammet / SEVEN Vural / MERİÇ Nedim, **Sermaye Şirketlerinde Sorumluluk Davası (TTK m. 549 vd.)**, İstanbul: On İki Levha Yayınları, 2021.

ÖZKORKUT Korkut, **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali**, Ankara: Sermaye Piyasası Kurulu Yayınları, 1996.

ÖZSUNAY Ergun, **Medeni Hukuka Giriş**, Gözden Geçirilmiş 4. Bası, İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yayınları, 1981.

ÖZTAN Bilge, **Medeni Hukuk Tüzel Kişilerinde Organ Kavramı ve Organın Fiillerinden Doğan Sorumluluk**, Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 1970.

ÖZTAN Bilge, **Medeni Hukukun Temel Kavramları**, 31. Baskı, Ankara: Turhan Kitabevi, 2009.

PALTA Nihan, “*Türk ve İsviçre Anonim Şirketler Hukukunda Organ Kavramı*”, **Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Haziran 2022, Cilt 22, S.1., s. 374-377.

PASLI Ali, **Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi**, İstanbul: Çağa Hukuk Vakfı Yayınları, 2005.

PULAŞLI Hasan, “Anonim Ortaklık Yönetim Kurulunda Yönetim Kurulu Üyeliğinin Temsili”, **Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan**, İstanbul: Beta Basım Yayın, 2003.

PULAŞLI Hasan, “Anonim Şirketlerde İç Yönerge”, **Legal Hukuk Dergisi**, C. 11, S.125, 2013, s. 35-45.

PULAŞLI Hasan, “Anonim Şirketlerde Temsil Şekli, Özel Temsil Halleri ve Temsil Yetkisinin Murahhaslara Devredilmesi”, **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 36., S. 2., s. 5-39.

PULAŞLI Hasan, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 9. Baskı, Ankara: Adalet Yayınevi, Ocak 2024.

PULAŞLI Hasan, **Şirketler Hukuku Şerhi**, C.I., Ankara: Adalet Yayınevi, Ocak 2018.

PULAŞLI Hasan, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Müteselsil Sorumluluğu”, **BATİDER**, C. 25., S. 1, 2009, s. 27-66.

ROTH PELLANDA Katja, **Organisation des Verwaltungsrates Zusammensetzung, Arbeitsteilung, Information und Verantwortlichkeit**, Zürich: Dike Verlag, 2007, SSHW-268.

SAAT Dursun, **Anonim Ortaklıkta Önemli Miktarda Malvarlığının Satışı**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Eylül 2021.

SÁEZ Maria Isabel/ RIAÑO Damaso, “Corporate Governance and the Shareholders’ Meeting: Voting and Litigation”, **European Business Organization Law Review** 14: 343-399, 2013.

SAKA Zafer, **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2004.

SCHUCANY Emil, **Die Abgrenzung der Befugnisse der Generalversammlung und des Verwaltungsrates**, SAG 26 (1953/54). (naklen: Mustafa Aksoyak, **Limited Ortaklıklarda Müdür Kararlarının Genel Kurul Onayına Sunulması**, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara 2022.)

SEROZAN Rona / ENGİN Baki İlkey / ATAMER Yeşim Müride, **Medeni Hukuk Genel Bölüm Kişiler Hukuku**, 9. Baskı, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ekim 2022.

SOYKAN İsmail, “Türk Ticaret Kanunu’nda ve Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nda Anonim Şirketin Yönetimi ve Temsili”, **Legal Hukuk Dergisi**, S.91, Temmuz 2010, s.2361-2411.

SÖZER Ali Nazım, **Hukukta Yöntembilim**, İzmir: Beta Yayınevi, 2013.

SPINDLER Gerald, **Münchener Kommentar zum Aktiengesetz**, Hrsg: Wulf Goette/Mathias Habersack, München: C.H. Beck Verlag, 4. Auflage 2014.

ŞAHİN Anıl Yaşar, “Hakimin Takdir Görevi ve Takdirin Sınırları”, **Legal Yayıncılık**, İstanbul 2013.

ŞAHİN Ayşe, “İsviçre Revizyon Tasarısı’nda Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İlişkin Olarak Öngörülen Değişiklikler”, **Tüzel Kişilik Penceresinden Anonim Ortaklık Sempozyumu Mef Üniversitesi Hukuk Fakültesi 20-22 Temmuz 2020**,

Ed. KARAGÖZ Havva / ÖZCANLI Beril / PALANDUZ Seda, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, s. 395-416.

ŞENER Oruç Hami, **Anonim ve Limited Ortaklıklara İlişkin Verilen Yargıtay Emsal Kararlarının Değerlendirilmesi**, Ankara: Seçkin Kitabevi, Eylül 2023.

ŞENER Oruç Hami, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2017.

ŞENER Oruç Hami, **Yargıtay Kararları Işığında Limited Ortaklıklar Hukuku**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2017.

TANDOĞAN Haluk, "Hükmi Şahısların Anonim Şirket İdare Meclisinde Temsili", **BATİDER**, C. I, S. 1, 1961, s. 3-35.

TANNER Brigitte, **Kommentar zum schweizerischen Zivilrecht**, Bd. V/5b, Die Generalversammlung, Art. 698-706b OR, 2. Auflage, Zürich: Schulthess Juristische Medien AG, 2003.

TEKİL Fahiman, **Anonim Şirketler Hukuku**, İstanbul: Alkim Yayınları, 1998.

TEKİNALP Ünal, **Anonim Ortaklıkların Yönetim Kurullarında Tüzel Kişilerin Temsili**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınevi, 1965.

TEKİNALP Ünal, "Halka Açık Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Oluşan "Güç Boşluğu" Sorununa İlişkin Çeşitli Çözümler, Öneriler ve Eleştirisi", **Kubilay'a Armağan**, 1974

TEKİNALP Ünal, **Grundzüge der türkischen Handelsrechtsreform 2011**, ZBJV, 2013, N.1.

TEKİNALP Ünal, **Halka Açık Anonim Ortaklıklar ve Halk Sektörü**, Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınevi, 1975.

TEKİNALP Ünal, **Halka Açık Ortaklıklarda Yönetime Katılma Sorunları**, İstanbul: Formül Matbaası, 1979.

TEKİNALP Ünal, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku (Anonim ve Limited Ortaklıklar, Tek Kişi Ortaklığı, Ortaklıklar Topluluğu, Birleşme, Bölünme, Tür Değiştirme)**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 5. Baskı, Aralık 2020.

TEKİNALP Ünal, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, Aralık 2020.

TEKİNALP Ünal, **Tek Kişi Ortaklık (Tek Pay Sahipli Anonim Ortaklık)**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011.

TEKİNALP Ünal, **Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişilik Ortaklığın Esasları**, İstanbul: Vedat Kitapçılık, Şubat 2012.

TEOMAN Ömer, “Derneklerde ve Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Yetersayısının Sağlanamaması Nedeniyle Toplanamamışsa İkinci Toplantı İçin Yeniden Çağrı Merasimine Uymak Zorunlu mudur?” **Yasa Hukuk Dergisi**, C. 2, S. 3, 1979.

TURANLI Hüsni, “Yeni TTK ve Ultra Vires İlkesi”, **Regesta**, C. 2, Sayı 3, 2012.

TÜRK Ahmet, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Genel, Ticaret Şirketlerine İlişkin Genel Hükümler ve Anonim Ortaklığa İlişkin Hükümlerinden Bazıları Hakkında Düşünceler”, **Prof. Dr. Fırat Öztan’a Armağan C. II**, Ankara: Turhan Kitabevi, Şubat 2010, s. 2163-2191.

UZUNALLI Sevilay, **Anonim Şirkette İşletme Konusu**, Ankara: Adalet Yayınevi, Aralık 2013.

ÜÇİŞİK Güzin/ ÇELİK Aydın, **Anonim Ortaklıklar Hukuku Cilt I**, Ankara: Adalet Yayınevi, Ağustos 2013.

ÜNAL Mücahit, “Anonim Ortaklıklarda Yönetim ve Yönetim Görevlerinin Murahhaslara Bırakılması”, **Batider**, C. 11., S. 3, Haziran 1982.

ÜNAL, Ahmet Cemil, **Türk ve Yabancı Hukuk Sistemlerinde CEO’nun Hukukî Konumu**, Ankara: Adalet Yayınevi, 2014.

VEZİROĞLU Cem, **Anonim Ortaklıklar Hukukunda Esas Sözleşme Özgürlüğü ve Sınırları**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Mart 2021.

VIGREUX Pierre, (Çev.: ÖÇAL Akar), “Anonim Şirket Ortaklarının Genel Kurul Toplantılarına İlgisizliği”, **İstanbul Barosu Dergisi**, C. 41, S. 3-4, 1967.

VON OVERBECK Alfred E., “Some Observation on The Role of The Judge Under The Swiss Civil Code” **Louisiana Law Review**, Vol. 37, Issue 3 (1976-1977). (<https://digitalcommons.law.lsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=4302&context=lalrev>) (Erişim Tarihi: 26.08.2024)

VON STEIGER Fritz (Çev. Tahir ÇAĞA), **İsviçre’de Anonim Şirketler Hukuku**, İstanbul: Fakülteler Matbaası, 1968.

WANDER Jean, **Die Organe der Aktiengesellschaft und ihr gegenseitiges Verhältnis nach deutschem, französischem und schweizerischem Recht**, Bern: Buchdruckerei K.J. Wyss Erben AG, 1958. (naklen: KAŞAK Esra, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Aralık 2019.)

WATTER Rolf / PELLANDA Roth Katja, **Basler Kommentar Obligationenrecht II** (Hrsg. v. Honsell/Vogt/Peter), 4. Aufl., Basel 2012.

WOHLMANN Herbert, “GmbH-Positionierung der GmbH und Fragen zur Geschäftsführung”, **Das neue schweizerische GmbH-Recht**, Hrsg: Peter Böckli, Peter Forstmoser, Schulthess Juristische Medien AG, 2006. (naklen: KAŞAK Esra, **Anonim Şirketlerde Genel Kurul ve Yönetim Kurulu Arasındaki Yetki Dağılımına İlişkin Temel Esaslar**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Aralık 2019.)

YALÇIN SARIKAYA Elif, Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisinin Devri Bağlamında Yönetim Kurulunun Üst Gözetim Yükümlülüğü, **Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 24, S. 2, 2020, s. 195-220.

YANLI Veliye, “Anonim Şirketlerde İmza Yetkilileri Sadece Yönetim Kurulu Tarafından mı Atanabilir?”, **İÜHFİM**, C. 71., S. 2, 2013, s. 439-448.

YANLI Veliye /OKUTAN NİLSSON Gül, “Anonim ve Limited Şirketlerde Sınırlı Yetkili Temsilci Tayini”, **Batider**, C.30., S.4, 2014, s.5-42.

YANLI Veliye, “İsviçre Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda ‘İşbölümü İlkesi’ ve Yönetim Kurulunun Münhasır Yetkileri”. *Journal of Istanbul University Law Faculty* C.55 S.3.

YARALI Levent, “Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üye Sayısı”, **Yaklaşım Dergisi**, Ekim 2012 TTK Özel Sayısı, s. 230-241.

YAŞAR BOZKURT Sevgi, **Anonim Şirketlerde İşadamı Kararı İlkesinin (Business Judgment Rule) Uygulaması**, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2015.

YAŞAR Tuğçe Nimet, **Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Uyum (Compliance) Yükümlülüğü**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ocak 2021 s.267 – 274.

YAŞLI Şeyma Işık /DURAL Halil Ali, “Limited Şirketlerde Ultra Vires Kaldırıldı mı?”, **Prof. Dr. H. Ercüment Erdem’e Armağan**, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, Ekim 2023, s. 599-626.

YAYLA Ümit, **Anonim Ortaklık Genel Kurulları- Elektronik Genel Kurullar**, İstanbul: On İki Levha Yayınları, Nisan 2013.

YILDIRIM Suat, “Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Denetçi”, **Mali Çözüm Dergisi**, Cilt 21, S. 106 (2011).

YILDIZ Burçak, “Ultra Vires İlkesinin Kaldırılmasının Ardından İşletme Konusu Unsuru ve Ticaret Şirketlerinin İşletme Konusu Dışındaki İşlemlerinin Hukukî Niteliği”, **Batider**, 2011, C. 27, S. 3, s. 111-134.

YILDIZ Şükrü, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Limited Şirketler Hukuku**, İstanbul: Arıkan Yayınevi, 2007.

YURTMAN Hazalcan, “TTK m. 625/2 Kapsamında Limited Şirket Müdürlerinin Hukuki Sorumluluğu”, **Sorumluluk Hukuku Seminerler – Makaleler 2017**, Ed. Başak Baysal, s. 467-512.

YÜCE Aydın Alber, Anonim Şirketlerde Pay Sahiplerinin Fiili Yönetim Organı Anlamındaki Hukuki Sorumluluğu, **İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C.9, S.1., s. 243-266.

ZEVKLİLER Aydın / ACABEY M. Beşir / GÖKYAYLA K. Emre, **Medenî Hukuk (Giriş, Başlangıç Hükümleri-Kişiler Hukuku-Aile Hukuku)**, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2000, 6. Baskı.

ZIENTEK Niklas, **Ungeschriebene Hauptversammlungskompetenzen bei Unternehmensakquisitionen einer Aktiengesellschaft**, Nomos 2016. (naklen: KESKİN Harun, “Anonim Şirket Genel Kurulu ile Yönetim Kurulu Arasındaki İlişkinin Tarihsel Süreçte Geçirdiği Değişim ve Organların Yetkilerine Genel Bir Bakış” **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, C. 34, S. 3, Eylül 2018, s. 241-274.)

TEZ ONAY SAYFASI

Üniversite : T.C. GALATASARAY ÜNİVERSİTESİ
Enstitü : SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Hazırlayanın Adı Soyadı : Elif KOÇBEY
Tez Başlığı : Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun Yönetim
Kurulunun Yönetim Yetkisi Üzerindeki Etkisi
Savunma Tarihi : 12 / 09 / 2024
Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Halil Ali DURAL

JÜRİ ÜYELERİ:

Unvan, Ad-SOYADI

İmza

Prof. Dr. Sıtkı Anlam ALTAY
Dr. Öğr. Üyesi Fatma Beril ÖZCAN
Dr. Öğr. Üyesi Halil Ali DURAL

Prof. Dr. Ulun AKTURAN
Enstitü Müdürü

ÖZGEÇMİŞ

